

মিটিং জন-আহিত

ড' গনেশ পেণ্ডু

মিচিং জন সাহিত্য

ড° গণেশ পেণ্ডু

AIRTSC, LIBRARY

CLASS NO.....

BOOK NO.....

ACC. NO. 4312

DATE 20/11/2026

পৰিবেশক :

কাকলি প্ৰকাশন

চিলাপথাৰ- ৭৮৭০৫৯

ধেমাজি, অসম।

MISING JANA-SAHITYA Written by Dr. Ganesh Pegu and Published by G.M.K. Publication, Panbazar, Guwahati 781001. Price Rs. 30.00 only.

প্রকাশক :-

ড° গণেশ পেগু
জি এম কে পাব্লিকেশন
গুৱাহাটী- ৭৮১০০১

পৰিবেশক :

কাকলি প্রকাশন
চিলাপথাৰ- ৭৮৭০৫৯
জিলা : ধেমাজি, অসম।

প্রথম প্রকাশ : ছেপ্টেম্বৰ ১৯৯৬ চন।

লেখকৰ দ্বাৰা সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত

মূল্য : ৩০ টকা।

জনজাতি গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানৰ অৰ্থ সাহায্যত প্ৰকাশিত।

বেটুপাত : শ্ৰীধনঞ্জয় শৰ্মা।

মুদ্ৰণ :- বহিমান প্ৰিণ্টাৰ্ছ, গুৱাহাটী- ২২

অৰ্পণ

যাৰ অপৰিসীম আৰু অফুৰন্ত প্ৰেৰণাই
মোক সৃষ্টিৰ পথটো আগবঢ়াই দিলে
সেই জন্মদাতা পিতৃ আৰু জন্মদাত্ৰী
মাতৃৰ কৰকমলত

‘মাজু’

AIRTSC, LIBRARY
CLASS NO
BOOK NO
ACC. NO. 4317
DATE 24/11/2016

আগকথা

অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ ভিতৰত মিচিং জনগোষ্ঠী অন্যতম। মংগোলীয় গোষ্ঠীৰ তিব্বত-বৰ্মী শাখাৰ অন্তৰ্গত মিচিংসকলৰ আদি বাসস্থান আছিল অৰুণাচল প্ৰদেশৰ কিংলং কাংগে অৰ্থাৎ দাশ নামৰ ঠাইখন। অৱশ্যে মিচিংসকল আদিবাসকলতকৈ আগতে তিব্বতৰ পৰা ভৈয়ামলৈ আহিছিল বুলি জনশ্ৰুতিত প্ৰচলিত। মিচিংসকলে সাৰুৱা ভূমি আৰু বাসোপযোগী স্থান বিচাৰি অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকালৈ আহে আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ লক্ষীমপুৰ, ধেমাজি শোণিতপুৰ, যোৰহাট, শিৱসাগৰ, ডিব্ৰুগড় আৰু গোলাঘাট জিলাৰ বিভিন্ন অঞ্চলত বসবাস কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। আদিতে ভৈয়ামৰ জনসাধাৰণৰ মাজত 'মিৰি' নামেৰে পৰিচিত আছিল যদিও বৰ্তমান 'মিচিং'কেই এই জনগোষ্ঠীৰ পৰিচয়। মিচিং শব্দৰ অৰ্থ বগা-শুৱনি মানুহ। সাংস্কৃতিক দিশত মিচিংসকল অতিকৈ চহকী। সাংস্কৃতিক দিশৰ অন্যতম অংশ বাচিককলা (Verbal art) অথবা মৌখিক সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰটো মিচিং পৰম্পৰা নিশ্চিতভাৱে বৰ্ণাঢ্য আৰু বৈচিত্ৰপূৰ্ণ। তেওঁলোকৰ সমাজত এইবিধ কলা পুৰুষানুক্ৰমিকভাৱে মুখে মুখে চলি আহিছে।

ছাত্ৰ অৱস্থাতে এইবিধ সাহিত্যৰ ৰূপ বস, গদ্য পৰশ আৰু বিষয় বস্তুৰ দ্বাৰা মই আকৃষ্ট হৈছিলোঁ। সময়ৰ অগ্ৰগতিৰ লগে লগে ইয়াৰ অন্তৰ্নিহিত তাৎপৰ্য অনুধাৱন কৰাৰ প্ৰবল হাবিয়াসে মনত গোপনে বাঁহ লৈছিল। সেই হাবিয়াসৰ পৰিণতিত আনুষ্ঠানিক শিক্ষা সমাপ্ত কৰিয়েই মিচিং মৌখিক সাহিত্যৰ প্ৰণালীবদ্ধ অধ্যয়নৰ বাবে আগবাঢ়িলোঁ। পূজনীয় ডঃ নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মাদেৱৰ তত্ত্বাৱধান আৰু আশাশুভীয়া প্ৰচেষ্টাত মোৰ সেই প্ৰয়াসে বাস্তৱ ৰূপ লাভ কৰিলে।

'মিচিং জনসাহিত্য' মোৰ গৱেষণা গ্ৰন্থৰ অংশ বিশেষ। ইয়াত মিচিং জনসাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশ বহলভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে। ইতিমধ্যে মিচিং সংস্কৃতিৰ বিভিন্ন দিশ সম্বলিত একাধিক গ্ৰন্থ প্ৰকাশ হৈছে যদিও মিচিং জনজাতিৰ বৈচিত্ৰপূৰ্ণ মৌখিক বা জনসাহিত্যৰ অনুৰাগীসকলে মিচিং সংস্কৃতিৰ এক সুকীয়া অভিব্যক্তি বহনকাৰী লোক-সাহিত্য সম্পৰ্কে এটি অংশ প্ৰকাশ কৰিবলৈ আগবঢ়াইছে। আমাৰ এই প্ৰয়াসত সঁহাৰি জনাই 'অসম জনজাতি জামানদেৱে গ্ৰন্থখনি প্ৰকাশৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় অৰ্থসাহায্য আগবঢ়াই যি আন্তৰিকতাৰ পৰিচয় কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

গ্ৰন্থখন প্ৰস্তুত কৰাৰ পথত পূজনীয় শিক্ষাগুৰু ডঃ নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মাদেৱৰ দিহা পৰামৰ্শ আৰু অনুপ্ৰেৰণাৰ বাবে আজীৱন কৃতজ্ঞ হৈ ৰম লগতে মিচিং জনসাহিত্যৰ নানান সমল আহৰণত অকণ্ঠ সহায় আগবঢ়োৱা প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সংবাদদাতাসকলৰো শলাগ ল'লোঁ। 'মিচিং জনসাহিত্য'ক শুৱনি সাজেৰে সজাই পৰাই তোলাৰ বাবে বেটুপাতৰ শিল্পী শ্ৰীধনঞ্জয় শৰ্মালৈ মোৰ অশেষ ধন্যবাদ যাচিলোঁ।

পৃথিখনৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰা বহিমান প্ৰিন্টাৰ্ছৰ কৰ্মীবৃন্দলৈ আন্তৰিক ধন্যবাদ জনালোঁ। গ্ৰন্থখনৰ অন্যান্য দিশত সহায় আগবঢ়োৱা বাবে শ্ৰীপ্ৰণতি দেৱী আৰু মোৰ সহধৰ্মিনী অধ্যাপিকা মঞ্জু দেৱী পেন্ডৰ শলাগ ল'লোঁ।

গ্ৰন্থখনে সহৃদয় পাঠক সমাজৰ সামান্যতম উপকাৰ সাধন কৰিব পাৰিলেও আনৰ পৰিশ্ৰম সাৰ্থক হ'ব।

প্ৰথম অধ্যায়

লোক-সাহিত্য

১.০১ লোক বা মৌখিক সাহিত্য :

মানৱ সমাজৰ আৰম্ভণিৰ লগে লগে সাহিত্যৰ জন্ম। অৱশ্যে পৃথিৱীৰ সৰ্বসমাজত, সৰ্বসংস্কৃতিত লিখিত সাহিত্যৰ পূৰ্বেই মৌখিক সাহিত্যৰ জন্ম। লিখিত পৰম্পৰাৰ সৃষ্টি হ'বলৈ আঢ়ৈ হেজাৰ বছৰতকৈ অধিক হোৱা নাই, কিন্তু হেজাৰ হেজাৰ বছৰ পূৰ্বেৰে পৰা মৌখিক পৰম্পৰা যুগে যুগে প্ৰবহমান হৈ আহিছে। মুখে মুখে চলি অহা পৰম্পৰাগত গীত-পদ, সাধু-কথা, জনশ্ৰুতি পুৰাণ-কাহিনী বা মিথ, মন্ত্ৰ-প্ৰাৰ্থনা, নিচুকনি গীত, প্ৰবাদ-প্ৰবচন, সাঁথৰ আদিৰ সমষ্টিয়েই মৌখিক বা লোক-সাহিত্য।

লোক-সাহিত্য অখ্যাত কবিৰ বিখ্যাত ৰচনা। ইয়াত ৰচয়িতাৰ নাম-ধাম আদি নাথাকে। গতিকে এইবিধ অভিজ্ঞাপনিক কলা (Expressive art) মুখ্যতঃ নৈৰ্ব্যক্তিক। লোক-সাহিত্যত ব্যক্তিতকৈ সমাজৰ প্ৰতিফলন তুলনামূলকভাৱে বেছি। মৌখিক সাহিত্যই লিখিত সাহিত্যৰ পৰিসীমাত প্ৰৱেশ কৰিব পাৰে। ইয়াৰ বিপৰীতে লিখিত সাহিত্যৰ বিষয়-বস্তুয়ো মৌখিক পৰম্পৰাত প্ৰৱেশ কৰিব পাৰে।

মৌখিক বা লোক-সাহিত্যক বাচিক কলা অৰ্থাৎ Verbal art আখ্যা দিব পাৰি। ইয়াৰ বাহিৰেও এইবিধ সাহিত্যক বুজাবলৈ মৌখিক লোক বিদ্যা (Oral folklore), পৰম্পৰাগত মৌখিক প্ৰক্ৰম (Traditional oral process), অলিখিত সাহিত্য (Unwritten literature), জনপ্ৰিয় সাহিত্য (popular literature), আদিম সাহিত্য (Primitive literature)

আদি পদ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।^১

মৌখিক বা লোক-সাহিত্যৰ সংযুক্তিক (Structure) সাধাৰণভাৱে কেইটামান ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি : (ক) শব্দচয়ন, (খ) জমিন (Texture), (গ) বৰ্ণনা আৰু (ঘ) অভিনয় কৰণ।^২

বাচিক কলা বা মৌখিক-সাহিত্যৰ উপশ্ৰেণীসমূহ তলত দিয়া হ'ল :

১. লোক গীত (Folk songs)

(ক) বেলাড, (খ) ধৰ্মীয় গীত, (গ) প্ৰণয় গীত, (ঘ) কৰ্ম-গীত, (ঙ) উত্সৱ-অনুষ্ঠানৰ লগত জৰিত গীত, (চ) তত্ত্বপূৰ্ণ গীত, (ছ) চিকাৰ আদিৰ লগত জৰিত গীত, (জ) বিদ্ৰূপাত্মক গীত, (ঝ) কেঁচুৱা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত সম্পৰ্কযুক্ত গীত-টোপনি নিওৱা গীত (Lullabies)— নিচুকনি গীত (Nursery rhymes)— শিশুৰ খেল-ধেমালিৰ লগত জৰিত গীত (Children game songs)।

২. বৰ্ণনাত্মক মৌখিক কাহিনী (Oral prose narratives) :

(ক) অতিকথা (Myth),

(খ) জনশ্ৰুতি-মূলক (Legend),

আৰু (গ) সাধুকথা (Tale)।

৩. প্ৰবাদ-প্ৰবচন-যোজনা বা যোজোনা, লোকোক্তি, ফকৰা (Proverbs, sayings, maxims etc.) :

৪. সাঁথৰ বা দিষ্টান (Riddles)।

৫. মন্ত্ৰ (Charms and Prayers)।^৩

১.০২ নিঃ তম : লোকগীত বা মৌখিক গীত :

মিচিং ভাষাত 'লোকগীত' বা 'মৌখিক গীত' পদ দুটাৰ ব্যৱহাৰ দেখা নাযায়। ইংৰাজীত যি অৰ্থত 'Folk song' অথবা 'Oral song' ব্যৱহাৰ কৰা হয় আৰু অসমীয়া ভাষাত যি অৰ্থত 'লোকগীত' বা 'মৌখিক গীত' পদ দুটা প্ৰয়োগ কৰা হয়, সেই অৰ্থ সূচিত কৰিবলৈ মিচিং ভাষাত 'নিঃতম'

১ নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা : অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ আভাস, পৃঃ ২০

২ উক্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ২২

পদটোহে প্ৰয়োগ কৰা হয়। কোনো কোনোৱে 'লোকগীত' পদটো সূচিত কৰিবৰ কাৰণে 'ৰাঙাম নিঃ তম' পদটো ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

নিঃ তমসমূহৰ ৰূপ (Form) আৰু বিষয়-বস্তু (Content) অনুসৰি এইবিলাকক কেইটিমান ভাগত ভগাব পাৰি। যেনে—

১) ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ লগত জৰিত নিঃ তম বা অনুষ্ঠানমূলক নিঃতম। এই শ্ৰেণীৰ নিঃ তমক আকৌ দুটা ভাগত ভগাব পাৰি। যেনে—

ক) ধৰ্ম বা ধৰ্মীয় (ভক্তিমূলক) আঃ বাং নিঃ তম, আৰু

খ) ধৰ্মনিৰপেক্ষ বা ধৰ্মতৰ নিঃ তম।

ধৰ্মমূলক বা ধৰ্মীয় নিঃতম বা আঃ বাং নিঃ তম দুটা ভাগত বিভক্ত। যেনে— I) মিৰু আৰু II) মিৰু।

তেনেদৰে ধৰ্মনিৰপেক্ষ বা ধৰ্মতৰ নিঃ তমৰো দুটা, যেনে—

I) মিৰু আৰু II) বৃঃ বৃক অথবা বিৰুদক নিঃ তম।

২) কথোপকথনমূলক নিঃ তম বা লুপ।

৩) কাহিনীমূলক নিঃ তম বা কাবানবোৰ চাৰিটা উপ-শ্ৰেণীত বিভক্ত। যেনে—

ক) দঃ ব নিঃ তম, (খ) মীঃ ব অথবা চৃঃ চাং নিঃ তম, (গ) য়াবান নিঃ তম আৰু (ঘ) দঃ য়ং নিঃ তম।

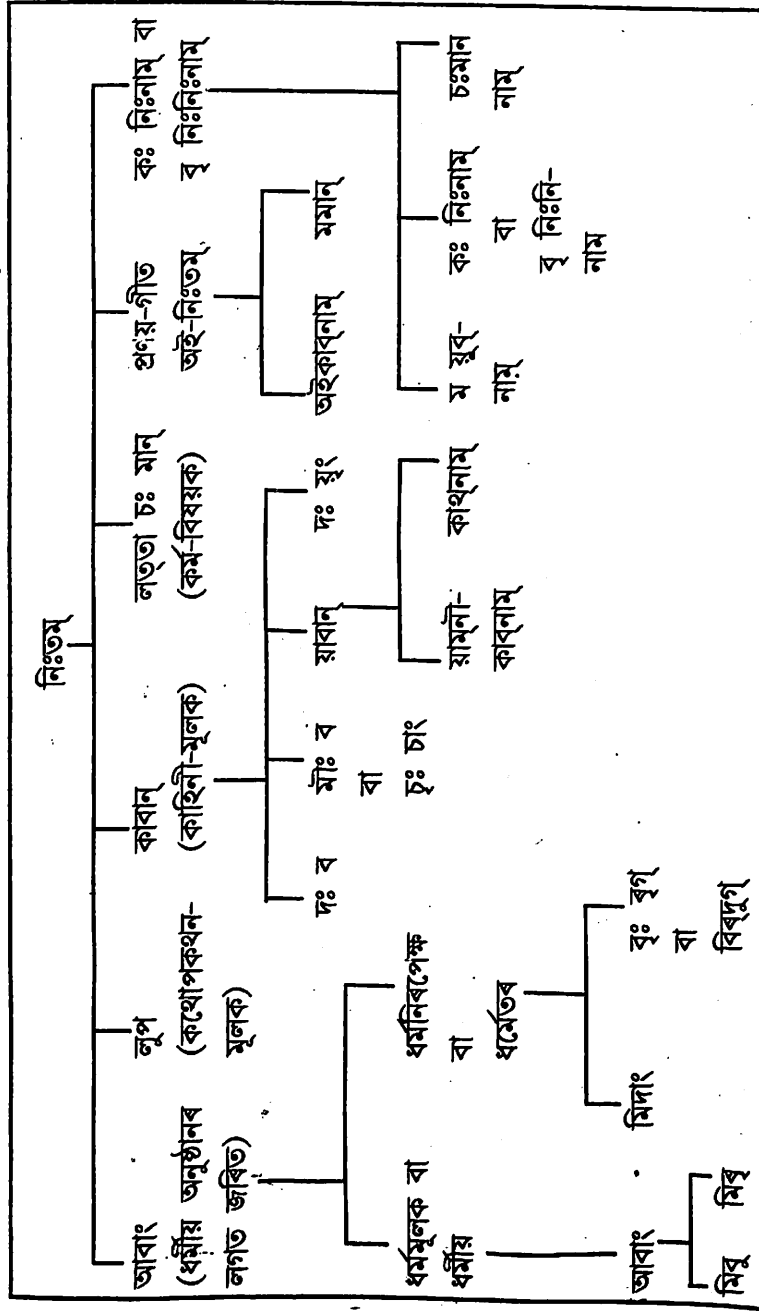
য়াবান নিঃ তমক আকৌ দুটা উপ-শ্ৰেণীত ভগাব পাৰি।

যেনে— I) য়াম্নী কাব্‌নাম আৰু II) কাব্‌নাম।

৪) কৰ্মবিষয়ক নিঃতম অৰ্থাত্ work-songs -- বোৰক দুটা ভাগত বিভক্ত কৰা হয়। যেনে I) কঃ নিঃ নাম্ বা বৃঃ নিঃ নাম্ অথবা আনিঃ নিঃ নাম্ আৰু II) লত্‌তা চঃ মান্।

৫) বিবিধ বিষয়ক নিঃ তমবোৰৰ ভিতৰত অই-নিঃ তমৰ নাম উল্লেখযোগ্য। এইবিধ নিঃ তমক সাধাৰণভাৱে দুটা ভাগত ভগাব পাৰি : I) অই-কাব্‌নাম আৰু II) মমান্।

৩ নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা : পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ২৩

১:০৩ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ লগত জৰিত নিঃ তম্ব :

মিচিং সমাজত বছৰৰ বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন ধৰ্মীয় কৃত্যাদি অনুষ্ঠিত হয়। এই অনুষ্ঠানসমূহত মিবু আৰু মিৰ্ বা মিৰি অৰ্থাৎ পুৰোহিতৰ প্ৰাধান্য লক্ষ্য কৰিব পাৰি। এওঁলোকৰ নিৰ্দেশত বিভিন্ন পূজা-উপাসনা আদি অনুষ্ঠিত হয়। সাধাৰণতে সমাজত বা গাঁৱত বা কোনো এক অঞ্চলত মাৰি-মৰক, অপায়-অমংগল আদিয়ে দেখা দিলে— ইয়াৰ নিৰাময়ৰ বাবে পূজা-উপাসনা উদ্‌যাপন কৰাৰ পৰম্পৰা মিচিং সমাজত প্ৰচলিত। পৃথিৱীৰ আন আন সমাজৰ নিচিনাকৈ মিচিংসকলৰ মাজতো বিশ্বাস প্ৰচলিত আছে যে, মৃত পূৰ্ব-পুৰুষসকলৰ আত্মা, দেও-ভূত আদি অলৌকিক শক্তিৰ কুদৃষ্টিৰ বাবে ৰোগ-ব্যাদি, বেমাৰ-আজাৰ, অপায়-অমংগল আদিয়ে দেখা দিয়ে। এই অলৌকিক শক্তিয়ে মানুহক অপকাৰ কৰে আনহাতে পূজা-উপাসনা আদিৰে সন্তুষ্ট কৰিব পাৰিলে এই অলৌকিক শক্তিয়ে অপকাৰৰ সলনি উপকাৰ কৰে অথবা কল্যাণ সাধন কৰে। যি পুৰোহিতে অপকাৰৰ সলনি উপকাৰ কৰে অথবা কল্যাণ সাধন কৰে যি পুৰোহিতে আধিদৈৱিক প্ৰক্ৰিয়াৰে অলৌকিক শক্তিৰ লগত সংযোগ সাধন কৰিবলৈ সক্ষম তেওঁ 'মিৰ্' ৰূপে পৰিচিত।

পূজা-উপাসনাৰ প্ৰসংগত 'মিৰ্' বা মিবুসকলে গোৱা বা আবৃত্তি কৰা গীতৰ নামেই 'আঃ বাং নিঃ তম্ব'। ধৰ্মীয় প্ৰসংগত গোৱা এই গীতবোৰৰ ভাব অতিকৈ গহীন-গভীৰ। নাহেন্সে পাদুনৰ ভাষাত 'আঃ বাং গীত সমূহ ক্লাটিকেল পৰ্যায়ৰ। ইয়াৰ ভাষাও সৰ্বসাধাৰণৰ বোধগম্য নহয়"।^৪ বাস্তৱ জগতৰ অভিজ্ঞতাৰ স্পৰ্শ এই গীতত তুলনামূলকভাৱে কম আৰু এইবোৰৰ ভাষাও জনসাধাৰণৰ প্ৰাত্যহিক জীৱনৰ কথিত ভাষাৰ লগত সাদৃশ্য নথকা বাবে সৰ্বসাধাৰণে আঃ বাং নিঃ তমৰ অৰ্থ উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰে।

দ্বিতীয়তে, মিচিংসকলৰ দৃষ্টিত মিৰ্ সাধাৰণ মানুহ নহয়, তেওঁ দৈৱিক শক্তি সম্পন্ন, তেওঁৰ সাধাৰণ মানুহৰ শৰীৰ ধাৰণ কৰিলেও, তেওঁ বিশেষ শক্তি আৰু সামৰ্থ্যৰ অধিকাৰী। দৈৱিক শক্তিৰ প্ৰসংগত মিবু আৰু মিৰ্ৰ মাজত পাৰ্থক্য নাই। তেওঁলোক উভয়ে অলৌকিক শক্তি (দেও, দেৱতা, ভূত আদি)

৪ নাহেন্সে পাদুন : 'মিচিং লোকগীত' (মিচি সংস্কৃতিৰ আলোচনা), পৃঃ ১৪৩

আৰু মানৱৰ মাজৰ সংযোজক সেতু। তেওঁলোক উভয়ে দৈৱিক শক্তিয়ে
শক্তিমান হৈ বিদেহী আত্মাৰ পুনৰায়ণৰ বাবে আধি-জাগতিক শক্তিৰ লগত
সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিব পাৰে।

এগৰাকী মিবু বা মিৰুয়েই বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিব নোৱাৰে,
অৰ্থাৎ এজন মিবু বা মিৰুয়ে এগৰাকী দেৱতা বা দেৱীৰহে প্ৰতিনিধিত্ব কৰিব
পাৰে। কেতিয়াবা আকৌ একোজন দেৱতাৰ বা দেৱীৰহে প্ৰতিনিধিত্ব কৰিব
পাৰে। কেতিয়াবা আকৌ একোজন দেৱতাৰ বা দেৱীৰ দুজনকৈও মিবু বা
মিৰু থাকিব পাৰে। মহিলা মিবু বা মিৰুৰ স্থান নাই, কিন্তু পুৰুষ মিবু বা
মিৰুয়েই স্ত্ৰীদেৱতাৰো প্ৰতিনিধিত্ব কৰিব পাৰে।

কোনো এজন মিবু বা মিৰুৰ নিৰ্ধাৰিত আঃ বাং নাই। যিজন মিবু বা মিৰুয়ে
যিগৰাকী দেৱতা বা দেৱীৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰে তেওঁ সেইজন দেৱতা বা দেৱীৰহে
আঃ বাং আবৃত্তি কৰে। অৱশ্যে প্ৰাৰম্ভিক আঃ বাঙৰ ক্ষেত্ৰত বৈসাদৃশ্য ধৰা
নপৰে।

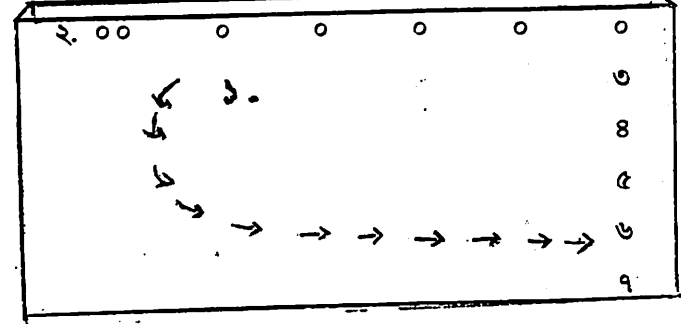
মিবু আৰু মিৰুয়ে পূজা-উপাসনা আদিৰ প্ৰসংগত গোৱা আঃ বাঙৰ বিষয়-
বস্তু অতি জাগতিক হোৱাই স্বাভাৱিক। এই গীতবোৰক অন্য প্ৰকাৰে সৃষ্টিমূলক
অতি-কথা অৰ্থাৎ Creation myth ৰূপে আখ্যা দিব পাৰি। দেৱ-দেৱী, জগত্
প্ৰপঞ্চ, জীৱ-জন্তু, কীট-পতংগ আদিৰ সৃষ্টি বিষয়ক বৰ্ণনাৰে এই গীতবোৰ
সমৃদ্ধ।

মিচিংসকলৰ লিখিত বুৰঞ্জী নাই। আঃ বাঙবোৰে অনেক ক্ষেত্ৰত বুৰঞ্জীৰ
ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। এই গীতবোৰৰ ৰচনাকাল নিৰ্ণয় কৰা দুৰূহ, কিন্তু
এটা কথা ক'ব পাৰি যে, 'মিবু' আৰু 'মিৰু'ৰ জন্মৰ লগে লগেই 'আঃ বাঙ'ৰো
জন্ম হৈছে। 'মিবু আঃ বাং' আৰু 'মিৰু আঃ বাং' উভয়তে গীতৰ প্ৰাধান্য লক্ষ্য
কৰিব পাৰি। এই দিশৰ পৰা আঃ বাং গীতক একপ্ৰকাৰে কাহিনী গীত (ballad)
ৰূপেও আখ্যা দিব পাৰি।

'মিবু আঃ বাং' আৰু 'মিৰু আঃ বাং' উভয় বিধ গীতৰ লগত নৃত্যৰ
অংগাংগী সম্পৰ্ক ৰক্ষিত হৈ আহিছে। 'মিবু বা মিৰুয়ে' ঘৰৰ ভিতৰত সোঁহাতত
'য়কচা' অৰ্থাৎ চিকৰা দা এখন লৈ পাদ চালনা কৰি বিলাসিত লয়ৰে ডেকা
গাভৰুৰ সৈতে দীঘল শাৰী পাতি বৃত্তাকাৰভাৱে গীত আবৃত্তি কৰি নৃত্য কৰে

৫ অনুগ্ৰহ কৰি ১২৬ পৃষ্ঠাত চাওক

আৰু বাকীবিলাকে হাতত চাপৰি বজাই গীতৰ লগত সম্পৰ্ক ৰাখি নৃত্য কৰে
আৰু গীতৰ দোহৰা অংশ দোহাৰে। আঃ বাং গীতৰ লগত জড়িত নৃত্যবিলাকৰ
নাম মিবু দাক্‌নাম। এইবিধ গীত গাওতে কোনো ধৰণৰ বাদ্য সংগত কৰা
নহয়। তলত মিবু দাক্‌নামৰ পৰিবেশন শৈলীৰ আভাস দিয়া হ'ল :

১. মীৰাম (জুহাল)
২. ৰাইজ
৩. মিবু বা মিৰু
৪. ডেকা
৫. গাভৰু
৬. ডেকা
৭. গাভৰু

সাধাৰণতে আঃ বাং গীত আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত মিবু দাক্‌নাম গধূলিৰ
পৰা আৰম্ভ হৈ পুৱতি নিশালৈ চলে।

মিবু আঃ বাংত উল্লেখ আছে যে সৃষ্টিৰ আদিতে সমগ্ৰ জগতত এই
মহাশূন্যই অৰ্থাৎ কায়ুম— এ বিৰাজ কৰিছিল। যেনে—

কায়ুম কেন্‌মাঙী যাঃ যাংক

কেঃৰ কামাঙী যাঃ যাংক। *

অৰ্থাৎ এই কায়ুম হিন্দু দৰ্শনৰ নিৰ্গুণ, নিৰাকাৰ নিৰঞ্জন ব্ৰহ্মাৰ দৰে। এই
মহাশূন্য বা কায়ুমৰ পৰাই 'আছে' (positive) আৰু 'নাই' (Negative), হয়

৬ নাহেন্স পাদুন : প্ৰাগুপ্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ১৪৩

আৰু নহয় দুটা কাৰ্যৰ (effect) পৰা পঞ্চতন্ত্ৰৰ সৃষ্টি হোৱাৰ দৰে— কাণ্টি, চিয়াং আনব, বমুগ, মুক্চেং এই পঞ্চ সত অথচ অসত চিদাভাসৰ জন্ম হয় আৰু এই পঞ্চ চিদাভাসৰ পৰা জগত আৰু জীৱ-জন্তুৰ উদ্ভৱ হৈছে। যেনে—

কীয়ম্ চেদু নাঃ নীকী

মেঃ ল মাম্ব আঃ জি মাম্ব দুঃ নামী

কীয়ম্ মেঃ ল য়াঃ য়িকী

কন্নকী গল্ললঙী গল্ললনামীম

চেদু দৃগৃৰী অৰ্দ্ধকঙী কংকিঅী

আনী কঃ লাং কঃ মাংক।^৭

মানুহৰ অগায়-অমংগল হ'লে তাৰ প্ৰতিকাৰৰ উপায় বিচাৰি আঃ বাঙ গীতেৰে মিৰিয়ে এক দৈৱিক শক্তি লাভ কৰি তেওঁ যেন দেৱতাৰ দৰ্শন লাভ কৰে আৰু ৰাইজক বা ব্যক্তিক অমংগলৰ প্ৰতিবিধান দিয়ে। এনেদৰে অনুষ্ঠানৰ আৰম্ভণিতে মিৰু বা মিৰিয়ে তেওঁৰ শক্তিৰ স্ৰোত প্ৰবাহত অৱগাহন কৰোৱা সেই শক্তিমান দেৱতাৰ উদ্দেশ্যে প্ৰণাম জনাই গোৱা আঃ বাঙৰ উদাহৰণ স্বৰূপে এটি প্ৰাৰ্থনা গীত তলত দিয়া হ'ল :

উমলায়ী ৰুম্না

দংকী লীবুঙী ৰুম্না

দীঙ লীবুঙী ৰুম্না নমী।

গৰ্দুঃ বীৰ্ণী ৰুম্না

গৰ্পঃ য়ব্ণী আঃ তানা

লুশু আঃ নী ৰুম্না

পঃচুম্ তুগুঙী গুঃম্ণী নমী।

অীনা মীলকী জেইঅী জেয়াদ্দক্

পীদং আনীকী অদঃ দীমী

দঃ য়িং আনীকী দঃ জিক্ জিগ্ৰিঅ নাম্দীমী

নককী আঃ জি তাঃ বী কাঃ লুঙী

৭ নাহেঙ্গ পাদুন : প্ৰাণ্ডু গ্ৰন্থ পৃঃ ১৪৩

অুংকাং য়েনী।

পঃচুম্ তুগুঙী গুঃ ম্ণা

লীঃ নি তাঃ বী গুঃ ম্ণা

নলু চেঃ দৃকী চঃ য়েগীমী

য়েক্তুম্ মাঃ পীকা।

কাঃ ৰুঃ নাঃ নী ব্ণপুঃ নাঃ না

লীঃ নি দঃ জিগামী জিগ্ৰিঅ লাংকা।

তাঃ বী মাংগমী

লীঃ নি মাংগমী

চেঃ দৃকী বমঙী

উন্চাং দচিমী

চেঃ দৃ আঃবাংক

অুংকাঙ য়েকুৰাই।^৮

অৰ্থ : অ' সৃষ্টি-ৰহস্যৰ অন্যতম গৰাকী

অ' ইতিহাসৰ অন্যতম গৰাকী

তোমাক নমস্কাৰ কৰোঁ।

জন্মৰ সকলো ভাৰ

কান্ধত আৰু গৰ্ভত লৈ

যি সকলো পৰিয়ালৰ জন্মৰ

মাতৃ স্বৰূপ— তোমাক বন্দো।

পীদং মাতৃয়ে সৃষ্টি কৰোতে

লহ-পহকৈ বাঢ়ি আহোতে

বুৰঞ্জী মাতৃয়ে—

ভাগে ভাগে ভগাই দিয়াখিনি

তোমাৰ প্ৰেৰণা প্ৰাপ্ত কিশোৰ এই তাঃ বী মিৰিয়ে

৮ নাহেঙ্গ পাদুন : প্ৰাণ্ডু গ্ৰন্থ পৃঃ ১৪৪-১৪৫

গাবলৈ যত্ন কৰিছে।

পঃ চুম-তগুং, লীঃ নি তাঃ ব আদি মিৰ্‌সকল

তোমালোকে চেঃ দূৰ বাবে গোৱা গীতৰ পথ

বুদ্ধ নকৰিবা।

কাঁঃ বুং আৰু বৃনপুং আই

তোমালোকে সুদক্ষ মিৰ্‌ৰ বাট দেখুৱাই দিবা।

তাঃ বা বা লীঃ নিৰ দৰে সুদক্ষ মিৰ্‌ নহ'লেও

এই সূৰ্য্যৰ কিৰণ থাকে মানে

চেঃদিৰ গীত গাবলৈ যত্ন কৰিছোঁ।

আৰম্ভণিতে গোৱা আঃ বাঙৰ প্ৰসংগত চাঙত বহি মিবু বা মিৰ্‌য়ে কান্ধত 'য়ক্‌চাখন লৈ আঁঠুৰ ওপৰত বাওঁহাতখন থৈ বিননিৰ সূৰত উচ্চস্বৰে আবৃত্তি কৰে।

'মিবু'ৰ দ্বাৰা ব্যক্তিগত মংগল, ঘৰৰ বা পৰিয়াল আৰু গাঁৱৰ জীৱন যাত্ৰা সম্পৰ্কে জানিবলৈ ইচ্ছা কৰা মিৰ্‌ক নিয়োজিত কৰাৰ প্ৰসংগত তেওঁৰ বাবে ছই-আপং এবাটি, চাউল এমুঠি, কুকুৰা কণী দুটা, এটুকুৰা আদা আৰু এলোটা পানী (পাতেৰে মুখ ঢাকি বাওঁহাতে ঘূৰাই বান্ধি ৰাখিব লাগে) আগবঢ়াব লাগে।

'মিবু'য়ে 'মিৰ্‌ দাক্‌নাম' কৃত্যাদি সম্পন্ন কৰোঁতে সাধাৰণ মানুহে পিন্ধা সাজ-পোছাকৰ দৰে সাজ-পোছাক পৰিধান নকৰে। 'মিবু'ৰ ভাষাত তেওঁলোকে পিন্ধা চোলাক— "গন্দলুক্‌তুং, চুৰিয়াক 'গন্‌ৰ গন্‌চল' আৰু পাণ্ডুৰিৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰা গামোচাক— 'লীঃ নি দুমাৰ্‌' বোলে।"

যি ঘৰ মানুহে মিৰ্‌ক মংগল চোৱা কাৰ্যত নিয়োগ কৰে সেই পৰিয়ালটোৰ ফালৰ পৰা 'মিবু'ৰ বাওঁহাতৰ সূতাৰে এটি মণি বান্ধি দিয়ে। মিবুৰ হাতত মণি বান্ধি দিয়াৰ অৰ্থ এয়ে যে, সেই ঘৰৰ গিৰিহঁতে 'দগ্‌নাতাদগ্‌ পাগ্‌মুৰ' নকৰা পৰ্যন্ত সেই পৰিয়ালৰ পূৰ্বপুৰুষৰ প্ৰেতাত্মাৰ (উৰম) দেও-ভূতে মিৰ্‌ক ধৰা নিদিয়। সেয়ে মিবুৱে সেই পৰিয়ালৰ গুঃ মুনক চিনাক্ত কৰিবৰ কাৰণে তলৰ আঃ বাঙ ফাঁকি আবৃত্তি কৰেঃ

৯ দুৰ্গা বেগন্ : 'মিবু বা মিৰ্‌ আৰু মিৰ্‌ আঃ বাং' (মিচিং সংস্কৃতিৰ আলোচনা), পৃঃ ১৭২

বনুং দা দিঅী চিল বমি তাঃ বাী গুম্

লুঃ মুৰ্‌ ৰুগ্‌বম্ বল্‌গলা

তাঃ বাী গুৰ্‌কা তাঃ বাী পন্দ-ক জৰ্‌কাংকলা

তাঃ বাী গম্‌তাঙী তাংক্‌ দুংকু।^{১০}

অৰ্থাৎ এই বনুং গুঃমুন পৰিয়ালে মোক ('বমি মিৰ্‌ক) 'দগ্‌নাতাদগ্‌'ৰে (পকামণিৰে) সুসজ্জিত কৰি চিনাক্তকৰণৰ কামত লগাইছে। মই পৰিয়ালটিৰ কল্যাণৰ বাবে ব্ৰতী হৈছোঁ।

ইয়াৰ পিছতে দেৱ-দেৱী আৰু মিচিংসকলৰ উপৰিপুৰুষসকলৰ নাম-গুণ প্ৰকাশক আঃ বাং গোৱাৰ অন্তত মিবুৱে সেই পৰিয়ালত জন্ম হোৱা লোকসকলৰ কিবা কৰ্মদোষ ঘটছে নেকি তাৰ কাৰণ নিৰ্ণয় কৰে— তলৰ আঃ বাঙটি আবৃত্তি কৰি :

"লাজিন্‌ জিন্‌কল জিন্‌মুৰ তনোয়া?"

লাগ্‌জিন্‌ জিন্‌কল জিন্‌মুৰ তনোয়া?"^{১১}

অৰ্থাৎ হাত আৰু ভৰিত ৰঙা সূতাৰে বান্ধি চিনাক্ত কৰোঁতে কিবা ভুল হ'ল নেকি? ক'ব নোৱাৰিলো।

সন্তান জন্ম হোৱাৰ লগে লগেই মিচিং সমাজত 'লাজিন্‌' (ভৰিত ৰঙা সূতা বন্ধা) আৰু লাগ্‌জিন্‌ (হাতত ৰঙা সূতা বন্ধা) কৃত্য অনুষ্ঠিত হয়। বিশ্বাস প্ৰচলিত আছে যে এনেকৈ নাৰান্ধিলে দেও-ভূতে নৱজাতকক সিহঁতৰ বুলি দাবী কৰিব পাৰে। এইদৰে সূতা বান্ধোতে ক'ৰবাত দোষ ত্ৰুটি হোৱাৰ বাবে আপদ-বিপদৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হোৱাৰ প্ৰতিধ্বনি আঃ বাঙত ৰণিত হৈ উঠে।

কোনো কোনো মিবু আঃ বাঙত মিচিংসকলৰ সমাজত অতীতত প্ৰচলিত বিভিন্ন বাদ্য-যন্ত্ৰৰো উল্লেখ পোৱা যায় :

আজুগী তাপুঙী ৰাঙী ৰাঙী

বাগাঙী চাঃ দুং ৰাঙী ৰাঙী

দাৰ্‌কি তাপুঙী ৰাঙী ৰাঙী

১১ দুৰ্গা বেগন্, প্ৰাণপু প্ৰস্থ, পৃঃ ৩৭৬

দুঃ বুচাঃ দুঃ বাঁদী বাঁদী
 জেগুৰী তাপুঙী বাঁদী বাঁদী
 বলং চাঃ দুঃ বাঁদী বাঁদী
 পিঃ চেং দুমদুমী বাঁদী বাঁদী
 বাঁশুম্ চাঃ দুঃ বাঁদী বাঁদী
 তাঃ বাঁ ঙুম্ গুংগাঙী বাঁদী বাঁদী
 বৃচাং দুংকু বাঁদী বাঁদী ১২

অৰ্থাৎ, বাঁদী বাঁদী কৰি লাউ-টোকাৰী, বাঁহৰ বাহী, ম'হৰ শিঙৰ পেপা, মেগেলাৰে নিৰ্মিত বিশেষ ধৰণৰ ঢোল, গগণা আদি বাদ্য-যন্ত্ৰ বজাই মিবুৱে আজি উলাহেৰে মিবু আঃ বাঙ গোৱা আৰম্ভ কৰিছে। ইত্যাদি।

মিবু আঃ বাঙৰ বিস্তৃতি পুৰণ সদ্ৰশ। ই দ্বাদশ অধ্যায়ত বিভক্ত। সৃষ্টিমূলক মিথেই আঃ বাঙত বিশেষভাৱে প্ৰাধান্য লাভ কৰিছে। দ্বিতীয়তে, মিচিং সমাজৰ ৰীতি-নীতি, আচাৰ ব্যৱহাৰ, বিশ্বাস-সংস্কাৰ, পূজা-পাৰ্বণ আদিৰ বৰ্ণনাৰে পৰিপূৰ্ণ আঃ বাঙক মিচিং সংস্কৃতিৰ মুকুৰ বুলিব পাৰি।

দৈনন্দিন জীৱনত প্ৰচলিত মিচিং ভাষাৰ লগত আঃ বাঙৰ ভাষাৰ সম্পূৰ্ণ মিল নাই। সেই বাবেই আঃ বাঙৰ ভাষাক 'গম্পাগ্' আখ্যা দিয়া হয়। 'গম্পাগ্'ৰ অৰ্থ দেৱতাৰ ভাষা। বৈদিক আৰু সংস্কৃত ভাষাৰ মাজত যি সম্পৰ্ক ৰক্ষিত হৈ আহিছে সেই সম্পৰ্ক মিচিং ভাষা আৰু আঃ বাঙ 'গম্পাগ্'ৰ মাজতো ৰক্ষিত হৈ আহিছে। আঃ বাঙৰ 'গম্পাগ্' অতিকৈ প্ৰাচীন। বৰ্তমানৰ মিচিং ভাষাৰ পূৰ্ব ৰূপ ৰূপে 'আঃ বাং গম্পাগ্'কলৈ আঙুলিয়াব পাৰি। প্ৰাচীন আদী ভাষাৰ লগতো 'আঃবাঙ গম্পাগ্'ৰ সাদৃশ্য মন কৰিবলগীয়া।

১.০৪ আঃ বাং গীতৰ ছন্দ :

আঃ বাং গীতবোৰ ছান্দসিক বৈশিষ্ট্যৰে সমৃদ্ধ। আঃ বাং গীতৰ লগত সম্পৃক্ত তালৰ লগত স্বৰৰ সমলয় বৰ্তমান। নৃত্যৰ তালৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি আঃ বাং গীতৰ ছন্দৰ সৃষ্টি হৈছে।

নৃত্যৰ লগত সম্পৰ্ক নথকা কাহিনী প্ৰধান যিবোৰ আঃ বাং আছে সেইবোৰৰ

১২ দুৰ্গা কেন : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃঃ ৩৭৮

একোটা পৰ্ব বা উপপৰ্ব চতুঃ অক্ষৰৰ দ্বাৰা প্ৰায়ে গঠিত হয়। সাধাৰণতে এই শ্ৰেণীৰ আঃ বাঙত ভাবৰ আতিশয্যত অতিৰিক্ত দুই-এটা অক্ষৰ সংযোজিত হোৱাও বিৰল নহয়। তেনে অৱস্থাত গায়কৰ সুৰ তুলনামূলকভাৱে হ্ৰাস অৰ্থাৎ সংকোচন বা দীৰ্ঘ অৰ্থাৎ বিস্তাৰণ হোৱা স্বাভাৱিক, যেনে—

(ক) দী/গ্ ব/ঙীম = ৪

কী/য়ুম্ চেং/দি = ৪

নাঃ/নী/কী = ৩ হ্ৰস্ব বা সংকোচন

মীঃ/ল মাম/ব্ আঃ/জি মাম/ব্ = ৪+৪ দীঘ বা বিস্তাৰণ

দঃ/য়িঃ/ পা= ৩ সংকোচন ১৩

(খ) চেং/দি চেং/বী অৰ/নী/দী = ৮

আ/ম য়াঃ/য়েম্ অৰ/য়া বি/তুং = ৮

মীঃ/ল ব/কা/বী কাৰ/নী/দী = ৮

আ/চি য়াঃ/য়েম্ অৰ/য়া বি/তুং /= ৮ ১৪

(গ) চেং/ দি/ কী দু/ গ্/ বী/ অৰ/ ক/ ঙী = ৩+৩+৩ = ৯

কঃ/ জি/ নী জি/ নী/ নী/ ম/ নী/ ক = ৩ + ৩ + ৩ = ৯।

অৰ/ ক/ ঙী কঃ/ প/ ঙীম/ পঃ/ ল/ ক = ৩+ ৩+ ৩ = ৯। ১৫

১.০৫ মিবু আঃ বাঙৰ ছন্দ :

মিবু আঃ বাঙো দুই প্ৰকাৰৰ : (ক) নৃত্যৰ লগত জড়িত আৰু (খ) নৃত্যৰ লগত সম্পৰ্ক বিহীন। দ্বিতীয়বিধ মিবু আ- বাঙৰ ছন্দত স্থান পোৱা অক্ষৰৰ সংখ্যা বিভিন্ন ধৰণৰ। যেনে—

(ক) পঃ/ চুম্ ত/ শু/ ঙী শুঃ/ ম্/ না = ৮

লাঃ/ নি তাঃ/ বী শুঃ/ ম্/ না = ৭

ন/ লু চেং/ দি/ কী চঃ/ য়ে/ গীম = ৮

১৩ নাহেজ পাদুন : 'মিচিং কবিতা আৰু লোকগীতৰ ছন্দ', (দাগবপলাই), পৃঃ ৫

১৪ উক্ত গ্ৰন্থ, পৃষ্ঠা ৬

১৫ নাহেজ পাদুন : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃঃ ৬

য়েক/ তু/ ম্ মাং/ পী/ কা = ৬।^{১৬}

(খ) তাং/ বা মাং/ গ/ মী = ৫

লাং/ নি মাং/ গ/ মী = ৫

চেং/ দি/ কী ব/ ম/ ঙী = ৬

উন/ চাং দ/ চি/ মী = ৫

চেং/ দি আং/ বাঙ/ ক = ৫

অঙ/ কা/ ও য়ে/ কু/ আই = ৬।^{১৭}

যিবোৰ মিৰু আং বাঙৰলগত নৃত্য জড়িত সেইবোৰৰ অক্ষৰ সমগতিক। বিশেষকৈ গীতৰ শেষত দোহৰা (refrain) অংশই ছন্দৰ সমতা ৰক্ষাত সহায় কৰে। যেনে—

প্ৰথম পৰ্ব	দ্বিতীয় পৰ্ব
(গ) দং/চি/ঙী/পি/ৰি/ল	পি/ৰ/ল/প/য়/গা ॥ ৬+৬ = ১২
দং/চি/ঙী/লী/ক/ৰীম্	পি/ৰি/ল/প/য়/গা ॥ ৬+৬ = ১২
ক/ৰা/ঙ/দাক/কু/নী	পি/ৰ/ল/প/য়/গা ॥ ৬+৬ = ১২
কং/জী/নাং/নী/কী	পি/ৰি/ল/প/য়/গা ॥ ৬+৬ = ১২
জী/মা/নী/ক/ৰ/না	পি/ৰি/ল/প/য়/গা ॥ ৬+৬ = ১২। ^{১৮}

উদ্ধৃতাংশৰ প্ৰতিটো শাৰীৰ দ্বিতীয় পৰ্বই দোহৰাঅংশৰ প্ৰকাৰ্য সাধন কৰিছে।

১.০৬ ধৰ্ম নিৰপেক্ষ বা ধৰ্মেতৰ গীত :

অনুষ্ঠানমূলক ধৰ্ম নিৰপেক্ষ বা ধৰ্মেতৰ গীতৰ ভিতৰত প্ৰধানকৈ “বুঃ বৃক্ নিঃ তম্ আৰু ‘মিদাং নিঃ তম্’ উল্লেখযোগ্য। সাধাৰণতে ঋতুকালীন উৎসৱ-অনুষ্ঠানতহে এই গীতবোৰ গোৱা হয়।

(ক) মিদাং নিঃ তম্ : মিদাং নিঃ তম্ বা বিবাহ গীত বাবিয়া গীতবোৰ বিয়াৰ প্ৰসংগত গোৱা হয়। ‘মিদাং’ পদৰ অৰ্থ বিয়া আৰু নিঃতম্ পদৰ অৰ্থ গীত, অৰ্থাৎ বিয়া গীত বা বিয়া নাম। অজনজাতীয় অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত

১৬ প্ৰাণ্ড পু গ্ৰন্থ

১৭ প্ৰাণ্ড পু গ্ৰন্থ

১৮ নাহে পাদুন : প্ৰাণ্ড পু গ্ৰন্থ, পৃঃ ৭

বিবাহ অনুষ্ঠানবোৰ প্ৰায়ে সংগীত প্ৰধান।^{১৯} ইয়াৰ বিপৰীতে মিচিং সমাজত প্ৰচলিত বিবাহ অনুষ্ঠানত গীতৰ ব্যৱহাৰ বৰ কম। সাধাৰণতে পানী তুলিবলৈ যাওতে আৰু দৰাক আদৰি আনোতেহে গীত গোৱা পৰম্পৰাৰ প্ৰচলন লক্ষ্যকৰা যায়। ‘মিদাং নিঃতম্’ৰ সৃষ্টিৰ প্ৰসংগত শ্ৰীনাহে পাদুনৰ এটি উক্তি তলত উল্লেখ কৰা হ’ল : “মাক-বাপেকৰ ঘৰত আদৰেৰে লালিত-পালিত হোৱা ঘৰৰ জীয়েকীয়ে চিৰদিনৰ বাবে পিতৃ-মাতৃ আৰু ভাইভনীৰ মৰম-স্নেহ, মায়া-মমতা ত্যাগ কৰি অচিন এঘৰলৈ আঁতৰি যোৱাৰ বাবে যি হৃদয় বিদাৰক বিলাপ কৰে তাৰে অনুকৰণত মিদাং গীতবোৰ সৃষ্টি হৈছে। কোনো কোনো অঞ্চলত সেই শোক জৰ্জৰিতা কন্যাক অতীতৰ মধুৰ স্মৃতি (লগৰীয়াৰ সৈতে খেলা-ধুলা কৰা আপোন ঘৰৰ চেনেহৰ বান্ধোন) সোঁৱৰাই কুন্দুৱাবলৈ যত্ন কৰে। মিদাং গীতৰ গায়ক-গায়িকাই নিজেই কন্যা হৈ যেন কান্দিছে”।^{২০}

শ্ৰীপাদুনৰ এই অনুমান গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি, কাৰণ কইনাই পিতৃ-মাতৃ, আপোন-স্বজনক এৰি থৈ স্বামী গৃহলৈ যাবলগীয়া পৰিস্থিতিৰ কাৰুণ্য প্ৰকাশক যিবোৰ গীত বিবাহৰ প্ৰসংগত ছোৱালী বা মহিলাসকলে আবৃত্তি কৰে বা কান্দে সেইবোৰ গীতক মিদাং গীত বোলা নহয়, য়াম্নী কাব্‌নাম্ হৈ আখ্যা দিয়া হয়।^{২১}

স্বৰূপাৰ্থত ‘য়াম্নী কাব্‌নাম্ নিঃতম্’ বোৰৰ বিষয়বস্তুহে অতিকৈ কৰুণ। অমিচিং সমাজত প্ৰচলিত কৰুণ ভাৱপ্ৰধান বিয়া-গীত বা বিয়া-নাম অথবা বিয়া-পদৰ লগত ‘য়াম্নী কাব্‌নাম্ নিঃতম্’ৰ বিষয়বস্তুৰ সাদৃশ্য পৰিলক্ষ্যণীয়। সদ্যপ্ৰাপ্ত মিচিং মিদাং নিঃতম্’ৰ কাৰুণ্যৰ প্ৰাধান্য নাই, ইয়াৰ পৰিবৰ্তে কইনাৰ ৰূপ-মাধুৰ্য্যৰ বৰ্ণনা, হাস্যৰসাত্মক বক্তব্য আৰু কইনাক আদৰিবলৈ লোৱা যাৱতীয় প্ৰস্তুতিৰ ইংগিতহে পোৱা যায়। এনেধৰণৰ গীতৰ উদাহৰণস্বৰূপে এটি গীত তলত দিয়া হ’ল :

তীৰাৰী তীৰাৰী তীৰা ৰীতীৰা

তীৰাৰী তীৰাৰী তীৰা ৰীতীৰা

আদি তীলা দিতী তীলা কী কী ৰান্দাঙা

19. P. Goswami : Folk-Literature of Assam, P. 57

২০ নাহে পাদুন : ‘মিচিং লোক-গীত’ (মিচিং সংস্কৃতিৰ আলোচ্য), পৃঃ ১৫০

২১. গণেশ পেণ্ড : ‘মিচিং লোকগীতৰ সম্পদ’ (চিংফুং ওংগাং), পৃঃ ৮১

বান্জি চঃঞ্ৰুক্ যাঙেতাগাই কীকী বান্দাঙা
 বান্জি কঃ বাং পাগেয়উলা কী কী বান্দাঙা
 মাঃম কাম্পুং য়াম্চাঃ নাপী কী কী বান্দাঙা।
 তাঁৰাৰী তাঁৰাৰী তাঁৰা বাঁতাৰা
 মাঃম কাম্পুং চাঃ মাদাপী তাঁৰা বাঁতাৰা
 বান্জি কঃবাং দূৰগী দুঃ বং তাঁৰা বাঁতাৰা
 মাঃম কাম্পুং দুঃ মাদাপী তাঁৰা বাঁতাৰা
 বান্জি কঃ বাং তাদাঃ গায়েপী তাঁৰা বাঁতাৰা
 তাঁৰাৰী তাঁৰাৰী তাঁৰা বাঁতাৰা
 বান্জি কঃ বাং বায়িঃ তকা তাঁৰা বাঁতাৰা
 পিৰ কাম্ৰ তাদল্গ তকা তাঁৰা বাঁতাৰা
 কুম্দাং দাঁইৰ পংকুৰ য়েপে তাঁৰা বাঁতাৰা।।^{২২}

আগৰ দিনত মিডাঙত আয়তীসকলে এনে গীত গাইছিল। গীতটি আবৃত্তি কৰোতে ‘আজুক তাপুং’ নামৰ বাঁহী বজোৱা হৈছিল। সম্প্ৰতি সেইবোৰৰ ব্যৱহাৰ নাইকিয়া হৈ আহিছে। গীতটিৰ অৰ্থ এনেধৰণৰ : (কইনাৰ ঘৰত) পাহাৰৰ ওপৰত অটব্য হাবিৰ মাজত পমা গছজোপা বিয়াৰ জখলা আৰু পীৰাৰ বাবে চিকুনাই ৰাখিছে তাৰে নবৌ কাম্পুঙক আদৰি আনিব লাগিব।

(ঠাট্টাৰ সুৰত)— নবৌ কাম্পুং— তুমি পমা কাঠৰ ধুনীয়া ন জখলাইদি হঠাত্ নুঠিবা। তুমি ইমান অভাগিনী যে, তুমি চাঙত উঠাৰ লগে লগে ইমান মজবুত ডাঙৰ নতুন জখলাডাল দুডোখৰ হ’ল। আমাৰ নবৌ কাম্পুঙৰ টিকাটো ইমান ডাঙৰ যে, পমা কাঠৰ ডাঙৰ নতুন পীৰাখনো বহাৰ আগতে দুফাল হ’ল।

(নিচুকণি সুৰত)— পমা কাঠৰ ধুনীয়া জখলাডাল নমাই দি ভালদৰে যতনাই দিয়া। মেগেলা পুলিৰ পাত আৰু কৌপাত জখলাৰ দুই ফালে শাৰী শাৰীকৈ নিয়াৰিকৈ বান্ধি দিয়া। আৰু মেগেলা ঠাৰিৰে প্ৰস্তুত কৰা “দেন্দুন”বোৰ (ঢোল ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা বাদ্য-যন্ত্ৰ) একেলগে একে টাপে বজাই দিয়া। লগতে দাঁৰকি

সংবাদদাত্ৰী : শ্ৰীমতী মিলাদে মেদক, বয়স ৪৮ বছৰ, জোনাই, ৩০/২/৯০

তাপুং বা আজুক তাপুংবোৰ বজাই দিয়া। বিয়াৰ ফুলৰ মালা ডিঙিত পিন্ধাই নবৌ কাম্পুঙৰ পমা কাঠৰ জখলাদি চাঙৰ ওপৰলৈ তুলি আনা।

বৰ্তমান মিচিংসকলে মিডাং নিঃতম্ এৰি— অমিচিং অসমীয়া সমাজৰ আদৰ্শমতে বিয়া পাতি অসমীয়া বিয়া-নামকে মিডাং অনুষ্ঠানত গাবলৈ লৈছে। মিচিং তিৰোতাই মিডাং অনুষ্ঠানত গোৱা এনেধৰণৰ গীতৰ উদাহৰণ হ’ল :

জয় শব্দত শুনিবলৈ
 জয় দৰাৰে বাপেকক
 জয় ধনৰে কাৰেঙত বহে।
 হৰিয়ে দৰাৰে কাপোৰখন
 হৰিয়ে চেৰেৰা চেৰেঙা
 হৰিয়ে— চিতল মাছ সবকি
 যায় কি ৰাম ৰাম।
 ৰাম-কৃষ্ণ চিন্তা নকৰিবা
 ৰাম-কৃষ্ণ আমাৰে বলোৰাম
 ৰাম-কৃষ্ণ হৰি ঐ কোনে কি
 বুলিব সৰু।।^{২৩}

(খ) বৃঃবৃগ্‌নিঃতম্ বা বিৰ্দ্‌গ্‌ নিঃতম্ : বৃঃবৃগ্‌ নিঃতম্ বা বিৰ্দ্‌গ্‌ নিঃতমক এহাতে ঋতু-গীত, আনহাতে উত্‌সৱ-অনুষ্ঠানৰ গীত বুলিব পাৰি। এই শ্ৰেণীৰ গীতক এই কাৰণেই ঋতু গীত বোলা হয়। দ্বিতীয়তে, ‘আলি-আই-লুগাং’ আৰু ‘পঃ ৰাগ’ (নবা ছিগা) উত্‌সৱৰ প্ৰসংগত এইবোৰ গীত গোৱাৰ পৰম্পৰা অতি প্ৰাচীন কালৰে পৰা চলি আহিছে। সেইবাবে ‘বৃঃবৃগ্‌ নিঃতম্’ বা ‘বিৰ্দ্‌গ্‌ নিঃতম্’ক উত্‌সৱ-অনুষ্ঠানৰ গীত বুলিব পাৰি। পঃ ৰাগ্‌ উত্‌সৱত এই শ্ৰেণীৰ গীত মিবুৰ দ্বাৰা পৰিবেশন কৰা হৈছিল। এই গীতবোৰ উত্‌সৱৰ বাদে অন্য সময়ত পৰিবেশন কৰা নহয়।

অমিচিং সমাজত প্ৰচলিত বিৰ্দ্‌গীত বা ছচৰি গীতৰ লগত প্ৰসংগ, বিষয়-বস্তু, উদ্দেশ্য আদিৰ ফালৰ পৰা বৃঃবৃগ্‌ নিঃতমৰ সাদৃশ্য নথকা নহয়। অৱশ্যে

২৩ গণেশ পেণ্ড : ‘মিচিং গীতি-সাহিত্যৰ কথা’, (বুৱাদ), পৃঃ ১

গীতৰ সুৰৰ প্ৰসংগত উভয় শ্ৰেণী গীতৰ মাজত বৈসাদৃশ্য বৰ্তমান। আঃবাং
গীতৰ সুৰৰ লগত পুৰণি বৃঃবৃগ্ নিঃতমৰ সুৰৰ সাদৃশ্য লক্ষ্য কৰিব পাৰি।

নৈসৰ্গিক শোভা-সৌন্দৰ্য্যৰ বৰ্ণনা, প্ৰেম-প্ৰীতিৰ চিত্ৰণ, জীৱন আৰু সমাজক
সুন্দৰ কৰি তোলাৰ আকাংক্ষা, আই বসুমতীক শস্য-শালিনী কৰাৰ প্ৰেৰণা আদি
বিভিন্ন বিষয়-বস্তুৰে এই গীতবোৰ সুসমৃদ্ধ। উৰ্বৰতা যাদুৰ (Fertility
magic) লগতো বৃঃবৃগ্ নিঃতমবোৰ সম্পৃক্ত।

মিচিঙৰ জাতীয় পোছাক-পৰিচ্ছদ পৰিধান কৰা ডেকা-গাভৰুসকলে কৰা
লুগাং নৃত্য হুঁচৰিৰ দৰে। “মিৰু বা মিৰুয়ে ডেকা-গাভৰুৰ মাজত থাকি লুগাঙত
গোৱা এবিধ গীত গায়। তাৰ প্ৰথম ঘোষা ফাঁকি ডেকা-গাভৰুৱে দোহাৰে।
ডেকা-গাভৰুৱে বৃত্তাকাৰে বা অৰ্ধবৃত্তাকাৰে ঘূৰি পাদ-চালনা কৰি নৃত্য কৰে।
ডেকা-গাভৰু দলৰ সবাতোকৈ আগত ঢুলীয়া, তালীয়া আৰু লাং লং /লাঃলং
(বৰকাঁহ) আৰু ‘মাৰ্বাং’ নামৰ দুবিধ পুৰণিকলীয়া বাদ্যযন্ত্ৰৰ বাদকসকল থাকে।
তেওঁলোকক অনুসৰণ কৰি ডেকা-গাভৰুদলে ঘূৰে। এই বিহুক ‘গুম্বাগ্ চঃমান্’
বুলিও কোৱা হয়”।^{২৫}

৪.০৭ বৃঃবৃগ্ নিঃতমৰ পৰিবেশন-শৈলী :

সমাজৰ নৰ-নাৰী, ডেকা-গাভৰু সকলোৱে মিলি উত্সৱৰ আনন্দত
আত্ম-বিস্মৃত হোৱাৰ বাসনা- আৰু ঋতুৰ বৰ্ণনা- বৃঃবৃগ্ নিঃতমৰ অন্যতম
বৈশিষ্ট্য। যেনে—

(ক) ল-ল-লে ললে : ললেঃ

দাৰ ললেঃ ললেঃ ললেঃ

চিচুচ্ চুকুচ্ চুকব বদিয়া

ৰীগাম্ গাম্ গাম্ বদিয়া

য়-ৰুচে পাঃম চুতকা

অমুম্ বুলুৰা ৰুচে পাঃম চুতকা।

য়-কেক্‌তেং বেবেং চুতকা,

অমুম্ বুলুৰা কেক্‌তেং বেবেং চুতকা,

য়-দুমলাবীম্ লামম্ চুতকা

লঃতি দুমলাবীম্ লামম্ চুতকা

য়-দৌঅৰ্‌ৰী পংকুৰ লাঃজে

গুঃ দাং দৌঅৰ্‌ৰী পংকুৰ লাঃ জে।^{২৬}

অৰ্থ : হেৰা গাভৰুসকল, সাজি-কাচি ওলোৱা, বালি চৰাইৰ দৰে মাটিত
ভৰি নিদিয়াকৈ দেও দি ওলোৱা। দীঘল চুলিটাৰি মেলি আঁচুৰি লোৱা। উলহ-
মালহেৰে চোতালখন আমি ভৰাই তোলা আহা।

‘আলিয়াই লুগাং’ উত্সৱত গোৱা গীতত বসন্ত কালৰ প্ৰাকৃতিক বৰ্ণনা-
কপৌফুল, কুলি চৰাই আদিৰ ইংগিত পোৱা যায়ঃ

(খ) গুনমুৰ্‌ পঃল আঃ দাক্‌কুবং কাজে মিচিঙা

দাক্‌তগ্‌ আঁচাৰ্‌ চাৰ্‌দাক্‌ কুবং কাজে মিচিঙা

কেঃ দাং আপ্‌পুন্‌ পুন্‌দুংকুবং কাজে মিচিঙা

আলি আঃয়ে চঃমান্‌ নাংকুই কাজে মিচিঙা।^{২৭}

অৰ্থ : ফাগুন মাহ আহি পালেহি, পচোৱা বতাহ বলিছে, কপৌ ফুল ফুলিছে,
কুলি চৰাই বিনাইছে— ব’লা মিচিং ৰাইজ আলি আঃয়ে লুগাং বিহ মাৰোঁগৈ
ব’লা।

‘বৃঃবৃগ্ নিঃতম’বোৰ প্ৰায়ে দাৰ্শনিক ভাৱ বিশিষ্ট। গীতটোত অশাস্ত্ৰত মানৱৰ
নিষ্ঠুৰতম সত্য জড়, বাৰ্ধক্য, মৃত্যু আদি কৰুণ পৰিণতিৰ বৰ্ণনা যথোচিত শব্দ
আৰু ভাষাৰ সংযোগত ব্যঞ্জিত হৈছে। কালৰ দুৰ্বাৰ গতিয়ে মানুহৰ জীৱন-
যৌৱন কিদৰে তিল্‌ তিল্‌কৈ গ্ৰাস কৰি আহিছে তাৰ আভাসো এইবিধ গীতত
ধ্বনিত-প্ৰতিধ্বনিত। যেনে—

(গ) যাম্‌প য়াঃয়াঙী ৰ ৰ য়াঃ য়াঙী

ৰক্‌নী নীশুপ্‌পী শুবাঃ য়াকুপী

য় কিতুনী তুনাং য়েকুপী

কিবপা কিতুনা তুনাং য়েকুপা...।

অৰ্থাৎ বাৰ্ধক্যৰ যন্ত্ৰণাত জৰ্জৰিত কুকুৰাৰ দৰে জীৱনটো আজি কালিকৈ তিল্ তিল্কে শুকাই-খীনাই যাবলৈ ধৰিছে। গতিকে জীৱন থাকে মানে, যৌৱন থাকে মানে আনন্দ কৰা। অহাকালিৰ কথা চিন্তা নকৰি আজিয়েই স্মৃতি কৰা।

এই নিঃতম্টিৰ ভাৱাৰ্থৰ লগত খায়ামিক সুখবাদী দৰ্শনৰ সাধাৰণ সাদৃশ্য থকা যেন লাগে।

ওপৰোল্লিখিত গীতবিলাকৰ বাহিৰেও 'দা-দাম্ বনৌঙ' নামৰ গীতটি পঃৰাগ উৎসৱত গোৱা বুলি প্ৰসিদ্ধ ঔপন্যাসিক ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে 'মিৰি জীৱী' উপন্যাসত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে : "মোৰ আজলী মিৰি জীৱীয়ে আজি-কালিৰ নব্য ধৰণেৰে বঙলা গান গাবলৈ নিশিকিলে। — নৰাছিগা বিহু আহিলে তাই দাদাম্ বনেঙ বনেঙ দাদিঙঃ ইত্যাদি নামহে গায়। এই ফাঁকি ঘোষা। ইয়াৰো অৰ্থ আমি নাপাওঁ"।^{২৭}

সম্ভৱতঃ এইবিধ গীত গাওতেও মিৰি/মিব্ বা মিবুসকলৰ লগত ডেকা-গাভৰুৱে একেলগে গাইছিল, সেয়ে বৰদলৈদেৱে আকৌ এঠাইত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে : "এইবাৰ দেওধায়ে নতুন উৎসাহেৰে লগাই দিলে— দাদাম্ বনেঙ বনেঙ দাদিঙ। তৎক্ষণাত ডেকা-গাভৰুৱে সমস্বৰে ধৰিলে দাদাম্ বনেঙ বনেঙ দাদিঙ"।^{২৮}

'দা-দাম্ বনৌঙ' গীতৰ ৰচনালৈলী আৰু গোৱাৰ ৰীতিলৈ চাই ক'ব পাৰি যে, 'দা-দাম্ বনৌঙ' গীতটি মিৰি বা মিবুসকলে গোৱা পঃনুং গীতৰ প্ৰাচীন নিদৰ্শন। পঃনুং গীত আদি সমাজত প্ৰচলিত পঃনুং আ বাং আৰু ভৈয়ামৰ ঝঁচৰি বিহুত গোৱা গীতৰ দৰে ডেকা-গাভৰুৱে মিবুৰ লগত একে লগে দা-দাম্ বনৌঙ' গীত গাই ধেমালি কৰা এটা গীত। জনা বুজা, কামত পাৰ্গত আৰু গুণৱতী গাভৰুক দা-দাম্ বোলা হয়। ডাঙৰক সন্মান কৰিব জনা গাভৰুক বুজাবৰ বাবে 'বনৌঙ' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।^{২৯}

তুস্পক এতে-য়ে 'দা-দাম্ বনৌঙ' গীতৰ দুশাৰী পদ উল্লেখ কৰি তাৰ অৰ্থ এনেদৰে দিছে :

"বনী লাঃতনী অদী মাঃমূল

চুঃদুম্ লাঃ তনী কঃ জুম্ মাঃ মূল"

অৰ্থাৎ— "A Light hearted girl does not brew good heat"

'দা-দাম্ বনৌঙ আঃ বাং' গীতটো ডেকা-গাভৰুৱে প্ৰেম-পীৰিতি কৰি ইজনে-সিজনক পাবলৈ বিচৰা সময়ত গোৱা গীত। এই গীতটো গাওতে ডেকাই ডেকাৰ হাতত আৰু গাভৰুৱে গাভৰুৰ কান্ধত কান্ধ মিলাই ডেকাসকলে থকা ঠাইলৈ আৰু ডেকাসকলেও গাভৰুসকল থকা ঠাইলৈ আগবাঢ়ি আহি আগলৈ হালি হালি গীত গাই আনন্দত আত্মহাৰা হৈ থকাৰ সুযোগতে জাকৰ মাজৰ পৰা ছোৱালী বা গাভৰু এজনীক ডেকা এজনে পলুৱাই লৈ যায়।

'দা-দাম্ বনৌঙ' নৃত্যৰ পৰিৱেশনশৈলীলৈ চাই ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে এনেদৰে লিখিছে : "দেওধাইক মাজ কৰি ডেকা-গাভৰুবিলাকে কছাৰীৰ মাদল কোবোৱা নাচৰ দৰে বা চাওতালৰ জুম নাচৰ দৰে ঢোলৰ শব্দত ঘূৰি ঘূৰি নাচে"।^{৩০} উদাহৰণ স্বৰূপে তলত এনেধৰণৰ দুটা গীত দিয়া হ'ল :

(ক) ঘোষাঃ দা-দাম্ বনী মী বনৌমী দাঃদিমী।।

মিবু

ডেকা দল

পদঃ চাঃ কীম তম্‌দনী?

গাপা গীনী দীম্‌ বল।

টাঃ কমী তম্‌দনী ?

গালী গীনী দীম্‌বল।

টাঃ কমী তম্‌দনী?

গাৰী গীনী দীম্‌বল।

টাঃ কমী তম্‌দনী?

গাজক্‌ গীনী দীম্‌বল।

টাঃ কমী তম্‌দনী?

ৰিঃ বি গীনী দীম্‌বল।

টাঃ কমী তম্‌দনী?

গাচেঙ গীনী দীম্‌বল।^{৩১}

অৰ্থ : ঘোষা : জনা বুজা কাম জনা ছোৱালী জনীক?

পদঃ কোন জনী বাচে?

পাপা পিন্ধা জনী।

কোন জনী বাচে?

গাৰী পিন্ধা জনী।

^{২৯} D. Doley luttad, 1983, pp. 1-7

^{৩০} Tumpak Ete. Mc:stom luser' in obonori Gomug, 1st year, 2nd issue, january, 85, p. 7.

^{৩১} ৰজনীকান্ত বৰদলৈ, প্ৰাগুপ্ত গ্ৰন্থ, পৃ. ১৪

^{৩২} সংবাদ দাতা, ঐৰাম বৰি (৬০), অয়ান গাঁও, অৰুণাচল প্ৰদেশ, ১২/১০৮৯

^{২৭} ৰজনীকান্ত বৰদলৈ : মিৰি জীৱী, পৃঃ ১৫

^{২৮} উক্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ১৫, দাদাম্ বনেঙ বনেঙ : দা-দাম্ বনী 'ঙ'।

কোন জনী বাচে? গালী পিন্ধা জনী।
কোন জনী বাচে? বিঃ বি পিন্ধা জনী।
কোন জনী বাচে? গাচেং পিন্ধা জনী।
(খ) ঘোষা : দা-দাম্ বনৌ ও বনৌ ও দাঃ দি ও।।

মিবু গাভৰু দল

পদঃ গাপা-গালী মজিঙ নীচি/বনৌ ও দাঃ দি ও
গাৰী গাজগ্ ইজিঙ নীচি/ বনৌ ও দাঃ দি ও
বিঃ বি গাচীং মজিঙ নীচি/ বনৌ ও দাঃ দি ও
লুৰ্জক গালোক্ চুম্জিঙ নীচি/ বনৌ ও দাঃ দি ও
এগে গাচৰ চুম্জঙ নীচি/ বনৌ ও দাঃ দি ও
আপ্পুন্ গামিগ্ তুজ্জনৌচি/ বনৌ ও দাঃ দি ও।”

অৰ্থ— ঘোষা : জনা বুজা কাম জনা ছোৱালী ময়েই।
পদ : গাপা গালী বব জনা ছোৱালী ময়েই।
গাৰী গাজগ্ বব জনা/ ছোৱালী ময়েই।
বিঃ বি গাচেং বব জনা/ ছোৱালী ময়েই।
লপ্জক্ গালোক্ বব জনা/ ছোৱালী ময়েই।
এগে গাচৰ বব জনা/ ছোৱালী ময়েই।
আপ্পুন্ গামিগ্ বাচিব জনা/ ছোৱালী ময়েই।

‘বুঃ বুগ্ নিঃতম্’ প্ৰসংগত আন এটা লক্ষ্যণীয় দিশ হ’ল— মিচিংসকলে বহাগ বিহুত গোৱা হুঁচৰি গীত। এই গীত কোনো কোনো অঞ্চলৰ মিচিং গাঁৱতহে গোৱা শুনা যায়। গীতবোৰ মিচিং ভাষাত গোৱা হয়। এই শ্ৰেণী গীতক মিচিং ভাষাত ‘বিউ উনচঃ বি নিঃ তম্ চঃমান্’ বা ‘বিউ আঃবাং’ নামে জনা যায়। গীতবিলাকত বিহু উৎসৱৰ তাৎপৰ্য্য প্ৰকাশ পোৱাৰ লগতে বাসন্তিক

ঋতুৰ বৰ্ণনা আৰু ডেকা-গাভৰুৰ আনন্দ উল্লাসৰ প্ৰাচুৰ্য্যও পৰিদৃষ্ট হয়। যেনে—

অঃ যু কি অঃ অইয়া চঃ য়ানৌই চঃ নাম্
মুৰঙত বৰানি য়াম্মিনীম্ মিন্য়া
আলিআ বৃৰ্দ্দুগী আঃলাই গৃদ
নাই আ নীঙানী জাৰ্ভা গৃদ।
চঃ য়ং পাক্কমী অক চঃ লেল কাব্দুং
বিউ আ চঃ মানীম্ দঃ লুল মদুং।
নাই অই নীঙানী নাবিৰী বাবিৰী
বিউ আ চঃ মানী অঃ ৰ ই পংকুৰী।
চঃ চাঃ য়াঃ মেআ চঃ চাঃ মুম্বৰী
মীঃ পই মীঙান্পী কেৰ্ভা গৃদাগ্।
ঙলোক্ কী বাঙামী কীৰাঙী কীৰাংপী দাগ্
লাই-অই লীক ৰীম্ লীৰীক্পী কীৰ্দাগ্।
লুঃ বাং লুংকৰ্দী আদদুক উন্দাগ্
বিঃ বই গা টাঃ দী আদদুক উন্দাগ্।
গেনী দঃ মৃৰ্ভত উন্জ্জ্ৰদাগ্ তাকাৰী
কেব্বুঃ নাম্ এগেদী উন্জ্জ্ৰদাক্ গামিগী।
চঃ কলা তাবাবীম্ দুম্গাব্দ কেব্বতাগ্
তাপিআ লুঃ তাঁগ্দীম্ আলুঃ দ গীতক্।
পঃ পুৰী বেৰ্কাৰ্পী বেৰ্ৰাই চঃ দাগ্
বিউ অই মগেঃ লা কীৰাঙীম্ বাঃ দাগ্।
কীৰাঙীম্ বাঃ লা তাকুঙীম্ ৰঃ য়া
মুৰঙীম্ মগেঃ লা পঃ ৰাগীম্ তুঃ য়ে।
মিবু আঁম্ গক্লা য়াম্মিনীম্ মিন্আ
বৰী বৰনৈ নলুমাং বিউ আ।

পঃ বাগ্ তৃঃ দদৌম্ মিবু আ দাক্যৌ
 চঃ য়্‌বক্ আগমৌম্ আয়িচ লুয়ৌ।
 দঃ ঞিঃ পঃ লমৌ কুম্‌তাদ্ চুয়ৌ
 দাক্‌পঃ দাগ্ য়্‌মৌদৌম্ পঃ বৰৌম্ কাত্যৌ।
 মিবু-আ দাক্‌দদৌম্ পঃ বৰদৌ অয়ৌ
 চঃ চিন্ আগমৌম্ দক্‌নৌকি লুয়ৌ।
 আঃ য়ৌ চৃঃতুব কাবাং বিয়ৌ
 আয়িঃ চক্ দঃ জিগৌম্ কৃআঃঙ বিয়ৌ।
 মিঃ আ মিমাংকৌ আগমৌম্ লুয়ে
 দঃ জৌ কাম্‌জৌপৌ চয়িঃ চৌম্ মায়ৌ।
 পঃবই আপঙৌম্ কাত্মানৌ বিয়ৌ
 বাগই বাগিপৌ, চঃমানৌ বিয়ৌ।
 পঃবৰ আপঙুকি চেঃআইমৌ কুম্‌য়ৌ
 পিম্‌পু আপিন্‌কি মিনমৌম্ বয়ৌ।
 য়াম্‌ব গাচাং ববানিদ্ গৌয়ৌ
 গন্‌ৰৌ টঙালি বৰাদৌ গৌয়ৌ।
 লঙৌপৌ লউম্‌ক পঃ বাগৌম্ তৃঃ য়ৌ
 দতৌব্ দক্ য়্‌মৌ দৌম্ পঃ নুঙৌম্ নুঃয়ৌ।
 অঃ ব ই বঃ বঃ না ই ব ই
 আঃ বাং নিঃ তৌম্ মতৌব্ য়াই।
 অৰ্থ : মোৰে মৰমীৰ নাচনত
 মূৰঙত 'ববানি' বহে
 ফাণ্ডন মাহ আহিছে,
 বন, বিৰিখ লতা লহ-পহকৈ বাঢ়ি আহিছে।

৩৪ সংবাদদাতা : ডিৰাম কুস্মাং (৫০), জোনাই, ১৮/১২/৮৯

কেতেকী চৰাইয়ে বনতে বিনাইছে
 বিহুৰে ধেমালি গাঁৱতে পাতিছে।
 বন-বননিৰ লতা-লতিকা হালিছে-জালিছে,
 আমাৰে বিহুটি ৰমকে জমকে।
 উতনুৰা ডেকা-গাভৰু জাকে
 মনৰ উলাহত ভৰি মেলি মেলি যায়।
 আমাৰে ৰাইজসকলে শাৰীপাতি
 খোজতে খোজ মিলাই যায়।
 ৰামধেনুৰ ৰং যিমান উজ্জ্বল
 সিমানেই উজ্জ্বল ৰিঃবিকৈ গাচেংখনি।
 নীলা আকাশত তৰা জিলিকে
 ফুল বচা মেখেলাত ভোটা জিলিকে।
 চকলা ফণি খোপাতে গুজিলে
 মেগেলা ঠাৰিৰ মাদলী ডিঙিতে পিকিলে।
 পখিলা উৰাদি উৰি ঐ নাচে।
 বিহু মাৰি কীবাং বহে।
 কীবাং বহুৰাই আলচখন পাতিমে
 মুৰং ঘৰ সাজি পঃ বাগ্ খাম।
 মিবু মাতি আনি ধেমালি কৰিমে
 বৰা বৰনৈ তোমালোক নোহোৱা বিহু।
 পঃ বাগ্ খাওতে মিবুয়ে, দেওধাই উঠিব
 পৰলোকৰ কথা ইয়াতে কব।
 দঃঞিঃ পঃলকে প্ৰণাম জনাই
 দেও উঠাৰ দিনাখন আপং চাকিম।
 মিবুৰে দেওধাই উঠোতে আপং নিগৰি আহিব
 পৰলোকৰ কথা দেওমণিৰে কব।
 পৰলোকতে কান্দি কবগৈ
 পৃথিৱীৰ কথাকে কবগৈ।
 দেৱ-দেৱীসকলে কথাকে কবলৈ

পূজাৰে ভাগ বিচাৰিব।
 ছাই আপং চাকি দিম
 উলহ-মালহেৰে ধেমালি কৰি দিম।
 উৎসৱৰ আপঙেৰে চেঃ দিক সেৱা জনাম
 নিসনি ভাতেৰে আলহিক সুধিমে।
 কলীয়া কাপোৰ 'বৰানি' পিন্ধিব।
 গন্ধ টঙালি 'বৰাই' পিন্ধিব
 তিনি দিনে কৰি পঃ বাগু খামে
 শেষৰ দিনাখনে পঃ নু নাচ নাচিম।
 বঙতে বাঙলী হৈ
 আঃ বাং গীত গোৱাকে সামৰিম।।

০০০০০০

এই গীতটি গাওতে ডেকা-গাভৰুৱে ইটোৰে সিটোৰ হাতৰ আঙুলিৰ ধৰাধৰি
 কৰি বৃত্তাকাৰভাৱে ঘূৰি ঘূৰি এবাৰ ওপৰলৈ আৰু এবাৰ তললৈ হাতবোৰ উঠা-
 নমা কৰি নৃত্য কৰে। বাকী ঢুলীয়া-তালীয়া আৰু ছচৰিত অংশগ্ৰহণ কৰা
 ব্যক্তিসকলে বৃত্তটোৰ মাজত থাকে। তলত হুঁচৰি পৰিবেশনশৈলীৰ বৈখিক
 আভাস দিয়া হ'ল :

৮ য়াপা পিলা নিঃতম্ বা ৰইলা নিঃতম (বিহুৰ প্ৰসংগত চাপৰি মাৰি
 গোৱা গীত) :

বিহুৰ প্ৰসংগত হুঁচৰি গোৱাৰ বাহিৰেও ডেকা-গাভৰুৱে লগ লাগি একেলগে
 নচাৰ সময়ত ধেমালি কৰোতে কোনোধৰণৰ বাদ্যযন্ত্ৰ সংগত নকৰাকৈয়ে চাপৰি
 মাৰি মাৰি গোৱা গীতক 'য়াপা পিলা নিঃ তম্ চঃমান' বা 'ৰইলা নিঃতম্ চঃমান'
 আখ্যা দিয়া হয়। কোনো কোনো অঞ্চলত হুঁচৰি গোৱা শেষ হোৱাৰ পিছত
 গৃহস্থক আশীৰ্বাদ দিয়াৰ সময়ত এইবিধ গীত গোৱা দেখা যায়। 'ৰইলা
 নিঃতম্'ত অমিচিং অসমীয়া ভাষাৰ শব্দৰ সঘন ব্যৱহাৰ দেখা যায় :

(ক) ৰইলা- অই আঙতি দৃবতুংক

ৰইলা- গাঁদাগজি গাঁমাংজি

ৰইলা- আমি কাংক কাংকল গাঁদাগী আই।

চৰাই দলিয়া চৰাই মলিয়া

চেই চেই ৰইলা আই।

চাম কলিয়া চামতি কলিয়া কে-কু ৰইলা আই।

ৰইলা- অই বিউলক অক্ৰাতি

ৰইলা- বিউ-আ আঃ দবং আম্‌নানা আই।

চৰাই দলিয়া চৰাই মলিয়া

চেই চেই ৰইলা আই

চাম কলিয়া চামতি কলিয়া

কেঃ কু ৰইলা আই।। ৩৩

অৰ্থ : ৰইলা- ঐ আঙটি টুকুৰা

ৰইলা- পিন্ধেকি নিপিন্ধে

ৰইলা- লোকে দেখা কৰি পিন্ধে ঐ।

৩৫ সংবাদদাতা, ডিৰাম কুমাং, বয়স ৫০ বছৰ, গাঁও-জোনাই, ৩০/৩/৯০

চৰাই ডলীয়া চৰাই মলীয়া
ছে ইঃ ছে ইঃ বইলা হয়।
শ্যাম কলীয়া শ্যামতী কলীয়া
কে-কু বইলা হয়।

বইলা- এ বিহুৰে সংক্ৰান্তি
বইলা- বিহু সোমাইছে এ
চৰাই ডলীয়া চৰাই মলীয়া
ছে ইঃ ছে ইঃ বইলা হয়।
শ্যাম কলীয়া চামতি কলীয়া
কে-কু বইলা হয়।।

(খ) অই- দনচিৰি লীগবীম্ বঃ দই-অই
অই- কাংকান্‌পী মতুঙাই অই বঃ দই-অই
অই- চঃ মান্না দুংকান্দাক।

বঃ দই বইমলা-
কাংকান্‌পী মতুঙাই।

বঃ দই বইমলা
মিত্‌পান্না গুকুনা

বঃ দই বইমলা আই।

অই- চিদীনা আৰাঃ চীম্ বঃ দই-অই
অই তাদ্‌গীলা তাদ্‌নামী অইবঃ দই-অই

অই-মিৰীম্ বীমকুত্‌দাক্

বঃ দই বইমলা

আবাক বিকান্দাক্

বঃ দই বইমলা

মিত্‌পান্না গুকুনা

৩৬ সংবাদদাতা : ডিব্‌ম কুমাং

বঃ দই বইমলা।।^{৩১}

ধনশিৰি দলংখন বহুদৈ এ

এ- ধুনীয়াকৈ সাজিছিল এ বহুদৈ এ

এ- ধেমালি কৰি থাকিবৰে মন।

বহুদৈ বহিমলা

ধুনীয়াকৈ সাজিছিলে

বহুদৈ বহিমলা

পাহৰি আহিলো

বহুদৈ বহিমলা এ।

এ- এইখন ঘৰকে বহুদৈ এ

এ- নামে জনাজাত এ- বহুদৈ এ

এ- ধনীৰো ধনীয়ে

বহুদৈ বহিলা

বেছিকৈ দিব লাগে

বহুদৈ বহিলা

পাহৰি আহিলো

বহুদৈ বহিমলা।।

৪.০৯ লুপ নিঃ তম্ বা কথোপকথনমূলক গীত :

লুপ নিঃ তম্ শ্ৰেণীৰ গীতক প্ৰধানভাবে দুভাগত ভাগ কৰিব পাৰি। প্ৰথমবিধ লুপ নিঃ তম্ ডেকা-গাভৰুৰ প্ৰণয়মূলক 'মুম্বৰ য়াঃ মে'। এইবিধ গীতত সাধাৰণতে ডেকা-গাভৰুৰ যৌৱনৰ হাঁহি-কান্দোন, আশা-নিৰাশা, ব্যথা-বিচ্ছেদ আদি প্ৰকাশ পায়। ডেকা-গাভৰুৰ পৰস্পৰৰ কথোপকথনৰ জৰিয়তে কাহিনী নাইবা গীতৰ বিষয়বস্তু ক্ৰমশঃ পৰিণতিৰ ফালে আগবাঢ়ি যায়। সেইবাবে এই বিধ গীতক কথোপকথনমূলক গীত বুলিব পাৰি। 'তীব তীকাং' গীতটি এই

৩৭ অনুগ্রহ কৰি ১৭১ পৃষ্ঠাত চাওক

শ্ৰেণীৰ গীত।^{৭৭}

দ্বিতীয়তে, সাধাৰণ বিষয়বস্তু থকা গীতবোৰক দঃ য়ি দঃ ম (কাহিনী) গীত বুলিব পাৰি। সাংযুতিক আৰু বিষয়-বস্তুৰ ফালৰ পৰা এই শ্ৰেণীৰ গীতক **cante fable**ৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি। ডেকাই প্ৰশ্ন কৰে গাভৰুৱে উত্তৰ দিয়ে, অথবা গাভৰুৱে প্ৰশ্ন কৰে ডেকাই উত্তৰ দিয়ে। 'পাঁকু মাৰি অইনিঃতম্', 'লেৰেলি' আৰু 'দা-দাম্'^{৭৮} নিঃতমবোৰ এই শ্ৰেণী গীতৰ ভিতৰত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি। সাংযুতিক দিশৰ ফালৰ পৰা প্ৰশ্ন আৰু উত্তৰ বিশিষ্ট গীতক **antiphonal** আখ্যা দিব পাৰি।^{৭৯} যেনে—

'পাঁকু মাৰি নিঃতম্':

য়াঃ মেঃ নক্ আমিন্ অক্কন্...কনৌঙা

নক্ দঃ লুং অক্কন্ ... কাঃয়ুমা

কাংকিন্ তাত্কিন্ মুনচুগে লা

গুমুন্ লাঃ মুন্ চুলাঃ জে— ঐ ইয়া।।

মুম্বৰ : ঙ্ককী আমিন্ দৰমিআ... কউৱা

আমিক্ তাত্কল্ লুয়বং... কাংকানা

আমি তাত্কল্ লুমুল

আদিন্ অয়িল্ লুকপাকী— ঐ ইয়া

য়াঃ মেঃ ইমালয়ে এত্পাত- কনৌঙা

আঞে চন্ব চুলাঃ জে- কাঃ যুমা

লেবে লেবে কীঅুগত

তেত্ব চুলা দুঃলাজে— ঐ ইয়া।

মুম্বৰ : ইমালয়ে এত্পাত— কউৱা

চন্ব চুলা গুঃমা— কাংকানা

লেবে কীঅুগ্ কীঅুগত

তেত্ব চুলা দুঃগেঃ মা- ঐ ইয়া।।

য়াঃ মেঃ অুচুং বৰবাগ্ তালীঃত- কনৌঙা

কেঃ দাং আপ্পুন্পী ইগেঃ লা- কাঃ যুমা

কেত্পুমচুলা দুঃগেলা

পুন্ব চুলা দুঃলাজে— ঐ ইয়া।।

মুম্বৰ : অুচুং ইয়া বৰবাগত- কউৱা

কেঃ দাং ঙপী ইগেঃ মাং— কাংকানা

আপ্পুন্পী পুন্গেঃ মাং

কেত্পুমচুলা দুঃগেঃ মাং— ঐ ইয়া।।

য়াঃ মে : আবুং গৰেং গৰেং দ- কনৌঙা

দুম্চঙপী ইগেঃ লা- কা : যুমা

লীক লীকপী দুঃগেঃ লা-

কলা বাতি দলাঃজে- ঐ ইয়া।।

মুম্বৰ : আবুং গৰেং গৰেংদ-কউৱা

দুম্চঙপী ই গেঃ মাং- কাংকানা

দুঃব চুলা দুঃগেমাং

কলাবাতি দগেঃ মাং- ঐ ইয়া।।

য়াঃ মে : আৰ্গকী অুচুং তালীঃত- কনৌঙা

পাঁকু পিৰ্ণিওপ্ ইগেঃ লা- কাঃ যুমা

মাৰি বিংগে বিংগেলা-

আম্ আয়িং দলাঃ জে- ঐ ইয়া।।

মুম্বৰ : আৰ্গ অুচুং তালীঃত- কউৱা

পাঁকু পিৰ্ণিওপ্ ইগেঃ মাং- কাংকানা

মাৰি বিঃ লা দুঃগেঃ মাং-

৩৮ অনুগ্রহ কৰি পৃষ্ঠাত চাওক

৩৯ P. Goswami : Folk-literature of Assam, p. 41

৪০ সংবাদদাতা, সুকেন দলে, বয়স ৫৮, জেলাই, ২/১/৯০

আম্ আয়িং দগেঃ মাং- ঐ ঐয়া।।^{১০}
 অর্থ : ডেকা : তোমাৰ নাম কি- মৰমী?
 তোমাৰ গাঁও কি- সোণজনী?
 চা-চিনাকি হৈ-
 তুমিয়ে ময়ে মিলনৰ এনাভৰী পাতো আহা- চেনাই।
 গাভৰু : মোৰ নাম দৰ্শমি- সোণ!
 লোকৰ আগত নকৰা- সোণাই
 আনৰ আগত কলে
 মঙহৰ জোলত দিব- চেনাই!
 ডেকা : হিমালয় এটলীয়া- অ মোৰ সোণজনী!
 দুয়ো বগাও আহা
 পাহাৰৰ আঁৰে আঁৰে
 দুয়ো একে লগে বহো- ঐ চেনাই!
 গাভৰু : হিমালয় এটলীয়া- সোণ!
 বগাবলৈ বেয়া- ঐ সোণাই
 পাহাৰৰ আঁৰে আঁৰেও
 একে লগে নবহো- ঐ চেনাই!
 ডেকা : গছৰ ডালৰ ওপৰত- অ মোৰ সোণজনী
 কপৌ ফুলে হৈ সোণজনী
 থোপা বান্ধি
 একে লগে ফুলো- ঐ মোৰ সোণজনী!
 গাভৰু : গছৰ ডালত- অ মোৰ সোণাই!
 কপৌ ফুল নহও মই- চেনাই ধন
 ফুল হৈও নুফুলো মই
 থোপা বান্ধিও নাথাকো মই- চেনাই ঐ।
 ডেকা : (নৈৰ) জানৰ দ' ঠাইত অ মোৰ সোণজনী

হৰিণ ৰূপ ধৰি অ মোৰ মৰমী
 একেলগে চৰি-ফুৰি
 মিঠা লুহীয়া বন খাওঁ আহা- ঐ চেনাই!
 গাভৰু : (নৈৰ) জানে জানে অ-মোৰ সোণাই!
 হৰিণী নহও মই- সোণ!
 একে লগে থাকি
 মিঠা লুহীয়া বনো নাখাও- ঐ চেনাই!
 ডেকা : পথাৰৰ গছৰ ওপৰত বহি- অ মোৰ সোণজনী!
 কপৌ চৰাইৰ দৰে যোৰপাতি-
 কান্দি ইনাই-বিনাই
 ধানৰ থোক খাও বলা ঐ চেনাই!
 গাভৰু : পথাৰৰ গছৰ ডালৰ ওপৰত- অ মোৰ সোণ!
 কপৌ চৰাই দুটি নহও মই- চেনাই
 ইনাই-বিনাইও নাকান্দো
 ধানৰ থোকো নাখাও- ঐ চেনাই!
 আনবিধ লুপ নিঃতম্ হ'ল- দঃয়ি-দঃম। ইয়াতো কাহিনীৰ প্ৰাধান্য লক্ষ্য
 কৰিব পাৰি। এই ফালৰ পৰা দ্বিতীয় বিধ গীত অৰ্থাৎ দঃয়ি-দঃমক কাহিনী
 গীতৰ (ballad) শ্ৰেণীত ধৰিব পাৰি।^{১১}

১.১০ কাহিনীমূলক গীত :

(ক) কাবান : বিষয়-বস্তুৰ ফালৰ পৰা কাবানবোৰক অসমীয়া “বিনি
 গীত” বা “বিলাপ গীত”ৰ শ্ৰেণীৰ পৰ্যায়ভুক্ত কৰিব পাৰি। কাবান গীতৰ
 যোগেদিয়েই মিচিংসকলে পোনপ্ৰথমে মনৰ ভিতৰত পুঞ্জীভূত হৈ থকা দুখ-
 বেদনা, হৰ্ষ-বিষাদ, স্মৃতি-মৰ্ম আদি প্ৰকাশ কৰিছিল। ব্যক্তি, সমাজ আৰু বিভিন্ন
 বিষয়ৰ কৰুণ ছবিবোৰ কাবান গীতৰ ধ্বনি আৰু সুৰৰ মাধ্যমেৰে প্ৰকাশ পায়।

কাবান্ গীতবোৰ ব্যক্তিগত প্ৰেম-বিবহৰ প্ৰকাশ হলেও ইয়াৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্য বৰ্তমান। ইয়াৰ উপস্থাপন বৈশিষ্ট্য, সাংগীতিক লয় আদি অন্য নিঃতমতকৈ বেলেগ। সংযুতি, বিষয়-বস্তু, গায়ন শৈলীৰ ফালৰ পৰা কাবান্ নিঃতমক চাৰিটা প্ৰধান ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি :

- (১) দঃ ব কাবান্,
- (২) মাঃবা চুঃচাং কাবান্,
- (৩) যাবান্

আৰু (৪) দঃ যুং কাবান্ বা দঃ য়িং।

দঃ যুং কাবানৰ বাহিৰে আনবিলাক কাবানৰ কাহিনীৰ গুণগত বৈশিষ্ট্যসমূহ যেনে— আৰম্ভণি, বিকাশ আৰু পৰিণতি নাথাকে যদিও একোটা অশ্ৰুসিক্ত পৰিস্থিতিৰ আলমত এই শ্ৰেণীৰ গীত পল্লৱিত হোৱা বাবে এই বিলাকক কাহিনীমূলক গীতৰ শাৰীত ধৰিব পাৰি।^{২২}

(১) দঃব কাবান নিঃতমঃ সমাজ অবিহনে ব্যক্তি অকলশৰে থাকিব নোৱাৰে। ব্যক্তি আৰু সমাজ উভয়ে উভয়ৰ পৰিপূৰক। সেয়েহে মানুহে ব্যক্তি আৰু সমাজ উভয়ৰে বিৰুদ্ধে সংগ্ৰাম কৰিব লগা হয়। এইফালৰ পৰা সংগ্ৰাম দুবিধ— ব্যক্তিগত আৰু সামূহিক বা সামাজিক। সামগ্ৰিকভাৱে প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাই ব্যক্তিগত প্ৰচেষ্টাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। সামগ্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ এলাক্ষুকলীয়া বিচাৰত ব্যক্তিৰ আশা-আকাংক্ষা মৰহি যায়। সপোন আৰু বাস্তৱৰ মাজত বিসংগতিয়ে দেখা দিয়ে। মিচিং জনজীৱনতো তেনে বিসংগতি আছে, দুখ-দাবিদ্ৰ্যৰ মৰ্মস্তদ যন্ত্ৰণা আৰু স্বপ্নভংগৰ কাৰুণ্য প্ৰধান ঘটনাৰ অভাৱ নাই। অসচেতন মিচিং ডেকা-গাভৰুৱে ইয়াৰ বাবে জগৰীয়া কৰে পিতৃ-মাতৃ নাইবা কোনোবা বিধাতাক। ইয়াৰ মধুৰ ধ্বনি প্ৰতিধ্বনিত হয় দঃব কাবানৰ অন্তৰ্গত কৰুণ ৰসসিক্ত কাহিনীধৰ্মী গীতত। ব্যক্তিগত আশা-আকাংক্ষা, ব্যথা-বেদনা, হা-হুমুনিয়াহ আদিৰ সমষ্টি এই গীতবোৰ। এই ফালৰ পৰা দঃব কাবানৰ বিষয়বস্তু ব্যক্তিনিষ্ঠ হোৱা স্বাভাৱিক।

সমাজ-সংসাৰত সংগীবিহীন জীৱন কাৰুণ্যৰ এক দীৰ্ঘচ্ছাস মাথোন। অকলশৰীয়া জীৱনৰ নিঃসহায়তাই প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ জীৱনক মৰ্মাহত কৰি

তোলে। মৰ্মাহত জীৱনৰ কাৰুণ্যই বাস্তৱ ৰূপ লাভ কৰাৰ নিদৰ্শন পোৱা যায় তলৰ গীতটিত।

নাঃনৌব্ অকলক্ অদাক্ দলনা
নাঃনৌব্ আলাক্ লাক্মুৰ তনেয়া
নাঃনৌব্ গাক্নাম্ দৌম্ চঃলাক্ গাক্নাম্দৌম্
নাঃনৌব্ গাক্নাম্দৌম্ গাক্মুৰ তনেয়া।।^{২৩}

অৰ্থ : আয়ে মোক জন্ম দিওতে নুচুবলগীয়া ঠাই চুইছিল নেকি? আয়ে মোক জন্ম দিয়াৰ মুহূৰ্তত 'বুব্'ডাল ধৰোতেই ভুল কৰিছিল নেকি? নাইবা মই ভুল কৰিয়েই জন্ম লাভ কৰিছিলো নেকি— যাৰ পৰিণতিত মই ইমান দুখ-যন্ত্ৰণা সহ্য কৰিবলগীয়া হৈছে।

প্ৰেমাস্পদৰ এই সন্দেহ অধিক ঘণীভূত কৰে চোতালত পৰি থকা দুখ-বেদনাৰ প্ৰতীক কপৌ চৰাইজনীয়ে। তেওঁৰ সেই ভুল-ভ্ৰমটি সোঁৱৰাই যেন পূৰ্বপুৰুষসকলৰ প্ৰয়াত আত্মাই কপৌ ৰূপে দুখৰ বিনিমি তুলি ৰুণ দিছে :

“আত গুঃমুন্ গোঞিলা
চিনী মাঃব কাঃঞিলা
পাক্ তাংক্ মাৰিয়া
ৰিঙাঙই বিদুনা”...।।^{২৪}

অৰ্থ : পূৰ্বপুৰুষসকলৰ প্ৰয়াত আত্মাই কপৌ চৰাইৰ ৰূপ গ্ৰহণ কৰি কৰুণ সুৰেৰে ৰুণ দি মোক সোঁৱৰাই দিছে— মোৰ জন্ম লগৰ ভুলবোৰ।

(২) মাঃব কাবান্ নিঃতম্ : মাঃব কাবানবোৰ চুঃচাং কাবান্ ৰূপেও পৰিচিত। প্ৰেমিক বা প্ৰেমিকাৰ অনাবিল প্ৰেম-প্ৰণয়, প্ৰণয়ৰ ব্যৰ্থতা, প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ কাৰুণ্যৰ দীৰ্ঘশ্বাস আদিয়েই এই শ্ৰেণী গীতৰ প্ৰধান বিশেষত্ব। ব্যথা-বেদনা জৰ্জৰিত প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ মন পক্ষী তেতিয়া উৰা মাৰে কালগ্ৰস্থা সোণালী অতীতলৈ। কাৰুণ্য এইবিধ গীতৰ প্ৰধান উপজীব্য। এই শ্ৰেণী গীতৰ

কেইটিমান উদাহৰণ তলত দিয়া হ'ল।

(ক) অতীত-স্মৃতি ৰোমন্থন :

কম্ভুং লক্কীৰ ৰাইয় লক্কীৰ
পিতৃপা লক্কীৰ জীয়াঙী লক্কীৰ
অইনম আলুগী কাঃ লুগী চুতাগাই
অইনম আঙামী কাঃ ঙাম চুতাগাই
অইয়া দীঃ বিনীম পিন্মান্ বচুতাই
অইনম দীঃ পঙীম পঃ মান্ বচুতাই
অইনম দংক গুমান্ বচুতাই
চিবিঅ দংকুংক গুমান্ বচুতাই।^{৪২}

অৰ্থ : তাহানি শৈশৱে পৰা তুমি মোৰ দৃষ্টিত ধৰা দিছিল। তেতিয়াই তোমাক মই ভাল পাইছিলো। তোমাৰ সৈতে মই বালি ঘৰ সাজি মাটিৰ ভাত ৰান্ধিছিলো আৰু আপং পান কৰিছিলো। প্ৰথম নয়ন প্ৰীতিৰ জৰিয়তেই তোমাৰ মোৰ প্ৰেম-প্ৰণয়ৰ লীলা-খেলা চলিছিল।

জীৱন-নদীৰ সোঁতত প্ৰেমিকা গুছি যাবলগীয়া হয় বহু দূৰ-দূৰণিলৈ। প্ৰেমাস্পদ আৰু প্ৰেমিকা উভয়েৰে মাজত দূৰত্বৰ দুৰ্ভেদ্য প্ৰাচীৰ গঢ়ি উঠে। তেনে অৱস্থাত প্ৰেমাস্পদে চৰাই হৈ প্ৰেমিকাক এবাৰ মাথোন চাই আহিবলৈ প্ৰয়াস কৰি ব্যৰ্থ হৈ কৰুণ সুৰেৰে বিলাপ কৰে :

পাক্কী তমাঃ নী পাত্তা তমাঃ নী
আলাপ্ তমাঃনী লাভ্লা তমাঃ নী
অইনম কাঃলুদ কাঃ লা তমাঃ নী।^{৪৩}
অৰ্থ : কপৌ নহলো মই
চৰাইও নহলো মই
উৰিবলৈ মোৰ পাখি নাই
তোমাক চাবলৈ মন গলেও

উৰি গৈ চাব পৰা নাই।।

বিচ্ছেদৰ দাবানলত দগ্ধ হৈ প্ৰেমাস্পদে প্ৰেমিকাৰ সজীৱ উজ্জ্বল স্মৃতি সুঁৱৰি সুঁৱৰি হিয়াভগা সুৰেৰে গায় :

অইয়া নীঙানী নাইআ নীঙানী
অইনম্ নীঙানী ঙান্তিদ্ বমদুনী।
কিন্‌পং চুয়াঃমুল্ কাঃ পং চুয়াঃমুল
অইনম্ পংয়াতপী যাদবম্ মমাঙাই।
চিল য়াঃয়াঙী য়াম্প য়াঃ য়াঙী
পংল লীকাৰী কাৰতিদ্ দাক্কুনী।^{৪৪}

অৰ্থ : বনলতাই তৰুক আৰু পেলোৱাৰ
দৰে তোমাৰ মধুৰ স্মৃতিয়ে মোক
আবৰি ধৰি ব্যথিত কৰিছে।
আগতে জনাহেঁতেন তোমাক মোৰ কাষৰ পৰা
যাবলৈ নিদিলোহেঁতেন।
তুমি গুচি যোৱাৰে পৰা
মোৰ মন আকাশৰ জোনটি
অকালতে কৃষ্ণ পক্ষৰ জোনৰ দৰে
নিম্প্ৰভ হৈ গৈছে অ মোৰ সোণটি।

(৩) য়াবান্ নিঃ তম্ : 'য়াবান্' শব্দৰ অৰ্থ কাব্‌নাম, অৰ্থাৎ কান্দোন। বিশেষ এক মৰ্মস্পৰ্শী সুৰত কাহিনী গীতৰ শৈলীত গোৱা হয় বাবে ইয়াক গীতৰ পৰ্যায়ত ধৰিব পাৰিব। অৱশ্যে ইয়াত গীতৰ বৈশিষ্ট্যৰাজি সম্পূৰ্ণভাৱে প্ৰকট হোৱা দেখা নাযায়। কাৰুণ্য এইবিধ গীতৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। য়াবান্‌বোৰক সাধাৰণতে দুটা ভাগত ভগোৱা হয়। যেনে— (ক) য়াম্নী কাব্‌নাম্ (কেইনা কন্দা) আৰু (খ) কাব্‌নাম (সাধাৰণ কান্দোন)।

৪৫ বসন্ত দলে : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃঃ ৫৯

৪৬ বিদ্যোত্মক দলে : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃঃ ৩৯

৪৭ সংবাদদাতা, সুৰেন দলে : বয়স ৫৮ বছৰ, জোনাই, ৬/১২/৮৯

(ক) য়াম্নী কাব্‌নাম : বিবাহ আৰু মৃত্যু মানৱ জীৱনৰ অন্যতম উল্লেখযোগ্য ঘটনা। শৈশৱৰ পিছত কিশোৰ আৰু কৈশোৰৰ পাছত আহে যৌৱন। বাৎসল্য প্ৰেমৰ ডেউকাৰ ছাঁত ডাঙৰ-দীঘল হৈ মিচিং কণ্ঠ্য এদিন বিবাহযোগ্য হয়। বিয়াত কন্যাক উলিয়াই দিওতে শৈশৱৰে পৰা খেলি অহা ঘৰৰ ধূলি-বালি, প্ৰতিবেশিৰ সৈতে কৰা ধেমালি, প্ৰতিজোপা দুৱৰি বন, আত্মীয়-স্বজনৰ মৰমৰ মাত, নিতৌ গধূলি পানী তোলা নদীৰ ঘাট আদিৰ সজীৱ, কৰুণ অথচ মৰ্মস্পৰ্শী বৰ্ণনাৰে শুদ্ধ— এই গীতবোৰৰ নাম য়াম্নী কাব্‌নাম।

মৰহা, অথচ মধুৰ স্মৃতি বিজৰিত অতীতৰ সোঁৱৰণি সুঁৱৰি কন্যাই কন্দা গীতৰ উদাহৰণস্বৰূপে তলত এটি গীত দিয়া হ'ল :

আউৱা আউৱা দুমতিয়া দুমলাবা লাম্মানী কদান্না

আউৱা আউৱা য়ুম্‌দাঙা আয়িৰ্‌দ গ়মানী কদান্না

আউৱাঙা কচচুকা য়ুম্‌দা দক্‌কা

জ়াযুদা পঃ পিদা য়েপা— আ-আচি

আউৱাঙা আচচা তক্‌ক প্গদা

আউৱাঙা এগে চুম্‌দাঙা পঃ য়ুবদা

আউৱাঙা কতচু কলক্‌কা ৰংঙামী পীচামা য়াপা আ-আঃ চি

অউৱা অউৱা চতুমা ৰাঙামা য়েপা

অউৱা আউৱা চিয়ুম্‌ কলক্‌কা অকুম্‌চা

ৰংঙামা য়েকুপা আ-আ—

অউৱা অউৱা আজনবুলুম্‌ তপাগুলা গ়য়েবং আ আ-চি। ^{৪৮}

অৰ্থ : আই অ' আই! মই য'ত চুলি মেলি মূৰ ফণিয়াইছিলো,

সন্ধিয়া য'ত ফুৰিছিলোঁ তাত এক অসহনীয়

শূন্যতাই আজি গধূলিৰে পৰা বিৰাজ কৰিব।

আজি সন্ধিয়াৰে পৰা পানী তোলা ঘাট আৰু

তাঁত বোৱা পঁজাত নীৰৱতাই বিৰাজ কৰিব।

আই অ' আই, আজিৰ পৰা মোৰ শোৱনি কোঠা

নিজম পৰিব। গোটেই ঘৰখনেই নিৰল হৈ পৰিব।

আই অ' আই! আজিৰ পৰা আৰু তোমালোকৰ মৰম

চেনেহ নাপাওঁ, লগৰীয়াহঁতৰো মৰম-চেনেহ এৰি

মই যাবলৈ ওলালোঁ।

(খ) কাব্‌নাম : পৰিয়ালৰ কোনো ব্যক্তিৰ মৃত্যুত পৰিয়ালবৰ্গ ব্যথিত হৈ মৃতকৰ সোঁৱৰণি সুঁৱৰি ক্ৰন্দন কৰা গীতৰ ঐতিহ্য মিচিং সমাজত প্ৰচলিত। এই শ্ৰেণীৰ গীতক মৃত্যু সম্পৰ্কীয় কাব্‌নাম আখ্যা দিব পাৰি। মৃত্যু সম্পৰ্কীয় কাব্‌নামবোৰৰ মাজত সুৰৰ সাদৃশ্য থাকিলেও ব্যক্তি নিৰ্বিশেষে গীতৰ বিষয়বস্তু (Content) বিভিন্ন হয়। উদাহৰণস্বৰূপে স্বামীৰ মৃত্যুত পত্নীয়ে গোৱা কাব্‌নাম আৰু পুত্ৰৰ মৃত্যুত মাতৃয়ে গোৱা কাব্‌নামৰ সুৰ একে কিন্তু বিষয়বস্তু বিভিন্ন। পুত্ৰৰ মৃত্যুত মাতৃয়ে কন্দা কাব্‌নামৰ উদাহৰণস্বৰূপে তলত দিয়া গীতটোৱে আঙুলিয়াব পাৰি :

আঅ়না আঅ়না নক্‌কা চুঃজনী আজ়না

আঅ়না আঅ়না য়ৰম্মনী চঃমন্না দুঃচল— আ-আ-চি

আঅ়না আঅ়না নক্‌কা লীগাঃ পী

আঅ়না আঅ়না দুঃপাগী কাঃ চল-আ-আ-চি।

আঅ়না আঅ়না আমিকী লীগাঃ পী

আঅ়না আঅ়না কুচেৰেপী ইকাঃনী

আঅ়নক লীগাঃ পী মুৰকঙীম্‌ য়াৰ্‌ৰাচিন্‌

আঅ়না আঅ়নন্‌ম্‌ য়াৰ্‌তুমা লাঃ তমাং আ-আ-চি। ^{৪৯}

অৰ্থা : সোণ! তোমাৰ লগৰ সমনীয়াবিলাকে আজি দেখোন

হাঁহি হাঁহি খেলি আছে, তুমি ক'লৈ গ'লা?

তোমাৰ কাৰণে কিনি অনা চোলা, এনেয়ে পৰি থাকিল।

সোণ! আনৰ ৰোগত সাধাৰণ বনৰ ঔষধেই

ৰোগ নিৰাময় কৰিলে, কিন্তু হাজাৰ টকা খৰচ

কৰিও তোমাক দেখোন আমি বচাব নোৱাৰিলোঁ।

(৪) দঃ যুং কাবান্ বা দঃ যিং : বিষয়-বস্তুৰ ফালৰপৰা দঃ যুং বা দঃ যিং কাবানবোৰ অসমীয়া কাহিনী গীতৰ লগত মিলে। দঃ যুং কাবানবোৰ সাধাৰণতে সমাজৰ কোনো বিশেষ ব্যক্তিৰ কাৰুণ্য ভৰা। জীৱন, অথবা প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ কৰুণ পৰিণতি সম্বলিত ঘটনাৰ আধাৰত পল্লবিত হয়। এইবিধ গীতৰ প্ৰধান আকৰ্ষণ হ'ল তাৰ বিষাদ-ঘন সুৰ।

দঃ যুং কাবানবোৰৰ বিষয়বস্তু ব্যক্তিবিশেষৰ দুখ-বেদনাৰ বৰ্ণনাত সীমিত হ'লেও ই স্বৰূপাৰ্থত মানৱ জীৱনৰ অন্তৰীন দুখ-যাত্ৰনাৰ অভিব্যক্তি মাথোন। এই শ্ৰেণী গীতৰ আকৰ্ষণ তাৰ অন্তৰ্নিহিত শোকোচ্ছ্বাস। দঃ যুং কাবানৰ পৰিসীমাত 'গেলাস্বৰ' গীত, বিনোদ-পিপলিৰ গীত, দামৈৰ গীত, ভাব ভীকাঙৰ গীত, দেউবৰ দেণালিৰ গীত আদি ধৰিব পাৰি।^{৫০}

১.১১ লত্তা চঃ মান্ (শ্ৰম গীত) :

লত্তা চঃ মানবোৰক শ্ৰম বিষয়ক গীতৰ শ্ৰেণীত ধৰিব পাৰি। লত্তা চঃ মান্ শব্দটোৰ আভিধানিক অৰ্থ এনেধৰণৰ : লত্তা = চোতাল, চঃ মান্ = ধেমালি কৰা, অৰ্থাৎ চোতালত ডেকা-গাভৰুৱে ৰং তামাচা কৰি গোৱা গীত।

এই গীতবোৰৰ প্ৰসংগ, অৰ্থ আৰু তাৎপৰ্য বিচাৰি দূৰ অতীতলৈ যাব লাগিব। 'লত্তা চঃ মান্'বোৰে মিচিংসকলৰ প্ৰব্ৰজন সম্পৰ্কীয় ইতিহাসৰ আভাস দিব পাৰে। পণ্ডিতসকলৰ মতে মৌখিক সাহিত্য বা মৌখিক গীত কোনো এটা জাতি বা সমাজৰ অতীত বুৰঞ্জী বা ঘটনাৰ প্ৰতিফলন মাথোন (ethnography)।^{৫১} লত্তা-চঃ মানকো এক প্ৰকাৰে মিচিং জনজাতিৰ নৃতাত্ত্বিক বৰ্ণন অৰ্থাৎ Ethnography ৰূপে আখ্যা দিয়াত আপত্তি উঠিব নোৱাৰে। এই গীতবোৰৰ মিচিংসকল পাহাৰৰ পৰা ভৈয়ামলৈ নামি আহোতে বাটত কি কি বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰিছিল, কি কি সাজ-পোছাক পৰিধান কৰিছিল, কি

কি খাদ্য খাইছিল ইত্যাদিৰ বৰ্ণনা পোৱা যায়। কৰ্ম ব্যস্ত মিচিংসকলে পথাৰত কাম কৰি ক্লান্ত হৈ পৰাৰ সময়ত এই শ্ৰেণীৰ গীত আবৃত্তি কৰাৰ লগতে নিজৰ অতীতৰ কথা সুঁৱৰি খন্তেকৰ বাবে হ'লেও দুখ-ভাগৰ পাহৰিছিল। কেতিয়াবা জোনাক ৰাতি চোতালত এই গীতবোৰে আবৃত্তি কৰি পূৰ্বপুৰুষক সুঁৱৰিছিল। লত্তা চঃ মান্ আবৃত্তি কৰোতে কোনো ধৰণৰ বাদ্যযন্ত্ৰ সংগত কৰা নহয়। গীত আবৃত্তি কৰোতে য'তেই স্বৰমাত্ৰা খৰ হৈ পৰে ত'তেই দুয়োহাতেৰে মাটিত চাপৰি বজাই তাল-মান ৰক্ষা কৰে। অঞ্চল বিশেষে লত্তা চঃ মান্ নিঃতমক, 'চীললই নিঃতম' বোলা দেখা যায়।^{৫২} যেনে—

চাঃ চা চাঃ চা চেম্ময়া,

অকলক্ লেনকুপী চেম্ময়া

ঐয়ে ঐয়া চেম্ময়া,

চিদগী লেননাঙকুই চেম্ময়া

চাঃ চা চাঃ চা চেম্ময়া,

ঐয়ে ঐয়া চেম্ময়া,

গাম্পেম্ মাতেম্ চেম্ময়া।

চাঃ চা চাঃ চা চেম্ময়া,

তৰ্কাপ্ পয়কা চেম্ময়া।

ঐয়ে ঐয়া চেম্ময়া,

তৰ্কাপ্ মাদাকী চেম্ময়া।

চাঃ চা চাঃ চা চেম্ময়া।

লুচুগী কিঃৰাম্ চেম্ময়া।

ঐয়ে ঐয়া চেম্ময়া,

লুচুগী কিঃ ৰাম্ চেম্ময়া

চা চা চাঃ চা চেম্ময়া,

জংকাপ্ পয়কা চেম্ময়া।

৫০ বিশদ বৰ্ণনাৰ বাবে অনুগ্ৰহ কৰি ১৩৯ পৃষ্ঠাত চাওক।

৫১ Tribal narratives mirror the ethnography of the culture". Ruth Benedict : (1935) quoted from richard M. Dorson's 'Introduction' in folklore and folklife, ed. R. M. Dorson, p. 21

৫২ বসন্ত দলে : প্ৰাণপ্ৰ গ্ৰন্থ পৃ : ৬১

ঐয়ে ঐয়া চেন্নয়া

জংকাপ মাদাকী চেন্নয়া। ২২

অর্থ : ককাইদেউ— ককাইদেউ

তুমি মোক এৰি থৈ ভৈয়ামলৈ নানামিবা।

ভনীটি— ভনীটি

তোমাক অকলে এৰি থৈ ভৈয়ামলৈ নানামো।

ককাইদেউ— ককাউদেউ

কোনপথে আমি ভৈয়ামলৈ নামি যাওঁ।

ভনীটি— ভনীটি

এই সৰু একা-বেঁকা বাটেদি নামি যাওঁ।

ককাইদেউ— ককাউদেউ

বাট-পথ বন্ধ কৰি নাযাবা।

ভনীটি— ভনীটি

বাট-পথ বন্ধ কৰি নাযাওঁ।

ককাইদেউ— ককাইদেউ

তোমাৰ লগতে ময়ো ভৈয়ামলৈ নামি যাওঁ।

ভনীটি— ভনীটি

আহা। আমি দুয়ো একেলগে ভৈয়ামলৈ নামি যাওঁ।

‘লত্তা-চঃ মান’ৰ পৰ্যায়ভুক্ত কিছুমান গীতত ডেকা-গাভৰুৰ (মুম্বৰ য়াঃ মেৰ) প্ৰেম-প্ৰীতি আৰু আদৰ্শ গৃহস্থীৰ ইংগিত পোৱা যায়। এই শ্ৰেণীৰ গীতক ‘মমান্নাম্ নিঃতম্’ বোলে। মিচিং মৌখিক গীতৰ প্ৰসংগত ‘মমান্নাম্’ শব্দটোৰ একাধিক প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰা যায়। প্ৰণয় গীত, ল’ৰা-ছোৱালীৰ ওমলা গীত আৰু লত্তা চঃমান্ অৰ্থাৎ শ্ৰম বিষয়ক গীতৰ ক্ষেত্ৰত ‘মমান্নাম্’ৰ ব্যৱহাৰ লক্ষ্য কৰিব পাৰি। এই শব্দটোৰ অৰ্থ বিদ্ৰূপাত্মক হাঁহি-ধেমালি। বিদ্ৰূপাত্মক হাঁহি-ধেমালিৰ স্থান প্ৰণয় গীত, ওমলা গীত আৰু শ্ৰমগীতৰ প্ৰসংগতো লক্ষ্য কৰা যায়।

তলত দিয়া ‘মমান্নাম্’ গীতটো, ‘লত্তা-চঃমান্’ গীতৰ শ্ৰেণীত পৰে।

চোতালত ধেমালি কৰা প্ৰসংগত এই গীতটো ডেকা-গাভৰু উভয়ৰে এজনে গীতৰ মাধ্যমেৰে প্ৰশ্ন কৰাৰ অন্তত আন এজনে গীতৰেই উত্তৰ দিয়ে (antiphonel)। এইবিধ গীত নৃত্যসহ আবৃত্তি কৰা হয়। নাটকীয়তা এই শ্ৰেণীৰ গীতৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। ‘মমান্নাম্’ গীত গাওঁতে কোনোধৰণৰ বাদ্য-যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰা নহয়, ওচৰতে থকা ‘গীতোৱালে’ হাতেৰে চাপৰি বজাই গীত আৰু নৃত্যৰ তাল ৰক্ষা কৰে। অৱশ্যে আজি-কালি দুমদুম অৰ্থাৎ ঢোল-তাল বজোৱা দেখা যায়। ডেকাসকল এফালে আৰু গাভৰুসকল আনফালে বৃত্তাকাৰভাৱে থিয় হয়। ডেকা-গাভৰু উভয়ে হাত দুখন পিছৰফালে নি, ককাঁলৰ ওপৰত ৰাখি এখন হাতৰ ওপৰত আনখন ৰাখি ঝুমুৰ নৃত্যৰ পৰিৱেশনশৈলীৰ দৰে নৃত্য কৰে। সাধাৰণতে গাভৰুৱে গাভৰুৰ হাতত ধৰে আৰু ডেকাই ডেকাৰ হাতত ধৰি দুমদুম আৰু লুংপেৰ তালে তালে ভৰি দুখন আগুৱাই পিছুৱাই পৰস্পৰে পৰস্পৰলৈ লক্ষ্য কৰি এইবিধ গীত গাই গাই নৃত্য কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে তলত এই শ্ৰেণীৰ গীত এটি আৰু লগতে পৰিৱেশন শৈলীৰ ৰেখিক চিত্ৰ এটিও দিয়া হ’ল :

ক. চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

মিক্‌মঃ নাদী মতুমঃ নাদীমো,

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

মিক্‌মঃ নাদী মতুমঃ নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

য়াক্ক নাদীমো কাংয়ুম্ নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

দংগুম্ দংকাৰীম্ কাব্‌জং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

দুষ আদীমো পাক্‌জং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

নামিঃ নী বিলুঙীম বিজং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

কুম্ভী নাদীমো দঃ জং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

ৰিঃ বি অ নাদীমো চুম্ভং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

কুম্ভী নাদীমো দঃ জং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

আজি অ তাকাৰী বাৰ্জং নাদীমো।।

খ. চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

অ-অল পিউ জীম্ গক্ভং নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

কাম্প নাদীমো পঃয়োম্ নাদীমো

চেং চেং দাৰয়া তাপি অ দাৰয়া

য়াকক নাদীমো কাঃয়ুম্ নাদীমো।

গ. লীতীৰ্ কুলেঃ লেঃ লেঃ লেয়া লেঃ লেঃ

ক'- য়াঃ মেল তাকঃ য়াঃ মেলঃ

অঙেৰঃ তাচঃ দেওঙ চেৰঃ মমিলা

চুম্ব্ চুম্ব্ নাকয়া চুম্ভাং কৈ নাকয়া

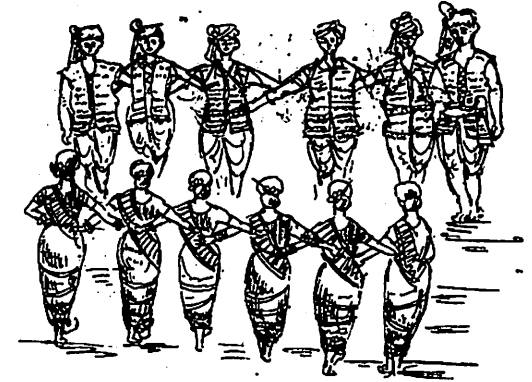
আমং চিকং কৰঃ য়া দাৰয়া দাৰয়া

চিক্ কৰং য়ামেয়া দাৰয়া দাৰয়া

ৰক্ণী মী য়াক্ : মী ত্ৰ্ৰয়াব : 'ক'

ৰক্কা মী য়াকা : মী ত্ৰ্ৰয়নবঃ 'ক' । ৫৪

ডেকা দল

গাভৰুৰ দল,

লগ্তা চঃ মানৰ পৰিবেশন শৈলী

অৰ্থ : (ক)

ডেকা : এনে এজনী ছোৱালী মই বিয়া কৰিব খোজো যিজনীৰ ধুনীয়া মুখ, চকলীয়া মৃগ নয়নী, ধান খুন্দিব, চালিব-জাৰিব জনা, ভাত, আঞ্জা, মদ আদি এলাহ নোহোৱাকৈ প্ৰস্তুত কৰিব পৰা, লগতে আলহী-অতিথি শুশ্ৰূষা কৰিব জনা, ৰিঃবি গাচেং অৰ্থাৎ ফুলাম গামোচা, ৰিহা-মেখেলা আদি নানা ৰং-ৰিঙৰ কাপোৰ বব জনা হ'ব লাগিব আৰু গৰ্ভধাৰণ কৰি পুত্ৰ-সন্তান জন্ম দি তুলি-তালি ডাঙৰ-দীঘল কৰিব পৰা হ'ব লাগিব।

(খ) গাভৰু : মই এনে এজন ডেকাৰ লগত বিয়া পাতিব খোজো যাৰ মুখ ঘূৰণীয়া, মাণ্ডৰ বৰণীয়া, পাকৈত চিকাৰী, ধুনীয়া ডাঙৰ আৰু দীঘলকৈ ঘৰ সাজিব জনা, খেতি কৰি ডাঙৰ ভঁৰালত ধান ভৰ্তি কৰিব পৰা হ'ব লাগিব।

(গ) ডেকা : আমি সকলোৱে এতিয়া যৌৱনৰ দুৱাৰদলিত ভৰি দিছোহি। এই সময়েই ৰং-ধেমালি কৰাৰ সময়। মোৰ সমনীয়া ডেকা-গাভৰুসকলক সকলোৱে মাটি ধকিয়াই উলাহেৰে বিহু কৰো আহ। যি ৰূপ-গুণ থকা দৰা তুমি বিচাৰিছা, ঠিক তেনে ধৰণৰ ৰূপ-গুণ থকা মই এজন ডেকা আৰু মই যি ৰূপ-গুণ থকা কন্যা বিচাৰিছোঁ তুমিও তেনেধৰণৰ এজনী ছোৱালী।

গতিকে প্ৰিয়া আহা! দুয়ো প্ৰেমৰ জৰীত বান্ধ খাই সাংসাৰিক জীৱন-যাপন কৰোঁ। ■ ■ ■

দ্বিতীয় অধ্যায়

অইনিঃতম্ :

(প্রেম আৰু বিবাহ বিষয়ক গীত)

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত গীতবোৰৰ ভিতৰত অইনিঃতম্ আটাইতকৈ জনপ্ৰিয়। অইনিঃতম্ৰ ভাব-ভাষা, ছন্দ, উপমা আৰু সুৰ মাধুৰ্য্যই মিচিং ডেকা-গাভৰু, ল'ৰা-ছোৱালী, বুঢ়া-বুঢ়ী সকলোকে আকৰ্ষণ কৰে। টাবু টাইদৰ ভাষাত : !! মিচিং জন-গীতৰ প্ৰধান ভাগটোৱেই হ'ল—অইনিঃতম্। 'অই' শব্দৰ অৰ্থ 'চেনাই', 'সোণ', 'বাপু', 'মইনা', আদি অন্তৰ পৰশা 'মৰমৰ বোকোচা' বব নোৱাৰি সৰি পৰা শব্দ। কাজেই 'অই' নিঃতম্ৰ অৰ্থ চেনাইৰ গীত, সোণটিৰ গীত, মইনাৰ গীত আদি হ'ব লাগিছিল, কিন্তু ই নহৈ সাধাৰণতে অইনিঃতম্ মানে বুজায় প্ৰিয়তমাই প্ৰিয়তমাক কেন্দ্ৰ কৰি বা উদ্দেশ্যে গোৱা গীত। অসমীয়া বিহুগীতে যি ভাৱৰ হিল্লোল তোলে অইনিঃতমেও তেনে এটি ভাৱৰেই তৰংগ জন্মায়”।

শ্ৰীপ্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ মতে 'অইনিঃতম্ৰ'ৰ অৰ্থ বিবাদ বা শোক গীত : "The Ai-nitam or Sad Song"।^১ তেখেতৰ ভাষাত :

"It may also be a realization that yearning as well as separation or frustration both are tinged with sorrow, and hence a convenient grouping of the songs as 'sorrowful songs'?"

অইনিঃতম্ পদটো এনেদৰে নিস্পন্ন হৈছে : অই + নিঃ + তম্/নিঃ ধাতুৰ অৰ্থ নিচুকুৰা অথবা মৰম পৰশা গীত গাই বিমোহিত কৰা। তম্ প্ৰত্যয়ৰ অৰ্থ উদ্দেশ্য, যাক উদ্দেশ্য কৰি গোৱা গীতেই অইনিঃতম্। মুঠতে অইনিঃতম্

১ টাবু টাইদ : 'আনিঃ তমৰ পটভূমি' (মিচিং সংস্কৃতিৰ আলোচনা), পৃ. ১৬৫

২ P. Goswami : Folk-Literature of Assam, p. 44

প্ৰেমৰ গীত, প্ৰেমসীক জীৱনৰ বাবে পোৱাৰ বৰ্ণনা প্ৰকাশক গীত।^৩

অইনিঃতম্ৰোৰ বিবাদখন হ'লেও মিচিং সকলৰ প্ৰকৃতিত কেৱল বিবাদৰ ছাঁকেই পোৱা নাযায়। তেওঁলোকৰ প্ৰকৃতিত সুখ, আনন্দ আৰু স্বাচ্ছন্দ্যৰো সংমিশ্ৰণ লক্ষ্য কৰা যায়। নদীৰ পাৰৰ মধুৰ পৰিৱেশত তেওঁলোকে লাভ কৰে সীমাহীন শান্তি আৰু বিপুল আনন্দ। তেনে অৱস্থাতো তেওঁলোকে বাচিক-কলাত দুখ-বেদনা উপলব্ধি কৰিব পাৰে। জীৱনত পোৱাৰ আনন্দতকৈ নোপোৱাৰ বেদনাই সৰহ। আন সমাজৰ নিচিনাকৈ মিচিং সমাজতো নোপোৱাৰ বেদনাই অভিজ্ঞাপিত কলাত বিশেষকৈ বাচিক-কলাত প্ৰাধান্য লাভ কৰা স্বাভাৱিক। দৈৱবাদী মিচিংসকলে জীৱনৰ সৰ্বশ্ৰতে দৈৱৰ লীলা-খেলা দেখিবলৈ পায়। নিজৰ দুখ-বেদনাৰ বাবে নিজৰ কপালকেই দোষ দি জীৱনৰ অন্তহীন দুখ-যন্ত্ৰণা আৰু বিবাদ-বেদনাক গীতৰ জৰিয়তে অভিব্যক্তি কৰি সাময়িকভাৱে দুখৰ পৰা আত্ম মুক্তি লাভ কৰিবলৈ যত্ন কৰে।^৪

অইনিঃতমক কোনো কোনো মিচিং উপ-ভাষাত "আবে" ৰূপেও আখ্যা দিয়া দেখা যায়। আবে = আঃ + বে, আঃ বিশেষ্য বাচক উপসৰ্গ বে=মাত, শব্দ, সুৰ লগাই গোৱা কথা বা গীত বা প্ৰণয় গীত। গতিকে আবেক অইনিঃতমৰ সমাৰ্থক শব্দ বুলি কব পাৰি।^৫

ক) অইনিঃতমৰ উৎপত্তি : অইনিঃতম কোনে কেতিয়া ৰচনা কৰিছিল তাক সঠিককৈ কোৱা টান। আন আন সমাজত লিখিত সাহিত্যৰ পূৰ্বতে মৌখিক সাহিত্যই গঢ় লৈ উঠাৰ দৰে অইনিঃতমবোৰো মৌখিক সাহিত্য ৰূপে জন্ম লাভ কৰিছিল। কিন্তু বিষয়বস্তু আৰু ভাষাৰ ফালৰ পৰা অইনিঃতমে প্ৰাচীনস্বৰ দাবী কৰিব নোৱাৰে। এইফালৰ পৰা এইবোৰক অৰ্বাচীন মৌখিক গীত আখ্যা দিয়াই ভাল। খ্ৰীঃ ১৯০০ চনৰ পৰা খ্ৰীঃ ১৯৩০-৪০ চন মানৰ ভিতৰত অইনিঃতমবোৰ ৰচিত হোৱাৰ অনুবুলে মত পোষণ কৰিব পাৰি। পুৰণি কালত গোৱা মিচিং কাবান্ আৰু আঃবাং নিঃতমসমূহৰ বিৱৰ্তনৰ পৰিণতিত অইনিঃতমৰ

৩ P. Goswami : Ibid., p. 45

৪ "They (Ai-ni-tam) are primarily love songs, songs of longing for the beloved, and obvious sadness at failure to secure that beloved". P. Goswami : Loc.cit.

৫ "Verbal art may function as a catharsis.....it may liberate one from the immediacy of his own situation". B.N. Colby: 'The analysis of culture content and the patterning of narrative concerns intent' in American Anthropologist, 1966, p.381

সৃষ্টি হোৱা স্বাভাৱিক।

দ্বিতীয়তে, সাম্প্ৰতিক কালত প্ৰচলিত অইনিঃতম্ সৃষ্টি হোৱাৰ পূৰ্বতে মিচিংসকলে ভৈয়ামলৈ আহিয়েই পোনতে অসমীয়া সমাজৰ লগত সাংস্কৃতিক সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিছিল। অসমীয়া লোকৰ মাজত জনপ্ৰিয় বন-গীতৰ প্ৰভাৱো মিচিংসকলে অস্বীকাৰ কৰিব পৰা নাছিল। গতিকে 'অইনিঃতম্ৰ ভাৱ-ভাষা, বিষয়-বস্তু, সুৰ আৰু সংযুতিৰ ওপৰত বনগীতৰ গভীৰ প্ৰভাৱ পৰা স্বাভাৱিক। এই প্ৰসংগত "মিলন আৰু বৃন্দুৰী" আৰু 'কাবুলি ঘাটৰ বদনাম' নাম বিশিষ্ট 'অইনিঃতম্' দুটিলৈ আঙুলিয়াব পাৰি। দৃষ্টান্ত স্বৰূপে 'কাবুলি ঘাটৰ বদনাম' গীতৰ এটি কলি তলত দিয়া হ'ল :

“কাবুলি গাতৰই বদনামই কনেঙা

কাবুলি গাতৰই বদনাম

যিমানেই লগালি মৰমই কনেঙা

লগালি অৰিলত জুই”।।

এই গীতটিত যে, অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰভাৱ স্পষ্ট তাত সন্দেহ নাই। গাত, অৰিৰ শব্দ দুটি অসমীয়া শব্দ 'ঘাট', 'শৰীৰ'ৰ মিচিং ৰূপ মাথোন। তেনেদৰে- বিদিমী দোষিঅ বিদাতামী দোষিঅ
কাজে অই দাৰিলাই নাতনি কম্পাল চাম্।

ওপৰৰ গীতটিত ব্যৱহাৰ কৰা বিদি, বিদাতা, দোষ, কম্পাল আদি শব্দ ক্ৰমে অসমীয়া ভাষাত প্ৰয়োগ হোৱা বিধাতা, বিধি, দোষ আৰু কপাল শব্দৰ মিচিং ৰূপ মাথোন।^৭

তৃতীয়তে, অইনিঃতমৰ উত্পত্তি আৰু বিকাশত বিহুগীতৰ প্ৰভাৱো সুদূৰ প্ৰসাৰী।

খ) অইনিঃতমৰ বিষয়-বস্তু : প্ৰকৃতি প্ৰেমী মিচিংলোকৰ ভাৱ বিলাসী সৰল প্ৰাণৰ নিভৃতম্ৰকোণৰপৰা নিগৰি অহা হৰ্ষ-বিষাদ, হাঁহি-কান্দোন, প্ৰেম-ঘৃণা, আশা-নিৰাশা, মিলন-বিচ্ছেদৰ আবেগ-অনুভূতি আদিৰ সুৰীয়া আৰু ভাসাময় অভিব্যক্তিৰেই হ'ল নিঃতম্। দ্বিতীয়তে, ভৌগোলিক আৰু প্ৰাকৃতিক বৰ্ণনাও অইনিঃতমত ঠাই নোপোৱাকৈ থকা নাই। বাস্তৱ জীৱনৰ লগত সম্পৰ্কযুক্ত নৈসৰ্গিক চিত্ৰ কল্পই এইবিধ গীতৰ কাব্যিক সৌন্দৰ্য বৰ্ধিত কৰিছে।

মিচিংসমাজৰ পটভূমিত ৰচিত হ'লেও অইনিঃতমত তদানীন্তনৰ সামাজিক,

ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক জীৱনৰ প্ৰতিফলনো লক্ষ্য কৰা যায়। কোম্পানী জাহাজ, এয়াৰোপ্লেন, চীন-ভাৰত-পাকিস্তান যুদ্ধ, মহাত্মা গান্ধী, মটৰ গাড়ী, শৰাইঘাট, ধনশিৰি দলং আদিৰ উপৰিও তাজমহল, কলিকতাৰ স্কুল-কলেজ, খেতি-পথাৰ, লুইত-সোৱণশিৰি আৰু ইয়াৰ পাৰত গজি উঠা নল-খাগৰি, কছাৰা ফুল ইত্যাদিৰ বাহুয় প্ৰকাশ গীতবোৰ ঐতিহাসিকতা নিৰ্ণয়ত সহায় কৰে।

গ) অইনিঃতমৰ ভাৱ আৰু সংযুতি : অইনিঃতম দুটা পংক্তিত বিভক্ত। প্ৰথম পংক্তিত নৈসৰ্গিক ৰূপৰ বৰ্ণনা আৰু দ্বিতীয় পংক্তিত প্ৰকৃতিৰ সৈতে অইনিঃতমৰ গায়ক-গায়িকাৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ সমস্যাৰাজিৰ উপমা বা তুলনা। ভাৱ আৰু গঠন-ৰীতি বিষয়ত বিহুনামৰ সাদৃশ্য দৃশ্যৰীয়া অইনিঃতমৰ লগত কম নহয়। সজালে চাৰিশৰীয়া বিহুনামকো দৃশ্যৰীয়া কৰিব পাৰি। মিৰিৰ চাৰিশৰীয়া গীতো আছে^৮ যেনে—

আচি চিকুৰ চিকুৰক

মিক্চি চিকুৰ চিকুৰক

আচি চিকুৰ পুয়েপী

মিক্চি চিকুৰ পুপীমা।^৯

অৰ্থ : পানীৰ জুৰিও জুৰি, চকুৰ পানীও জুৰি,
জুৰিৰ পানী শুকায়ে চকুৰ পানী শুকায়ে।

এই গীতটি দুৰীয়াও কৰিব পাৰি। যেনে—

আচি চিকুৰ চিকুৰক মিক্চি চিকুৰ চিকুৰক

আচি চিকুৰ পুয়েপী মিক্চি চিকুৰ পুপীমা।^{১০}

আন এটি চাৰিশৰীয়া অইনিঃতমৰ উদাহৰণ :

দাংনী মতৰ দাংদাগ্ গম্

লাপ্‌কুনাং মীম্ কাঃ বেগমাং

অইনক্ লীগাংকাব্দাগ্ গম্

মিক্চি দুনাং কাঃ বেগমা।^{১১}

অৰ্থ : উৰাজাহাজ উৰিলেও

৭ P. Goswami : Op-cit., pp. 45-46

৮ টাবু চাইদ : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃ. ১৬৮

৯ নাহেন্দ্ৰ পাদুৱা : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃ. ৪

১০ নাহেন্দ্ৰ পাদুৱা : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃ. ৫

পাখি কোবোৱা নেদেখি (সেইদৰে)

তোমাৰ কাৰণে কান্দিলেও

চকুপানী ওলোৱা নেদেখিবা।।

ওপৰৰ উদাহৰণ দুটাত প্ৰথমটোত জুৰিৰ পানীৰ লগত চকুৰ পানীৰ তুলনা আৰু দ্বিতীয় উদাহৰণত উৰাজাহাজৰ পাখি কোবোৱাৰ লগত চকুপানী টোকাৰ বিজ্ঞান দিয়া হৈছে। এতিয়া প্ৰথম গীতৰ উদাহৰণৰ তুলনাতো হ'ব নেতিবাচক আৰু দ্বিতীয় উদাহৰণৰ বিজ্ঞান হ'ব ইতিবাচক।^{১১} অবশ্যে আটাইবোৰ অইনিঃতমতে এই ৰীতি প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰি।

অইনিঃতম প্ৰধানতঃ দুইশৰীয়া, যদিও কেতিয়াবা তিনিশৰীয়া অইনিঃতমো পোৱা যায়। তলত এটি তিনিশৰীয়া অইনিঃতমৰ উদাহৰণ দিয়া হ'ল :

পাঁকু তমানী পাঁতাং তমানী

আলবই কামাঙী লাৰলুগু চুপীং

অইনম্ কাংলুদ কাংবেগু তমানী।।^{১২}

অৰ্থ : কপৌ চৰাইও নহ'লো নাইবা আন চৰাইও নহ'লো।

তেনে হোৱা হ'লে মোৰ উৰি যাবলৈ ডেউকা থাকিলহেঁতেন।

হে মোৰ প্ৰিয়া! তুষাৰত নয়নে,

তোমাক যথা সময়ত দৰ্শন কৰিব নোৱাৰিলে।

ঘ) অইনিঃতমৰ সুৰ : মিচিং ভাষাৰ যিদৰে সুকীয়া ঠাচ এটা আছে ঠিক তেনেদৰে মিচিং গীতবিলাকৰো এটা সুকীয়া সুৰ আছে। ৰচনা পদ্ধতিৰ ফালৰ পৰা অসমীয়া বনগীত-বিহুগীতৰ লগত অইনিঃতমৰ সাদৃশ্য থাকিলেও সুৰৰ ক্ষেত্ৰত বিহুগীত তথা অন্যান্য ভাৰতীয় লোক-গীতৰ সুৰৰ লগত ইয়াৰ সম্পূৰ্ণ বৈসাদৃশ্য লক্ষ্য কৰা যায়। এই ক্ষেত্ৰত নাহেদ পাদুনৰ এটি উক্তি বিচাৰ্য্য : “তিব্বত-বৰ্মী ভাষা-গোষ্ঠীৰ লোক-গীতত যিবোৰ স্বৰৰ বিস্তাৰ হয় সেই স্বৰবোৰেই অইনিঃতমতো বিস্তাৰ হয়। অইনিঃতমৰ আৰম্ভণি সদায় উচ্চ গ্ৰামত অৰ্থাৎ তাৰা গ্ৰামত আৰম্ভ হৈ ক্ৰমে মুদাৰা আৰু উদাৰা গ্ৰামলৈ অৱৰোহিত হয়। গীতৰ দুই পংক্তিৰ মাজ ডোখৰত উদাৰা-মুদাৰাত আৰোহণত বিস্তাৰিত

হৈ মুদাৰা গ্ৰামত সম্পাত হয়। সা, ৰে, মা, পা, ধা—এই পাঁচোটা স্বৰেই বেছিকৈ বিস্তাৰিত হোৱা দেখা যায়।^{১৩}

ঙ) অইনিঃতমৰ ছন্দ : অইনিঃতমৰ ছন্দ সारलील। ইয়াৰ প্ৰতিটো শাৰীত চৌধ্যটা অক্ষৰ থাকে। প্ৰতিটো পংক্তিত থকা চৌধ্যটা অক্ষৰক ৭+৭ কৈ দুটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি। প্ৰথম সাতোটা অক্ষৰত এটা যতি বা উপছেদ আৰু পৰৱৰ্তী সপ্ত অক্ষৰৰ শেষত পূৰ্ণ যতি বা ছেদ পৰে। যেনে—

চা/গু গু/লাই কা/পি/য়েন্ = ৭

মিক/চি দু/লাই কা/পি/য়েন্ = ৭

মাঃ/নাম্ অই/মী পাঃ/মাঃ/মূল = ৭

তুৰ/ৰা দুঃ/লাই কা/পি/য়েন্ = ৭।^{১৪}

প্ৰতিটো পৰ্বৰ সপ্তাক্ষৰ গঠন ২+২+৩, ২+২+২+১, ৩+২+২, ৩+৪, ইত্যাদি ৰূপত হ'ব পাৰে।

চ) অইনিঃতমত ৰূপ বৰ্ণনা : অইনিঃতমৰ অধিকাংশই প্ৰেয়সীৰ দৈহিকসৌন্দৰ্য্য সুখমাৰ বৰ্ণনাৰে ৰুদ্ধ। প্ৰেয়সীৰ কেঁচা যৌৱনৰ দেহত্ৰীয়ে প্ৰেমাস্পদৰ হিয়াত তন্ময়তাৰ সৃষ্টি নকৰে, সৃষ্টি কৰে উন্মাদনাৰ। প্ৰেমিকাৰ দৃষ্টি কটাক্ষত প্ৰেমাস্পদৰ হৃদয় হয় ক্ষত-বিক্ষত :

অইন কাংকান্ কাংয়ুম্ দাগ্

গৌনী নীচৰ চৰয়ুম্ দাগ্

অইনক্ বাৰ্যীমলা কাংনাম্ দী

ঙকৌ আচিন্ ৰংকিঃদাগ্”।।^{১৫}

অৰ্থ : হে প্ৰিয়া, তুমি ইমান ধুনীয়া যে, অপলক নয়নেৰে মোৰ চাই থাকিবৰ মন যায়। চাই থাকোতে তোমাৰ দেহৰ পৰা অইন কোনোবা ৰূপৱতী গাভৰুৱে মুহূৰ্ত্তৰ বাবে দেখা দি আকৌ তোমাৰ দেহত লীন হৈ যোৱা যেন অনুভৱ কৰিছোঁ। তোমাৰ দৃষ্টি কটাক্ষত মোৰ দেহ জৰ্জৰিত।

তেনেদৰে প্ৰেমিকাৰ দৈহিক অংগী-ভংগীৰ মাদকতা, উঠন বুকুৰ তীব্ৰ আৰু পানীত তিতি থকা দেহৰ লাৰণ্যই প্ৰেমাস্পদক ব্যাকুল কৰি তুলিছে :

আঃম্ অই গাদয়ুম্ মুতিয়াম্ তুঃয়ুম্

১১ প্ৰাউ গ্ৰন্থ, পৃ. ৬

১২ সুৰেন দলে : নিঃতম তুলি, পৃ. ১১

১৩ টাবু টাইদ : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃ. ৬

১৪ প্ৰাউ গ্ৰন্থ, পৃ. ১৬৫

১৫ সংবাদদাতা : ডিৰাম কুস্মাং (৫৫)

১৬ নাহেদ পাদুন : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃ. ৪

আংকী লগ্নী আচিল দাগুয়ুম কাঃয়ুমা।।^{১০}

অৰ্থ : হে প্ৰেমিকা! ধান গছত বেপ্ দিয়া আৰু ধানৰ মুঠি বন্ধা অৱস্থাত তোমাৰ দেহ-ভংগিমাই মোক আকুল কৰিছে। প্ৰেয়সী এনেই ৰূপত আগলী তাতে আকৌ ৰঙ-বিৰঙৰ পোছাক পিন্ধি সাজি-কাছি ৰূপতে ৰং চৰাইছে। প্ৰেয়সীৰ অপূৰ্বসৌন্দৰ্য্যৰ মাদকতাত প্ৰেমাম্পদ হৈছে আত্ম বিস্মৃত :

দঃ ঐব্ চাঃদুনী লুঃজুগই লুঃজুগ্লা

মাঃনাম্ অইব্ লেন্দুনী গাঁজুবই গাঁকাল্লা।।^{১১}

অৰ্থ : সূৰ্য্যে ৰঙীন বোল সানি উদয়াচলত দেখা দিছে। মোৰ মানস্বাণীও সুন্দৰী হৈ ভুমুকি মাৰিছে নানা ৰঙৰ সাজ পিন্ধি।

ছ) আসক্তি : 'অইনিঃতম' বিলাকৰ এটি উল্লেখযোগ্য কথাংগ — (Motif) হৈছে আসক্তি। প্ৰেম-প্ৰণয়, স্নেহ-ভালপোৱাৰ লগত বৰ্তমান থাকে আসক্তি। অইনিঃতম প্ৰেম-প্ৰণয় বিষয়ক। গতিকে এই শ্ৰেণীৰ গীতৰ অন্যতম কথাংগ আসক্তি হোৱাই স্বাভাৱিক।

প্ৰেয়সীৰ প্ৰতি থকা গভীৰ আসক্তিৰ বাবেই প্ৰেমাম্পদে কবলৈ বাধ্য হৈছে : পিয়াহ লাগিলেই মানুহে সতকাই পানী নেপায়। তোমাক চাবলৈ মোৰ অন্তৰত সীমাহীন আসক্তি জাগিছে, তথাপি তোমাক মই চাব পৰা নাই। মোৰ ঘৰ চিয়াঙৰ ইপাৰে, তোমাৰ ঘৰ চিয়াঙৰ সিপাৰে। তোমাক চাবলৈ ইচ্ছা গলেও মই চাব নোৱাৰোঁ, কাৰণ আমাৰ মাজত আছে চিয়াঙৰ দুৰ্লংঘ্য প্ৰাচীৰ :

নক্কী অকুম্ কেনীল

ঙক্কী অকুম্ কেকন্টা

চিয়াং আঃনী দুংকেলা

অইনম্ কাঃলুদাগদ কাঃ পামাং।।^{১২}

অৰ্থ : তোমাৰ ঘৰ ইপাৰে, মোৰ ঘৰ সিপাৰে, মাজত চিয়াং নৈখন থকাৰ বাবে তোমাক চাওঁ বুলিও সময়ত চাব নোৱাৰোঁ।

জ) অনিঃতমত চৰাই-কথাংগ : অইনিঃতমত চৰাই-কথাংগ লক্ষ্য কৰা যায়। অৱশ্যে অনিঃতমতেই নহয় পৃথিৱীৰ প্ৰায়বিলাক সংস্কৃতিত প্ৰচলিতমৌখিক চৰাই কথাংগই স্থান লাভ কৰিছে।

চৰাই আৰু আসক্তিৰ প্ৰাধান্য ইন্দোনেশিয়াৰ

১৭ সংবাদদাতা : ডিৰাম কুয়াং (৫৫)

১৮ P. Goswami : Op-cit.p. 46

পটুনতো (Pantun) পৰিদৃষ্ট হয়। যেনে—

"A thousand doves cloud the Sky;

One alights on the waiting land.

At a finger's tip I wish to die;

I want my grave in the palm of a hand."^{১৩}

চৰাই হৈ পৰজনমত প্ৰেয়সীৰ সান্নিধ্য লাভ কৰাৰ আকাংক্ষা এইবিধ গীতত বাত্ময় হৈ উঠাৰ আবাস তলৰ কলিটিত পোৱা যায় :

তুৰ্দাগচ্ পাঃমাংগম্ চিকুৰ দ-চ পাংকুগী

পায়ি পীতাপ্ বাল্নাঃনা অইনম্ দীঃব চুকুপী।।^{১৪}

অৰ্থ : ইহ জনমত নাপালেও পৰজনমত পামগৈ

চৰাই-চিৰিকতি হৈ তোমাৰ সতে উৰিমগৈ।

আকৌ, কবি ৱৰ্ডছৱৰ্থ (Wordsworth) ৰ Solitary reaper ৰ দৰে নিজান দুপৰীয়া বহল মুকলি পথাৰৰ এচুকত অকলশৰীয়াকৈ ধানদাই থকা মিচিং গাভৰুৱে প্ৰেমাম্পদক সুঁৱৰি গায় :

কুৰুৱাঙী কাব্দুংবং অতুঃলাং অই অব্‌ক্লা

ঙক্কী আচিন্ অদুংবং ৰংকিঃলা অই ৰংকিঃলা।।^{১৫}

অৰ্থ : কুৰুৱা চৰায়ে গছৰ ডালত বহি ইফালেসিফালে চাই আকুল সুৰত কান্দে, মোৰ অকণি প্ৰাণো আকুল-ব্যাকুল হৈ উঠে কিবা এটা অচিনাকি নজনা ভাৰত।

তেনেদৰে—

ৰগপ্ পৰগ্ অঃলাংকা দলুঃয়েল দলাংকা

দঃলুং আজন জনলাংকা কাঃলুয়েমল কাঃলাংকা।।^{১৬}

অৰ্থ : মতা কুকুৰা পুহিবা, মন গলেই খাবা আৰু গাঁৱৰ গাভৰুৰ লগত পীৰিতি কৰিবা, চাবৰ মন গলেই চাবা।

অইনিঃতমবোৰ প্ৰাকৃতিক উপমা আৰু অভিজ্ঞতাৰ মাধুৰ্য্যৰে সমৃদ্ধ। নদী, নৈ, জুৰি, কাল, নদীৰ পাৰ, বালি, চাপৰি, নল-খাগৰি, জোন-বেলি, তৰা, গছ-গছনি, লতা-লতিকা, ফুল-ফল, চৰাই-চিৰিকতি, গৰু, ম'হ, হাতী, আদিৰ সাৰ্থক উপমাৰে অইনিঃতমবোৰৰ ভাৱৰ তীব্ৰতা বৃদ্ধি কৰা হৈছে।

২০ নাহেম্প পাদুন : প্ৰাণ্ড গ্ৰন্থ, পৃ. ৪

২১ চক্‌ভাল কাঃয়ুং : 'অনিঃতম' (মিচিং সংস্কৃতিৰ আলোচনা), পৃ. ১৭৮

২২ সংবাদদাতা : ডিৰাম কুয়াং।

ঝ) অইনিঃতমত ভৌগলিক বৰ্ণনা : মিচিংসকলৰ আদি বাসস্থান আৰু বৰ্তমান বাসস্থানৰ ভৌগোলিক অৱস্থিতিৰ পৰিচয়্যো অইনিঃতমৰ জৰিয়তে পোৱা যায়। যেনে—

অদিয়াঙী তলকুকা বুৰুলি অই বলপী

মিচিং অইয়া বাঙামা দুংপিদচুলা দুংবনী।^{২৩}

অৰ্থ : শদিয়াৰ পৰা ভৰলী সংগম স্থললৈকে মিচিংসকল বিস্তৃত হৈ বসবাস কৰি আহিছে।

এই প্ৰসংগত এটা সাধুকথাৰো প্ৰচলন হোৱা দেখা যায়।^{২৪}

আকৌ সৌ সিদিনালৈ শদিয়াৰ লগত যাতায়াতৰ বা যোগাযোগৰ কোনো সুবিধা নাছিল, মাথোন অসমৰ সীমা নিৰ্দ্ধাৰণৰ উপমা ৰূপে শদিয়াই ঠাই পাইছিল, তথাপি অসমবাসীৰ মনৰ দিগন্তত শদিয়া সুদত নাছিল, সেয়ে বিহুৱা ডেকাই দূৰত্বৰ উপমা স্বৰূপে শদিয়া পদটি ৰজিতা খোৱাকৈ প্ৰয়োগ কৰি নিজৰ মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিছে :

উজনি উজনি ভটিয়াই নামনি

শদিয়া কেইদিনৰ বাট,

মাতিলে নমতা হলি ঐ লাহৰী

অগনি জ্বলিছে গাত।^{২৫}

বিশাল অসমৰ ইমূৰত শদিয়া আৰু সিমূৰত ধুবুৰী। পথিকৰ কাৰণে উভয়ৰে মাজত অনেক দূৰত্ব, তথাপি ডেকা-গাভৰুৰ মনত তেনেই ওচৰ। সেয়ে অইনিঃতমতো দূৰত্বৰ উপমা স্বৰূপে শদিয়াক ৰজিতা খুৱাই গাইছে :

অদিয়াত দুংদাগগম্ বুৰুলিৰ দুংদাগ্ গম

অয়ি ওড়িক্ আগমদাম্ পাংমুন চুলাপী।^{২৬}

অৰ্থ : দূৰণিৰ শদিয়াত থাকিলেও বা বুৰুলীত থাকিলেও তোমাৰ বতৰা সদায় পাই থাকিম।

মিচিংসকলৰ জীৱনত অসমৰ মাজ বুৰুয়েদি বৈ থকা লুইত সোৱণশিৰি, দিখৌ, দিচাং, ধনশিৰি আদি নৈ-উপনৈসমূহৰ প্ৰভাৱ অতিকৈ ব্যাপক। তেওঁলোকৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক জীৱনতো নদীৰ ভূমিকা তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। নদীৰ পাৰত ঘৰ বন্ধাৰ কথা অইনিঃ তমত পৰিস্ফুট নোহোৱাকৈ থকা নাই :

কাজে অইয়া মলাঃ জে আদজিদিগ্ গম্ অকুম্

অৱনৰি ৰীকাম্পী দঃ ঐঃ পঃ ল দাক্ কাম্পী।^{২৭}

অৰ্থ : আহা। সোৱণশিৰিৰ পাৰত সৰু হ'লেও এটি ঘৰ সাঁজো, য'ত তুমিআৰু মই মিলি এখন সুখৰ সংসাৰ পাতিম।

ঞ) ঋতুৰ বৰ্ণনা : অইনিঃতমৰ ষড়ঋতুৰ বৰ্ণনাও লক্ষ্য কৰা যায়। যেনে—

ক. আচি বিদক্ বিদকল চঃ চাং আচিন্ বিদম্ দাগ্

গিনমুৰ আচাৰ চাৰ্কলক ঙক্কা আচিন্ চাৰম্ নদাগ্

নাইয়া নোঙান্ ঙানদুঃ বং দাক্ তক্ আচাৰ চাৰদুঃ বং

নাব্ৰ অই বিৰুকাম্পী বিৰমান্ দাঃ দুংলুদাগ।^{২৮}

অৰ্থ : নৈৰ পানীৰ সোঁতে সোঁতে আমাৰ ডেকা মন

উটি-ভাঁহি যায়, ফাগুনৰ বা' লাগি আমাৰ

উৰণীয়া মন কোনোবা আজান দেশলৈ উৰা মাৰে।

খ. দুগুন্ ৰউ অই তাঃ পাম্ দ কিন্ চুমাঃ পী জুঙাপ্ কাং

অহনম্ আচিন্ অনাম্ কিন্ চুমাঃ পী গিঙাংকাং।^{২৯}

অৰ্থ : শীতৰ নিয়ন্ত্ৰণ ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে শৰীৰ তিতি গ'ল

তোমালৈ চিন্তা কৰোতে কৰোতে ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে

মোৰ শৰীৰ শুকাই খীনাই গ'ল।

গ. আম্ দাং আঃ ম অই গাদ্ দঃ লু ব্ৰ্ণনাম্ গুচুম্ দ

অই ন আতীৰ দুংগেঃলা আচিনাঙী অকৃতাং।^{৩০}

অৰ্থ : শালি ধান দাবৰ সময়ত, দাবলৈ সকলোৱে ঘৰ এৰি

আঁতৰি যোৱাৰ পিছত— তুমি অকলশৰীয়াহৈ

কেতিয়াবা জানো মোৰ কথা এবাৰ ভাবি চাইছা?

ট) অইনিঃতমত বোৱা-কটাৰ বৰ্ণনা : মিচিং সমাজৰ অন্যতম বৃত্তি বোৱা-

কটায়ো অইইনিঃতমত স্থান পাইছে

কাজে আজন্ গৃকাঃ বয় আদিয়েনা তায়েঃ তপ্

চঃ পাগ্ আৰ্গ্ ইগেঃ লা ৰিঃ বি গাচেং চুম্গেঃ লা

আলি আঃ য়ে পঃ ৰাগল্ গাঁলেং অইয়া বম্ না : পী।^{৩১}

অৰ্থ : ব'লা মোৰ মৰমৰ চেনাই পাহাৰৰ ওপৰলৈ গৈ কপাহৰ খেতি কৰোঁগৈ। কপাহৰ পৰা সুতা কাটি ৰিঃ বি গাচেং প্ৰস্তুত কৰিম আৰু সেই

কাপোৰ পিছি আলিয়াই লুগাং আৰু পঃ ৰাগ্ উৎসৱত আমি দুয়ো নিজকে পাহৰি নাচিম। ব'লা মোৰ চেনাই।

আহ্বান সিঁচাৰ সময়তে বা আহ্বানৰ লগত একে লগে কপাহ খেতি কৰি বাৰিষাৰ আজৰি সময়ত কপাহ ধুনি জীম কাপোৰ বৈ লোৱাৰ উদাহৰণ অইনিঃতমত পোৱা যায়। যেনে—

বৃণ্ড আবৃণ্ড বৃচন্দ চূপাগ্ আবৃণ্ড মলাঃ পী

অবৃণ্ড গীলা পুনলাঃ পী গাদু অন্ন মলাঃ পী।^{৩২}

অৰ্থ : আহ্বানৰ পথাৰৰ সীমাত কপাহৰ খেতি কৰিম আৰু

হোৱাত তুলি আনি সূতা কাটি জীম কাপোৰ ব'ম।

কাবান্ আৰু অইনিঃ তমবোৰত প্ৰেম, আসক্তি, বিৰহ-বিচ্ছেদ আদি ভাবৰ বাহিৰেও সদা-সৰ্বদাই প্ৰচলিত প্ৰবাদ, প্ৰবচন আৰু ফকৰা যোজনাৰো ব্যৱহাৰ লক্ষ্য কৰা যায় :

পাকলি অয়িং দগেঃমাং

য়েপ নামচু নাম্ গেমাং।

গূল্ঃ মাঃনাম্ লাংগেমাং

আবু বুঃনাম্ কাংগেঃমাং।

লাঃমাঃ পী দুংগেঃলা

চেনাচিপী ইপাবং।^{৩৩}

অৰ্থ : মিঠা আলু নাখাও পেটৰ অসুখ নকৰাও আৰু পাদৰ গোন্ধও সহ্য কৰিব নোৱাৰোঁ। ঠিক তেনেকৈ মন নোখোৱা ছোৱালী বিয়া কৰাই দাম্পত্য জীৱন অসুখী নকৰোঁ। মন-খোৱা ছোৱালী নাপালে সন্ন্যাসী হৈ ঘৰৰ পৰা ওলাই যাম।

অইনিঃতমবোৰ সাধাৰণতে লুগাং, পঃৰাগ্ আৰু বহাগ বিহুৰ উৎসৱত ডেকা-গাভৰুৱে মিলি নাচি-বাগি আবৃত্তি কৰে। এই শ্ৰেণীৰ গীত (বাঁহী), ঢোলোকী, পেম্পা (পেপা) আদি বাদ্যযন্ত্ৰ বজোৱা হয়।

বিহুগীত আৰু বিহুনাচ পৰিবেশনা শৈলীৰ লগত অইনিঃতমৰ গীত আৰু নাচ পৰিবেশনা শৈলীৰ সাদৃশ্য স্পষ্ট। বিহুগীত আৰু নৃত্য যাদুমূলক, বিশেষকৈ

৩২ ভৃগুমণি কাগ্ৰুং : 'বয়ন শিল্পত লোক পৰম্পৰা' (মিচিং সংস্কৃতিৰ আলোচ্য), পৃঃ ৩২৪

৩৩ সংবাদদাতা : ডিৰাম কুয়াং

উৰ্বৰতা যাদুৰ লগত ই বিশেষভাৱে সংস্পৃক্ত। গতিকে 'বিহুনাচৰ প্ৰেৰণা যৌনমূলক বুলিয়ে সিদ্ধান্ত কৰিবলগীয়া হয়। বাস্তৱিকতে বিহুনাচৰ যৌন মুদ্ৰা আদি নথকা নহয়।'^{৩৪}

ইয়াৰ বিপৰীতে অইনিঃতম মন্ত্ৰমূলকো নহয় আৰু ই উৰ্বৰতা যাদুৰ লগতো জড়িত নহয়। প্ৰেম-প্ৰণয়ৰ গীত ৰূপেহে অইনিঃতমৰ সাৰ্থকতা ৰক্ষিত হৈছে। মিচিং সমাজৰ সুৰীয়া জীৱনৰ প্ৰকৃত পৰিচয় দিয়াৰ প্ৰসংগত অইনিঃতমবোৰৰ ভূমিকা নিশ্চিতভাৱে গুৰুত্বপূৰ্ণ। ■ ■ ■

তৃতীয় অধ্যায়

নিঃতম :

২.০১ কেঁচুৰা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ

লগত সম্পৰ্ক যুক্ত নিঃতম

২.০২ ধৰ্মীয় গীত, প্ৰাৰ্থনা, মন্ত্ৰ আদি

২.০১ কেঁচুৰা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত সম্পৰ্ক যুক্ত গীত :

কেঁচুৰা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত জড়িত গীত-পদবোৰ পূজা-সেৱাৰ লগত সম্পৃক্ত নহয়। এই শ্ৰেণীৰ গীতৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হৈছে সন্তানৰ প্ৰতি মাকৰ বা ধাইৰ অনুৰাগৰ প্ৰাবল্য। “নিচুকণি প্ৰায়ে অৰ্থহীন, যি কল্পনাৰ ওপৰত ভেজা লৈ ইয়াৰ সৃষ্টি সেই কল্পনা পূৰ্ণবয়স্ক মানুহৰ স্বাভাৱিক কল্পনা নহয়, শিশু মনৰহে, কিন্তু শিশুৰ জীৱন চুব লাগে বুলিয়েই এই কল্পনা সহানুভূতিৰ সহায়ত শিশু সুলভ হৈ পৰে।”

মিচিং সমাজৰ প্ৰচলিত কেঁচুৰা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত জড়িত গীতবোৰক সাধাৰণভাৱে তিনিটা শ্ৰেণীত ভাগ কৰিব পাৰিব। যেনে—

ক. কঃ নিঃ নাম্ (নিচুকণি গীত, Nursery Rhymes);

খ. নিঃযুব্‌নাম্ বা মঃযুব্‌নাম্ (টোপনি নিওৱা গীত, Lullabies); আৰু

গ. মমাননাম্ বা চঃ মাননাম্ নিঃতম্ (শিশুৰ খেল-ধেমালিৰ লগত জড়িত গীত, Children Game Songs)।

ক. কঃনিঃনাম্ (নিচুকণি গীত Nursery Rhymes) :

নিচুকণি গীত মিচিং ভাষাত ‘কঃ নিঃনাম্’ বা ‘বুনি নিঃনাম্’ ৰূপে পৰিচিত। ‘কঃনিঃনাম্’ পদটো ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ এনেদৰে দেখুৱাব পাৰি : ‘কঃ’ = কেঁচুৰা,

‘বু + নাম’ বা ‘বুনাম্’ = বোকোচাত বান্ধি নিচুকুৱা। ‘কঃ বু + নাম’ৰ পৰা ‘কঃ বুনি নিঃ নাম্’ বা ‘কঃ নিঃ নাম্’ৰ উদ্ভৱ হৈছে।

মিচিং তিৰোতা বৰ পৰিশ্ৰমী। দিনৰ দিনটো পথাৰত কাম কৰি গধূলি ঘৰমুৱা হওঁতে মূৰত এবোজা খৰি, পিঠিত কেঁচুৰা আৰু হাতত টাকুৰীৰে এৰি সূতা কাটি পকাই অহাৰ পৰাই মিচিং তিৰোতাই যে কেঁচুৰাক বুকুত লোৱাতকৈ পিঠিত বান্ধি ল'বলৈ ভাল পায় তাৰ আভাস পোৱা যায়।

আনহাতে নিচুকণি গীতৰ উৎস হ'ল নাবুঙ। মিচিং তিৰোতাই পুৰুষৰ সমানে পথাৰ আৰু ঘৰুৱা কামত ব্যস্ত থাকিব লাগে। এই ব্যস্ততাৰ সময়খিনিত ল'ৰা ছোৱালীক ওমলাবলৈ বা ৰাখিবলৈ একো গৰাকী নাবুঙক (ধাইৰ দৰে কাম কৰা কম বয়সীয়া ছোৱালী) নিয়োগ কৰা হয়। মাকৰ অনুপস্থিতিত দিনটোৰ প্ৰায় ভাগেই কেঁচুৰাই নাবুঙৰ পিঠিত ওমলি-জামলি কটাব লগা হয়। কেঁচুৰাই মাকৰ অভাৱ অনুভৱ কৰি নাবুঙক আমনি কৰিবলৈ ধৰে। তেতিয়া কেঁচুৰাক নিচুকাবৰ কাৰণে গীত গায়। এই গীতৰ নামেই কঃ নিঃ নাম্ বা বুনি নিঃনাম্।

কঃ নিঃ নাম্ গীতবোৰত ‘মাকে কেঁচুৰাক এৰি ভুঁই তলিলে যোৱা, তৃষ্ণাতুৰ কেঁচুৰাক হেপাহ পলুৱাই পিয়াহ খুওৱা, দেউতাকে চিকাৰলৈ যোৱা আৰু তাৰ পৰা ঘূৰি আহিলে ঘৰত এৰি থৈ অহা শিশুৰ কাৰণে মিঠা ফল-মূল আনি দিয়া— এইবোৰ কথাৰে সৰল শিশুৰ মনত স্বপ্নৰ ইন্দ্ৰজাল তৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। শিশুৱে কিয় কান্দিছে, কোনে কন্দুৱালে, যিহে কন্দুৱাইছে সিজনৰ বিষয়েও মাকৰ আগত কথা লগাই প্ৰতিশোধ লোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দি নাবুঙে কেঁচুৰাক নিচুকায়। শিশুৰ শৈশৱৰ বিমল হাঁহি-ধেমালিৰ লগত কিছুপৰিমাণে কান্দোন— আদিৰ বিষয়ো জড়িত হৈ আছে কঃনিঃনাম্ গীতবোৰত।”

উদাহৰণ স্বৰূপে তলত এটি কঃনিঃ নাম্ দিয়া হ'ল :

(১) আকোঙৰা কাপুপংয়ক পীক্কাউৰী দীঃমাংদা

দীঃ য়েমূল কাবলাংকা আম্‌দুং।

ঙক্কাঁনা আকোঃ মা চাঃ কব্ পাতেঃনী

পানীদীম্ পালুক্‌ক লুগুবিয়া,

পামাংকা পামাংকা চাঃ কচিন্ পামাংকা

চাঃ কম্মা পালুগ্‌দীম্ পায়োনী।

আকোংকী আনীংদী অকংলপ্ গুকাংনৌ
বুৰি আই প্ৰকল গুকা ঙ্গী অ.....।
প্ৰবনী প্ৰতকা তুনৌ তৃতকা
গাচোমী গাচোমপী চুমতকা

● ● ●
ঙলুক্কী লঙাচ কস্বংঙী আম্বেক
জাৰকুবলা জাৰাবলা দুং
ঙলুক্কী আকুংব্ অকুমী আৰাঃ চ
তেতকুবী তেতলাপ্পী দুং
আদিয়ে তায়ে : তী চিপুনী পুনদুংপী
বিৰকুবী বিৰা : দী দুঙী....।

● ● ●
অৰ্থ : আমাৰ মইনা নাকান্দিবা
কপৌ চৰাই উৰা নাই
উৰিলে কান্দিবা দেই।
আমাৰে মইনাক কোনেনো মাৰিলে
মাৰোতাক আমিও মাৰিমে দেই।
মাৰা নাই মাৰা নাই কোনেও মাৰা নাই
এতিয়া কাকনো মাৰিবলৈ যাওঁ।
মইনাৰ মাক ক'লৈনো গ'ল?
লেতেকু পাৰিবলৈ গ'ল।
ছিঙাই ছিঙিব বোটলাই বোটলিব
টোপোলা টোপোলাই নিবহে।

● ● ●
আমাৰে তোতালত কস্বং ফুল এজুপি
লহ পহকৈ ফুলি এ আছে।
আমাৰে মইনা ঘৰৰে ভিতৰত
ইকাটি-সিকাটি কৰি আছেহি বহি।

পাহাৰৰ ওপৰত, চিপুন ফুল ফুলিছে।
বতাহত হালিছে জালিছে ঐ,
নিছিঙিবি নিছিঙিবি কোনেও নিছিঙিবি
মইনাই চাই থাকিব হেনো।

● ● ●
আকৌ মিচিং ল'ৰা-ছোৱালী মাছ-কাছ আদিৰ প্ৰতিও আকৃষ্ট হোৱা দেখা
যায়। ইয়াৰ আভাস পোৱা যায় তলৰ গীতটিত। যেনে—

(২) নংনৰি আবুঃ দ কচুঙী ৰাংকবা
পুংকুবলা পুংলাবলা দুং
কাঃ কৈকী লঙাঃ দ আঅুনী মুৰুকুঙী
আৰকুবলা আব্ৰাবলা দুং
বাঃ বৈকী দ্ৰতগদীম্ চচাঃ লা কাঃ তনাম্
কেঃ টেৰি কেঃ পঙী আঃ দাগ্
আকুংকী পুগঃ দ পদুক্ক ততঃনাম্
এলঙী লংলেন্কে আঃ দাগ্।
কেঃচিৰি কেঃ পঙীম্ এলঙী লনাদীম্
আকুঃ ব্ অককম্চিন্ মামাঙী
পিন্কাঙী আপিনী দাংকীঙী বাঃ নাম্ দীম্
আদীম্চিন্ মালা : না কাব্দাগী।

● ● ●
অৰ্থ : ন-নৰি জানত কাছ আৰু দুৰা কাছই
ইলুটি-সিলুটিকে ওপঙি আছে।
আমাৰ সৰু মোমাইদেউৰ চোতালতো
সোণ ৰূপ জিলিকি আছে।
দদাইদেউৰ দলঙাত
কৰা পোক সোমায়।
কিন্তু আমাৰ মইনাৰ গা ধোৱা পুখুৰীত

দলঙা পাতিলে এলেং মাছ সোমায়।
কৰা-পোক নাইবা এলে মাছ বিচাৰি
মইনাই কন্দা নাই।
আচলতে পোৰা ককিলা মাছ
আৰু পইতা ভাত বিচাৰিহে কান্দিছে।।

কেঁচুৰাই বহুসময় ধৰি মাকৰ গাখীৰ খাবলৈ নাপাই ভোকত তত্ব নোহোৱা
হৈ কন্দাৰ বিষয়েও নিচুকণি গীতবোৰত পোৱা যায়। তেনে এটি নিচুকণি গীতৰ
উদাহৰণ তলত দিয়া হ'ল :

(৩) আ আ আক্কী
আ ঙ্গক্কী আঃজি কাঃ লুং নাচিনা
চিনা বঃ বঙী গুংমান্ বিদুঃ নী
আ চিনা বঃ বঙী গুংমান্ বিদুঃ নী
আজ্জু টি বঃ বঙী গুংমান্ বিদুঃ নী
আ চিনা দৃগ্জিৰা বায়িৰ বিদুঃ নী
কিৰা চি দৃগ্জিৰা বায়িৰ বিদুঃ নী
আ নাঃ নী নানা নিন্দুন্ না-না
নিন্দুন্ না-না নাঃ নী নানা
চিনা গাঃনিক গাঃন চিতই
আ ঙ্গক্কী আঃ জি কাঃলুঙ নাচিমা
চেঃ কব্ দৃঃলুঙী দৃঃবি অ তু নাইকী?
ঙক্কী আঃ জি কাঃ লুঙী নাচিমা
দুন্দাঃ পায়ী তাকাৰা বাৰবিঅ তুনাঃ?
অৰ্থ : অ' মোৰ মইনা
ভোক লাগিছে এ
পেটতে ভোক লাগিছে।।
ভোকত পেট কলমলাইছে,
কলমলাইছে।

অ আই তোমাৰ পিয়াহ এটি
মইনাৰ মুখতে দিয়া।
মোৰ মইনাক কোনে মাৰিলে
মোৰ মইনাক বেছি আয়ুস দিছেনে
কম আয়ুস দিছে?

কেঁচুৰাৰ মাক পথাৰলৈ ভুঁই ৰুবলৈ গৈছে। মাকৰ অনুপস্থিতিত কান্দি থকা
কেঁচুৰাক শান্ত কৰিবৰ বাবে নীবুঙে বিভিন্ন গীত গায়।

যেনে—

(৪) ঙ্গক্কী না অয়উম্মা চেঃ কনী দাম্‌তনী

দাম্‌নো দাম্‌ দাম্‌য়ে কুনীনা।

অয়উকী নাঃ নীব্ আৰ্‌গল গ্‌কাঃনী

গুয়েকুম্‌ লুবিয়েকুনী না

আয়উকী কাব্‌নাম্‌ দী বিকুলই বাজনা

তান্মিঃ লা দুংকান্‌ দাগ।

তাঃত বংগ্‌দা চিৰাক আব্‌তইকা

আদাম্‌গ্নি আপিনাম্‌ বিপী।

অৰ্থ : মোৰে মইনাক কোনেনো মাৰিলে

মাৰোতাক আমিও মাৰিম দেই।

মইনাৰ মাকে ভুঁই ৰুবলৈ গৈছে

আহিলে কৈ দিম দেই।

মইনাৰ কান্দোন যেন বিকুলৰ বাজনা

শুনিলে শুনিয়ে থাকিবৰ মন।

ককা বংগ্‌দে বৰা গাহৰি মাৰি আনিব

মঙহেৰে ভাত ৰান্ধি দিম দেই।

খ. নিঃযুব্‌নাম বা ময়ুব্‌নাম নিঃতম (কেঁচুৰাক টোপনি নিওৱা গীত)
(Lullabies) :

শিশুৰ মাকে বা নীবুঙে কেঁচুৰাক টোপনি নিয়াবৰ বাবে মৃদু কোমল সুৰৰ
লগত উদ্ভট কল্পনাৰে সৃষ্ট বিষয়-বস্তু সংমিশ্ৰণ কৰি গীত গায়। এই জাতীয়

গীতত সাধাৰণতে ভয়-বিস্ময়, আনন্দ আৰু কৰুণাৰ ভাব প্ৰকাশ পায়। গীতৰ বিষয়-বস্তুতকৈও সুৰৰ তন্ময়তাত শিশু-মন বিমোহিত হৈ টোপনিৰ কোলাত আশ্ৰয় লয়।

কেঁচুৱাৰ মনোজগতত প্ৰৱেশ কৰাৰ সাধ্য কাৰো নাই যদিও তেওঁবিলাকৰ মনস্তাত্ত্বিক দিশ অধ্যয়ন কৰিবৰ বাবে আমাৰ একমাত্ৰ সমল হৈছে নিচুকণি গীতবোৰ বা কঃনিঃ নাম্বোৰ আৰু ল'ৰা-ছোৱালী ওমলা বা ধেমালিৰ গীতবোৰ। এই গীতবোৰে কোমল বয়সীয়া শিশুমনৰ কল্পনা ফুলকলিক যেন কুসুমিত কৰে। হাঁহি-কান্দোন, ভয়-বিস্ময়, উলাহী কল্পনা, বিশ্বাস, অবিশ্বাসৰ কৌতুহলী ভাবৰ সুৰো এই গীতবোৰত ধৰা পৰে। অসমীয়াত 'শিয়ালী এ নাহিবি ৰাতি' বোলোঁতে হয়তো অলপ-ধতুৱা ল'ৰাৰ মনত ভয়ৰ সঞ্চাৰ হ'ল। 'তোৰ কাণ কাটি লগাম বাতি' বোলোঁতে সেই ভয় আঁতৰিল, কি জানি, 'কাণ-কাটিম' বুলিলত শিয়ালীয়ে ভয় খাই নেণ্ডৰ উভতাই লৰকে মাৰিলে। 'শিয়ালীৰ মূৰৰে মৰুৱা ফুল, শিয়ালী পালেগৈ বতনপুৰ' বুলিলত শিয়ালীৰ মূৰৰ মৰুৱা ফুলনো কেনে তাৰ কৌতুহল, বতনপুৰনো কি নগৰ?— এই প্ৰশ্নৰ বিষম ভাবৰ মাজত ল'ৰা-ছোৱালীয়ে বুঢ়ীমাকৰ মুখলৈ চাই ৰ'ব। শিয়ালীক যে কাণ কাটিম বুলিয়েই আঁতৰি পঠিয়াব পাৰি, তাৰ আনন্দ, কি জানি নোৱাৰিয়েই, সেই অবিশ্বাস ভাবে ল'ৰাৰ মনত কিমান Obstinate questioning অৰ সৃষ্টি কৰে।^৭

এনেদৰেই কল্পনাৰ ৰাজ্যত শিশু-মন লৰি-ঢাপলি ফুৰে। তেনেই সাধাৰণ কথা আৰু বাস্তৱ জীৱনৰ বাবে অতিকৈ চিনাকী বিজ্ঞানি বা উপমাৰ সহায়ত, যেনে— জোনবাই, তৰা বগলী, শিয়ালী, বগৰি, ৰ'দ-বৰষুণ, ফুল-ফল আদিৰ সহায়ত গীতবোৰ পল্লবিত হয়। 'কোমলতা আৰু উদ্ভট কল্পনা এই গীতবিলাকৰ লক্ষণ। ইয়াৰ যিখন কল্পনাৰ ৰাজ্য তাতে সাধু কথাৰো বাস। নিচুকণিৰ জোনবাই বা ভেকুলীয়ে সাধুকথাতো কথা হয়। মাথোন সাধু কথাত এটি সম্পূৰ্ণ আখ্যান থাকে, নিচুকণিত নাথাকে বা থকা যেন লাগিলেও সি সম্পূৰ্ণ নহয়।^৮ 'নিঃ যুবনাম্'তো একেদৰেই 'মেকুৰী'ৰ উল্লেখ পোৱা যায়। যেনে—

(১) মেঃ মউৰা মেঃ মউৰা মিঃ মি আঁ তকা
মিঃ মি আঁ মাঃ মূল মেন্দাৰি গাম্পাকী নম্'

ঙলোককী মেঃ মউব্ মিঃ মি আঁ দুঃ বং
মেন্দাৰি গুতাঙী যেবং আয় আয়...।^৯

অৰ্থ : আমাৰে মা-জনী শোৱাহে
নোশোলে মেকুৰীয়ে খাবহে তোক।
আমাৰে মাজনী শোলেহে
মেকুৰী নাহিবি এই
চেই চেই।

কিছুমান 'নিঃ যুবনামত খোৱা বস্তুৰো উল্লেখ থাকে।
যেনে—

(২) পংল অৰাংয়ে দঃঞে লুঃচায়ে

বিঃ কিৰি কতাগীম্ তাক্যে—

কাঃকেব্ পাঃচাক্দ বৰিয়া বীলাঙা

নাম্'তিয়ে নামঙী বিয়ে না

ই ই ই ই আঁ।^{১০}

অৰ্থ : জোনটি পশ্চিম আকাশত মাৰ যাব,
বেলিটি পূব আকাশত উদয় হ'ব,
সৰু মোমাইয়ে কান্ধত লৈ অনা পকা কঠালটো
গোন্ধে আমোল-মোলাইছে।

আমাৰ মইনাই তাকে শুঙি শুঙি খাই।

টোপনি যাব হেঃ হেঃ হেঃ হেঃ।

গ. মমান্নাম্ নিঃতম্ বা চঃমান্নাম্ নিঃতম (শিশুৰ খেল-ধেমালিৰ লগত সম্পৰ্কযুক্ত গীত) :

১) ক : নিঃ নাম্ব পৰিসৰত কেতবোৰ ধেমালি বা ওমলা গীত ধৰিব পাৰি। মিচিং সমাজত বিবিধ খেল-ধেমালিৰ লগত গীত-পদৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। এই গীতবোৰৰ জৰিয়তেও শিশুসুলভ কল্পনাৰ পৰিচয় পাব পাৰি। এনে গীতৰ ভাষা অতি সহজ-সৰল আৰু শব্দৰ গাঁঠনিৰ প্ৰতি মধুৰ হোৱাৰ বাবে ইবোৰে শিশু মনক হাঁহিৰ খোৰাক যোগায়। যেনে—

৭ মহেশ্বৰ নেওগ : অসমীয়া গীতি-সাহিত্য, পৃঃ ১৭

৮ সংবাদ দাত্ৰী : ছোৱালী পেণ্ড, ৪৮ বয়স গাঁও- অন্নপুৰ, ৬/৭/৯০

৯ সংবাদদাত্ৰী : ছোৱালী পেণ্ড, বয়স ৪৮, গাঁও— অন্নপুৰ, ৬/৭/৯০

১০ সংবাদদাতা : মাধৱ পেণ্ড

দনচিৰি দন্বৰা
বেল্লী চাতি অক্ৰবৰা
নাপপাঃ দাঁঃ চিন্ নাবৰা
য়েক : দাঁটিন্ তাম্বৰা
আমিগ্ দাঁঃ চিন্ মিক্ৰবৰা
আঃ য়েদাঁচিন্ কতৰা।^{১১}
অৰ্থ : ধনশিৰিৰ ধনবৰে
ফটা ছাটি মেলিছে
মুখখনো বহল
কাণ দুখনো মেলা

দাঁত দুপাৰি দতুৰা হাঃ হাঃ হাঃ।

২) পদং নিঃ তম্ (বৰষুণৰ গীত) : পদং নিঃ তম্ অৰ্থ বৰষুণৰ গীত।
বৰষুণ দি থকা অৱস্থাত কম বয়সীয়া ল'ৰা-ছোৱালী বিলাকে চাঙত অথবা
চোতালত আনন্দতে জপিয়াই জপিয়াই গাতৰ পৰা ওলোৱা কেচুলৈ চাই চাই
গীত গায়। যেনে—

পদঙা পদঙা অপঃ য়ক্
দৰকা পঃ য়ুব্ মপঃ পী

পদঙা পদঙা আপঃ য়ক্
দৰকা পঃ য়ুব্ মপঃ পী।^{১২}

অৰ্থ : বৰষুণ! বৰষুণ তোমাক কাবো কৰিছোঁ
তুমি অলপ এৰা। কেঁচুবোৰৰ বাবে
আমি ঘৰ সাজি দিওঁ। তাৰ পিছত
তুমি যিমান দিছা সিমান দি থাকিবা।

৩) লুয়ুম্ নিঃতম (ওমলা গীত) : জোনাক ৰাতি মুকলি আকাশৰ তলত
পিছফালে সজা মুকলি 'য়াব্‌কুৰদ' চাঙত জিৰণি লোৱাৰ সময়ত মাকক ঘৰৰ

১১ সংবাদদাতা, ডিব্ৰুগড় কুমাং, ৫০, জোনাই, ১০/২/৮৯

১২ সংবাদদাতা, বাপুং পেণ্ড, ৫০, জোনাই, ১০/২/৮৯

ভিতৰত কামত আমনি দি থকা কেঁচুৱাক নাবুঙ বা আন কোনোবাই তলৰ
গীতটি গাই গাই ওমলায়।

তাকাৰা তাকাৰা লেন্দাংকিয়া

পঃ লা পঃ লা লেন্দাং কিয়া

গৃৰুগুমলৈ যাবলৈ কিমান্ দুঃৰা।^{১৩}

অৰ্থ : হেৰা তৰা ! তোমাক সুধিছোঁ! হে চন্দ্ৰ তোমাকো সুধিছোঁ। গৃৰুগুম
নামে ঠাইখন কিমান দূৰ?

৪) কুনাং মমান্‌নাম্ নিঃতম (গণনাৰ গীত) : কেইবাটিও ল'ৰা-ছোৱালীয়ে
মুকলি চাঙত (কাৰী) চিত হৈ আকাশৰ তৰাবোৰ গণনা কৰি কৰি এনেদৰে
গায় :

দঃবাৰ আংক দঃবাৰ আণ্ডি

দঃ বাৰ আউম দঃবাৰ আপ্পি

দঃবাৰ আংঙ দঃ বাৰ আক্কীং

দঃ বাৰ কুন্দ দঃবাৰ পিঃণ্ডি

দঃ বাৰ কনাং দঃ বাৰ অয়িং....।^{১৪}

অৰ্থা : তৰা এটি তৰা দুটি

তৰা তিনিটি তৰা চাৰিটি

তৰা পাঁচটি

তৰা ছয়টি তৰা সাতটি

তৰা আঠটি তৰা নটি

তৰা দহটি...।

এই গীতটি আকাশৰ তৰাবোৰ লেখি লেখি একে উশাহতে আবৃত্তি কৰি
শেষ কৰিব লাগিব। যিজনে এই গীতটো একে উশাহতে গাই শেষ কৰিব
পাৰে তাক সেই ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাজত শ্ৰেষ্ঠ বুলি ধৰা হয়। ইয়াৰ বিপৰীতে
একে উশাহতে গাব নোৱাৰাজনে গীতটো একে উশাহতে গাবলৈ চেষ্টা কৰি
থাকে।

১৩ সংবাদদাতা : পূৰ্বোত্ত সংবাদদাতা।

১৪ সংবাদদাতা : দেবেন দলে, ৫০, তৰাজান, জোনাই। গীতটি মাজুলিৰ বৰঙলি আৰু
ওচৰে-পাজৰৰ গাঁবোৰ আৰু নামনি মাজুলীৰ মিছামৰাগাঁৱতো প্ৰচলিত।

৫) কুকুৰং কুকুৰং কাকৰংচিঃ লুপ মমান্ নিঃতম (কথোপকথন মূলক ওমলা গীত) : জহকালি জোনাক ৰাতি মিচিং ডেকা-গাভৰু, বুঢ়া-বুঢ়ী, ল'ৰা-ছোৱালী আটাইয়ে বাহিৰৰ মুকলি চাঙত বহি সাধু কথা কোৱা আৰু শুনাৰ পৰম্পৰা বৰ্তমানো প্ৰচলিত। এনে পৰিবেশত কথোপকথনমূলক ওমলা গীত গোৱা হয়। তেনেধৰণৰ এটি গীত তলত দিয়া হ'ল :

নীবুং— নক্ তাঃত য়াঃ য়ক দঙঙীম্ দলাং দেই

ল'ৰা-ছোৱাঃ—অুং

নীবুং— নক্ য়— বাঃ বুকী দঙঙীম্ দলাং দেই

ল + ছো— অুং

নীবুং— নক্ বাঃ বৈকী দঙঙীম্ দলাং দেই

ল + ছো— অুং

নীবুং— নক নাঃঞিঃ— কাঃ কুকী দঙঙীম্ দলাং দেই

ল + ছো— অুং

নীবুং— 'নক্ কাইকী দঙঙীম্ দলাং দেই

ল + ছো— অুং

নীবুং— কুকুৰং কাকুৰং কাকুৰং চি।^{১৫}

এই বুলি কৈ কেঁচুৰাটোৰ ভৰি দুখনৰ ওপৰত বহুৱাই ওপৰমূৱাকৈ নীবুঙৰ বুকুৰগিনে লুটিয়াই দি কেঁচুৱাক ওমলায়। কেঁচুৱাটিক নীবুঙৰ গীতৰ প্ৰতিটো শাৰীতে ভৰিৰে জোলাই

অৰ্থ : নীবুং— তোমাৰ ককা-আইতাই খোৱা ভাত খাবা দেই।

ল + ছো— হয় খাম।

নীবুং— তোমাৰ মা-দেউতাই খোৱা ভাত খাবা দেই।

ল + ছো— হয় খাম।

নীবুং— তোমাৰ খুড়াই খোৱা ভাত খাবা দেই।

ল + ছো— হয় খাম।

নীবুং— তোমাৰ পেহীয়ে খোৱা ভাত খাবা দেই।

ল + ছো— হয় খাম।

নীবুং— তোমাৰ ককাইদেউৰ খোৱা ভাত খাবা দেই

ল + ছো— হয় খাম।

নীবুং— তেন্তে কুকুৰং কাকুৰং কাকুৰং চি...।।

৬) গৰখীয়া ল'ৰাৰ খেল-ধেমালিৰ গীত : গৰখীয়া ল'ৰা পথাৰত গৰু চাৰি থাকোতে গীত গোৱাৰ পৰম্পৰা মিচিং সমাজত প্ৰচলিত। গৰু চাৰি থকা ল'ৰাবিলাকৰ মাজৰে এজন ল'ৰা মনে মনে গৈ টঙীত উঠি বাকীবিলাক গৰখীয়াক ভয় খুৱাই গীত গায় :

ক. আমঃবা কিৰিং কাৰাং

তায়েঃ তক্ কিৰিং কাৰাং

বালাঃ কাঃ কৈ কঃ লুংব্ গৃদ গৃদ।।^{১৬}

অৰ্থ : মাটিত কিৰিং কাৰাং শব্দ কৰিছে

ওপৰতো কিৰিং কাৰাং শব্দ কৰিছে

সোৱা। মোমাই কঃলুং আহিছে পলা পলা।

গীতটো চিঞৰি চিঞৰি আবৃত্তি কৰে। ভূত সদৃশ কঃলুঙৰ নাম শুনাৰ লগে লগে টঙীৰ তলত থকা গৰখীয়া ল'ৰাকেইজন দৌৰি টঙীত উঠেগৈ। টঙীৰ ওপৰত প্ৰকৃত কথাটো জনাৰ পিছত সকলোৱে গিৰ্জনি মাৰি হাঁহে।

৭) কুলি গাপচু নাম (লুকা-ভাকু) : কেইবাজনো ল'ৰা-ছোৱালী লগ হৈ জোনাক ৰাতি বা দিনত চৰণীয়া পথাৰত এইবিধ খেল খেলে। প্ৰত্যেকজন ল'ৰা-ছোৱালীয়ে মাটিত বহি নিজৰ নিজৰ হাতৰ তলুৱাবোৰ মাটিত শাৰী শাৰীকৈ বৃত্তাকাৰভাৱে পাতে। খেলত অংশগ্ৰহণকাৰীসকলৰ মাজত এজনে সোঁহাতখন ওপৰলৈ তুলি এটা আঙুলিৰে পাতি খোৱা হাতবোৰ চুই চুই তলত দিয়া শব্দটো আবৃত্তি কৰি লিখেঃ

একনাং দুকনাং তিঃ নেই চাৰ

মঃ য়িং বাল্তি মঙলবাৰ

তেঃ ৰে বাইজি ৰতন বাই

তিন্ তাং কৰৈ অৰি বিচ।।^{১৭}

১৬ সংবাদদাতা : দেবেন দলে

১৭ সংবাদদাতা, ভৱেশ পাটগিৰি, ২৫, লুইতমুখ— বোকাডোঙাৰ, শোণিতপুৰ ২৮/২/৮৯৫

৬৯

অৰ্থ : এক দুই তিনি চাৰি

খালী বাল্টটি মংগলবাৰ

তোমাৰ ওচৰত বতনবাই

তিনিটা কৰিতোমাৰ হাতে বিশ।

পদটো গাই গাই হাতৰ আঙুলিবোৰ লিখি যাওঁতে— 'তিন্ তাং কৰৈ অৰি বিচ' পদাংশটো যাৰ হাতত পৰে সেইজনৰ ওপৰতেই খেলৰখাৰ দায়িত্ব পৰে আৰু বাকীবোলাকে দৌৰি গৈ বেলেগ ঠাইত লুকাই। সেই অৱস্থাত খেলৰখীয়াজনে দুয়ো হাতেৰে চকু দুটা ঢাকি ৰাখে। হাতৰ ভিতৰৰে খেল ৰখীয়াই চাব পাৰে বুলি তেওঁক শাও বিশিষ্ট সাৱধানবাণী শুনাই বাকীবোলাকে তলৰ পদাংশ গায়ঃ

য়গৃব্দী জুঙাঃ মূল

পাপিদি পুংচালাংকা

দনপুৰকা গুৰেদাম্পী

মিক্লু কাংলাংকা....।^{১৮}

অৰ্থ : লোহা পানীত তল গ'লে

কাঠৰ চলি টুকুৰা উপঙিব

যদি তুমি চকু মেলি চোৱা

তেনেহ'লে ধনপুৰৰ কণা ঘোঁৰাটোৰ দৰে

তোমাৰ চকু কণা হৈ যাব।

পদ ফাঁকিৰ অৰ্থ যিয়েই নহওক কিন্তু ল'ৰা-ছোৱালীবোলাকৰ বিশ্বাস যে, আঙুলিৰ ফাঁকেৰে চুৰ কৰি চোৱাজন কণা হ'ব পাৰে।

অঞ্চল বিশেষে 'কুলি গাপচুনাম্'ৰ বিভিন্ন পাঠ (Text) আৰু জমিন (Texture) পোৱা যায়। যেনে—

ক) একনাং দুকনাং তিনেই চাৰ

বৰ্দি পাৰতি মঙলবাৰ

তেঃ বে বাঃ বা নিকপাতি

চুপ্ চাপ্ কবৰ দাৰ।^{১৯}

খ) একই দুগৈ নৰৈ জাব

বে-ই বাঃ কৰ জন্তুৰলৈ

১৮ সংবাদ দাত্ৰী : বিজুমণী দলে, ২০, মাজুলী, মিছামবা, যোৰহাট ৩/৯/৮৯

১৯ সংবাদ দাত্ৰী : বেহেণা পাতিৰ, ২০, পুৰণা জেলেম, ১০/৩/৮৯

চাম্ চিং কৰৈ চিং

আতৰ নাঙল মঃ যিং

উনৈশ কুৰি তান্তিকুৰি বিচ।^{২০}

হাতেৰে চকু ঢাকি ৰখাজনে বাকীসকলক বিচাৰি উলিয়াবলৈ সক্ষম বা অক্ষম হোৱাৰ ওপৰতেই খেলৰ হৰা-জিকা নিৰ্ভৰ কৰে।

৮) কোমোৰাং খেলা : প্ৰায় দহ-বাৰজনমান ল'ৰা-ছোৱালীয়ে ৰেলৰ ডবাৰ দৰে ইজনে সিজনৰ কঁকালত ধৰি সন্মুখৰ ফালে আগুৱাই যায়। দুজন ল'ৰাই বা ছোৱালীয়ে আগুৱাই গৈ থকা দলটোক বাধা দিবলৈ চেষ্টা কৰে। দলটোৱে তলৰ গীত ফাঁকি গাই গাই সেই বাধা অতিক্ৰম কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। যেনে—

ইপিনিৰ কপি মিৰ

দূৰদাষ্টীম তকম্‌ত

তলক্‌ গুয়েনে বলক্‌ গুয়েনে

ইপি মিৰ কপি মিৰ

দূৰদাষ্টীম তকম্‌ত...।^{২১}

অৰ্থ : ইফালে যাওঁনে সিফালে যাওঁ,

ইফালে পথ বন্ধ, সিফালে পথ বন্ধ

মাজত আছে বৰ চেপাৰ ভেঁটা

কেনেকৈনো পাৰ হওঁ এতিয়া?

১ ঘাই ৰখীয়া

খেলুৱৈৰ দল

২০ সংবাদ দাত্ৰী : বেহেণা পাতিৰ, ২০, পুৰণা জেলেম, ১০/৩/৮৯

২১ সংবাদ দাত্ৰী : ছোৱালী পেও, ৪৮, অন্নপুৰ, ১/২/৯০

কোনো কোনো অঞ্চলত কোমোৰা খেলক 'চুম্বুৰ' খেলো বোলে।
গীতটোৰ পাঠো বিভিন্ন ৰূপত পোৱা যায় :

যেনে— চুম্বুৰ চুম্বুৰ নাকৈয়া

কাঃ কৈ নাকৈয়া

চুম্বুৰ চুম্বুৰ নাকৈয়া

কাঃ কৈ নাকৈয়া।^{২২}

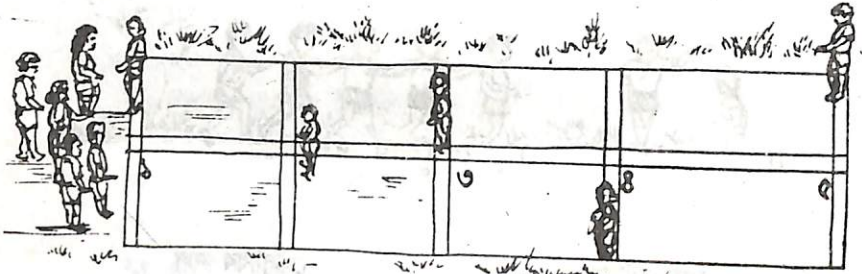
অৰ্থ : চুম্বুৰ চুম্বুৰ কৰি জপিয়াই

সৰু মোমাই কলৈনো যোৱা

চুম্বুৰ চুম্বুৰ কৰি জপিয়াই

সৰু মোমাই কলৈনো যোৱা...।

৯) পকা দুক্‌নাম : আধুনিক কাবাদি খেলৰ লগত পকা দুক্‌নাম খেলৰ সাদৃশ্য লক্ষ্য কৰিব পাৰি। পথাৰত বা চোতালত দিনত বা জেনাক ৰাতি এইবিধ খেল অনুষ্ঠিত হয়। খেল খেলাৰ পূৰ্বে Court এখন প্ৰস্তুত কৰি লোৱা হয়। কোৰ্টখন সমানে পাঁচ ভাগত বিভক্ত কৰা দেখা যায়। প্ৰথম ভাগৰ বাহিৰত পাঁচজন ল'ৰা বা ছোৱালী থাকে। পাঁচ ভাগৰ প্ৰতিটো ভাগতে বিভিন্ন স্থানত একোজনকৈ পাঁচজন ল'ৰা বা ছোৱালী থাকে। প্ৰথম ভাগৰ বাহিৰত থকা এজনে 'লুই আঃ ৰে পাচ আঃ ৰেলুই আঃ ৰে পাঁচ আঃ ৰে'^{২৩} পদাংশ গাই গাই পঞ্চম ভাগত আঁচডাল স্পৰ্শ কৰি পুনৰ আগৰ স্থানলৈ ঘূৰি আহিবলৈ যত্ন কৰে। যাওঁতে বিভিন্ন ভাগত ৰৈ থকা খেলুৱৈয়ে চুলেই তেওঁ মৰিব। সেইদৰে প্ৰথম ভাগৰ বাহিৰত থকা আৰু ভিতৰত থকা পাঁচজনৰ মৰা-জীয়াৰ ওপৰত খেলৰ ফলাফল নিৰ্ণয় কৰা হয়।

১, ২, ৩, ৪, ৫ খেলুৱৈ

২২ সংবাদদাতা : দেবেন দলে, ৫০, তৰাজান, হোজাই, ১২৫/১২/৯০

২৩ উক্ত সংবাদদাতা

১০) আকৰ কতিয়া খেল : অ মিচিং অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত প্ৰশ্নোত্তৰ আৰু যুক্তি বিশিষ্ট সাধু কথাৰ লেখিয়া 'অ' ফুল, অ' ফুল নুফুল কিয় গীতটোৰ সংযুক্তি বিশিষ্ট 'আকৰ কতিয়া' গীতৰ মাজতো সাধু কথা ধৰ্মী বৰ্ণনাৰ ইংগিত পোৱা যায়।

আকৰ কতিয়া বুঢ়ীৰ পাঁচজন ল'ৰা। সিহঁত পথাৰলৈ নাযায়। বুঢ়ীয়ে পুতেকহঁতৰ এজনক পথাৰলৈ পাচিলেই সি আহি বুঢ়ীৰ ভৰিত ধৰে।

এদিন বুঢ়ীয়ে ল'ৰাহঁতক লগত লৈ পথাৰলৈ যাবলৈ ওলাল। বুঢ়ীয়ে যিমান বেগাই খোজ কাঢ়িব পাৰে সিমান বেগাই পুতেকহঁতে খোজ কাঢ়িব নোৱাৰে। সিহঁতে মাকৰ ভৰিত ধৰিহে যায়। তেনে অৱস্থাত বুঢ়ীয়ে তলৰ গীতটো গাই গাই আগবাঢ়ি গৈ এটা কাঠৰ মূৰাত ল'ৰাহঁতক ধৰিবলৈ কয়। তদনুৰূপে ল'ৰাহঁতে কাঠৰ মূৰাটোত ধৰি থাকে। বুঢ়ীৰ এজন এজনকৈ ল'ৰাহঁতক টানি আনি কয় :

তুমি ধান খেতিলৈ যোৱা

তুমি গোম ধানৰ খেতিলৈ যোৱা

তুমি আদা খেতিলৈ যোৱা

তুমি জলকীয়া খেতিলৈ যোৱা

তুমি শাক-পাচলি খেতিলৈ যোৱা...।

এইদৰে বুঢ়ীয়ে পুতেকহঁতক জোৰ কৰি পথাৰলৈ পঠায়। কিন্তু ল'ৰাহঁতে খেতিলৈ যোৱাৰ ভাও জুৰি লুকাই থাকি গধূলি ঘৰলৈ ঘূৰি আহে।

এই খেল ছয় জন ল'ৰা বা ছোৱালীৰ মাজত অনুষ্ঠিত হয়। এজন মাক হয় আৰু বাকীকেইজন পুতেক হয়। মাকে প্ৰশ্ন কৰে পুতেকহঁতে উত্তৰ দিয়ে। যেনে—

মাক : আকৰ কতিয়া টাঙালি টাঙালি

ল'ৰা : ঙেৰ ঙুৰ

মাক : আকৰ কতিয়া টাঙালি টাঙালি

ল'ৰা : ঙেৰ ঙুৰ।^{২৪}

কোনো কোনো পণ্ডিতে ল'ৰা-ছোৱালীৰ পদ আৰু খেল-ধেমালিৰ গীতত প্ৰাচীন মিথ আৰু ক্ৰিয়া-কাণ্ডৰ আভাস পাইছে।^{২৫} মিচিং গীতত সঘনে জোন-

২৪ সংবাদদাতা : হেমা কামান, ৪০, জোনাই ৬/৫/৮৯

২৫ P. Goswami : Folk-Literature of Assam, pp. 53-54

বেলিৰ উল্লেখ পোৱা যায়। মিচিংসকলৰ বিশ্বাসমতে জোন পিতৃ, বেলি মাতৃ। গতিকে প্ৰাচীন মিথ আৰু ক্ৰীড়া কাণ্ডৰ আভাস যে মিচিং গীতত পোৱা যায় তাত সন্দেহ নাই। এই ফালৰ পৰা মিচিং সমাজত প্ৰচলিত ল'ৰা-ছোৱালীৰ পদ আৰু খেল-খেমালি গীতৰ প্ৰতীকী অৰ্থ থকাৰ অনুকূলে মত পোষণ কৰিব পাৰি।

৬.০২ ধৰ্মীয় গীত, প্ৰাৰ্থনা, মন্ত্ৰ আদি :

ক. ধৰ্মীয় গীত : মিচিং সমাজত প্ৰচলিত লোক ধৰ্ম সম্বন্ধীয় বিভিন্ন পূজা-পাতল, উৎসৱ-পাৰ্বণ অনুষ্ঠানাদিত দেৱ-দেৱীৰ সন্তুষ্টিৰ বাবে গোৱা স্তুতিমূলক গীত-পদকে ধৰ্মীয় গীতৰূপে আখ্যা দিব পাৰি। মিবু বা মিবুসকলে এই শ্ৰেণীৰ গীতৰ স্ৰষ্টা আৰু গায়ক। যিকোনো মংগল চোৱা কাৰ্যত বা মিবু দাক্‌নাম্ কৃত্যৰ আৰম্ভণিত মিবুৱে যাৰ ঘৰত মংগল চায় এই ঘৰৰ গুঃমুন জনৰ অনুমতি বিচাৰি প্ৰাৰ্থনা কৰে :

কিঃ ব আনী গুঃমুনী

পেঃ গু আনী গুঃ মুনী

গুঃমুন দঃপ্ৰিঃ আ লঃ য়ি দলংকা

পিঃ দে লাঃ বঙী লঃ য়ি দলংকা।^{২৬}

অৰ্থ : হে পেঃ গু গোত্ৰৰ পালিত পিতৃ-মাতৃসকল, কোনো আপদ-বিপদ বা বাধা-বিঘিনি নোহোৱাকৈ বংশৰ উজ্জ্বল পথেৰে মোক (মিবুক) লক্ষ্যস্থানত উপনীত হ'বলৈ দিয়া আৰু ঘৰৰ আপদ-বিপদৰ সন্ধান ল'বলৈ দিয়া।

ইয়াৰ পিছতে মিবুৱে লক্ষ্মী দেৱীক স্তুতি কৰে :

কাঁৰু নাঃ নী বুনপু নাঃ না

তাঃ বী দঃ জুগ্‌ক জুগ্‌গেঃ তকা

লাঃ নি দঃ জুগ্‌ক জুগ্‌গেঃ তকা

কাঁ কু গম্‌তাগীম্ তাংগে লাংকা

বুনপু গম্‌তাঙীম্ তাংগে লাংকা....।^{২৭}

অৰ্থ : হে লক্ষ্মীদেৱী মাতৃ! তুমি মোৰ আগে আগে গৈ মোক বাট দেখুৱাই দি যোৱা আৰু লগে লগে কি ক'ব লগা আছে বা কৰিব লগা আছে এই আটাইবোৰ কথা কৈ যোৱা।

খ. মন্ত্ৰ : পৃথিৱীৰ অন্যান্য সমাজৰ দৰে মিচিং সমাজতো উচ্চস্বৰে কৰা জনতাৰ জয়ধ্বনি বচন আৰু বাক্যৰ কথাই তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰৰ কাম কৰে। মানুহে কঠোৰ তপস্যা-সাধনৰ বলত প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰা বাক্যৰ দ্বাৰা শাও-শপনি, অভিশাপ দিয়াৰ প্ৰতিক্ৰিয়া আৰু ইয়াৰ ওপৰত গ্ৰাণ্য লোকে কৰা বিশ্বাসৰ কথাকেই এই প্ৰসংগত উল্লেখ কৰিব পাৰি। এনেবোৰ তাত্ত্বিক মনোদৰ্শনৰ ভিত্তিত কৰা কাৰ্যৰ প্ৰত্যক্ষ প্ৰমাণ নিশ্চয়কৈ পায় বা প্ৰতিফলিত হয়, কিন্তু দৌৰীক বচোৱাৰ বা প্ৰতিকাৰৰ কোনো উপায় নাই।^{২৮}

এই প্ৰসংগত প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ মন্তব্য প্ৰণিধানযোগ্য 'সূত্ৰৰ দ্বাৰা প্ৰমাণ কৰাই বিজ্ঞান, যুক্তিৰ দ্বাৰা সন্দেহ ভঞ্জন কৰাই দৰ্শন, সূত্ৰ নাই যুক্তি নাই, কেৱল কেইটামান শব্দৰ গাঁথনি আৰু কিছুমান ধৰা-বন্ধা ক্ৰিয়াৰ দ্বাৰা মনৰকামনাৰ ফল লাভ কৰাই যাদু-মন্ত্ৰ। মন্ত্ৰত অৰ্থতকৈও ডাঙৰ হৈছে তাৰ 'শব্দ শক্তি', ওজা আৰু আনৰো ধাৰণা, শব্দ বিশেষভাৱে উচ্চাৰণ কৰিলেই উদ্দেশ্য সিদ্ধি হয়।'^{২৯}

মন্ত্ৰবোৰৰ প্ৰধানভাৱে ধৰ্মীয় বিশ্বাসৰ ইতিহাস। দেৱতা, অপ-দেৱতা, বিপদ-আপদ, বেমাৰ-আজাৰ, শত্ৰু আৰু জন্তুৰ ভয়ৰ পৰা ব্যক্তি সমাজ, শস্য-সম্পাদক ৰক্ষা কৰিবলৈ মন্ত্ৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়। মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মন্ত্ৰত উল্লেখ থকা দেৱ-দেৱীসকল হ'ব : দঃপ্ৰিঃ-পংল, কাৰ্চিং—কাৰ্ভাক, চেঃ দি—মেংল, দিঃতী নাঃ নী, চিনী—মাঃব আদি। এই দেৱ-দেৱীসকলৰ অভিব্যক্তি কল্যাণ কামিতা আৰু অকল্যাণ কামিতা উভয় বৈশিষ্ট্য বৰ্তমান। গতিকে এই দেৱ-দেৱীসকলক সন্তুষ্ট কৰি ব্যক্তি আৰু সম্পদক নিৰাময় কৰি ৰখাই হ'ল মন্ত্ৰবোৰৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য। মিচিংসকলে ব্যৱহাৰ কৰা যাদু-মন্ত্ৰক প্ৰধানকৈ তিনিটা ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি :

১) ধৰ্মকাৰ্যৰ উপলক্ষে ব্যৱহাৰ কৰা যাদু-মন্ত্ৰ,

২) মানুহৰ জ্বৰ-নৰীয়া, বেমাৰ-আজাৰ হ'লে তাৰ আৰোগ্য লাভৰ বাবে

২৬ সংবাদদাতা, মাধৱ পেগু, মেচাকিটঙানি, জোনাই, ২৫/৩/৮৯

২৭ উত্তৰসংবাদ দাতা।

২৮ ভূতমণি কাগুং : 'মিৰি সমাজৰ ভৱিষ্যৎ গণনা আৰু তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰমূলক বিশ্বাস', কাল পুৰুষ', পৃঃ ৪০, নৱেম্বৰ সংখ্যা, ১৯৮৮

২৯ প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামী : জাপানৰ জনকণ্ঠি আৰু অন্যান্য ৰচনা, পৃঃ ১৭-১৮

ব্যৱহাৰ কৰা যাদু মন্ত্ৰ, আৰু

৩) খেতি-পথাৰৰ শস্য আৰু জীৱ-জন্তুৰ মংগল কামনা কৰা যাদু-মন্ত্ৰ।

১) ধৰ্মকাৰ্য উপলক্ষে ব্যৱহাৰ কৰা যাদু-মন্ত্ৰ : মিচিংসকলৰ পুৰোহিত শ্ৰেণী মিবু বা মিবুসকলে তেওঁলোকৰ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানাদিত কাৰ্যসিদ্ধিৰ সফলতা কামনা কৰি প্ৰথমেই তেওঁলোকৰ বিভিন্ন শক্তিসম্পন্ন দেৱ-দেৱীক পূজা-অৰ্চনা কৰে। এনেদৰে পূজা-অৰ্চনা কৰোঁতে যি মন্ত্ৰ মতা হয় তাকে ধৰ্মকাৰ্য উপলক্ষে ব্যৱহাৰ কৰা যাদু-মন্ত্ৰ বোলে।^{৩০}

২) মানুহৰ জ্বৰ-নৰীয়া হ'লে তাৰ পৰা আৰোগ্য লাভৰ বাবে কিবা

যাদু-মন্ত্ৰ : জ্বৰ-নৰীয়া, বেমাৰ-আজাৰ হ'লে প্ৰথমে বেমাৰৰ অধিপতি দেৱ-দেৱীৰ কুকুৰা, গাহৰি, কণি, চাউল আদি আগবঢ়াই আৰোগ্য কামনা কৰে। এই অনিষ্টকাৰী দেৱ-দেৱীসকলে বিভিন্ন সময়ত ভিন্ন ভিন্ন ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰি জীৱসমূহৰ মাজত নানা বেমাৰ ৰূপে দেখা দি আক্ৰান্ত কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে তলত এনেধৰণৰ দুটামান মন্ত্ৰ উল্লেখ কৰা হ'ল।

ক) কাঃ ৰাগ্ মন্ত্ৰ :

ইদৌ অমুকাঃ ন তমুকাঃ ন

কীনঃ তুঃ লুলা, আচিনাং অলা

গৃদুম্ গৃপাদলা নক্ কিদু কিয়পৌ কিম দুঃ মুল

চিদৌ নম্ আমবন্ অগ্নক বিদুঃ নৌকা

ন-মুল দলাংকা ন-মাঃ মুল আজীঙাকী

চিদৌ নম্ বিদুঃ নৌকা।।^{৩১}

অৰ্থ : হে অমুকা তমুকা (মৃতগৰাকীৰ প্ৰেতাত্মা) তুমি

এইফালেদি কৰবাত অহা-যোৱা কৰোঁতে

ভোক-পিয়াহ নতুবা মৰম-স্নেহত অমুকা বা

অমুকীৰ পেটৰ বিষ কৰাইছা তেন্তে আজিৰ পৰা

পেটৰ বিষ নাইকিয়া কৰা, এইয়া

তোমাক এমুঠি চাউল আৰু এবাতি শীতল

পানী দিছো, তাকে খাই তুমি যোৱাগৈ।।

৩০ অনুগ্ৰহ কৰি ৭ পৃষ্ঠাত চাওক

৩১ সংবাদদাতা : মাধৱ পেণ্ড

খ) ইগি-য়াল গক্নাম্ মন্ত্ৰ : অনিষ্টকাৰী ভূত-প্ৰেত, ডাইনী-জখিনী, দেৱ-দেৱীবিলাকে মানুহৰ পৰা পূজা-পাতল বিচাৰি ঘূৰি ফুৰোঁতে মানুহক নিৰ্জন ঠাইত অকলশৰীয়াকৈ লগ পালেই ভয় দেখুৱায়। মানুহজনে ভয় খোৱাৰ লগে লগে তেওঁৰ 'য়াল'টো অৰ্থাৎ আত্মাটো সেই ভূত-প্ৰেতবিলাকে লুকুৱাই ৰাখে বুলি বিশ্বাস কৰা হয়। 'য়াল' যোৱা মানুহজনৰ গাত বেমাৰ-আজাৰে দেখা দিয়ে। তেতিয়াই নৰীয়াত পৰা ৰোগীগৰাকীৰ য়ালটোক পুনৰায়ণৰ বাবে মিবু বা মিবুৰ আশ্ৰয় লয়।

মিবু বা মিবুজনে ৰোগীজনৰ আত্মাটো ক'ত আছে আৰু কোনে লুকুৱাই ৰাখিছে তাক জনাব পিছত গাহৰি, কুকুৰা আৰু যি লাগে উছৰ্গা কৰি ৰোগীগৰাকীক বিশেষ এটা ৰীতিৰে (জঃ চাগ্) আগবঢ়াই খাবলৈ দিয়াৰ আগতে তলৰ মন্ত্ৰ ফাঁকি মাতে :

চিদৌ আকচিন্না, নম্ বমি আঃ জি চক্

য়াল বমনৌ আত তকুনম্ তকু গুম্পঃ নম্

চিল চাংঙ য়েগৰাক য়িঃ পাংলক অগ্‌বিলা

নম্ টিল য়াল জঃ চাগক জঃ বি দুংকুনৌ

য়েগল্ দৃৰ্গম্ দৃৰ্‌বি দুংকুনৌ

চিল চিদৌ অজং কানমাংক কাদ্‌বিলা

কেঃ চি প্ৰমাংক প্ৰবি দুংকুনৌ

চ-মুই গাঃ বলা দৰা তুঙা তকুলাংকা

দপঃ আপিনৌম্ চিদৌ নম্ চাক্‌বি দুংকুনৌ

চিদৌ ম্‌নাঃ পৌ গ্‌আঃ লাংকুকা

য়ালুৰীম্ তবিলাংকুকা।।

চক্‌ল দৃৰ্গম্ দৃৰ্‌বি তুংকুনৌ

য়েগল্ দৃৰ্গম্ দৃৰ্‌বি তংকুনৌ

অদৌং কাত্‌মাংক কাত্‌বি তুংনৌ।

কেঃচি প্ৰমাংক প্ৰবি তুংকুনৌ

মুই গাঃ বলা চ ম্‌নাঃ পৌ য়ালুৰীম্

তল্‌গ্‌ বিলাংকুকা।।^{৩২}

অৰ্থ : এয়া, বমি গোত্র আজুককা দেউতা (যদি এই উৰমে নিছে)

আজি তোমাৰ কাৰণে পাঁচ বছৰীয়া মতা গাহৰি

এটা বধ কৰি পূজা-উপাসনা কৰিছোঁ। লগতে

পঃ ৰ আপং, আদা মিশ্ৰিত মাছ আগবঢ়াইছোঁ।

সকলোতকৈ আগত তোমাৰ ভাগৰখিনি দিছোঁ,

তুমি কোনো সংশয় নোহোৱাকৈ তোমাৰ ভাগৰ

বস্তু খাবলৈ আহা।

তোমাৰ বাবে পাঁচ বছৰীয়া গাহৰি মঙহ

আপং, আদা আৰু মাছ গোটিহ

সকলো সম্ভাৰ তোমালৈ আগবঢ়াইছোঁ।

তুমি সন্তুষ্ট হোৱা আৰু

সোনকালে য়ালটোক এৰি দিয়া।

৩) খেতি পথাৰৰ শস্য আৰু জীৱ-জন্তুৰ মংগল কামনা কৰা

মন্ত্ৰ : পথাৰৰ শস্য বিলাকৰ মংগলৰ বাবে বিভিন্ন পূজা-অৰ্চনা কৰা দেখা যায়। সেয়ে 'আলি আই লুগাং' উত্সৱত বীজ মাটিত পেলোৱাৰ সময়ত খেতিৰ অনিষ্টকাৰী দেৱ-দেৱী বা পোক-পৰুৱা আদিয়ে যাতে অনিষ্ট নকৰে তাৰ বাবে তলৰ মন্ত্ৰ ফাকি গায়।

দঃ ঐঃ পঃল কাঃ দাগ তাদ্দাগ্ লাংকা

চিনা মাঃ ব কাঃ দাগ্ তাদ্দাগ্ লাংকা

কাটিং- কাৰ্তাক কাঃ দাগ্ তাদ্দাগ্ লাংকা

দঃ মুগ দংকাং কাঃ দাগ্ তাদ্দাগ্ লাংকা

নলুম্ লুতাদ্ দুঃ নীকা

আকচিন্না আমগং জীগ্গীম গঃ চাঃ মতেইকা

চিদী বিদুং নীকা ।^{৩৩}

অৰ্থ : হে চন্দ্ৰ-সূৰ্য্য, ঘৰৰ উপৰি পুৰুষ আৰু পৃথিৱী,

বনৰ চৰাই-চিৰকতি, পোকঃ পৰুৱা, আকাশৰ

গ্ৰহ - নক্ষত্ৰ, কাৰ্চিং কাৰ্তাগ আদি দেৱতাগণ

তোমালোকক আমি প্ৰণাম জনাই আজিৰ পাৰা আমাৰ

পথাৰৰ শস্য সিচিৰলৈ আৰাস্ত কৰিছোঁ,

এমুঠিয়ে শ-মুঠি আৰু এডালিয়ে শ- ডালি

হব লাগে- এইয়া তোমালোকক আমি পূজা দিছোঁ।

কোনা কোনো অঞ্চলত ঘৰৰ ঘাই গৃহিণীয়ে পথাৰৰ এচুকত

কোবেৰে মাটি চহাই বীজ সিচে। তেতিয়া তলৰ মন্ত্ৰটো গায়ঃ

উপকাি গুঃচিন গামমাঙী তল বল লাংকা।

চিল তাগুয়িং তাংগুৰ দপী- তৃপী নাম বিদুং।

অপান আঃ বেনৌম কগঃ মাংগম বিঢ়য়েকু।

কুমদাং বৃংগুঙী কাঃ ত- তাত তলাং

চিনা যগনী তাঃ ত- যাঃ য নলুকাি কাঃ লাঃ তাদলাংকা।।^{৩৪}

অৰ্থঃ বিপদ-আপদ বিফলতা, বাধা বিঘিনিবোৰ ইয়াৰ চাৰিও ফালৰ

পৰা আঁতৰি যোৱা। আজি পাছ-দহবছৰ ধৰি খাব লগীয়া

ধানৰ বীজ সিচা কাম আৰাস্ত কৰিছোঁ। দুখীয়া, খোজনীয়া,

মগনীয়াক দান দিম। ঘৰৰ লক্ষ্মীদেৱী বা মংগল ৰাখোতাই

দৃষ্টি ৰাখক, মৃত আতা-আবু, পূৰ্ব-পৰুষ সকল, তোমালোকে

শস্যবোৰ নষ্ট হ'বলৈ নিদিয়াকৈ ঢাকি ৰাখিবা।।

মানুহ, গৰু-ম'হ, হাতী-ঘোৰাআদি জীৱ-জন্তু বিলাকৰ বেমাৰআজাৰ,

মাৰি-মৰক আদিৰ পৰা ৰক্ষা পাবৰ বাবে দবুৰ পূজাত আজীং দিয়া

হয়। আজীং দিয়াৰ সময়ত গৃহস্থই হাতত কুকুৰা বা কণি এটাৰ লগত

চাউল, নিমখ, জলকীয়া আপং আগবঢ়াই দি মংগল কামনা কৰি তলত দিয়া

মন্ত্ৰটো গায় :

দঃ ঐঃ পঃল কাঃ দাগ্ তাদ্দাগ্ লাংকা

কাৰ্চিন্-কাৰ্তাগ নলু কাঃ দাগ্ তাদ্দাক লাংকা

চিল কলকাকাি ৰামনাম-কিনাম গঃ ৰু মেনজীগ

আবুগ্ অচুঙীম পুঃ প জাৰপ মতেইকা

আপ্পুঙীম আঁচাৰ বিঃবি মতেইকা^{৩৫}

অৰ্থ : হে চন্দ্ৰ-সূৰ্য্য, কাৰ্চিন-কাৰ্তাগ আদি দেৱতাসকল

আজিৰ পৰা তোমালোকে ঘৰখনৰ অপায় অমংগল,
মাৰি-মৰক, বেমাৰ-আজাৰ, খেতি পথাৰ,
গৰু- মহ, হাতী-ঘোৰা আদি পোহনীয়া জন্তুবিলাকৰ
জীৱন ৰক্ষা কৰা। তোমালোকৰ পূজাৰ বাবে
আজীং দিছো। তোমালোকে সন্তুষ্ট হোৱা।

.....

চতুৰ্থ অধ্যায়

৭.০১ দঃ য়ং বা দঃ য়িং কাবান্

মিচিং মৌখিক গীত-পদসমূহৰ ভিতৰত দঃ য়িংবোৰ বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য।
দঃ য়িং পদৰ প্ৰতিৰূপ অসমীয়াত ‘মালিতা’ আৰু ইংৰাজীত ballad বা বেলেড্
বা বেলাড। অৱশ্যে এতিয়ালৈকে অসমীয়াত ‘বেলেড’ পদৰ ভাল প্ৰতি শব্দ
স্থিৰ কৰা হোৱা নাই। স্বৰ্গীয় হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই ‘বেলেড’ক সূচিত কৰিবৰ কাৰণে
‘মালিতা’ পদটোক ব্যৱহাৰ কৰিছিল। “প্ৰকৃত মালিতাত প্ৰাধান্য সুস্পষ্ট— তাক
বেলেডৰ দৰে পোৱা হয়, অৰ্থাৎ দুয়োবিধ একে শ্ৰেণীৰ”।

স্বৰ্গীয় বেণুধৰ শৰ্মাই বেলেডৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ হিচাবে ‘বৰতী’ পদটো
(Term) ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও এই পদটোৱে বিশেষভাৱে সমাদৰ লাভ কৰিব
পৰা নাই।

অসমীয়া ‘মালিতা’ শব্দৰ উৎপত্তি সংস্কৃত ‘মালিকা’ শব্দৰ পৰা হৈছে। বঙালী
সাহিত্যত ইয়াক কোৱা হয় গীতিকা। হিন্দীত পদ্য কথা। ইংৰাজীত ballad
বুলিলে যি বুজো সিয়েই অসমীয়াত কাহিনী গীত বা মালিতা। ইংৰাজী ballad
শব্দটো লেটিন Ballore শব্দৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে। পৃথিৱীৰ ভিন্ ভিন্ ভাষাত
মালিতাৰ ভিন্ ভিন্ নাম। ৰুচ সাহিত্যত Byliny, স্পেনীয় ভাষাত Romancero,
ইউক্ৰেনীয় সাহিত্যত Dumy, যোগোশ্লাভিয়া সাহিত্যত Junacke pesme
আৰু ফৰাচী ভাষাত Pastourelle।

আমাৰ অসমীয়া মালিতাৰ বিষয়ে প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামীয়ে এইদৰে কৈছে—
“(মালিতাৰ) গীত-পদ গুৰিতে নৃত্যৰ সৈতে অবিচ্ছেদ্যভাৱে জড়িত আছিল,
বেলেড শব্দটোৱেও নৃত্যৰ পৰিপূৰকভাৱে গোৱা গীতহে বুজায়। আদিম যুগত
যেতিয়া হয়তো খেলটো চিকাৰৰ পৰা উভতিল তেতিয়া কোনোবা এজনে

১. প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামী : অসমীয়া জন-সাহিত্য, পৃঃ ৪১

২. বেণুধৰ শৰ্মা : ‘দুনৰি’, পৃঃ ২৬

৩. নন্দ তাম্ৰকদাৰ, কবি আৰু কবিতা, পৃঃ ১০

হাবিত কি কৌশল আৰু কেনে বিপদৰ মাজত হাতী বা বাঘ ঘাইল কৰা হ'ল, কেনেদৰে তাক ধৰা হ'ল, এনে ঘটনাবিলাক হাত-ভৰি জোকাৰি অংগী-ভংগী কৰি বৰ্ণনা কৰিছিল, এনে বৰ্ণনাই সতকাই ওচৰে-কাষৰে থকা মানুহবিলাকৰ মন আকৰ্ষণ কৰে, আৰু গোটেইবিলাক মানুহে গোট খাই এটা উত্তেজনাৰ আবেষ্টনী সৃষ্টি কৰে। তেনে উত্তেজনাপূৰ্ণ আবেষ্টনীত সকলো মানুহেই একেজন ব্যক্তিৰ দৰে অংগী-ভংগী কৰে আৰু শৰীৰৰ উত্তেজনা মুখেৰে প্ৰকাশ কৰে। মুখেৰে প্ৰকাশ কৰা লয়পূৰ্ণ এই উত্তেজিত ভাষাই মালিতাৰ মূল বস্তু।”

মালিতাক যদিও গীত বুলি কোৱা যায় তথাপি গীত আৰু মালিতা একে নহয়। গীতত সুৰৰ প্ৰাধান্য বেছি। কিন্তু মালিতাৰ বৈশিষ্ট্য লুকাই থাকে কথা-বস্তুৰ আঁৰত। গীতত তাল-মান-লয় অপৰিহাৰ্য অংগ। মালিতাৰ আকৰ্ষণীয় দিশ কথাবস্তু অৱশ্যে মালিতা আবৃত্তি ধৰ্মী নহয়, সংগীত ধৰ্মীহে। আনহাতে মালিতাত ব্যক্তি অনুভূতিৰ প্ৰাধান্য সামূহিক অনুভূতিতকৈ অধিক।

মালিতা কাহিনী প্ৰধান, ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ পায় চৰিত্ৰৰ ক্ৰিয়া, পৰিবেশ আৰু বিষয়বস্তুৰ ওপৰত। ইয়াৰ ভিতৰত ক্ৰিয়াৰ প্ৰাধান্য বেছি কাৰণ কাহিনী অগ্ৰসৰ হ'ব লগা হয় ক্ৰিয়াৰ মাধ্যমেৰে। স্বৰূপাৰ্থত মালিতা কাহিনী প্ৰধান, চৰিত্ৰ প্ৰধান নহয়। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, পাশ্চাত্য সাহিত্যত মালিতা প্ৰাচ্য সাহিত্যৰ মালিতাতকৈ অধিক কাহিনীমুখী। কিন্তু আমাৰ সাহিত্যৰ মালিতাত বৰ্ণনাৰ প্ৰাধান্য বেছি। এনে বৰ্ণনাৰ বাবে বহুসময়ত নায়ক-নায়িকাৰ লগত পৰিচয় লাভ কৰিবলৈ ধৈৰ্যৰ প্ৰয়োজন হয়।

পৃথিৱীৰ আন সমাজৰ নিচিনাকৈ মিচিং সমাজতো মালিতাৰ জন্ম হৈছিল প্ৰাচীনকালত। মিচিং বেলেড অৰ্থাৎ দঃ য়ুং নিঃতমৰ জন্মৰ বা সৃষ্টিৰ আদিম স্তৰ হ'ল— মিবুসকলে গোৱা ‘আঃ বাং’। মিবু বা মিবুৱে গোৱা ‘আঃবাঙ’ত আদিম ‘তানিঃ’ (মানৱ) গোষ্ঠীৰ জন্ম বহস্যৰ পৰা আৰম্ভ কৰি গছ-গছনি, চৰাই-চিৰিকতি, পৰ্বত-পাহাৰ, পোক-পৰুৱা, জীৱ-জন্তু আদিৰ জন্ম কাহিনী পৰিস্ফুট হৈছে। সৃষ্টিৰ আৰম্ভণি, ইয়াৰ বিকাশ আৰু বিভিন্ন খেল-পৰিয়ালৰ গোত্ৰ বংশ পৰম্পৰাৰ বুৰঞ্জী মিবুৱে ‘আঃ বাং’ৰ যোগেদি দাঙি ধৰে। মিবু বা মিবুৱে আঃ বাং গাই যাওঁতে কি কি ঘটনাৰ কথা বৰ্ণনা কৰি গৈছে তাক হাত-ভৰি জোকাৰি অংগী-ভংগী কৰি প্ৰকাশ কৰে। অসমীয়া সমাজত ওজাপালি অনুষ্ঠানত ওজাই পদ লগাই দিয়াৰ পিছত পালিবিলাকে ৰাগ বা ধেক টানি

নিয়াৰ দৰে মিবুৱে পদ লগাই দিয়ে আৰু মিবুৰ লগত অংশগ্ৰহণ কৰা ডেকা-গাভৰুসকলে ৰাগ টানে। ‘আঃ বাং’ গাই যাওঁতে মিবু আৰু সংগীসকলে নৃত্য কৰে আৰু শৰীৰৰ উত্তেজনা মুখেৰে ব্যক্ত কৰে। অৱশ্যে কাহিনীটো মিবুৰ বাহিৰে বাকীসকলে নাগায়। কেৱল ঘোষা ফাঁকিৰ অংশ বিশেষ দোহাৰি মিবুৰ পিছে পিছে ভৰিৰে তাল ৰাখি বা জাপ মাৰি মাৰি, হাত চাপৰি বজাই আবেগ সহকাৰে আবৃত্তি কৰে।

দঃ য়িংবোৰ প্ৰধানকৈ পাঁচটা শ্ৰেণীত ভাগ কৰিব পাৰি :

(১) পৌৰাণিক কাহিনী বা অতিকথা জাতীয় (Mythical),

(২) জনশ্ৰুতিমূলক (Legendary),

(৩) ঐতিহাসিক (Historical),

(৪) বাস্তৱধৰ্মী (Realistic) আৰু

(৫) কাল্পনিক (Imaginary)

ওপৰোক্তিত পাঁচ প্ৰকাৰৰ দঃ য়িঙৰ ভিতৰত প্ৰথম বিধ অৰ্থাৎ পৌৰাণিক কাহিনী বা অতিকথা জাতীয় দঃ য়িংবোৰ সাধাৰণতে মিবু বা মিবুৱে ধৰ্মীয় প্ৰসংগত বা অনুবংগত আবৃত্তি কৰে। এইবিধ দঃ য়িং আঃ বাং ৰূপেও পৰিচিত।

(১) পৌৰাণিক কাহিনী বা অতিকথা জাতীয় দঃ য়িং :

পৌৰাণিক কাহিনী বা অতিকথা জাতীয় দঃ য়িংবোৰ আনবোৰ দঃ য়িঙতকৈ প্ৰাচীন। ইয়াৰ কথাবস্তু প্ৰধানভাৱে সৃষ্টিমূলক। ঈশ্বৰ, জগত, জীৱ আদিৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কীয় বৰ্ণনাৰে এইবোৰ বান্ধা। দঃ য়িঙত প্ৰতিফলিত হোৱা সমাজখন বৰ্তমানৰ সমাজৰ লগত নিমিলা এখন বেলেগ সমাজ। পৌৰাণিক কাহিনী বা অতিকথা জাতীয় দঃ য়িঙত বৰ্ণিত বিষয়বস্তু মিচিংসকলৰ দৃষ্টিত সত্য আৰু পবিত্ৰ। উদাহৰণস্বৰূপে তলত এইশ্ৰেণীৰ এটি দঃ য়িং দিয়া হ'ল :

ক) মি কামাঙাই মিমাং কামাঙাই

দঃ িঃ কামাঙাই পঃল কামাঙাই

লঙ কামাঙাই য়ুম্মা কামাঙাই পৃআঙা কামাঙাই

আচ্টা কামাঙাই আমঙা কামাঙাই

উম্মা কামাঙাই আঁচাৰ কামাঙাই

চেঃ দি বাঃ বু বততাবু ৰঃলেনত

দঃ িঃ পঃলম্মা আমং মঃ দিয়েম্

উম্মা আঁচাৰম ৰুক্জি মেঃ ৰাঙাম

আবু তানিয়েম....।^৭

অর্থ : কোনো মানুহ নাছিল,

কোনো পদার্থ নাছিল,

নাছিল সূৰ্য, নাছিল চন্দ্র,

নাছিল দিন নাছিল ৰাতি

তাত নাছিল কোনো মাটি,

নাছিল পানী, নাছিল জুই

নাছিল বায়ু, কিন্তু পিতা

চেঃ দিয়ে এই সকলো সৃষ্টি কৰিলে।

তেওঁলোকৰ ধাৰণা চেঃ দি আৰু মাতৃ মেঃ লৰ বৈবাহিক সম্পৰ্কৰ ফলস্বৰূপে সৃষ্টি হ'ল পৃথিৱী, পৰ্বত-পাহাৰ, ভিন্ ভিন্ পাতৰ গছ-গছনি, চৰাই-চিৰিকতি, পোক-পৰুৱা, আৰু মানুহৰ। এই আটাইবিলাকৰ স্বকীয় কঠৰ ভাষা তেওঁলোকেই দিলে। প্ৰথম মানুহৰ (মিচিং) সৃষ্টি আৰু বংশ বৃদ্ধি সম্পৰ্কীয় এটি দঃয়িং 'মিং' বু আঃবাঙ'ত এনেদৰে পোৱা যায়।

আঃ বাঙী লুদ :

খ) কায়ুম্ চেঃ দ্ নাঃ নী দী

কাঃ ৰ মেঃ ল বাঃ বু দী

কন্ন তাক্গী বাদ্গক লেন্দ দীম্

কঃ নী ক জ্জি তনাইকী

আম্ব কয়য়াঙী জ্জিঃ তনাইকী

দীল কায়ুম্ চেঃ পিঅী য়গ্ম বুলু

কাঃ ৰ চেগীনা য়গ্ম বুলু

কঃ ৰি কুল্লুং কুল্লু লাং

কয়য়াং গাৰঙী গাতুঃলা

কন্ন বেলিঅী পিৰীব্ বম্কাই,

চিগি বেলিঅীম্ পিৰীব্ বমৰাই

কায়ুম্ চেঃ দ্ নাঃনী তাঁচি

দ্ নাঃ তিঃ লী বায়িঃ লেন্কাই

দ্ নাঃ ময়বাঅী অব্ কপী

কায়ুম্ কংকি আবু মী

কাঃ ৰ কঃ মাং আনী মী

আজি দ্ ব্ঃ দ্ঃ লেন্ পা

কায়ুম্ চেঃ পি য়গ্ম বুলু

আমং বেলিঅী পিকি তুঙাই

চিগি তুৰ্মুগ্ টিজি দুং

কনী উক্টিং কাবি দুং

কায়ুম্ অ্ৰ্ৰ বমং মীঃ লাং বমাঃ মী

দ্ নাঃ মামব্ দুঃ য়ি লেন্ত

দীল মক

চেঃ দ্ কঃ ৰ্ চিগি চিম্

বমং পাল্ ক্ পাণী লাং কুলা

গুতী লউন্ ততং লেন্কাই,

দীলক্ ৰঙীম্

চেনি কঃ ৰি চেগি তাঁ

দ্ নাঃ পৰাগী দীত্ কতী

দ্ নাঃ নয়পচিঅী আংগ্ংক

নয়প্চি লাংগৰী তাঁত তদীম্

কায়ুম্ পলুং চবী দী

পলুং পুৰঙী ন্গ্জঃ বম্কাই

চেঃ দ্ নয়প্চি আংগ্দী

আব ব্গুম্ কপী

ব্গুম্ বিনী আচি বিনী

আজং লেন্কাই।

কাঃ ৰ কপী কাঃ ৰ লুপং

কেন্দ লেন্দ।

দীলক্ ৰঙীম্

কায়ুম্ চেঃ দ্ নাঃ নী

দ্ নাঃ অবাং তুদাং কপী

কায়ুম্ লুং তুং বাঃ বুমীঃ লাং
 কাঃ ব লুং মাং নাঃ নৌ মাঃ লাং
 দুঃ নৌ অবৌ দুপুৰ লেনত,
 কায়ুম্ কংকি বাঃ বু মাঃ লাং
 কাঃ ব কমাং নাঃ নৌ মা
 কংকি তাৰঙীম্, কমাং তাৰগগীম্
 গাঃ জঃ লেন্ত।
 দৌলক বঙীম্
 কায়ুম্ চিঃ লি মিঠামী
 কায়ুম্ বানদি মিঠামী
 কায়ুম্ বিচি বতী মা
 কায়ুম্ দাঃ দি বতী মা
 কায়ুম্ দঃ ব ৰঃ বমী
 মায়ুম্ দঃপ্ৰিঃ আঃ জি মা
 পাদুঃ নাঃ নৌ মাম্ব
 দুঃ য়ি লেন্পা।^{১৭}

অৰ্থ : চেঃ দি মেঃ লৰ সৃষ্টি হওতে পৃথিৱীত এটা প্ৰবল জোকাৰণি হৈছিল।
 এই জোকাৰণিৰ ফলত কিছুমান বস্তুৰ সৃষ্টি হ'ল আৰু এই বস্তুবোৰৰ পৰা
 চেঃ দি, চেপি, য়গম্ আৰু মেঃল চেগন, য়গম্ আদি দেৱতাসকলৰ সৃষ্টি হ'ল।
 তাৰ পাছত ভগৱানৰ প্ৰথম সৃষ্টি কংকি কঃ মাং নামৰ ব্যক্তি দুগৰাকীৰ পৰা
 চেপি, চেগম্, য়গম্ চেঃ দি মেঃ ল আদিৰ সৃষ্টি হ'ল। সেই সময়ত পৃথিৱীত
 একোৱেই নাছিল। চেঃ দি মেঃ লই দুটা সন্তান জন্ম দিলে। সিহঁতৰ নাম কংকি
 আৰু কঃ মাতৃ ৰাখিলে। তাৰে এজন পুৰুষ আৰু আনজন হ'ল তিৰোতা।
 তিৰোতা গৰাকীৰ নাম লুং মাং আৰু পুৰুষৰ নাম ৰাখিলে লুং তুং। লুং তুং
 আৰু লুং মাঙ উভয়ে যৌন আচৰণ-বিধিবোৰ জনা নাছিল। এদিন সিহঁতে
 কীট-পতংগ, জীৱ-জন্তু আদিৰ যৌন সংগমৰ আচৰণবোৰ দেখিবলৈ পালে।
 পৰিণতি স্বৰূপে তেওঁলোকৰো যৌন সংগম কৰিবলৈ মন গ'ল। সেই যৌন

সংগমৰ ফল স্বৰূপে লুং মাঙে এটি ল'ৰা সন্তান জন্ম দিলে। ল'ৰাটিৰ নাম
 ৰাখিলে লুংতুং। লুং তুঙৰ পুত্ৰ তুয়ে, তুয়েৰ পুত্ৰ য়েগে আৰু য়েগেৰ পুত্ৰ
 পেদং হ'ল। পেদৌ (পদং/পৌদং) হ'ল মাতৃ। তেৱেই নানা ৰকমৰ জীৱ-জন্তু
 সৃষ্টি কৰিলে। প্ৰথমে নিনুৰ লমাঙক জন্ম দিলে তাৰ পাছত বিভিন্ন গছ-গছনি
 আৰু জীৱ-জন্তুবিলাকক জন্ম দিয়াৰ পাছতে এপপ্ (আপম)বোৰকো সৃষ্টি
 কৰিলে।

(২) জনশ্ৰুতিমূলক দঃ য়িং :

জনশ্ৰুতিমূলক দঃ য়িংবোৰৰ আধাৰ হ'ল— কিছুমান প্ৰচলিত কিংবদন্তি।
 অসাধাৰণ ব্যাপাৰ অথবা উল্লেখযোগ্য ঘটনাৰ বৰ্ণনা জনপ্ৰতিশ্ৰুতিমূলক বেলেড
 অৰ্থাৎ দঃ য়িঙৰ অন্যতম লক্ষ্য। এই শ্ৰেণীৰ দঃ য়িঙে পৰম্পৰাগত জ্ঞান বা
 বিদ্যা (Learning) অভিজ্ঞাপন কৰে। সংকটপূৰ্ণ মুহূৰ্তত মানুহে কিদৰে কাৰ্য
 সম্পাদন কৰিব লাগে অথবা বেয়া কাম বা কথাৰ কি বিষয় পৰিণতি ঘটিব
 পাৰে তাৰ সংকেতো জনশ্ৰুতিমূলক বেলেডে দিব পাৰে।^{১৮}

জনশ্ৰুতিমূলক দঃ য়িঙৰ যোগেদি মিচিংসকলৰ অতীত ইতিহাসৰ পৰিচয়
 পোৱা যায়। উদাহৰণ স্বৰূপে তলত কেইটিমান জনশ্ৰুতিমূলক দঃ য়িং দিয়া
 হ'ল।

(ক) লুলা লুলঃ মাং লমীঃ মাঃ লমাং
 জংগা মংকুৰঙী মিঃ তুবী কামাং
 জিনী লঃ বুচ কুলা কুলঃ মাং
 বামি বামি পী জ়ামি জ়ামি পী য়েকাঃ বং।

০০০০

ৰিউ ৰিঙা মেম্বা মিগমী.....

চিৰ্কি নাঃ নৌ কা ৰী গাদ্ দাকৰীম্ কৰৰেন্ তাগানী
 কনকাৰ পীকামী পীকাৰ্ আগ্চা চেলেগী
 আমলকি দঃয়িত পুঃমিদ দাগ্ৰা চুগেলা
 আয়িঙী আয়িপী তক্কাং
 আদীআ আদীপী তক্কাং।।^{১৯}

অৰ্থ : কোনো কৈ থাকিলে ওৰকে নপৰে
 মিচিং প্ৰব্ৰজনৰ কথা।

বিউ বিঙা মেম্বো মিগমে (ৰজাই)

টিৰিকি মাতৃৰ বুকুৰ পথেদি

প্ৰথম খোজ দি আহি প্ৰথমে আমলকি

দংয়িত পংমি নামে ঠাইত উপস্থিত হ'ল

আৰু তাৰ পৰাই মিচিংসকল ভৈয়ামলৈ

প্ৰব্ৰজন কৰিলে আৰু আদীসকলে পাহাৰৰ পিনে

গতি কৰিলে।

(খ) কিং লুং কাংগেকি তাৰা নুকংকি

ঙলো লেননৌ

লতিন আউৰ নুগে আউৰ

দংগ্ৰি আউৰ পং ল আউৰ

কামকি আউৰ কাম্বং আউৰ

দুগদা দুগদালা লং তং আদিয়েম্ দুকপাংত।।*

অৰ্থ : আমি কিং লুং কাংগেৰ পৰা অটব্য অৰণ্য ভেদ কৰি নামি আহিছোঁ।

আমি সাহসী জাতি, নুতিন, নুগেৰ সন্তান আৰু চন্দ্ৰ-সূৰ্য্যৰ বংশধৰ। আমি হাজাৰ
বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰি আহি আহি তেজপুৰ পালোহি আৰু পুনৰ তাৰ
পৰা ঘূৰি আহি উজনি মূৰা হ'লো।

তলত উল্লেখ কৰা দংয়িঙটিত মিচিংসকল পৰ্বত আৰু ভৈয়ামলৈ নামি
অহাৰ ইতিহাস বৰ্ণিত হৈছে :

(গ) আচি আমংলক্ পন্দজাৰ্ণা

কিং লুং কংগেকি গুলেন্ত

মংগাং ককুকি পন্দজৰ নামুমা

কেকাৰ মং যিং তলী

চং চি ৰিকি চংগ্ৰিওক জৰপানচুত।

লুম্ তুংব চুলাং মাং

লাগ্ৰব তুং ব চুলাং মাং

চং চি ৰিকি বত্ৰাঙী

পাতাপ্ কুমাং মুল

পন্দ জৰ্ণাং কুমাংমুয়ে

বগা বগাঙী কাঁবা মকৃত।।*

অৰ্থ : নৈ, পানী, মাটি অতিক্ৰম কৰি মিচিংসকল কিং লুং কাংগেৰ পৰা
আহি থাকোতে কেকাৰ মং যিং নামৰ ঠাইত 'চং চি ৰিকি' নামৰ প্ৰকাণ্ড গছ
দুডাল দেখিবলৈ পালে। তেওঁলোকে গছ দুডাল কাটিবলৈ কাঁবাং বহুৱালে আৰু
তাৰে নাও সাজি (ভুৰ বান্ধি নদীয়েদি) ভৈয়ামলৈ নামি আহিল।

(৩) ঐতিহাসিক দং যিং :

ঐতিহাসিক বেলেডত সাধাৰণতে ঐতিহাসিক ঘটনাৰ বৰ্ণনা থাকে। মিচিং
সমাজটো দুই এটা খণ্ডিত ঐতিহাসিক বেলেড বা দং যিং পোৱা যায়। অৱশ্যে
খণ্ডিত দং যিংকেইটিৰ ভাষা অসমীয়া। কেইটামান মিচিং গোটৰ মাজত
বিশেষকৈ বংকোৱাল, তামাৰ গঞা আৰু বিহিয়া সকলৰ সমাজত মিচিং ভাষাৰ
প্ৰচলন নাই। তেওঁলোকে অসমীয়া ভাষাৰ উপ-ভাষাকেই নিজৰ নিজৰ মাতৃ
ভাষাকৈ পূৰ্বৰে পৰা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। গতিকে তেওঁলোকৰ মৌখিক গীত-
পদ আদিও অসমীয়া ভাষাত ৰচিত হোৱা স্বাভাৱিক।

অসমীয়া ভাষাত ৰচিত এই গীত-পদবোৰত অৱশ্যে মাজে মাজে মিচিং
শব্দৰ ব্যৱহাৰো দেখা যায়। এনে ধৰণৰ এটি দং যিং তলত দিয়া হ'ল। এই
দং যিংটোত ঐতিহাসিক ঘটনা মানৰ অসম আক্ৰমণৰ ইংগিত পোৱা যায় :

উত্তৰ পূৰ ভাঙিলে গালংকৈ মৰাণে

দক্ষিণকুল ভাঙিলে মানে,

গমিৰি দুৱাৰত নৰম কেঞা ভাঙিলে

ৰক্ষা পাবলৈ টানে...।

০০০

মানদেউ আহিলে তৰুৱাল জুৰি

কাম্বং ফুকন বগলি ফুকন

এঙেক লফাকে গুৰিহে।

আকাশলৈ চালো আকাশী তৰা

তললৈ চালো জুপুৰি পঁজা

এঙেক লফাকে গুৰিহে।।*

দ্বিতীয়তে, ইংৰাজসকলে অসম দেশ লোৱাৰ পিছত অৰ্থাৎ ১৯১০-১১ চন মানত উলিয়াম নামে এগৰাকী বৃটিছ বিষয়াই পাছিঘাটৰ কেবাং নামে পুৰণি ঠাই এখন দখল কৰিবলৈ অভিযান চলাওতে পাছিঘাটৰ ওচৰৰ ৰিউ বিংগাং পৰ্বতত পাঃ দামে হত্যা কৰিলে। পিছত দা-দাৰ চাহাব বদলি হৈ আহি যুদ্ধ কৰি কেবাঙ অঞ্চল দখল কৰে।^{১১} তলত দিয়া খণ্ডিত বেলেডটোত এই হত্যা কাণ্ডৰ আভাস পোৱা যায়। যেনে—

ৰিউ বিংগা পৰ্বতত উলেন্‌মা কাটিলে

দান্দাৰ চাহাব বদলি হ'ল।

দান্দাৰ চাহাব আহিলে ৰণলৈ কৰিলে

কেবাঙ দখলি হ'ল।^{১২}

(৪) বাস্তৱ ধৰ্মী দঃ যিং :

বাস্তৱ ধৰ্মী বেলেডত সাধাৰণতে বাস্তৱ সমাজৰ কোনো এজন ব্যক্তিৰ জীৱনত ঘটা বিভিন্ন ঘটনাৰ বৰ্ণনা পোৱা যায়। তাৰ উপৰিও এনে কাহিনী-গীতত ব্যক্তি বিশেষৰ প্ৰেম-প্ৰীতি, দুখ-বেদনা, হৰ্ষ-বিষাদ, হাঁহি-কান্দোন আদিৰ চিত্ৰও পৰিস্ফুট নোহোৱাকৈ নাথাকে। এই গীতবিলাকৰ ভিতৰত 'গেলা গামকী নিঃতম্', 'বিনোদ পিপলীকী নিঃতম্', 'তীব-তাকাংকী নিঃতম্', 'দামৈকী-নিঃতম্', 'নাবল্ং চাদুমকী নিঃতম্' আদি উল্লেখযোগ্য।

গেলা গামৰ নিঃতম্, নাবল্ং চাদুমৰ গীত দুটাৰ বাহিৰে বাকীকেইটা গীত প্ৰেম-প্ৰণয় সম্পৰ্কীয়। দুয়োটা গীতেই ঘটনা প্ৰধান। চৰিত্ৰবোৰ সজীৱ আৰু শৌৰ্য্য-বীৰ্য্যৰ আঁকৰ। ৰোমাঞ্চ ধৰ্মী ঘটনা আৰু বৰ্ণনা এই গীত দুটাৰ প্ৰধান বিশেষত্ব। ইংৰাজসকল অসমলৈ অহাৰ পৰৱৰ্তী কালত অৰ্থাৎ ১৮২৬ চনৰ পিছত গীত দুটা ৰচিত হোৱা যেন লাগে। গীতত উল্লেখ থকা ইংৰাজ চাহাব, বন্দুক আদিৰ পৰাই এই অনুমানৰ সত্যতা নিৰূপণ কৰিব পাৰি।

ক. গেলা গামৰ গীত : গেলা গামৰ ঘৰ আছিল গহপুৰ থানাৰ অন্তৰ্গত কেমেৰে টিকিৰাই চাপৰিত। তেওঁৰ দুজন ভায়েক আৰু দুজনী ঘৈণীয়েক আছিল। গাঁৱৰ ওচৰৰে পোৱাল বড়িয়া নামৰ এজন লোক গেলাগামৰ মাটিত আধিয়াৰ ব্যৱস্থাত ধান খেতি কৰিছিল। কিন্তু ধান চপাবৰ সময়ত গেলা-গামক খবৰ নিদিয়াকৈ পোৱাল বড়িয়াই ধান কাটি নিলে। খবৰ পাই ক্ৰোধাধ্বিত হৈ

গেলা গামে হাতত দুনলীয়া বন্দুকটো লৈ পোৱাল বড়িয়াক খেদি গ'ল। গেলা গামৰ গুলীত বহুতো লোক নিহত হ'ল। ইংৰাজ বিষয়াই বিচাৰ কৰি গেলা-গামক ফাটেকত দিলে। ফাটেকৰ ভিতৰতো গেলা গামে কেইবাজনো কয়দীক বধ কৰা হেতু শাস্তিস্বৰূপে তেওঁক কলীয়া পানীলৈ প্ৰেৰণ কৰা হ'ল। কলীয়া পানীৰ পৰাও তেওঁ কাঠৰ নাৱৰে সাত-সাগৰ তেৰ নদী পাৰ হৈ আহি জাপানত কেইবছৰমান থাকে। ইয়াৰ পিছত তেওঁ স্বদেশলৈ প্ৰত্যাবৰ্তন কৰে। তলত গীতটি দিয়া হ'ল :

গেলা গামকী দঃ যিং (গেলা গামৰ গীত) :

গঃ পুৰ তানাঙী তিকিৰাই চাপৰি দঃ লুঙী

অদ মিচিং দঃ লুদ গেলা গাম্মী অতগাই

কৰউ দক্কাবং আইৰূপ্ মাংগাব্ দাগাই

চঃ চাঙীম্ চঃ দাগদ নীঃ ঙ আঐঙ্ক লাংতাগাই

মেমেৰা-মৈৰামব্ বৃক্ আমেন্ বৃৰাই

য়াকাটি-বিলাচি এঃ মে এঃ পঙ নীঃঙাই

বাঃবু গেলাব্ বত্ তাৰুং দাগাই

বৃক্কা আংকাদী লাকদুলক্ দঃ তুঙাই

বাঃবু গেলাব্ পাঁচৰুং কান্দাগাই

চঃ লুলক্ অচুং কাম্ কুন্দাপী লাংকান্ দাগাই

চিত্তী কাদুঙাই মুৰকং কাদুঙাই

মিচিং মিপাগাম্ আজনোম্ জন্দুঙাই

মিগাং গেলাব্ বাঃবু গেলাব্

বৰিয়া পোৱালমী আজনপী জন্তাগাই

বৰিয়া পোৱালমী আজনোম্ জনচুগেংলা

আ-ম্ আৰুগ্ দোম্ বাগিঃ পী ইলুক্ত অই-অইয়া।

দকল্ দজন্ চুনামাই তুঙকল্ তুঃজন্ চুনামাই

আম্ পিদাগ গম্ পোৱালব্ মিচুং মাঙাই মিপাগাই

আঃ মী আৰুগ্দী মিন্কাঃব পাঁক পাঁতাং দদুঃবং

বৰিয়া পোৱালব্ গেলাক্ কিন্মাঃ পী ৰুচুলা

গাদ্ বমী দুঃ বনী

১১. ডিৰাম কুমাং : 'জনাই মুৰ্কেচেলেক অঞ্চলৰ চমু পৰিচয়' (ৰূৱাদ), পৃ : ১০

১২. গ্ৰাঃ উঃ গ্ৰাঃ পৃঃ ১০

দঃপ্রিঃ অবাঙ লঃ লাদ্দ গেলাব্ গুকালা কাঃ তনাম্
 দঃ লু ব্গব্ বল্গলা যুম্মীম্ আঃ ম্দীম্ গাত্ভুঃ নী-অই অইয়া।
 বাঃ বু গেলাব্ মীঃ মি মীঃমিলা মীঃ প্ৰু লাঃ মালা
 অকুম দঃ পী গুলাংকুলা কাব্লা কাব্লা লুবিদুং
 অইয়া মৈৰামা অইয়া মেমেবাঙা
 আঃ মী আৰ্গদীম্ পোৰালব্ গাদাম্দুং
 মেমেবা-মৈৰাম্ আকল্ং মিত্তুক প্ৰুকাং
 ব্ৰ কুম্চু আউম্দী মিমাগ্ মকাপ্ দাগৰ্দ্দুং অই অইয়া।
 লঃ চ্ৰু কিঃ বাম্ পিগাপ্ গেঃ লা তাঃত-য়াঃয়ম্
 কুম্চু গেঃ লা
 ব্ৰ কুম্চু কুম্দা দী মিমাগ্ মকাপ্
 গুব্ম দুং।
 কাঃমি কাঃমি গেঃলা কুমি কুমি গেঃলা
 চুল্দাৰি আব্বুক্দীম্ আব্বল্গ্ তবঃ নী
 মেমেবা-মৈৰামা মীন্বম্না গুলাঃ বই
 তুৰ্ৰাঃ ঙই দুঃ নীদীম্চিন্ দীম্পেদী ল্ৰুলাঃ বই অই অইয়া।
 চিন্নী চিকাং তুৰ্ৰা তুৰ্ৰা
 বৰিয়া পোৰালব্ দুক্য়াৰ দান্নাঙই
 গঃ পুৰ তানাঃব মেঃলীম্ মল্গ্ত অই অইয়া।
 মেঃ লী মিগম্দী মেলেতৰি মীল্গ্লা
 বাঃবু গেলামী গাক্কাপী গুদাগ্গাই অই অইয়া।
 য়াকাচি-বিলাচি বাৰ্ৰনী কুম্চুদী
 য়ক্কাপা মাত্ৰুগ্ বম্গেঃ লা
 মেলেতৰি ক্কাৰীম্ তাঁক্কাপ্ অীম্না মীন্বম্ দুং।
 য়াকাচি-বিলাচিম্ মিল্তৰি পাচকাং
 অকুম্দপ্ গ্ৰাঃ মাঃ পী গ্ৰয়দ্ অউলা গ্ৰপাক্কাং।
 দৰ্জন্ আঃপ্রিক্ গ্ৰেত্লা অকুম্ দাক্য়ত্ বম্গেঃলা
 গেলা মৈৰাম্ মেমেৰাম্ গাগ্বমলা গ্ৰকাংকু অই অইয়া।
 য়াকাচি-বিলাচি বাৰ্ৰনী কুম্চুদী

লংগঃ-লংগঃলা কাব্লা লুদুঃনী
 মিগাঙ গেলাকী মেমেবা-মৈৰাম্মী
 তাঃজ্গ্ জ্ৰুলুঃ পী চপ্ৰু বম্কাঃবঙ অই অইয়া।
 য়াকাচি-বিলাচি কাব্লাম্ দীম্ মীমাগ্ গেঃলা
 মেমেবা-মৈৰাম্মী মুৰকং বিলা বিতুম্ত
 অইয়া মেমেবা অইয়া মৈৰামা
 তেজাৰি মুৰকঃ দীম্, কুৰ্লেণ্ যবংকা
 অইয়া গেলামী বাঃবু গেলামী
 তাঃজ্গ্ জ্ৰুগলু পী চপ্ৰু বমদাগ্কুব
 অইয়া মৈৰামা অইয়া মেমেবাঙা
 গুন্দী চিতাদীম্ বন্দক্পী বিলাঃ বই
 বাঃবু গেলাব্ চিদাগ্গম্ চিমাংগম্
 মেমেবা তুৰ্ৰম্লই আইদাগ্
 বাঃবু মেমেবা চিদাগ্গম্ চিমাংগম্
 মৈৰাম্ তুৰ্ৰম্লই আইদাগ্।
 মিগাং গেলামী চবম্ লাংকুলা
 গঃপুৰ পাতীগ্ আপিন্দীম্ অীদুলচিন্ দত্ৰঃমাল
 বাঃবু গেলাব্ আকল্ং চাঃ নাম্কি
 আপিন্ বিনী দীম্ পাঃ চাৰিয়াং দগাকি
 গীৰব্ল গীকেত অই অইয়া
 অীম্পিলা গেলামী কেঃটা মিগমী
 চৰকাৰি কঃ বেত্ৰলক্ লাক্নী লাক্কেদীম্
 কেত্ৰচদ্ তবঃ নী অই অইয়া।
 বাঃবু গেলাব্ আইকপ্ মিৰামাই
 চিনাম্ তুৰ্ৰনামীম্ পাচ কামাঙাই অই অইয়া।

চৰকাৰি উকিলো কেঃ চই নিগমা
 বাঃ বু গেলামো কলিয়া পাঃ নি মেলাই লুগতঃ না
 তলপাচিন্ কাঃ প্ৰমাং বলপাচিন্ কাঃ প্ৰমাং
 জীমাঙই জীমাঙী মাঃলা মাঃ প্ৰমাঙ
 তীলাচিন্ আত্ৰী বীলাচিন্ আত্ৰী
 অদ পংকগদ্ বাঃ বু গেলাব্ অই অইয়া।
 আদোম্ চিন্ পাচমাঃ প্ বাঃ বু গেলাব্
 গুতীঃ বঃচিন্ নাঃ গুমা লাঃ লুগত অই অইয়া
 দঃ তাগ্ দঃ তাগ্পী দঃ তাগ্ আটম্
 বাঃ বু গেলাব্ অকুম কুমলুগত অই অইয়া
 লংগী লঃ যিংক আবুং কঃ ইকল
 মিগাং গেলাব্ দঃ মান্না দঃ দদোম্
 আচি জাঃজিক চাঃ পাভ্ দাগাকুই
 বাঃ বু গেলাব্ পকচাল দুক্তকু অই অইয়া।^{১০}

গীতটিত গেলা গামৰ-বীৰ্য্যৰ বৰ্ণাও পোৱা যায়। উল্লেখ আছে যে,
 দুই চাৰিজন মানুহে গেলা গামক ধৰি অনা দূৰৰ কথা ওচৰকে চাপিব
 পৰা নাছিল। সেয়েহে এক ডজন মেলেতাৰী লগাইছে গেলা গামক পণ
 বন্দী কৰাব পাৰিছিল।

গেলা গামৰ শাৰীৰিক বৰ্ণনাঃ

বাঃবু গেলাব্ বত্ৰাক দাগায়
 বুকী আংকীঃ দী লাক্‌দুলক্ দঃ তীঙায়
 বাঃ বু গেলাব্ পাচৰং কান্দাগায়
 চঃ লুলক্ অচুংকাম্ কুন্দাপী লাংকান্ দাগায়।

অৰ্থঃ গেলা গামৰ শৰীৰ বৰ ডাঙৰ আছিল আৰু বুকখন আছিল এহাত
 বহল। দেখাত বৰ ভয় লগা। কাঠ হোৱা হ'লে কুন্দা কৰিব পৰা
 গ'লহেতেন।

গীতত গেলা গামৰ ঘৈনীয়েক দুজনীৰ সাহসৰ কথাও বৰ্ণিত হৈছে।
 গেলা গামক মিলিটাৰিয়ে গ্ৰেপ্তাৰ কৰাৰ সময়ত দুয়ো গৰাকী পত্নীয়ে
 হাতত কপি দা আৰু মিট্‌দা লৈ মিলিটাৰিক খেদি গৈছিল।

১০ সংবাদদাতাঃ অশোক মিলি, ৩৫ বছৰ, বৃগবি দঃ স্বেজোনাই, ১৮/৩/৮৯

মেঃ লী মি গমো মেলেতৰি মালুগ্লা
 বাঃ বু গেলামো গাক্‌কাপী গুদাগায় অই অইয়া।
 য়াকাচি বিলাচি বাৰনী কুম্‌চুদা
 য়ক্‌পা মাত্‌চুগ্ বম্‌গেঃ লা মেলেতৰি কুদাঙীম্
 তীক্‌কাপী আমনা মান্‌বম্‌দুং
 য়াকাচি বিলাচিম্ মেলেতৰি পাচকাং
 অকুমদপ্ গুৱাঃ মাপ্ গুয়েদলা গুপাক্‌কাং।

অৰ্থঃ বিচাৰপতিৰ নিৰ্দেশক্ৰমে মিলিটাৰী সকলে গেলা গামক ধৰিবলৈ
 গ'ল। গেলা গামৰ দুয়োজনী পত্নীয়ে হাতত কপিদা আৰু মিট্‌দা লৈ মিলিটাৰীক
 কাটিবলৈ খেদি গ'ল। এনে কাণ্ড দেখি মিলিটাৰীহঁত ভয়ত পলায়।

কলীয়া পানীত তিনি বছৰ কটোৱাৰ পিছত গেলা গাম স্বদেশলৈ প্ৰত্যাৱৰ্তন
 কৰাৰ বৰ্ণাও গীতটিত পৰিদৃষ্ট হয় :

দঃ তাগ্ দঃ তাগ্‌পী দঃ তাগ্ আউম্‌ক
 বাঃ বু গেলাব্ অকুম কুমলুগত অই অইয়া
 লঙ লঃ যিংক আবুং কঃ য়িকল
 মিগাং গেলাব্ দু-মান্‌না দঃ দোম্
 আচি জাঃ জিক চাঃ পাভ্ দাগাকুই
 বাঃ বু গেলাব্ পকচাল দুক্তকু অই অইয়া।।

অৰ্থ : তিনিবছৰ কটোৱাৰ পিছত এদিনাখন গেলা গামে সাগৰৰ পাৰত
 ভাৰি গুনি বহি আছিল। এনেতেসেই ফালেদি যোৱা এখন জাহাজত জাপ মাৰি
 উঠিল।

খ. নাবলুং চাদুমৰ দঃ যিং : নাবলুং চাদুম' নামৰ গীতটি অসমীয়া ভাষাত
 ৰচিত। নাৰেবে বেপাৰ কৰিবলৈ গৈ ভাটিৰ বামদেৱাল সাউদে উজনীৰ ডিফলু
 ঘাটত নাওঁ চপায়।

এনেতে ডিফলু মুখৰ তিনিজন গামে আলচ কৰি সাউদৰ চকুত জলকীয়াৰ
 গুৰি ছটিয়াই তেওঁৰ ধনৰ পেৰা (বাকচ) ভাঙি ধনবোৰ লৈ নাওঁখন নদীৰ
 ভটীয়াৰ সোঁতত উটুৱাই দিলে।

সাউদে গৈ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ আদালতত বৰচাহাবৰ ওচৰত গোচৰ তৰিলে।
 সাউদৰ আবেদনমৰ্মে কালিৰাম দাৰোগাক প্ৰেৰণ কৰা হ'ল গাম তিনিজনক

ধৰি আনিবলৈ।

দাৰোগাই গাম তিনিজনক বন্দী কৰি আনি লক্ষীমপুৰ জেলত ভৰাই থলে।
কিন্তু যামেন্ গামে গাম তিনিওজনক কৌশলেৰে মুকলি কৰি আনে। তলত
গীতটি দিয়া হ'ল :

উজাইকৈ আইলে বাতিৰে ৰামদেৱালে
দিপলু গাততে ৰয়।
এজাপুৰ মাৰিলে দুজাপুৰ মাৰিলে
তিনি জাপুৰত নাপলুং গামৰ গাততে পায়।।
ওলাই আইলে নাপলুংকৈ গামে
আতত দোৱা কোৱা লৈ
কৰপৰা কোনে আইচে বুলি।।
মুদৈৰ নাও দেখি এ- নাপলুং গামে উদিলেঃ
“এৰ তই মুদৈ এ কৰ পৰা আইচা
কিঅৰে বেপাৰে লৈ।
কাৰ উকুমত গাটতে চপাইচা
কিঅৰে বেআনি লৈ”।।
উকুম লম বুলি গাটতে চপাইছো
লাংলিৰ বেপাৰে লৈ।।
এৰ তই মুদৈ এ-এৰ তই মুদয়া
তামাকু এচিলিম দিয়া।
এচিলিম নালাগে দুচিলিম নালাগে
তিনি চিলিম তামাকু কোৱা।।
তামাকু আতত লৈ নাপলুংকৈ গামে
আঙতা এদোকৰ কোজে।।
আঙতা আতত লৈ- নাপলুংকৈ গামে
পানীলৈ দলিয়াই দিয়ে।
এবাৰো নঙয়এ-দুবাৰো নঙয় এ-
বাৰে বাৰে আঙতা পানীলৈ দলিয়াই দিয়ে।।
দুকৰে ওপৰে দুকে এ গাঃ মা

দুকৰে ওপৰে দুক।

বেচিকৈ নিদিবা দুকে এ গাঃ মা

ইমানেই জুৰিছে দুক।।

এই কতা শুনি এ-নাপলুংকৈ গামে

গৰলৈ উবতি যায়।।

ৰিঙিয়াই মাতিলে- চাদুমকৈ গাঃমক

গৰলৈ আইবা বুলি।

দুই তিনি গাঃ মে আলচকন পাতিলে

মুদৈ কেইটা কি কৰো বুলি।।

এচুঙাত বৰালে জালুক জলকীয়া

এচুঙাত বৰালে গুৰি।

দুই তিনি বিকয়াই আচলকন পাতিলে

দিপলু গাতলৈ গুৰে।।

নাওৰ টিঙত উতি এ- বুমুকিয়াই চালে

দনৰে পেৰাতো দেখে।

চুলিতে দৰি লৈ মুদৈ অকলক

চকুত জালুক জলকীয়া বাতে।।

বুকুৰাই বাঙিলে দনৰে পেৰাতো

মুৰাৰি লৈ গল দন।

অবাওকে উতুৱালে বটাকো উটুৱালে

মুদৈ চবক উটুৱাই দিলে।।

গচেই গমন এ- তৰু তৃণ লতাকে

অবাওকে কৰি যাও আক্কি।।

মুদৈ চব গলেগৈ বতিয়াই ওততে

লকিম্পুৰ জিলা পাই দৰকাচ্ত লেকুৰাই

বৰ চাবক দিলেগৈ গোচৰ।।

বৰ চাবো লেকিলে তানাৰ দাৰোগালৈ

তদন্ত কৰাংগৈ বুলি।

দৰকাচ্ত লৈ গৈ- মুদৈ চবে

দাৰোগাৰ আততে দিলে॥
 এটকা ৰূপকে টেবুলত দি গলে
 কালিৰাম দাৰোগাই কেৰাইকৈ নোচোৱা অল।
 পাঁচ টকা ৰূপকে যেতিয়া দিলেগে
 কালিৰাম দাৰোগাই মিচিকিয়াই আঙে॥
 বৰ চাংবৰ উকুমত কালিৰাম দাৰোগাই
 দিপলুমুকলৈ যায়।
 গৰু কিনা ছলেৰে গাঙৰে মাজতে
 চোতালে চোতালে গুৰে॥
 ততাপিও কতো গামৰে বতৰা
 দাৰোগাৰ পাবলৈ নাই॥
 গাঙৰে মাজতে— এজনী ছোৱালী
 কাপোৰ বৈ আছিলে
 তাইৰ পৰা কবৰে পায়॥
 গাঙৰে মূৰতে মদুৰি এজোপা
 তাতে আচে গামৰে গৰ।
 গামৰ গৰ পাই কালিৰাম দাৰোগাই
 চোতালত বহিয়ে ৰল॥
 গৰৰ চাঙতে গামনী বহিছে
 আতত দোৱা-কোৱা লৈ।
 গৰু বেছিবলৈ আছেনে গামনী
 আমি বহুত দূৰৰ মানুহ॥
 পানী কাবলৈ দিবানে গামনী
 বহুত পিয়া লাগিচে মোৰ।
 পানী খাবলৈ দিয়া অব আনি
 কৰপৰা আইছা তুমি।
 এনে এন্ অময়ত নাগলুং গাম আইলে
 চাদুমক লগতে লৈ।
 জংতান গাংমো আহিলে গৰলৈ উৰতি

কৰপৰা কোন আইছে বুলি॥
 চাদুম গামক দেকি কালিৰাম দাৰোগাই
 পুলিচৰ গোচাকটো লগায়॥
 এৰ তই গায়ম এ এৰ তই গাম এ
 কি বুলি মুদৈক মাৰে।
 মই যে মাৰা নাই মই যে কিলা নাই
 কি জানি জংতান গাংমে মাৰে॥
 এৰ তই জংতান গাম এৰ তই জংতান গাম
 কি বুলি মুদৈক মাৰে।
 মই কিলা নাই মই যে মাৰা নাই
 কিজানি চাদুম গাংমে মাৰে॥
 এৰ তই চাদুম গাম এৰ তই চাদুম গাম
 কি বুলি মুদৈক মাৰে।
 মই যে কিলা নাই মই যে মাৰা নাই
 কি জানি নাপলুং গাংমে মাৰে॥
 নাপলুং গাংমক বানদিলে গোটা বেতেৰে
 নাঅৰ তিঙতে বান্দে॥
 চাদুমক বান্দিলে পলিয়া বেতেৰে
 নাঅৰে তিঙতে লগাই॥
 দুই তিনি গাংমক বান্দি লৈ গ'লগৈ
 নাঅৰে বিতৰত বৰাই
 লকিমপুৰ কোদালত বৰায়॥
 দুদিনৰ পিছতে যামেন গাম ওলালে
 লকিমপুৰ জিলালৈ বুলি।
 গাংতে পিন্দিলে চাপ্পন চোলাটো
 বৰিতে পিন্দিলে জোতা॥
 মূৰতে মাৰিলে বৰকৈ পাণ্ডৰি
 উলতি পালতি চায়॥
 বাৰোৱাই আগতে যামেন গাম পিছতে

দুইও আগে পিচে কৰি।।
 এৰ তই বাটৰ বাটৰুৱা আতৰি গুছি যা
 পিচলৈ বাল মানু আয়ে।।
 তিনি দিনৰ বাটকে দুদিন কৰি গৈ
 লকিমপুৰ জিলালৈ পালে।।
 কাচাৰিত উমাই দৰ্কাচত লেকুৱাই
 বৰ চাংবত কৰিলে দাকিল।।
 এৰ তই বৰ চাংব দুই তিনি গাংমকে
 কিয় বাক কোদালত বৰায়।
 উচিত বিচাৰ নকৰি দুই তিনি গাংমকে
 কি বুলি কোদালত বৰায়।।
 পকলীয়াত পৰি কাতৰ মুৰাত লাগি
 মুদৈৰ নাওকন দুবিল
 দাৰি নাইকিয়া গোপে নাইকিয়া
 আইলাক (ঐলাতি) তিৰি যেন দেখি।
 কেনোবোৰ গজিচে কেনোবোৰ গজিচে
 বৰ চাংবৰ চকুযোৰ কণা।।
 বৰ চাংবে লেকিলে তানাৰ দাৰোগালৈ
 তদন্ত কৰাংগে বুলি।।
 য়ামেন গাংমে উলতি দিপলু পালেগৈ
 কাতৰ মুৰা পুতিবৰ বাবে।।
 দাৰোগাই আহি ঐ কাতৰ মুৰা দেখিলে
 অকলো মিলিয়ে গল।
 য়ামেন গাংমৰ বুদ্ধিতে দুই তিনি বিকয়াই
 কাচাৰিত কালাচে পালে।।”

০০০০

গীতটিৰ সংযুতিত অসমীয়া বেলেড আৰু বিহুগীতৰ প্ৰভাৱ স্পষ্ট। দাৰোগাই
 যে গোচৰীয়া পক্ষৰ পৰা শকত পৰিমাণৰ ধন নাপালে কাম নকৰে তাৰ

আভাসো গীতটিত পোৱা যায়।

(গ) বিনোদ পিপলিৰ দঃ যিং : বৰ্তমান ধেমাজি জিলাৰ জোনাই মহকুমাৰ
 মুৰুকং চেলেক্ নামে টাইৰ পৰা ৩০ কিঃ মিঃ দূৰত নিজম (Needham) চাহাবৰ
 এটা কাঠফলা মেচিন আছিল। বৰা নামে এজন অসমীয়া মানুহে তাত চাকৰি
 কৰিছিল। বিনোদ বৰা এই বৰাৰে সম্পৰ্কীয় লোক আছিল। শেষলৈ বিনোদ
 বৰাই চাহাবৰ তলতে মহৰি কাম কৰিছিল।

সেই সময়ত শদিয়া জিলাৰ অন্তৰ্গত বৰলা নামে এখন মিচিং গাঁও আছিল।
 বংকি পাংগুং নামে এজন ঠিকাদাৰে হাতীৰে চাহাবক কাঠ যোগাইছিল। বিনোদ
 বৰা আৰু বংকি পাংগুঙৰ মাজত এই সূত্ৰে চা-চিনাকী হৈছিল। বংকি পাংগুঙৰ
 খুড়াকৰ পাট গাভৰু পিপলিৰ লগতো বৰাৰ চিনাকী হ’ল। অৱশেষত উভয়ে
 উভয়ক জীৱনসংগী ৰূপে পাবলৈ কামনা কৰিলে। কিন্তু প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাই
 দুয়োৰে মিলন পথত প্ৰধান অন্তৰায় ৰূপে ঠিয় হ’ল। উপাস্তৰ নেদেখি প্ৰেমিক-
 প্ৰেমিকা উভয়ে আত্মহত্যা কৰে। বিনোদ-পিপলিৰ এই কৰুণ কাহিনীক কেন্দ্ৰ
 কৰি একে নামৰ গীতটি পল্লবিত হৈছে।

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত বাস্তৱধৰ্মী কাহিনী দঃয়িংঙৰ ভিতৰত ‘বিনোদ-
 পিপলি’ৰ বেলেডটোৱেই আটাইতকৈ দীঘল, তিনিশৰীয়া ২০১টা পদৰ সমষ্টি।
 তলত গীতটি দিয়া হ’ল :

পিপলিৰ নিঃতম :

চেনিআম্ লাগিমাং গুঃৰীম্ লাগিমাং
 বিনোদ বৰা পিপলীক দঃয়িং কুমল
 মুল্লাং তিংকাম্পী তিংদাগ্ বনোনা/৩/
 দেঃ গা তাতলুংয়েম্ মুল্লাং দঃয়িংদৌম্
 বিনোদ বৰা পিপলিক্ দঃয়িং তাদ্গেংলা
 তুঃ লুং কানঙীম্ মিকপান্ চুতকা/৬/
 মুৰুকং চেলেক্ কল গৰল কোম্পানী আগেৰীম্
 নিজম্ অই চাংবকাল আগেৰীম্ গেৰম্ন্লা
 বিনোদই বৰাব্ গুংগুই গুংগোলা
 কেঃম্অই কেঃম্অইল আগেৰীম্ গেৰদুঙাই/১০/
 পাংগিঙ তলক্কী বৰলাং ঙেঃ তগ্দ

১০১

অচুঙই আগেৰাম তুকুৰাঃ বীৰ্ণামাম
 তিকাদাৰ তিকাদাৰাম লুগঃ লা কাঃ বিনো/১৩/
 আদৌ কেঃ মউদ তুকুৰা বীৰ্ণামাদৌ
 বংকি পাংগুংকৌ তিকাদাৰ আগেৰা/১৫/
 বৰলা দঃ লুগত পিপলি আম্ণামক
 পাংগিং অমীক বংকিকৌ বৰ্ণমীক
 কাংকিন তাতকিন্চুলা বিনোদই বৰাবু
 গালুগই গাচৰাম নুম্মই দুঙনী/১৯/
 চাবনৌম নদদুগ্গচঙ পাউদাৰাম য়নদুগ্গচঙ
 বিনোদ বৰা পিপলীক আমিনী লেন্দপৌ
 পিপলী কাংকান্ৰ নুবিঅই দুঃবনৌ /২৩/
 চিল আদজক য়াম্প আদজক
 ঙ্গেন্ণান ঙ্গেন্ণান্না আঃঙই আৰাঃব
 কেঃচি দগ্গচঙী আ-বই চুদুঃবং/২৬/
 বীৰমি বীৰমি-লা কাঃমি কামি-লা
 মিক্ৰ মাঃপীনা কাঃবই চুকাঃ বং/২৮/
 লৌকমূল চিগ্বেদৌম লৌকমূল আম্বুগৌম
 লৌকমূল বাদামৌম লৌকমূল দালচেনি
 বিনোদ বৰা য়াঃ মেবু পিপলীম্ বিদুঃ বং/৩১/
 মাঃ মি মাঃমিলা চাগ্গমি চাগ্গমি-লা
 বিনোদই বৰাবু আত্ৰী আচিন্ বী
 লাঃমূল আইয়েনৌই লাঃ মাঃ মূল আইয়েনৌই
 জাঃ দৌম পাচদুং দেঃ গৌম পাচদুং
 মাঃ পান্ পান্মাঃ পৌ মাঃ লাই কাব্দুঃনে/৩৬/
 লঙুম লক্কাব লঃগ্ৰিঃ কীৰাঃ পৌ
 বিনোদই বৰাবু দিঃ নাই কেঃনঙ-আম
 পান্জি-পুতি কুৰ্ণাদলা কাঃ বই চুদুঃ নৌ/৩৯/
 পিপলী কাংকান্ৰ আকৰাম কিনিমাঃলা
 অক্কম কাঃ দুঃ চং অক্কম কাঃ মাঃ চঙ

কিনিম্ন পাঃ ম্নমাঃ লা য়িৰ্ণা চঃদুঃ বঙ/৪২/
 অইয়ী কাংকানা অইয়ী কাঃ য়ুমা
 নক্কালাং ওক্কা-না কম্পাল আইদুংকৌ
 বই-য়ই-গ-নীমৌ আদব চুতুংক
 দঃগ্ৰিঃ পঃল ব্ কঃগুম্ চুতুংকৌ
 আদম্পৌ য়াদগ-ল য়াদবম্ দুঃবনৌ/৪৭/
 আইদাগ্গম্ লুদুঃবঃ আইমাংগম্ লুদুঃব
 লাঃলুং কক্কিনা মৌ-বই কক্কিনা
 পিপলী কাংকান্ৰমৌ য়াদবম্ দুঃবনৌ/৫০/
 লুদা লুদালা য়াদদা য়াদদালা
 পিপলী কাংকান্ৰ বৰবই কৌ-লৌ-পৌ
 মাঃ লুগ্ কাংলুগীম্ লুচিঙই চুকাঃ বঙ/৫৩/
 আলি-আই য়ুমৌ চ চঃমান্ মান্দ দৌম
 য়ুমৌ পঃ বঃ পৌ দুগ্গবই চুলাঃ বই
 পিপলী কাংকান্ৰ আদৌম্পৌ লুদুঃ বঙ/৫৬/
 লঙদৌম লুগাঙী য়ুমৌদৌম্ চঃমানী
 আদৌমগিন্ য়ুমৌদ দুগ্গবই চুলাঃ বই
 আদৌম্পৌ লুগেঃ লা য়িৰবই চুদুঃ বং/৫৯/
 বুধবাৰ য়ুমৌদ আলি-আই লুগাঙী
 বৰলাং দঃ লুগত য়াদদুম্ চুদুঃ বং/৬২/
 বিনোদই পিপলীক গৌপী গৌপীনাংম
 গালুগ্ গাচৰাম্ তৰব্ তৰ্ণী
 নৌঃঙই মিলবঃ পৌ গৌমান্ বচুলা
 চঃ মান্ য়িৰমানীম্ ঙ্গেন্ণান্ বচুদুং/৬৬/
 দঃ লুং আজনী মাঃগ্ৰিঃ পৌগম্ণা
 কিনিম্ ক্ কাংলুগীম্ চাঃ কচিন্ লুলাঃ মাং/৬৮/
 বংকি পাংগুংকৌ তিকাদাৰ আগমৌম
 চাঃ কই কিনিমানী চাঃকই লুমানী/৬৯/
 বৰ্ণমৌদৌম্ মঃ বিদৌ আজনীম্ জন্ণামদৌম্

আম্মে লুমল দীক্ পীকী আম্মা
 কিন্নী কাদাগ্গম্ তান্নী কাদাগ্গম্
 দঃ লু য়াঃ মেয়ী দঃ য়িং কুমাঃ বং/৭৩
 আপত্তীম্ তঃ মান্দুং আপিনীম্ দমান্দুং/৭৪/
 গাঃ মই লত্তাঃ দ চঃমান্ মান্দ দীম্
 পিপলী কাংকান্ ব্ যক্পাক্ কাংবনী/৭৬/
 অকলই গ্কাঃ নী অকলই দাক্কাঃ নী
 পিপলী ববাব্ চঃমান্চ কামাঃ নী/৭৮/
 নাপ্পাণ্ডী লুদুংগম্ দঃয়িং কুদুংগম্
 আপত্তীম্ তঃ বানচুলা মান্নী কাতমাং/৮০/
 য়ব্ৰ্নী য়ব্ৰদুংকু দাব্ৰ্নী দাব্ৰদুংকু
 তঃমান্ দমান্না আন্চে চেমান্না
 দঃ ঐঃআম্ কিন্চুমাং পীদত্তীম্ কিন্চুমাং/৮৩/
 চঃ মান্ন কা দঃ চঙ অকুম্ল কাদুঃ চঙ
 পিপলী কাংকান্ মী লুলাঃ নী কাতমাং/৮৫/
 আপত্তীম্ তঃ মাংগম্ পিপলীক্ গ্ণামীম্
 চীকই আকনী কিন্নী কায়ঃ পী/৮৭/
 পবগী কক্দুঃ পিপলী কাংকান্ মী
 আন্নই আবুদী মাঃ গঙই দুঃ বঃ নী/৮৯/
 ববলা দঃ লুঃ দ আব্ৰী অকুম্ল
 ব্ৰক্দুম্ ব্ৰক্কাঃ পী গ্ণাঙই মাদুঃ বং/৯১/
 বংকি পাংগুংকী তিকাদাৰ্ দক্কাীনা
 কেঃ মই বঃ চিনা আব্ৰক্কা বীঙ্কাংকী/৯৩/
 বিনোদই বাবু-ব্ চিম্নক্ আপতুঃ পী
 য়াম্প য়দ্মান্য়ৈম্ দমান্নী লাঃ বঃ দে
 আম্মা দঃ লুঙী চাঃ কই লুদুঃ নী/৯৬/
 লীকদা পবগী কগ্দই দীম্মা
 বিনোদ ববাক্ অকুম্দ আব্ৰক্কা বীংকাংকু/৯৮/
 লীগ্রিক্ আপ্কাঃ নী আবপী চুম্নক্

দঃ লুং বীগামা আপ্লা মীতুঃ পী
 আম্মা দঃ লুঙী দঃয়িঙী কুদুঃ বং/১০১/
 প্ৰআঙই প্ৰদদীম্ আন্নই আবুদী
 পিপলী কাংকান্ মী কেঃ ন্যুং কেঃ ন্যুঃ দীম্
 অইয়ই কাঃ য়ুম্মী মাগঙই দুঃ বঃ নী/১০৪/
 প্ৰআঙই প্ৰদদীম্ মাউদই আমিক
 অদাদ্ অবাচ্চুলা দুগ্গাং দবংকী/১০৬/
 দঃ লুঙাআইতমাং উবমী বাত্কাংকী
 আম্মা মাউত্ দী দুগ্গাংলা লুবিদুং/১০৮/
 কাপিকানী আম্মাচিন্ জাদ্ জাদ্ পী তাত্লাচিন্
 মাউদই আমিদী লুলেন্না লুবিমা/১১০/
 অদাদই অবাদ্লা দেঃ গই দুগ্গাং বং
 দুগ্গাং লা কাঃ নামী অপান্ অবাচ্চুলা
 কাংকান্ কাংয়ুম্-বুই লঃ পান্ লঃ বাণ্ণা
 ব্গদুম্ ব্ৰক্কাঃ পী অলেদ্লা দুঃ বংকী/১১৪/
 কাব্ৰ্নী কাব্ৰদুঃবং ষিঃ নী ষিঃ দুঃ বং
 য়িব্ৰ্নী কামাঃ বং আগম্ লুন্নী কামাঃ বং
 মিক্চাম্ তিত্চুদুং নপ্চাম্ ঙীচুদুং
 ঙেঙ্গুত্ চুমাঃ পী দুগ্গাং দুগ্গাংকু/১১৮/
 চাঃ বীম্ লুপাঃ লাই মিগমীম্ লুপাঃ লাই
 পুন্চাম্ ব্ৰপদলাই দাক্ কাঙীম্ ব্ৰপদলাই
 অদীম্পী লুগেঃ লা দেঃ গী দুগ্গাংকু/১২১/
 অদিয়া জিলাত দুগ্গাং লাঃ চিনী
 বংকি পাংগুংব্ লুপাঙই ল্ৰক্তব
 দাক্কা গ্গুঃ বং পুলিচই গ্গুঃ বং
 বিনোদই পিপলীক্ চিমাঙীম্ কাংকল/১২৫/
 পুলিচই কৃদাৰ্ গ্ণা কাঃ দদীম্
 দেঃ গীই গ্গুম্না দেঃ গীই কাঃ মুনুং/১২৭/
 আঃগই পংকক্ দ গুলিঅই অদীম্পা

বৰ্ৰই- অনিঃ তুল্গলা আপ্তুঃ বং/১২৯/
 বিনোদই বৰামী কিঃ লাদলা কাঃ নামী
 চক্ৰক্ৰুঃ দক্ আত্মী আপ্তুঃ/১৩১/
 দাক্কাং কৃদ্ দী পুলিচই কৃদুঃ দী
 অদিয়া জিলাপী বম্ৰুপী আম্ৰানা
 বাকচই অম্গেঃ লা লুগ্ৰুং বনানা/১৩৪/
 অদিয়া জিলাত জঃবম্ লাংকুলা
 বিনোদই পিপলীম্ দাক্তৰ্ চাঃবউদী
 আংকীং আকিঃদক্ তুল্গলা গাত্কাংলা
 আয়িন্ আৰাঃ বাম্ মাগুই দুঃ বনী
 গুলিলক্ আপ্তুঃচঙ আলঃ লক্ আপ্তুঃচঙ
 ঝিংগঙ ঝিংগঃ লা ই-অই-চেৰ্ চেৰ্পী
 দাক্তৰ্ চাঃ বঙদী মাগুই দুৰনী/১৪২/
 গায়াক্ গাত্চাংলা ইঃ অই চাঃ নাম্দীম্
 দেঃ গী কাংগেঃ লা লংকু লঃ লাব্লা
 ব্গুঙই ব্গুংলা কাব্লাই দুঃ বঃ নী/১৪৪/
 দাক্তৰ্ চাঃ বউদী গাত্কাঃ লা কাংগেংলা
 আব্ৰুগলক্ আপ্তুঃকী চিকা দঃ লুঙা
 আম্ৰা দঃ লুঙীম্ লুবিই দুঃ বঃ নী/১৪৭/
 আননী আবুদী মিগমই কাঁৰাঃ দ
 দাক্তৰ্ চাঃ বউদীম্ গাত্ৰীঃ তই আম্ৰাঃ না
 চগাবই বম্ৰাঃ না কাব্ৰম্ দুঃ বঃ নী/১৫০/
 যাম্প য়াঃ য়াঙী বঃ য়াঃ য়াঙী
 বঃঙাম্ পীচাম্ৰা দেঃ গাই কাব্দুঃ/১৫২/
 পেননই পেদুঃ বং লুননী লুদুঃ বং
 বংকি পাংগুঃমী দেঃ গাই পেদুঃ বং/১৫৪/
 বিনোদই পিপলী চিন্ই আঃগ্ৰীদী
 চিপ চিপাঃ পী বইকুনপী গুপাক্কাং
 বংকি পাংগুঃ পাৰীগল্ গুপান্কাং/১৫৭/

আপকে কাৰ্ভুচ বি গাঙী বংকি তিকাদাৰ
 বাৰ বছৰ পাৰীগীম্ দদপী লুদুঃ বং/১৫৯/
 মিগমই মিগমী গুদুম্ চুগেঃ লা
 দঃয়িং দঃম্ৰীম্ কাঁবাঙীম্ বাঃ দুঃ বং/১৬১/
 বংকি বঃচিন্ মুৰ্কাঙীম্ লাংলেনউ গেঃ লানা
 গোচ পীনা বিলাঃ না দুং
 আপকে কাৰ্ভুচ বিগাঙী বংকি পাংগুঃ তিকাদাৰ
 চেপ্গুত্ চুলা আৰিকাং দেই/১৬৫/

০০০০

অপানই আম্ৰুংগম্ কিঃ পানই আম্ৰুংগম্
 বংকিক্ আগমীম্ মি গমী তান্মাঃ বং
 বংকি পাংগুঃ ন-না চঃ চাঃ চই
 পাৰীগই লক্কাঁনা লেনকই কুপীমাং
 আদীমপী মিগীম্ লুবমই দুঃ বঃ নী/১৭০/
 বিনোদলা পিপলী আত্ৰ চিচুমাং
 ন-বং আব্ৰুদী আব্ৰুগ্ গুলিআম্
 কাংকান্ কাংয়ুম্ ব্ৰিয়ম্ আব্দপ্ বিগাঙী/১৭৩/
 মিগমই কাঁবাঙী বাঃ চীগ্ৰা লুনাম্দীম্
 দেঃ গাই তাদ্ৰুংবং দেঃ গই কাব্দুঃ বং/১৭৫/
 পিপলী বিনুদমী চৰ্কাৰি আমিআ
 অদিয়াং আমঃত য়ুনয়গই তবঃ নী/১৭৭/
 আম্ৰনই কৃদুঙী আব্ৰই কৃদুঙী
 গুপী চিঃ কুঙী দঃ লুঙ আপ্গুঙী
 আপকে বচুলা কাদ্ৰ চুৰ্দীম্
 ইঃয়ই তক্ৰদীম্ আগ্গম্ মগেঃ লা
 পিপলী কাংকান্মী য়ুদুং কুবঃ নী/১৮২/
 তাগ্ৰক্ তাক্পিংলা তাক্ চাং গেঃলানা
 ঝিয়ই আনুক আনীদী লাংগেংলা
 আত্ৰকি তুঃ চাঃ লা আগ্গম্ মল্গুদুং/১৮৫/

বৃষই কৃদুঙী আব্বই কৃদুঙী
 লংকু লং লাব্লা বৰামী লুলাঃ না
 অইয়ই দঃ লুঙী লুবমই দুঃ বঃ নী /১৮৯/
 দঃ ঞিঃ ঞিঃ ঞিঃ চ পঃ ল ঞিঃ ঞিঃ চ
 পিপলি কাংকানা কাপীন্ ইয়াকুন?
 অকলই গ্ৰুকাঃ নী অকলই দুংকাঃ নী
 কাংকান্ কাঃ য়ুমা দঃ ঞ্ৰী অমিত্কাং /১৯৩/
 পিপলিকী আমেঃ নী বৃষমীদী কাবুংঃ-
 চাঃ চিআ চাঃ চিআ চাঃ চি আ চাঃ চিআ
 বাইআ বাইন অকল্ গ্ৰুকাঃ নী?
 বিনোদ্লা পিপলী আমিন্ মিন্গেঃ লা
 চিলাই চাঃ চি নম্কাঃ পাঃ তকুমা /১৯৮/
 অপানী পান্দাগ্গম্ মিৰীমী বীমদাগ্গম্
 চাঃ চি পিপলি আমিকলক্ নাৰ্ভমাঙাই
 নাৰ্ভাঃ উচাঃ মাং দপুচঃ লা দচাঃ চুমাং
 নাঃ নী বঃচিন্ অপানী, বাঃ বু বঃ চিন্ অপানী
 ঙক্ কৌম্পিন্ অপানী কামাং
 অগুঃ লক্কা উগনৌম্ কয়য়াঙী চিন্
 অীদীম্ চিনই নুবিনী কামাং ॥১৫

ম. দামৈকী দঃ য়িং : দামৈৰ গীতটি অতিকৈ কৰুণ। ঙদামৈ নামৰ এজনী
 সুন্দৰী গাভৰু আছিল। এদিন গাঁৱৰ ডেকা -গাভৰুৰ সৈতেবিলত মাছ মাৰি
 থাকোতে সাপৰ দংশনত দামৈ মৃত্যুমুখত পৰে।

তহিক ভালপোৱা জেকা এজনে সেই সময়ত কলিকতাৰ কলেজত পঢ়ি
 আছিল। ডেকাজনে দামৈৰ মৃত্যুৰ বাতৰি স্বপ্নৰ জৰিয়তে পাই সুদূৰ কলিকতাৰ
 পৰা চাহ বাগানৰ বাৰ চাহাবৰ উৰাজাহাজত উঠিআহি দামৈৰ মৰিশালিত বহি
 শ্ৰেমিকাৰ স্মৃতি সুৰবি সুৰবি সকলৰ ভাবে বিলাইছিল।

গীতটি তলত দিয়া হ'ল :

ক-কৃদুঙ তাতলাংকা কিন্ নী কৃদুঙ তাতলাংকা

তানিঃ ঙলোক্ তুৰ্ণাম্চী লংতুঙী য়াৰিআ
 লং তুঙী দঃ য়িচীম্ তাত্তকা কাঃ তকা
 লং তুং দামৈমী কাঃ য়িঙ চুতকা
 অইয়া দামৈ মী কাঃ য়িঙ চুতকা।
 দামৈকী কাংকানৌম্ লুঙাবী লাঃ তমাং
 তালীঃ তক্ তাকাৰীম্ কৃঙাবী লাঃ তমাং
 লীপ-লাকপ কাংকানী দুমচুগ্ মিকম কাঃ য়ুমা
 লুপ দঃ য়িং কৃয়ুমা ঞিঃ ঞিঃ গাচেঙ গীয়ুমা
 দঃ লু চঃ জন্ আজনী মীয়ুম্ কাঃ য়ুম্ দুদুঙাই
 দামৈ মী আয়াঃ লা আমৈ আমদুঙাই
 দঃ ঞিঃ ৰঃ নীব্ ৰঃ পৃষ্ঠী তমাঃ নী
 পঃ ল ৰঃ নীব্ ৰঃ পৃষ্ঠী তমাঃ নী
 অইয়া দামৈমী ৰঃ পৃষ্ঠী তমাঃ নী
 চিপাগ্ অউনৌ দামৈমী মতুৰকুপী ইদুঃ নী
 বুগ্জি দুঃনৌ দুঃ দুনৌ দঃঞি গক্ নী গক্ দুঃ নী
 মিবু তাঃ ব বলাঃ চিন্ বতুৰকুমাল্ কাবুঃনৌ
 মৌলচিনঅই দামৈব্ জীয়িত্ পঃ পিত্ কাংকুই।
 দেঃ গীম্ জঃ বম্ দ চিমাঃ ঙই মাঃ চাক্কি
 দামৈমী জঃ বম্ দুং উন্জুগ্ অউনৌ পেৰাকি
 দেঃ গীম্ য়ুদুঃ নী কাম্প কাম্পন্ আমঃ ল
 লং তুঙী দীক্ মানী কবঃ না
 লং তুঙী নীয়াঙী পাৰ্দিদৌ তকুনী
 কলিকতা কলেজৰ কাইব্ পৰিল্ দুঃ কাঃ নী
 কাইআ অীম্ না গক্কল আমিন্ উদৌম্ কিন্তমাং
 দামৈ চিকাং দঃ লুচ কাইব্ দুংকাং কলেজৰ
 লং ইদৌ দামৈব্ কাইমী লীংকান্ চুদুঃ বং
 কাইকী লাক্কে আম্ৰদৌ বাবি বাবিল চিবুকাং
 ৰাঃ চৰ দনৌ দাক্তৰ দৌ অীম্ মুম্ অীম্ না লুপাক্ত
 চিলে আঃ লে চিপীলা লীঃ য়ক্ চাঃ দা গাই
 দঃ লু আমি কৃদুঙী দঃ য়ি দঃ ম কৃদাগাই

চাক্কাইকী জাব্বে আ চাক্কাইকী জাকৈজী
 চাক্কাইকী বাঃ জীঙী চাক্কাইকী জুৰ্কাই
 কিঃ গঙী কাৰ্মিআ লুগী পাবুৰী
 তাল্লা লুগাদী ওমুগী ওচৰী
 আচি বাঃ নী বাঃ মান্না অই মননী মমান্না
 আমৈ বুলোক্ আন্চে চেনাম্ চীঃ কচিন্ কাঃ তমাং
 অইয়া দুঃ দদীম্ অঙ য়লা দুঃ দদীম্
 চীঃ কইয়ে আকন্ব লীংকিঃ পী কুকাঃ নী
 তাগাদীচিন্ বীক্কাঃ নী ওপ্পাচিন্ পীমাঃ নী
 দামৈয়া আজন্মী আচি বিয়া গাম্ভনী
 লঃ তুঙী দামৈমী আচি বিয়া গাম্ভনী
 লঃ তুঙী দামৈব্ চঃ লে বীবাগ্ পাক্কাঃ নী
 দঃ লু আম্মে তাত্ পাঃ না দুক্কুম্ দুক্কা চুগেঃ লা
 আপিয়া দামৈমী দঃ লুঃ লঃ পী জঃ তকু
 তাতপুং তাত্ পুং কলক্কী দুক্কুম্ চুকাঃ নী
 য়ুম্মা : ঙী মাঃ ঞ্ৰিব দামৈমী কাঃ পালা
 কিন্চুলাংকুল কাইব্ বিংগ বিংগল কাবদুন্নী
 বাগিচাঙই চা আব্দীম কাব্বি বিঃ বি চুতনীম্
 লাপ্‌মানী দাঃ নীঃ কি কাইমী দাঃব তাগাকুই
 দামৈ অউকী গদুম বেঃ লুদীম্ কাঃ পালা
 কাইবুলুক্ দাঃ নীমী দাঃ য়িঙী কাঃ বনী
 অইয়াচিনা আগদ দামৈকী আগদ
 কাইয়ই কাংকানুব্ লংগ লংগেলা কাবদুন্নী
 চাগ্ গুলা কাবদাগগম্ মিক্টি দ্বলা কাবদাগগম্
 লঃ তুঙী দামৈ-মী কাঃ বেগই তকুমাং অই অইয়া।।^{১০}
 ৬. তীব-তীকাংকী দঃ য়িং : 'তীব-তীকাং' দঃ য়িংটিও প্ৰেম-প্ৰণয়
 সম্পৰ্কীয়। গীতৰ নায়ক-নায়িকা অৰ্থাৎ তীব- আৰু তীকাঙ মিচিং সমাজ
 জীৱনৰ পৰিধিয়ে স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰা পৰিবেশত থাকি অবৈধ প্ৰেমত মিলন

হৈছিল। 'তীব', 'তীকাঙ'ৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় দদায়েক। ভাটীৰ কোনাৰা গাঁৱৰ পৰা
 আহি তীকাংহঁতৰ ঘৰত থাকিবলৈ লয়। তীকাংহঁতৰ ঘৰুৱা কাম-বানত তীবই
 সহায় কৰি দিছিল নিজৰ দৰেই। লাহে লাহে উভয়ৰ মাজত ভাল পোৱাৰ
 ভাব গঢ়ি উঠিছিল।

অৱশেষত মিচিং সমাজৰ ওচৰত তীব আৰু তীকাং উভয়ে অপৰাধী হ'ব
 লগা হ'ল। সমাজে তেওঁলোকৰ প্ৰেমক স্বীকৃতি নিদিলে। সমাজে প্ৰেমিক-
 প্ৰেমিকা হালক মৃত্যু দণ্ডেৰে দণ্ডিত কৰিছিল। প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ হৃদয় বিদাৰক
 বিলাপেই হ'ল তীব-তীকাঙৰ কাহিনী গীতৰ বিষয়বস্তু। গীতটো সৰ্বমুঠ
 তিনিশৰীয়া ৬৩টা পদৰ সমষ্টি। গীতটি প্ৰশ্লোত্তৰৰ শৈলীত গঢ়ি উঠিছে। যেনে

আবু অই — অইয়া তীকাঃ লক্ তীবকী তীকাঃ লক্
 অমুমা তীকাঃ লক্ গুক্‌নী লাজুকা
 অমুম্ নমদানী কাঃ লুঙ নমদানী।
 অমুম্ — অইয়া তীকাঃ লক্ গুক্‌নী লাজুকা
 তীবকী তীকাঃ লক্ গুক্‌নী অমীমাং
 মীঃ বই নমদানী কাঃ লুঙ নমদানী
 আবু অই — অইয়া জেক্‌কাঃ লক্ জেগ্‌বকী জেক্‌কাঃ লক্
 অমুমা জেক্‌কাঃ লক্ গুক্‌নী লাজুকা
 অমুমা নমদানী কাংকান নমদানী
 অমুম্ — অইয়া জেক্‌কাঃ লক্ গুক্‌নী অমীমাং
 কাবকী কীচন্ নক্ চনক্‌নী অমীমাং
 মীঃ বই নমদানী মীঃ নাম্ নমদানী।
 আবু অই — অইয়া পিঃ চন্ নক্ চনক্‌নী লাজুকা
 পিঃ বকী পিঃ চন্ নক্ চনক্‌নী লাজুকা
 অমুম্ নমদানী আংকাব নমদানী।
 অমুম্ — অইয়া পিঃচন্ নক্ চনক্‌নী অমীমাং
 পিঃ বকী পিঃ চন্ নক্ চনক্‌নী অমীমাং
 মীঃ বই নমদানী আংকাব নমদানী।
 আবু অই — অইয়া পিঃ তুঃ তক্ দীংক্‌নী লাজুকা
 পিঃ বকী পিঃ তুঃ তক্ দীংক্‌নী লাজুকা
 অমুম্ নমদানী কাঃয়ুম্ নমদানী।

অমুম্— অইয়া পিঃ তুঃ তক্ দৌকুনী অমোমাং
পিঃ বকী পিঃ তুঃ তক্ দৌকুনী অমোমাং
মোঃবই নমদানী কাঃ য়ুম্ নমদানী।

আবু অই— অইয়া দংকুংক গৃকুনী লাজুকা
চিবিঅ দংকুংক গৃকুনী লাজুকা
তুঃ বৃত্তা নমদানী আঃ পুগ্ নমদানী।

অমুম্— অইয়া দংকুংক গৃকুনী অমোমাং
চিবিঅ দংকুংক গৃকুনী অমোমাং
তুঃ বৃত্তা নমদানী আঃ পুগ্ নমদানী।

আৰু অই— অইয়া লিংকাম্গী লিঃ ব চুলাজ্জ
দুশ্ব লিংকাম্গী লিঃ ব চুলাজ্জ
মোঃ নাম্ নমদানী আচিন্ নমদানী।

○ ○ ○ ○

অমুম্ মাঃ বয়া কেপুঃ পী পিন্‌নম্ গেঃ লানা
কেঃ বকী কেঃ পুগী পিন্‌নম্ গেঃ লানা
বাঃ বই নমদানী কাঃ লুং নমদানী।
মোঃ বয়া দুম্পিপী পিন্‌নম্ গেঃ লানা
দুম্ব দুম্পি পী পিন্‌নম্ গেঃ লানা
বাঃবই নমদানী কাঃ য়ুম্ নমদানী।
মোঃ বয়া তীলান্‌পী তীবকী তীলান্‌পী
অইয়া তীলান্‌পী লান্‌ব দাক্‌কুনী
বাঃ বই জেগ্‌লান্‌পী লান্‌ব চুগেঃলা
জেগ্‌ব জেগ্‌লান্‌পী লান্‌গী দাক্‌কুনী
বাঃবই ন-দানী কাংকান্‌ ন-দানী।
মোঃ বয়া কীলান্‌পী লান্‌গী দাক্‌কুনী
কীবকী কীলান্‌পী লান্‌গী দাক্‌কুনী
বাঃ বই নমদানী কাংকান্‌ ন-দানী।
মোঃ বয়া চুম্‌লান্‌পী চুম্‌গী দাক্‌কুনী
দুম্‌চুঃ চুম্‌লান্‌পী লান্‌গী দাক্‌কুনী
মোঃবই নমদানী কাঃ লুং নমদানী।

মোঃ বয়া আত্‌কিঃ ল তুঃ পুমী চুতকা
অইয়া আত্‌কিল বাঃনৌকী আত্‌কিল
বাঃ বই ন-দানী কাঃ লু ন-দানী।^{১৭}

কাল্লনিক দঃ য়িং :

মিচিং সমাজত প্রচলিত 'কাবান' নিঃতম্ 'লুপ' নিঃতম্ 'দঃ ব' নিঃতম্
আদিক কাল্লনিক দঃ য়িং নিঃ তম্ৰ শ্রেমীভুক্ত কৰিব পাৰি। গীতসমূহত দঃ
য়িং নিঃতমৰ পৰম্পৰা বক্ষিত নহ'লেও এই গীতবোৰতে একোটি কাহিনীৰ
আভাস পোৱা যায়।^{১৮}

পঞ্চম অধ্যায়

মৌখিক কাহিনী

(ORAL NARRATIVES)

৮.০১ লেকে দঃ যিং (পুৰাণ-কাহিনী বা পুৰা কাহিনী, Myth) :

‘পুৰাণ’ৰ অৰ্থ পৌৰাণিক আখ্যান : ‘পুৰাণম্ আখ্যানম্’ অৰ্থাৎ পৌৰাণিক কথাবৃত্ত অথবা ‘মিথ’ বা ‘মিথলজি’ৰ (Mythology) অন্য নাম পুৰাণ, অৰ্থাৎ প্ৰাচীনকালত উৎপত্তি হোৱা আৰু সত্য বুলি গণ্য কৰা পৰম্পৰাগত কাহিনীৰ মিথ। কোনো জনগোষ্ঠীৰ সৃষ্টি তত্ত্ব আৰু অলৌকিক পৰম্পৰা, তেওঁলোকৰ বিশ্বাসত স্থান পোৱা দেৱ-দেৱী আৰু বীৰ পুৰুষৰ কাৰ্য্যৱলী তথা সেই জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক লক্ষণ, ধৰ্মীয় বিশ্বাস আদিয়েই মিথৰ উপজীৱ্য।^১

‘মিথ’, ‘মিথলজি’ আৰু ‘পুৰাণ’— এই তিনিটা পদৰ মাজত বিশেষ পাৰ্থক্য নাই অন্ততঃ অৰ্থৰ ফালৰ পৰা। ইংৰাজী ‘মিথ’ পদটো লেটিন ‘মিথজ’ (Mithas), গ্ৰীক ‘মিথজ’ (Mithos) আদিৰ পৰা উদ্ভৱ হৈছে। ইয়াৰ অৰ্থ কাহিনী, কথা আদি। গ্ৰীক, লেটিন ভিন্ন ইন্দো-ইউৰোপীয় ভাষাগোষ্ঠীৰ অন্য ভাষাতো ‘মিথ’ ‘মিথো’ ৰূপৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। প্ৰাচীন ভাৰতীয় আৰ্য ভাষা বৈদিক আৰু সংস্কৃততো এই ৰূপ বিশেষ প্ৰায় একেই অৰ্থতে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। ‘ঋকবেদ’ত ‘মিথো’ পদৰ প্ৰয়োগ বিভিন্ন স্থানত লক্ষ্য কৰা যায়। ঋকমতন্ত্ৰৰ পৰা ‘বৃহৎ কথালৈকে বিভিন্ন বৈদিক আৰু সংস্কৃত সাহিত্যত ‘মিথ’ পদটো পাৰম্পৰিক আলোচনাৰ— অৰ্থ বুজাবৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। লেটিন আৰু গ্ৰীক Mythos বা Mythus শব্দৰ পৰা ইংৰাজীত Myth ৰূপ পোৱাৰ নিচিনাকৈ বৈদিক মিথস্ পদটোৱে সংস্কৃতত মিথঃ ৰূপ লাভ কৰিছে। দ্বিতীয়তে গ্ৰীক, লেটিনৰ Mythus পদৰ দৰে সংস্কৃততো ‘মিথুন’ পদৰ মূল কিস্তি মিথ।^২

মিথবোৰ সাধাৰণতে গদ্য বা পদ্য উভয়তে ৰচিত হ’ব পাৰে। এইবোৰ যিখন সমাজত প্ৰচলিত সেই সমাজৰ জনসাধাৰণে ইয়াক দূৰ অতীত সংঘটিত জাগতিক ব্যাপাৰৰ সত্য বৰ্ণন ৰূপে বিবেচনা কৰে আৰু এই সমাজৰ সদস্যসকলে বিশ্বাস আধাৰত পৰম্পৰাগতভাৱে সেইবোৰৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাৰ ভাব পোষণ কৰি আহিছে। অজ্ঞান, সন্দেহ অথবা অবিশ্বাস আদি খণ্ডনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় ব্যাখ্যাৰ প্ৰামাণিক সমল ৰূপেও মিথবোৰ গ্ৰহণ কৰা দেখা যায়। মিথবোৰ স্বৰূপাৰ্থত স্বমতগ্ৰহৰ (Dogma) মূৰ্ত ৰূপ মাথোন। এইবোৰ সৃষ্টিতত্ত্ব সম্পৰ্কীয় বৰ্ণনাৰে সমৃদ্ধ। মিথবোৰ প্ৰায়েই ধৰ্মীয় প্ৰসংগৰ লগত সংপৃক্ত। মিথৰ প্ৰধান চৰিত্ৰবোৰ সাধাৰণতে দেৱ-দেৱী বা দেৱানুগৃহীত ব্যক্তি। জগত্ সৃষ্টি, মানৱৰ উৎপত্তি, মৃত্যুৰ বৰ্ণন, চৰাই-চিৰিকতি আৰু জন্তু আদিৰ জন্ম, ভৌগোলিক বৈশিষ্ট্য, নৈসৰ্গিক ঘটনাৰ যথাযথ বৰ্ণন মিথবোৰত পোৱা যায়। দেৱ-দেৱীৰ বিভিন্ন কাৰ্য্যৱলী, তেওঁলোকৰ প্ৰেম-প্ৰণয় তেওঁলোকৰ পাৰিবাৰিক সম্পৰ্ক, যুঁজ-বাগৰ, কাজিয়া-পেচাল, সৌহাৰ্দ্য, জয়-পৰাজয় আদিৰ উপস্থাপন মিথৰ অন্যতম বিশেষত্ব। মিথ-এ ধৰ্মীয় ক্ৰিয়া-কাণ্ডৰ অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ আৰু সেইবোৰৰ লগত জড়িত নিষিদ্ধ আচৰণ সম্যক পৰিচয়্যো দিব পাৰে।^৩

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত এনেধৰণৰ কাহিনীবোৰক লৈয়ে ‘দঃয়িং’ বা ‘দঃ য়িং’ বোলা হয়। লেকে- পুৰণি, দঃ যিং— কথা বা সাধু, অৰ্থাৎ পুৰণি কথা বা সাধু। এই লেকে দঃ যিংবোৰত বিশেষকৈ দেৱতা আৰু মানুহৰ কাজিয়াৰ পৰিণতিত সৃষ্টি হোৱা পূজা-উপাসনা আদিক বৰ্ণনা পোৱা যায়। ইয়াৰ বাহিৰেও জীৱ, জগত, দেৱ-দেৱী আদিৰ সৃষ্টিমূলক বৰ্ণনা এইবোৰ কাহিনীৰ প্ৰধান বিষয়বস্তু। মিচিং সমাজত মুখ্য পৰম্পৰা প্ৰচলিত দুটিমান মিথৰ কথাংগ তলত দিয়া হ’ল।

ক. মানৱ আৰু ভূত প্ৰেতৰ জন্ম কথা : সৃষ্টিৰ পূৰ্বে মহাশূন্যৰ বাহিৰে বিশ্বজগতত একো নাছিল। সৃষ্টিকৰ্তা চেঃ দি আৰু তেওঁৰ পত্নী মেঃ ল-এ প্ৰথম মানৱ আৱতানি আৰু তেওঁৰ ভায়েৰ আৱতাৰক সৃষ্টি কৰিলে। আৱতানিৰ ‘নিব’ আৰু আৱতাৰৰ ‘ৰ’ব’ নামেৰে একোটাকৈ পুত্ৰ-সন্তান আছিল। ৰ’ব নিবৰ অন্যায় চিন্তা কৰা হেতু নিবয়ে কৌশল কৰি ৰ’বক মৰ্ত্যলৈ খেদি পঠিয়ালে।

১. নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা : ‘পুৰাণ : মিথ’ (স্মৃতি গ্ৰন্থ অসমীয়া সাহিত্য চ’ৰা

২. নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা : প্ৰাগুক্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ২৯

৩. William R. Bascom : Contributions to Folkloristics, P. 98

ব'ব-এ মানুহৰ স্বভাৱ-চৰিত্ৰ এৰি আসুৰিকভাৱ গ্ৰহণ কৰি মানুহৰ অপকাৰ সাধিবলৈ ধৰিলে। সি 'এপম' বা কই' নামৰ ভূত-প্ৰেতবোৰ জন্ম দিয়ালে। নিবৰ পৰা মানৱৰ সৃষ্টি হ'ল।

খ. ধানৰ জন্ম কাহিনী : উৎসৱ-অনুষ্ঠানৰ জন্ম : আবুতানিয়ে দণ্ডিৰ জীয়েক 'য়াচিক' বিয়া কৰোৱাৰ সময়ত পৃথিৱীত খাদ্যৰ নাটনি আছিল। আবুতানিয়ে উপায়ন্তৰ নেদেখি এদিন কুকুৰ এটা লগত লৈ শহুৰেক দণ্ডিৰ ওচৰলৈ মাটিৰ তলেদি যাত্ৰা কৰিছিল। পোনতে তেওঁ 'কঃ জে ও'ৰ (লক্ষ্মীদেৱী) ঘৰলৈ গৈ পৃথিৱীত খাদ্যৰ নাটনি হোৱাৰ কথা কোৱাত লক্ষ্মীদেৱীয়ে মৰমতে আবুতানিক কিছুমান শস্যৰ গুটি দি কেনেকৈ সিঁচিব লাগিব তাকো শিকাই দিলে। আৰু ক'লে যে, শস্য সিঁচা দিনটোৰ পৰা পাঁচ দিনলৈকে পথাৰলৈ গৈ শস্য চাব নোৱাৰিব। লগতে ভাল হ'লে প্ৰতি বছৰে 'কঃ জেয়াংগঙৰ' নামত এটা ডাঙৰ সকাম ৰাজহুৱাভাৱে পাতিবৰ বাবেও তেওঁ আবুতানিক নিৰ্দেশ দিলে।

কঃ জেয়াংগঙৰ নিৰ্দেশমতে আবুতানিয়ে পৃথিৱীলৈ ঘূৰি আহি শস্য সিঁচিলে। পাঁচ দিনৰ মূৰত পথাৰলৈ গৈ তেওঁ দেখে যে, কপৌ চৰায়ে শস্যবোৰ খাই শেষ কৰিলে। তাকে দেখি আবুতানিয়ে বেজাৰ মনে কান্দিবলৈ ধৰিলে। এনে সময়তে হাবিৰ মাজৰ পৰা 'চেউকাৰী' নামৰ এগৰাকী দেৱতাই ওলাই আহি আবুতানিক কন্দাৰ কাৰণ সুধিলে। আবুতানিয়ে চেউকাৰীৰ ওচৰত সকলো ঘটনা বিৱৰি ক'লে। চেউকাৰীয়ে ধেণুকাঁড়েৰে কপৌ চৰাইৰ টোঁটোলাত থকা ধানবোৰ উলিয়াই দিলে আৰু আবুতানিয়ে পুনৰ ধান সিঁচিলে। এইদৰে ধানৰ খেতিৰ সৃষ্টি হ'ল আৰু আলি-আই-লুগাং উৎসৱৰ পৰম্পৰা আৰম্ভ হ'ল।^৫

চেউকাৰীয়ে কৰা সহায়ৰ প্ৰতিদান স্বৰূপে ধান চপোৱাৰ পাছত চেউকাৰীকে আদি কৰি দেৱতাসকলক আবুতানিয়ে তিনিটা ডাঙৰ পূজা দিব লগা হ'ল।

এদিন আবুতানি পথাৰলৈ ধান কাটিবলৈ গ'ল। এনেতে হাবিৰ পৰা এদল দেৱতা ওলাই আহি বিনা অনুমতিত হাবি-কাটি খেতি কৰাৰ বাবে আবুতানিৰ লগত কাজিয়া কৰিবলৈ ধৰিলে। অৱশেষত ক্ষতিপূৰণ স্বৰূপে দেৱতাসকলে আবুতানিৰ পৰা এটা ডাঙৰ পূজা বিচাৰিলে। দেৱতাসকলে নিৰ্দেশ দিলে যে, পূজাত পঃ ৰ আপং (ছাই মদ) আৰু কুকুৰা বলি দি সমূহ দেৱতাক সন্তুষ্ট কৰিব লাগিব। এইদৰে 'দবুৰ' পূজাৰ পৰম্পৰা আৰম্ভ হ'ল।^৬

চেউকাৰীৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি আবুতানিয়ে এটা ডাঙৰ ৰাজহুৱা মটুপ ঘৰ সাজি চেউকাৰীক আদি কৰি 'কাৰ্চিং-কাৰ্চাক, কঃ জেয়াংগ', চেঃ দি আৰু মেঃ ল, চিনী মাঃ ব (মৰা-মৃতক) আদি প্ৰত্যেকলৈ একোটকৈ গাহৰি বলি দি পূজা কৰিলে। এনেদৰে পঃগাং (নৰা ছিগা) উৎসৱৰ পৰম্পৰাৰ সূত্ৰপাত হ'ল।^৭

গ. মিজো মিমাত ভূতৰ জন্ম কথা : সৃষ্টি কৰ্তাই মানুহবিলাকক স্ৰজন কৰাৰ পিছত এদিন সকলো মানুহে গোট খাই নিজ নিজ অভিপ্ৰায় জনাবলৈ সৃষ্টি কৰ্তাৰ ওচৰলৈ গ'ল। এহাল ককাই-ভায়েকৰ বাহিৰে আন সকলোৱে সৃষ্টি কৰ্তাৰ ওচৰত নিজৰ নিজৰ মনোভাব ব্যক্ত কৰিলে আৰু পৃথিৱীত কেনেকৈ চলিব লাগে ইত্যাদি বিষয়ে সৃষ্টি কৰ্তাৰ পৰা পৰামৰ্শ ল'লে। ককায়েক-ভায়েক হালৰ ওপৰত সৃষ্টিকৰ্তাৰ খং উঠি শাও দিলে 'তহঁত দুয়ো মানুহো নহবি দেৱতাও নহবি—মিজোমিমাত হৈ থাকগৈ'। পৰিণতি স্বৰূপে সিহঁত দুয়ো পৃথিৱীত মিজোমিমাত বা আপদীয়া দেও-ভূত হৈ জন্ম ল'লে।^৮

ম. বিজুলী আৰু ঢেৰেকণিৰ জন্ম কথা : এজন মানুহৰ পানবৰ নামেৰে এজন ল'ৰা আৰু পানৈ নামেৰে এজনী ছোৱালী আছিল। মোমায়েকৰ ঘৰৰ বিয়াত সহায় কৰিবৰ কাৰণে মাক-বাপেকে দুয়োকে মোমায়েকৰ ঘৰলৈ পঠিয়ালে। বাটতে এটা জান আছিল। জানটোৰ পানী কিমান দ আছিল ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে পানৈয়ে মেখেলা কোঁচাই যাবলৈ ধৰিলে। এই দৃশ্য দেখি পানবৰৰ মনটো কেনেবা কেনেবা লাগিব। পানৈ যে তাৰ ভনীয়েক আছিল সি পাহৰি গ'ল। সি মোমায়েকৰ ঘৰলৈ নগৈ ঘূৰি আহি মনে মনে ধানৰ ভঁৰালত সোমাই থাকিল।

দুদিনমানৰ পিছত পানৈ ঘূৰি আহি দেখে যে পানবৰ ঘৰত নাই। শেষত মাকে পানবৰক ভঁৰালত বিচাৰি পালেগৈ। মাকে পানবৰক কি লাগে বুলি সোধাত পানবৰে ক'লে যে, সি পানৈক বিয়া কৰাব খোজে, নহ'লে সি নাখাই নবই মৰিব। মাক-পাবেকে পানবৰক বহুতো বুজালে তথাপি সি সৈমান নহ'ল। ককায়েক পানবৰৰ আকোৰ-গোজৰ কথা শুনি পানৈ নৈৰ পাৰলৈ গ'ল আৰু ঈশ্বৰক চিন্তা কৰি চৰাই হৈ আকাশলৈ উৰি গ'ল। পানবাৰে নৈৰ পাৰলৈ গৈ গছ এজোপাত উঠি চৰাইজনীক মাতিলে কিন্তু চৰাইজনীয়ে তাৰ কথালৈ কাণ

৫. দুৰ্গা, বেগণ : 'মিক বা মিব্ মিবু আঃ বাং' (মিচিং সংস্কৃতিৰ আলোচনা), পৃঃ ৩৬৯

৬. দুৰ্গা বেগন, প্ৰাকৃত গ্ৰন্থ, পৃঃ ৩৭০

৭. তৰুণ চন্দ্ৰ পামে গাম : মিচিং সাধু, পৃঃ ১২

নিদি আকাশৰ ওপৰলৈ উৰা মাৰিলে। তাকে দেখি পানবৰেও চৰাই হৈ পানৈৰ পিছে পিছে সোঁ সোঁকৈ খেদি গ'ল। পানৈ গৈ ডাৱৰৰ মাজত সোমাল আৰু বিজুলী হ'ল। পানবৰেও ঢেৰেকণি হৈ ডাৱৰৰ মাজে মাজে বিজুলী স্বৰূপা পানৈক বিচাৰিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু আজিলৈকে পপীয়া পানবৰে পানৈক লগ ধৰিব নোৱাৰিলে। ডাৱৰৰ মাজে মাজে পানৈয়ে ৰচকী বিজুলী ৰূপেৰে নাচি ফুৰে আৰু পপীয়া পানবৰে ঢেৰেকণি হৈ গুজৰি-গুমৰি মৰে।^৮ এইদৰে বিজুলী আৰু ঢেৰেকণিৰ সৃষ্টি হ'ল।

এই সাধুটোৰ আন এটা ৰূপ বড়ো-কছাৰীৰ সমাজতো প্ৰচলিত। এই সাধুটোৰ মতে 'ৰাওগা-ৰাওগী' নামে এহাল ককায়েক-ভনীয়েক আছিল। ককায়েক ৰাওগাই ভনীয়েকক বিয়া কৰাবৰ কাৰণে গুপতে দিন ঠিক কৰিলে। আবুয়েকৰ পৰা আচল কথাটো জানিব পাৰি ৰাওগীয়ে আকাশলৈ উৰা মাৰিলে। ৰাওগায়ে ৰাওগীৰ পিছে পিছে খেদি গ'ল। ৰাওগীয়ে খঙতে খেদি যোৱা ককায়েকক অবাইচ মতেৰে গালি পাৰি মেঘৰ আঁৰে আঁৰে পলাই ফুৰিবলৈ ধৰিলে। তাকে দেখি লাজ-অভিমানত ৰাওগা গৰ্জি উঠে। আজিও আকাশত ৰাওগীয়ে টিকা দেখুৱাই বিজুলী চমকায় আৰু ৰাওগাই মেদিনী কপাই গৰ্জি থাকে।^৯

দুয়োটা মিথৰ মাজত চৰিত্ৰ আৰু চৰিত্ৰবোৰৰ প্ৰকাৰৰ মাজত সাদৃশ্য দেখা যায়। পাত্ৰ-পাত্ৰী দুয়ো ভায়েক-ভনীয়েক। দুয়োটা মিথতে ককায়েকে ভনীয়েকক বিয়া কৰাব খোজে আৰু অবৈধ বিয়াৰ পৰা হাত সাৰিবৰ বাবে নায়িকাই বিজুলী ৰূপ গ্ৰহণ কৰে আৰু ককায়েক ঢেৰেকণি হৈ বিজুলীৰ পিছে পিছে খেদি যায়। মিচিং মিথটোত ককায়েক আৰু ভনীয়েক চৰাই হোৱা কথাংগ বড়ো-কছাৰীৰ মিথটোত দেখা নাযায়।

৬. বৃহ, বৃহ আৰু বৃহ দেৱতাৰ জন্ম কথা : চেঃ দি মেংলৰ আন এগৰাকী কন্যা-সন্তান হ'ল 'পাঁদং আনা'। পাঁদং মাতৃয়ে কেইবাটাও সন্তান জন্ম দিয়ে। এইবিলাকৰ ভিতৰত বৃহ, বৃহ আৰু বৃহ উল্লেখযোগ্য। পিছলৈ এই সন্তানকেইটিয়েও লাঃ দাং, লাঃ য় নামে কেইবাটাও দেৱতাক জন্ম দিয়ে। পৃথিৱীত মানুহ জন্ম হোৱাৰ সময়ত জীৱ-জন্তু, দেৱতা মানুহ একেলগে বাস কৰি আছিল। পিছলৈ সিহঁতৰ বংশ বৃদ্ধি হোৱাত থাকিবলৈ ঠাই নোহোৱা হ'ল। পিছত লীৰং-ৰং

দং আৰু চুচং মিষ্টা নামৰ ঘনচিৰিকা চৰাই দুটাক মাটিৰ ভাগ কৰি দিবৰ কাৰণে কঁবাঙে নিয়োগ কৰিলে। বৃহ, বৃহ আৰু বৃহৰ ভাগত পানীহে পৰিল। তেতিয়াৰে পৰা সিহঁত 'আচি' (উই, জলদেৱতা) হৈ থাকিল।^{১০}

৮.০২ ৰাঙাম্ দঃ য়িং (জনশ্ৰুতিমূলক কাহিনী বা Legend) :

বুৰঞ্জীমূলক কথা অৱলম্বন কৰি কিছুমান ঘটনা অথবা স্থানৰ বা ব্যক্তিৰ সৈতে জড়িত কাহিনী মুখে মুখে চলে ইংৰাজীত তাক লেজেণ্ড বোলে।^{১১} অসমীয়াত আৰু মিচিংত এনে শ্ৰেণীৰ কাহিনীক ক্ৰমে জনশ্ৰুতি আৰু ৰাঙাম্ দঃয়িং ৰূপে জনাজাত। এইবিলাক সত্য ঘটনা নহ'বও পাৰে।

বস্তা আৰু শ্ৰোতা উভয়ৰে দৃষ্টিত জনশ্ৰুতিবোৰ সত্য। জনশ্ৰুতিত আজিৰ জগতৰ লগত কিছু পৰিমাণে সাদৃশ্য থকা আন এখন জগতৰ পৰিচয় পাব পাৰি। জনশ্ৰুতিবোৰত ধৰ্মীয় ভাৱৰ প্ৰাধান্য থাকিলেও মিথতকৈ এইবোৰ কিছুপৰিমাণে ধৰ্ম নিৰপেক্ষ। মিথত দেৱ-চৰিত্ৰৰ প্ৰাধান্য আৰু জনশ্ৰুতিত মানৱ চৰিত্ৰৰ প্ৰাধান্য দেখা যায়। জন প্ৰব্ৰজন, যুদ্ধ-বিগ্ৰহ, জয়-পৰাজয়, অতীতৰ বাৰ পুৰুষসকলৰ কাৰ্য-কলাপ, সিংহাসন আৰোহণ আদিৰ বৰ্ণন জনশ্ৰুতিত পোৱা যায়। ইতিহাস, স্থানীয় বুৰঞ্জী, পৰম্পৰাগত কাহিনী, ভূত-প্ৰেত, পৰী, সাধু-সন্ত আদি বিভিন্ন দিশৰ ওপৰতো জনশ্ৰুতিয়ে আলোকপাত কৰে।^{১২}

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মিথ-জনশ্ৰুতিবোৰৰ তেওঁলোকৰ সমাজত পৰম্পৰাগতভাৱে মুখে মুখে চলি অহা কিছুমান অলিখিত প্ৰাচীন ইতিহাস সদৃশ, কাৰণ মিচিং সমাজৰ উৎপত্তি প্ৰব্ৰজন, ভাষা আৰু বিভিন্ন নদ-নদী ঠাইৰ নাম, যুদ্ধ-বিগ্ৰহ আদিৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কীয় বৰ্ণনাকথি এই জনশ্ৰুতিবিলাকত সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশ পাইছে। তলত কেইটামান জনশ্ৰুতিৰ কথাংগ উল্লেখ কৰা হ'ল।

ক. মিচিং ভাষাৰ লিপি^{১৩} আৰু খ. সোণ-ৰূপ জখলা।^{১৪}

গ. চিয়াং নদীৰ নামকৰণ : পুৰণি কালত দিহং নদীৰ দুয়ো পাৰে বাস কৰি থকা পাঃ দামৰ মুখিয়াল মাটিবাং আৰুমিয়ঙৰ মুখিয়াল কেপ্টি চিমাডৰ

১০. Dembeswar Deley, Iutad, pp. 3-6

১১. প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামী : অসমীয়া জনসাহিত্য, পৃঃ ১০৬

১২. নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা, 'পুণা' মিথ (স্মৃতিগ্ৰন্থ, অসমীয়া সাহিত্য)

১৩. পৃষ্ঠাত চাওক

১৪. পৃষ্ঠাত চাওক

৮. তৰুণচন্দ্ৰ পামেগাম : প্ৰাণপ্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ২০

৯. ভবেন নাৰ্জী : বড়ো-কছাৰীৰ জনসাহিত্য, পৃঃ ৭৮

মাজত বিবাদ লাগিল। মাটবাঙক কেপ্‌চিয়ে হত্যা কৰে। কেপ্‌চিৰ ওপৰত পোটকতুলিবৰ কাৰণে পাণ্ডামসকলে ভৈয়ামৰ পেণ্ড ফৈদৰ মুখ্য গুঃ তুঙৰ সহায় ল'লে। দুয়োপক্ষৰ মাজত ৰণ লাগিল। তিবোতা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ বাহিৰে কেপ্‌চিৰ ফৈদৰ সকলো লোক নিহত হ'ল। ৰণত জিকি পাঃ দাম ফৈদৰ লোকসকল ঘৰলৈ ঘূৰি আহিল। বাটতে আছিল দিহং নৈ। তেওঁলোকে নাৱত উঠি খেৱা দি নৈখনৰ মাজ ভাগ পালেহি। তেনেতে নদীৰ পানীত প্ৰকাণ্ড চাকনৈয়া এটি দেখা পাই তুঙচুগে তেওঁৰ ডাৰসাম্য হেৰুৱাই চাকনৈয়াৰ বুকুত পৰিল। সেই শোকাৱহ ঘটনাৰে পৰা দিহং নৈখন চিয়াং আবুং নামেৰে জনাজাত হ'ল। 'চি' মানে পানী আৰু 'য়াং' মানে মৰাশ অৰ্থাৎ মৰাশ উপজি যোৱা নৈ।^{১৫}

এই জনশ্ৰুতিটোক স্থানবাচক জনশ্ৰুতি আখ্যা দিব পাৰি।

ঘ. মুৰ্‌কং চেলেক্ : অসমৰ পূৱ-প্ৰান্তত দিহং আৰু দিবং নৈৰ সংগম স্থলৰ পশ্চিমে চিৰি লুইতৰ পাৰত বৰ্তমান অৰুণাচলৰ গাতে লাগি থকা অঞ্চলটোৰ নামেই হ'ল মুৰ্‌কং চেলেক্। বৰ্তমান ই ধেমাজি জিলাৰ জোনাই মহকুমাৰ অন্তৰ্গত মুৰ্‌কং চেলেক্ নামৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কত এটি জনশ্ৰুতিৰ চলতি দেখা যায়। জনশ্ৰুতিটো তলত দিয়া হ'ল।

মানৰ অসম আক্ৰমণ কৰাৰ সময়ত সিহঁতে অসমৰ গাঁও-ভূঁই লুটি ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰেৰে উজাই গৈ মিচিমিৰ দেশ অতিক্ৰম কৰি স্বদেশলৈ ঘূৰি যোৱাৰ সময়ত এই অঞ্চলত বাস কৰা আদী, মিচিং লোকে সিহঁতক আগভেটি ধৰিছিল আৰু ন-দিহিং নৈৰ পাৰ কৰি দিবলৈ মানহঁতক কথা দিলে। মানহঁত গোটি খালে মীণ্ডলুংতুং (বৰ্তমান বেৰা চাপৰিৰ ওচৰত) নামে এখন ঠাইত। আদী, মিচিংসকলে চক্ৰান্ত কৰি মানহঁতক নিমন্ত্ৰণ জনালে। আপুৰুৰ নিচাত মান সৈন্যবিলাক মতলীয়া হ'ল। তেনে সোণালী সুযোগতে আদী-মিচিংসকলে অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ সৈতে মান সৈন্যক আক্ৰমণ কৰিলে। এই আক্ৰমণত আটাইবোৰ মান সৈন্য নিহত হ'ল। মান সৈন্যই অসমৰ প্ৰজাৰ পৰা লুটি নিয়া ধন-সম্পত্তি, টকা-কঢ়ি, সোণ-ৰূপ আদি সেই চাপৰিতে পৰি থাকিল। বহু বছৰৰ পিছত সেই অঞ্চলত বসতি কৰা লোকসকলে খেতিৰ বাবে হাবি কাটোতে বা চিকাৰ কৰিবলৈ যাওঁতে পৰি থকা ধন-সম্পত্তিবোৰ উলুৱনি-খেৰণিৰ মাজৰ পৰা বুটলি

১৫. গণেশ পেণ্ড : 'অসমৰ ঠাইৰ নাম আৰু নদীৰ নামত মিচিং শব্দৰ অৱদান', (কুৱাদ), পৃঃ ১১-১৪

অনাৰ বাবে এই ঠাইখনৰ নাম হ'ল মুৰ্‌কং চেলেক্।^{১৬} 'মুৰ্‌কং' মানে টকা আৰু চেলেক্ মানে খেৰণি-চাপৰি অৰ্থাৎ টকাৰ চাপৰি।

এতিয়াও জোনাই চহৰৰ গাতে লাগি থকা মুৰ্‌কং চেলেক্ নামৰ এখন মিচিং গাঁও আছে। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ গৰাখহনীয়াৰ দ্বাৰা পূৰ্বৰ মুৰ্‌কং চেলেক্ চাপৰিখন বিধ্বস্ত হোৱাত সেই ঠাইৰ মিচিংসকল জোনাই চহৰৰ ওচৰলৈ উঠি আহে।

ওপৰোদ্ধিখিত জনশ্ৰুতিটো বুৰঞ্জীমূলক বা ঐতিহাসিক জনশ্ৰুতিৰ পৰিসীমাত ধৰিব পাৰি, যিহেতু ইয়াত মানৰ দ্বাৰা অসম আক্ৰমণ— এই ঐতিহাসিক ঘটনাটোৰ সাধাৰণ আভাস পোৱা যায়। দ্বিতীয়তে স্থানবাচক জনশ্ৰুতিৰ সমলো এই জনশ্ৰুতিটোত বিদ্যমান।

ঙ. নাৰদ নলা : শ্ৰীকৃষ্ণই ৰুক্মিণীক কুণ্ডিল নগৰৰ পৰা হৰণ কৰি আনোতে বাটতে জিৰণি লৈ থকা সময়ত শ্ৰীকৃষ্ণই নাৰদক এফলীয়াকৈ মাতি নি এটা নলাৰ পাৰত কথাপতাৰ কাৰণে উক্ত নলাটোৰ নাম হ'ল নাৰদ বা নাৰাদা নলা। আন এটা জনশ্ৰুতিৰ মতে এই নলাটোত বনৰীয়া জন্তুৱে অৰ্থাৎ চুম্বনবোৰে পানী খাইছিল। সেইকাৰণে এই নলাটোৰ নাম হয় চুম্বন নলা। পিছত চুম্বনৰ পৰা বিকৃতি ঘটি চিমন নাম হ'ল। আকৌ কোনো কোনোৱে নলাটোৰ বালিবোৰ চিমেণ্টৰ নিচিনা হোৱাৰ বাবে নলাটোৰ নাম থয় চিমন নলা।^{১৭}

চ. মিচিংসকলৰ প্ৰব্ৰজনৰ লগত জড়িত জনশ্ৰুতি : য়াক্‌কং কং বেৰঃ য়াক্‌কং আৰু বেৰ আছিল দুই ভাই-ককাই। সিহঁতে সুখ-শান্তিৰে এটা পৰ্বতীয়া অঞ্চলত বাস কৰিছিল কালক্ৰমত পৰ্বতৰে ওচৰ-চুবুৰীয়া পাণ্ডাম পৰিয়ালৰ সৈতে তেওঁলোকৰ সামাজিক কাৰণবশতঃ বিবাদ আৰম্ভ হয়। সেই বিবাদেই শেষলৈ 'মিমাগ'ৰ (যুদ্ধ) ৰূপ লয় আৰু দুয়োটি পৰিয়ালেই 'মিমাগ'ৰ বাবে সাজু হয়।

য়াক্‌কং আৰু কংবেৰৰ ঘৈণীয়েকহঁতে বহুতো জলকীয়া শুকাই গুৰি কৰি থ'লে। যুদ্ধৰ দিনাখন তেওঁলোকৰ প্ৰত্যেকজনীয়ে হাতত একোখনকৈ অঁপ (কুলা) লৈ ঘৰৰ ভিতৰত জুহালত জুই ধৰি জলকীয়া গুৰিবোৰ জ্বলাই দিবৰ বাবে সাজু হৈ থাকিল। আনফালে য়াক্‌কং কংবেৰে হাতত অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ লৈ ঘৰৰ ভিতৰত লুকাই থাকিল।

নিৰ্দিষ্ট দিন আৰু সময়ত পাণ্ডাম পৰিয়ালৰ লোকসকলে মিমাগৰ বাবে

১৬. সংবাদদাতা : ডিৰাম কুমাৰ, ৫৫

১৭. গণেশ পেণ্ড, প্ৰাগুণ্ড গ্ৰন্থ, পৃঃ ১১-১৪

সাজু হৈ চিঞৰি চিঞৰি যাক্ক আৰু কঃবেবৰ ঘৰ পালেহি। লগে লগে যাক্কঃ কঃবেবৰ ঘৈণীয়েকহঁতে আপৰ সহায়েৰে শুকান জলকীয়াৰ গুৰিবোৰ পাঃদাম লোকসকলৰ গালে জাৰি দিলে। আনফালে জলকীয়া গুৰিবোৰ জুইত জলাই দিয়াত গোটেই ঠাইতে জলকীয়াৰ গোন্ধ বিয়পি পৰিল। শত্ৰু পক্ষই বিতত হৈ মাটিত বাগৰি পৰিল। দুয়ো ককাই-ভায়েকে সিহঁতক থেকেচি কাটিলে। ইয়াৰ পিছতে দুয়ো ককাই-ভায়েকে নিজৰ নিজৰ সৈতে নাৱত উঠি ভটীয়াই আহি ভৈয়ামত উপস্থিত হ'ল।^{১৮}

৮.০৩ দঃয়িং : সাধুকথা

সাধুকথা লোক-সাহিত্যৰ অন্য এক বিশিষ্ট উপশ্ৰেণী। এই সাধুকথাৰ সকলো দিশ সামৰি এটা সূত্ৰ (Definition) দিয়া কঠিন। মৌখিক সাহিত্যৰ অন্য উপ-শ্ৰেণীবোৰৰ দৰে সাধুকথাও মৌখিক পৰম্পৰাত প্ৰচলিত। এইবিধ মৌখিক সাহিত্যৰ এটি বিশেষত্ব হৈছে, ই এখন সমাজৰ পৰা আন এখন সমাজলৈ, এখন দেশৰ পৰা আন এখন দেশলৈ বিস্ফাৰিত (Defused) হয়। ইউৰোপীয় পণ্ডিতসকলে সাধুকথাৰ বিভিন্ন ৰূপৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখুৱাবৰ কাৰণে মাৰ্চেন (Marchen), চেজেন আদি কিছুমান নাম ব্যৱহাৰ কৰিছে। কিন্তু অসমীয়াত সাধুকথা বুলিলে লোক-সমাজত মুখে মুখে প্ৰচলিত উপাখ্যান, পৰম্পৰাগত আখ্যান আদিক সূচিত কৰা হয়।^{১৯}

সাধুকথা সৃজন ধৰ্মী কলা (Creative art)। এইবোৰ কোনো সমাজত অনামী নিৰ্মাতাই মুখে মুখে ৰচনা কৰি সমাজলৈ ঠেলি দিয়ে। সেয়ে ই ব্যক্তি বিশেষৰ নিৰ্মিত নহৈ সমাজৰ নিৰ্মিত হ'বলৈ বাধ্য হ'ল। সাধুকথা জীৱন্ত কলা (Living art)। কাহিনী কথন যুগ নিৰপেক্ষ। মানুহে সাধুকথা ক'বলৈ আৰু শুনিবলৈ ভাল পায়। ইয়াৰ পৰিণতিতে যুগে যুগে, দেশে দেশে সাধুকথাৰ সৃষ্টি হৈছে।^{২০}

তেনেদৰে পুৰণি সাধুকথাৰ জন্মত নতুন সংযোজন, পৰিৱৰ্তন, পৰিৱৰ্ত্তন আদি প্ৰক্ৰিয়াও অহৰহ চলি আছে। সাধুকথা বিভিন্ন কথ্যাংগৰ (Motifs) সমষ্টি। সাধুকথাৰ সুকীয়া ৰূপ, সংযুক্তি, বিষয়-বস্তু আৰু প্ৰসংগ বা অনুৰংগ বৰ্তমান।

১৮. সংবাদদাতা, সোমেশ্বৰ কুলি ৭০, বৰমুকলি গাঁও, ৫/১২/৮৯

১৯. বিবিকি কুমাৰ বৰুৱা : অসমৰ লোক সংস্কৃতি, পৃঃ ৩৮

২০. Linda Degh : Folk Narrative' in Folklore and Folklife, ed. R. M. Dorson, p. 53

সাংস্কৃতিক অনুৰংগ সাধুকথাৰ অপৰিহাৰ্য বিশেষত্ব।^{২১}

'Folk tale' পৰিভাষাৰ প্ৰতিশব্দ ৰূপে অসমীয়াত সাধুকথা, সাঁজো কথা, উক কথা আদি পদ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। মিচিং সংস্কৃতিত সাধু কথাৰ সমাৰ্থক ৰূপে 'দঃয়িং' পদটো ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

সাধুকথাৰ বিষয়বস্তু, প্ৰসংগ আৰু প্ৰকাৰ্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য কৰি এইবিধ মৌলিক সাহিত্যক কেইটিমান উপ-শ্ৰেণীত (Sub-genre) ভাগ কৰিব পাৰি। যেনে

(ক) অতিলৌকিক সাধুকথা বা বিস্ময়াৱহ সাধুকথা বা ৰোমাণ্টিক সাধুকথা (Tales of the Supernatural of wondrous tales of Romantic tales)

(খ) নৈদানিক সাধুকথা (Etiological tales) :

(গ) জীৱজন্তু সম্পৰ্কীয় সাধুকথা (Animal tales) :

(ঘ) টেটকুটি (Jokes or humorus tales) :

(ঙ) টেটেন বা টেটনৰ সাধু কথা (Trickster tales)

(চ) ক্ৰমপুঞ্জিত সাধুকথা (Cumulative tales) :

আৰু (ছ) লোক-ইতিহাস বিশিষ্ট সাধুকথা (Tales of folk History) :

(ক) অতিলৌকিক সাধুকথা বা বিস্ময়াৱহ সাধুকথা বা ৰোমাণ্টিক (Tales of supernatural or wondrous tales or Romantic tales D.O.-D 699) :

অতিলৌকিক বা বিস্ময়াৱহ বা ৰোমাণ্টিক সাধুকথাবোৰ মাৰ্চেনৰ (Marchen) পৰিসীমাত ধৰিব পাৰি। গ্ৰীষ ভাতৃদ্বয় আৰু পৰৱৰ্তী কালৰ জাৰ্মান পণ্ডিতসকলে সকলো শ্ৰেণীৰ সাধুকথাক বুজাবৰ বাবে Marchen পদটো প্ৰয়োগ কৰিছিল।^{২২}

আৰ্নে-থোম্পচন-এ (Arne-Thompson) এই শ্ৰেণীৰ সাধুকথাবোৰৰ টাইপ (Type) তলত দিয়া ধৰণে দেখুৱাইছে :

অতিলৌকিক প্ৰতিনায়ক— অতিলৌকিক শক্তি বা যাদু সিদ্ধ স্বামী (পত্নী) অথবা অন্য সম্বন্ধীয় লোক — অতিলৌকিক কাৰ্য্যবলী— অতিলৌকিক শক্তি বিশিষ্ট সহায়কাৰী— যাদু-মন্ত্ৰৰ লগত জড়িত বস্তু (Object) অতিলৌকিক শক্তি

২১. Stith Thompson : The Folktale, pp. 7,367

২২. "The Grimms and Inter German Folktales Scholars used the word as an Umbrella for all kinds of Linda Degh O P. Cit., p. 62

বা জ্ঞান।

ইয়াৰ পৰা সহজে অনুমান কৰিব পাৰি যে, অতিলৌকিক বা বিস্ময়াৱহ বা ৰোমাণ্টিক সাধুকথাৰ কথাবস্তু মানৱৰ অতিলৌকিক আৰু দুঃসাহসিক কাৰ্য্যৱলীৰ লগত সম্পৃক্ত। সাধাৰণতে এই জাতীয় চৰিত্ৰত একক নায়কৰ প্ৰাধান্য পৰিলক্ষিত হয়। এই শ্ৰেণীৰ সাধুকথাবোৰ প্ৰায়ে প্ৰতীকাত্মক।^{১০}

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত বিস্ময়াৱহ সাধুকথাৰ দৃষ্টান্তস্বৰূপে এটা সাধুৰ কথাংগসমূহ তলত দিয়া হ'ল :

(ক) এহাল মাউৰা ল'ৰা : এজন খেতিয়কৰ দুটা ল'ৰা হোৱাৰ পিছতে ঘৈণীয়েক ঢুকাল। খেতিয়কজনে আকৌ বিয়া পাতিলে। মাউৰা ল'ৰাহালক মাহীমাকে মুঠেই ভাল নেপাইছিল। খেতিয়কজনে চেপা পাতি সদায় মাছ ধৰি আনে। মাউৰা ল'ৰাহালৰ পাতত হ'লে এটাও মাছ নপৰে। মাহীমাকৰ ভয়ত ল'ৰাহালে বাপেককো একো ক'ব নোৱাৰে। পইতা-কৰ্কৰা ভাত খাই সিহঁত ডাঙৰ হ'ল।

এদিন বাপেকৰ কথামতে সিহঁত দুয়ো চেপা চাবলৈ গ'ল। চেপা ভৰি মাছ লাগি আছে। ঘৰলৈ নিলে এটা মাছো মাহীয়েকে সিহঁতক নিদিব বুলি জানি সিহঁতে কেঁচাই কেঁচাই মাছবোৰ খাই কেৱল মূৰাবোৰ ঘৰলৈ লৈ গ'ল। মাহীমাকক সিহঁতে ক'লে যে, মাছবোৰ উদে খাই পেলালে। পিছদিনাও সিহঁতক চেপা চাবলৈ পঠালে। সেইদিনাও সিহঁতে মাছবোৰ খাই পূৰ্বৰ দৰে উদে খোৱা বুলি ক'লে। মাহীমাকে সন্দেহ কৰি গিৰিয়েকক পঠিয়াই দিলে— আচল কথাটোৰ ভুল ল'বলৈ। পিছদিনা ল'ৰাহালক চেপাবলৈ পঠিয়াই দি খেতিয়কজনো পিছে পিছে গৈ হাবিৰ মাজত লুকাই থাকিল।

খেতিয়কজনে আচল কথাটো ঘৈণীয়েকক ক'লেগৈ। ঘৈণীয়েকে ক'লে যে, সিহঁতৰ গাত 'যথ' দেৱতাই লগিছে। সিহঁত থাকিলে ঘৰখন চাৰখাৰ হ'ব। ঘৈণীয়েকৰ পৰামৰ্শমতে ল'ৰাহালক মিণ্ডিমাত নামৰ ভূত (নৰখাদক)ৰ দেশত এৰি থৈ আহিল।

সন্ধিয়া বাপেকৰ বেশ ধৰি বাপেকৰ মাতৰে মিণ্ডিমাতে মাতিলে : 'বাঃ বু তুণ্টুকং'। লগে লগে বাপেকবেশী মিণ্ডিমাতে আগত উপস্থিত হৈ ৰাতিটোৰ বাবে আশ্ৰয় বিচাৰা ভাও জুৰি মিণ্ডিমাতে সিহঁতক নিজৰ ঘৰলৈ লৈ গ'ল।

মাজৰাতি ল'ৰাহালৰ টোপনি অহাত মিণ্ডিমাতে নিজৰ ৰূপ গ্ৰহণ কৰি দা ধৰাবলৈ ধৰিলে। ইতিমধ্যে সিহঁত দুয়ো সাৰ পাইছিল। মিণ্ডিমাতৰ কাণ্ড-কাৰখানা দেখি সিহঁতৰ বুজিবলৈ বাকী নাথাকিল। হাতত সাৰে ভৰিত সাৰে সিহঁত দুয়ো ঘৰৰ পৰা ওলাই চকুমুদি দৌৰিবলৈ ধৰিলে। ৰাতিপুৱা ল'ৰাহালে এখন গাঁও পালে। সেই গাঁওখনত এটাও মানুহ নাই, চাংঘৰবোৰহে থিয় হৈ আছে। ওৰে ৰাতি দৌৰি দৌৰি সিহঁতৰ বৰ ভোক লাগিছিল। সিহঁতে ঘৰবোৰত উঠি চাউলৰ পাত্ৰবোৰ চাবলৈ ধৰিলে। এনেতে দুটা পাত্ৰত দুজনী গাভৰু ছোৱালী সোমাই থকা দেখা পালে। সিহঁতে ছোৱালীদুজনীৰ পৰা জানিব পাৰিলে যে মিণ্ডিমাতৰ ভয়ত গাঁৱৰ গোটেই মানুহবোৰ ৰাতি পলাই গৈছে। সিহঁতে পলাবলৈ সুবিধা নাপাই চাউলৰ পাত্ৰতে সোমাই থাকি প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিছে।

ল'ৰাহালেও ছোৱালী দুজনীৰ আগত সিহঁতৰ সকলো কথা কৈ চাৰিওজনে সেই ঠাইৰ পৰা পলাই গৈ কোনোমতে মিণ্ডিমাতৰ ৰাজ্যৰ বাহিৰ হ'ল। অৱশেষত ডাঙৰ ল'ৰাটোৱে ডাঙৰজনী আৰু সৰু ল'ৰাটোৱে সৰুজনী ছোৱালীক বিয়া কৰালে। নৈৰ পাৰত ঘৰ-দুৱাৰ সাজি পলসুৱা মাটিত খেতি-বাতি কৰি সিহঁতে সুখেৰে থাকিল।^{১১}

ইয়াৰ বাহিৰেও 'তিংতা পাত্তাং', 'সতিনীৰ পো' আদি বিস্ময়াৱহ সাধুকথাৰ পৰিসীমাত সামৰিব পাৰি।

'সতিনীৰ পো' আৰু 'এহাল মাউৰা ল'ৰা— এই সাধুকথা দুটি 'চিণ্ডেল্লা টাইপ' সাধুকথাৰ (Cinderella type tale) পৰিধিত ধৰিব পাৰি। 'সতিনীৰ পো'ৰ কথাংগবোৰ তলত দিয়া হ'ল।

এজন মানুহৰ প্ৰথমজনী ঘৈণীয়েক মৰাত আন এজনীক বিয়া কৰালে। প্ৰথমজনীৰ দুটা ল'ৰা আছিল। দ্বিতীয়জনী ঘৈণীয়েকৰ ল'ৰা ছোৱালী জন্মৰ পিছৰে পৰা মাহীমাকে সতিনীৰ ল'ৰা দুটাক ঈৰ্ষা কৰিবলৈ ধৰিলে। আনকি দ্বিতীয়জনীৰ ভয়ত বাপেককো ল'ৰাহালৰ খা-খবৰ নকৰা হ'ল। মাহীমাকে সিহঁতক এৰেহা বোৰহে খাবলৈ দিয়ে। টঙিত বহি ধান ৰখি থাকোতে এদিন সিহঁতে আলচ কৰিলে বোলে— মাহীমাকৰ অত্যাচাৰৰ পৰা ৰক্ষা পৰিবৰ বাবে সিহঁত কোনোবা ৰাজ্যলৈ যোৱাই ভাল। উদ্দেশ্যবিহীনভাৱে সিহঁতে যাত্ৰা কৰিলে। গৈ গৈ সিহঁত দুয়ো 'মিণ্ডিমাত'ৰ (নৰখাদক) দেশত উপস্থিত হ'ল।

মিশুমিমাতে সিহঁতক দেখি খেদি গ'ল। ভয়ত সিহঁত দুয়ো প্ৰাণ টাকি দৌৰিবলৈ ধৰিলে। সৰুজনে বাটতে এডোখৰ শিল পাই কোঁচত খুহি থ'লে। কিছুদূৰ যোৱাৰ পাছত ল'ৰাজনে পুনৰ চিমটা এপাট পালে। অৱশেষত সিহঁত গৈ পথাৰৰ মাজৰ ভড়াল ঘৰ টোৰ ভিতৰত থকা ধনৰ জাপত লুকাই থাকিল। মিশুমিমাতেও সিহঁতক খেদি খেদি তাত উপস্থিত হ'লহি আৰু মুখ মেলি ল'ৰাহঁতক ভক্ষণ কৰিবলৈ উদ্যত হওঁতেই শিলডোখৰ আৰু চিমটা পাটৰ সহায়ত মিশুমিমাতক বধ কৰিলে। সেই গাঁৱতে সিহঁত দুয়ো থাকিবলৈ ললে আৰু গাঁৱৰ মানুহে সিহঁতক বিয়া কৰাই দিলে।^{২৫}

(খ) নৈদানিক বা ব্যাখ্যামূলক সাধুকথা (Etiological or Explanatory (A 17000-A1997))

নৈদানিক (Etiological) সাধুকথাৰ পৰিসীমাত ব্যাখ্যামূলক (Explanatory) সাধুকথাবোৰ সামৰিব পাৰি।^{২৬} সাধাৰণতে জগত সৃষ্টি, বিভিন্ন বস্তু, চৰাই-চিৰিকতি, কীট-পতংগ, গছ-বিৰিখ আদিৰ উৎপত্তিৰ বৰ্ণনা— এই জাতীয় সাধুকথাৰ অন্যতম লক্ষ্য। এনেধৰণৰ সাধুকথাৰ উপাদানবোৰ লোকজ্ঞান (Folk-Wisdom) ৰূপে বিবেচনা কৰা হয়। linda degh ৰ ভাষাত : "This material is usually considered as folk-wisdom accumulated by oral transmission through many generations".^{২৭}

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত নৈদানিক বা ব্যাখ্যামূলক সাধুকথাবোৰৰ ভিতৰত দুটি সাধুৰ কথাংগবোৰ তলত দিয়া হ'ল :

(ক) আকাশখন কিয় ওখ হ'ল (A 625-2.2)

পুৰণি কালত আকাশখন পৃথিৱীৰ নিচেই ওচৰতে আছিল। এদিন এজনী বুঢ়ীয়ে উৰালত ধান খুন্দি আছিল। আকাশখন তেনেই ওচৰত থকাৰ কাৰণে উৰালৰ মাৰি ডাঙোতে আকাশত লাগি গ'ল। সেই কাৰণে তাই বুঢ়াক দীঘল মাৰি এডাল সাজিবলৈ ক'লে। তাই সেইডাল উৰাল মাৰিৰেই ঠেলি দিয়াত আকাশখন ওপৰলৈ গুচি গ'ল। সৰু গোটা বস্তুৰে ঠেলি দিয়াৰ কাৰণে আকাশখনৰ মাজৰ ভাগটো বেছি ওখ হ'ল আৰু কেউফালে ওলমি মাটিত লাগি থাকিল।^{২৮}

(খ) মানুহৰ পৰা কেনেকৈ বান্দৰ হ'ল (A1725) :

এহাল বুঢ়া-বুঢ়ীৰ ল'ৰা-ছোৱালী নোহোৱাৰ বাবে সিহঁতে আনৰ ল'ৰা এটি তুলি লৈছিল। বুঢ়া-বুঢ়ীয়ে এদিন ল'ৰাটোক আলু খান্দিবলৈ হাবিলৈ পঠিয়ালে। ল'ৰাটোৱে কিন্তু হাবিত আলু খাবলৈ পাই ঘৰলৈ আৰু ফিৰি নাহিল। এদিন বুঢ়া-বুঢ়ীয়ে তাক বিচাৰি হাবিলৈ গ'ল আৰু তাক এজোপা গছত উঠি থকা দেখা পালে। বুঢ়া-বুঢ়ীয়ে তাক গছৰ পৰা নামি আহিবলৈ বৰকৈ ক'লে। কিন্তু সি নামি নাহিল। লাহে লাহে সি মানুহৰ ৰূপ এৰি বান্দৰৰ ৰূপ ল'লে।^{২৯}

(ঘ) শিশু আৰু ঘঁৰিয়াল কেনেকৈ হ'ল

এখন গাঁৱত তমাং নামে এজনী ৰূপহী গাভৰু আছিল। তাই এজন ডেকাক ভাল পাইছিল, কিন্তু মাক-বাপেকে হ'লে ল'ৰাটো পছন্দ কৰা নাছিল। মাক-বাপেকে তাইৰ বিয়া পাতিলে আন এটা ডেকাৰ লগত। অৱশেষত তাই উৰালৰ মাৰি ডিঙিত আৰু খুবলিটো পেটত বান্ধি সোৱণশিৰিত জাপ দিলে।

পানীত পৰাৰ পিছতো তাইৰ মানুহ গুটি শিহ হ'ল। ডিঙিত বন্ধা উৰালৰ মাৰি ডাল শিহৰ মুখ হ'ল। সেয়ে শিহৰ মুখ দীঘল। খুবলিটোৰ পৰা গংগাটোপটোৰ দৰে পেটটো হ'ল।

তমাঙৰ দৰাটোৱে সোৱণশিৰিৰ পাৰলৈ গৈ 'তমাং তমাং' বুলি মাতিবলৈ ধৰিলে কিন্তু তমাং নোলাল। শিহজনী পানীৰ পৰা ওলাই আহি তাক টকা ওভোতাই দেখুৱাই পুনৰ তললৈ গ'ল। তমাঙে ভাল পোৱা ডেকাটোৱে এডোখৰ শিল ডিঙিত বান্ধি নৈত জাপ দিলে। কিন্তু শিহৰে মানুহলৈ পিঠি দিয়াৰ বাবে শিহৰ জনম ল'ব নোৱাৰিলে। সি ঘঁৰিয়ালৰ জন্ম ল'লে। সেই শিল ডোখৰেই ঘঁৰিয়ালৰ পিঠিত এটা টেমুনা হৈ ৰ'ল।^{৩০}

(ঘ) কপৌ চৰাইৰ মূৰত বগা দাগ হ'ল কিয় :

দঃপ্ৰিঃ আৰু পংলৰ ল'ৰা-ছোৱালী নাছিল। দেৱতাক পূজা-পাতল কৰি অৱশেষত তেওঁলোকে এটি সৰ্বসুলক্ষণীয়া ল'ৰা পালে। ল'ৰাটোৰ লগতে উমলি-জামলি থাকিব লগা হোৱাৰ বাবে দঃপ্ৰিয়ে কাম-বন কৰিবলৈ আহৰি নোপোৱা হ'ল। বেলিয়ে নাবুঃ এজনী বিচাৰি ওলাল। ভাগৰ লাগি তেওঁ এজোপাগছৰ তলত জৰিগি ল'লে। গছজোপাৰ ডালএডালত পৰি এজনী কপৌ চৰাইয়ে আপোনমনে ৰূপ দি আছিল। বেলিয়ে কপৌজনীক মৰমতে সুখিলে।

২৫. তৰুণ চন্দ্ৰ পামে গাম : প্ৰাগুপ্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ৪৮

২৬. linda Degh : op-Cit., p. 76

২৭. linda Degh : op-Cit., p. 76

২৮. তৰুণ চন্দ্ৰ পামে গাম : প্ৰাগুপ্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ৫৫

২৯. উজ্জ্ব গ্ৰন্থ, পৃঃ ৪

ঃ হেৰা কপৌ আইটী মোৰ এটি মৰম লগা ল'ৰা আছে। তুমি তাৰ নাবুং হ'বানে? আপত্তি সত্ত্বেও কপৌজনীক নাবুং ৰূপে লৈ অহা হ'ল। কপৌজনীয়ে ল'ৰাটো পিঠিত বান্ধিবলৈ লওঁতেই কেনেবাকৈ কাপোৰখন তাইৰ গাৰ পৰা খহি পৰিল। কাপোৰখন পৃথিৱীত পৰিলগৈ। উপায়ন্তৰ দেখি কাপোৰখন আনিবলৈ বেলিয়ে কপৌজনীক নিৰ্দেশ দিলে। সেইমতে কপৌজনী পৃথিৱীলৈ নামি আহিল আৰু কাপোৰখন লৈ পুনৰ বেলিক লগ ধৰিবৰ বাবে আকাশলৈ উৰা মাৰিলে। কিন্তু তাই যিমানেই ওপৰলৈ উৰি যায় বেলি সিমানেই আঁতৰি যায়। ইফালে চকা পাতত বহিল। অৱশেষত বেলিয়ে কপৌৰ মূৰত থুৰাই অদৃশ্য হ'ল। ক্লান্ত হৈ তাই মাটিত পৰিলহি।

বেলিৰ থু পৰি কপৌজনীৰ মূৰত বগা দাগ এটা হ'ল।^{১১}

(ঙ) হুদু চৰাইৰ কেনেকৈ জন্ম হ'ল :

দুজন বন্ধুৱে জানত ভেটা মাৰি চেপা পাতিছিল। কুকুৰাই ডাক দিলেই দুয়ো চেপা চাবলৈ যায়। কিন্তু এদিনো সিহঁতে চেপাত মাছ পোৱা নাছিল। সিহঁতৰ মনত সন্দেহ হ'ল। সিহঁতে বুজিব পাৰিছিল যে কোনোবাই সিহঁততকৈ আগতে আহি চেপাৰ মাছ লৈ যায়। পিছদিনা সিহঁত দুয়ো কুকুৰাই ডাক দিয়াৰ পূৰ্বে চেপা চাবলৈ আহিব। সিহঁতৰ কথা তাৰৰ নামৰ 'যশ' দেৱতাই ইজন বন্ধুৰ ৰূপ ধৰি সিজনক জগাই দিলেগৈ। আগদিনাৰ কথামতে সিজনেও 'যশ'কৈ বন্ধুজন বুলি ভাবি তাৰ লগে লগে চেপাৰ গুৰি পালেগৈ। বুদ্ধি কৰে যথৈ ইজনৰ মূৰটো ছিঙি কেঁচা তেজবোৰ খালে।

ইফালে কুকুৰাই ডাক দিয়াত সিজন বন্ধুৱে ইজনক জগাবলৈ গ'ল। কিন্তু ঘৰৰ মানুহে ক'লে বোলে সি আগতেই উঠি চেপা চাবলৈ গৈছে। সি ভেটাৰ ফালে ভিৰাই ল'ৰ দিলে। কিন্তু ভেটাৰ ওচৰ পাই দেখে যে বন্ধুজনৰ মূৰটোৱে মাটিত বাগৰি ফুৰিছে। তেতিয়া ভয়তে উচাত খাই সি পিছলৈ ল'ৰ দিলে। মূৰটোৱেও তাৰ পিছে পিছে খেদি গ'ল। উপায় নাপাই সি এজোপা গছত উঠিল। মূৰটো কিন্তু গছৰ তলত বাগৰিয়েই থাকিল। ওপৰৰ পৰা বন্ধুজনে সুধিলে : বন্ধু তোমাৰ কি হ'ল? কিন্তু মাটিত থকা বন্ধুজনে একোকে ক'ব নোৱাৰিলে মাত্ৰ ক'লে 'বন্ধু'। ওপৰৰ পৰা বন্ধুজনে মাত লগালে তলৰ পৰা বন্ধু বুলি উত্তৰ দিয়ে। এইদৰে থাকোতে থাকোতে দুয়োজন বন্ধুৱে লাহে লাহে নিজৰ ৰূপ হেৰুৱাই হুদু চৰাইৰ ৰূপ পালে। ওপৰত থকা জন মতা হুদু আৰু

তলত থকা মূৰটো মাইকী হুদু চৰাই হ'ল। মানুহৰ পৰা হোৱা কাৰণেই হুদু চৰাইৰ কাণ দুখন বাহিৰলৈ ওলোৱা।^{১২}

(চ) ৰঙা চৰাই কেনেকৈ হ'ল :

দলপুচ্চ নামৰ এবিধ সৰু বগা ধুনীয়া চৰাই এটি মানুহ এজনৰ লগত আছিল। এদিনাখন চৰাইটোৰ গৰাকীয়ে এটা ডাঙৰ দ'তাল (বৰা) গাহৰি চিকাৰ কৰিছিল। ইয়াৰ আগতে ইমান ডাঙৰ চিকাৰ মানুহজনে কেতিয়াও পোৱা নাছিল। সেয়ে তেওঁ এটা কাক বাঁহৰ চুঙা কটি বৰাটোৰ তেজখিনি তাতে ভৰাই সূৰ্য্যক (দেৱী) দি আহিবলৈ দলপুচ্চত পাচিলে। চৰাইটোনে তেজৰ চুঙাটোলৈ আকাশলৈ উৰিবলৈ ধৰিলে। ভাগৰ লগাত এজোপা ওখ গছৰ ওপৰত চৰাইটোৱে ক্ষন্তেকৰ বাবে জিৰাইছিল। এনেতে চুঙাটো গছৰ ডাল এটাত লাগি উৰুৰি খাই পৰিল আৰু তেজবোৰ চৰাইটোৰ গাত পৰিল। তেতিয়াৰ পৰা চৰাইটো বগা ওচি ৰঙা হ'ল।^{১৩}

(গ) জীৱ-জন্তু সম্পৰ্কীয় সাধু কথা (Animal tale, Bo-B646)

জন্তুকেন্দ্ৰিক নীতিমূলক সাধুক ইংৰাজী ভাষাত ফেইৱল বোলে। ফেইল শব্দটো ফৰাচী ভাষাৰ পৰা আহিছে আৰু এই শব্দটোৱে অনেক সময়ত যি কোনো সাধুকে সূচাব পাৰে। আন যি কি নহওক বীষ্টফেইৱল বা ফেইৱল বুলিলে সাধাৰণতে জন্তুকেন্দ্ৰিক পৰম্পৰাগত মৌখিক কাহিনীক বুজোৱা হয়। এই শ্ৰেণী কাহিনীত জন্তু-চৰিত্ৰৰ জড়িততে মানৱ-প্ৰকৃতিৰ দুৰ্বলতাক আঙুলিওৱা হয়। মাজে মাজে এইবিধ সাধুৱে সমাজ আৰু ৰাজনীতিৰ ক্ষেত্ৰত দেখা দিয়া অনিয়মবোৰকো বংগং কৰা দেখা যায়। কেতিয়াবা আকৌ এনে সাধুত জন্তু চৰিত্ৰৰ সলনি কেৱল মানৱ চৰিত্ৰহে থাকিব পাৰে।^{১৪}

এই শ্ৰেণীৰ সাধুকথাৰ চৰিত্ৰসমূহ যদিও ইতৰ প্ৰাণী তথাপি এইবিলাকে দেশ-কাল-পাত্ৰ অনুসৰি কথা কয় আৰু বিভিন্ন কামো কৰে। এই চৰিত্ৰসমূহৰ জড়িততে ধূতালি, মুখামি, বলবান বা আকৰ্ষণীয় গুণৰো প্ৰকাশ পাব পাৰে। মধ্যযুগৰ ফৰাচী আৰু জাৰ্মানীত শিয়াল ধূতালিৰ প্ৰতীক, তালুক অকঁৰা, সিংহ শক্তিমান, কুকুৰ অনভিজ্ঞ। আমাৰ ভাৰতীয় সাধুত শিয়াল ধূত, বাঘ অকঁৰাৰ বান্দৰ লুভীয়া।^{১৫}

জন্তুৰ প্ৰকাৰ অনুসৰি আৰ্ণে-থমগচন ইনদেত্ত (The Arne Thompson

২৩. তৰুণচন্দ্ৰ পামেগান : প্ৰাণ্ডন্ত গ্ৰন্থ, পৃ. ৮

৩৩. উক্ত গ্ৰন্থ, পৃ. ২৫

indx) জন্ত কেন্দ্ৰীয় সাধুকথাসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে শ্ৰেণী বিভাজন কৰা হৈছে :

বনৰীয়া জন্ত - বনৰীয়া জন্ত আৰু ঘৰচীয়া জন্ত-মানুহ - আৰু বনৰীয়া জন্ত - ঘৰচীয়া জন্ত- চৰাই-মাছ-অন্য জন্ত আৰু প্ৰাণী বা জন্ত (Object)।^{৩৯}

জন্তকেন্দ্ৰীক সাধুকথাৰ ওপৰোল্লিখিত বৈশিষ্ট্যসমূহৰ লগত মিচিং সমাজত প্ৰচলিত জন্তকেন্দ্ৰীক সাধুবিলাকৰ সাধাৰণ সাদৃশ্য দেখা যায়। অৱশ্যে জন্তকেন্দ্ৰীক ফেইৱলত থকা নীতিমূলক কথা মিচিং সাধুবোৰত প্ৰায়ে লক্ষ্য কৰা দেখা যায়। মিচিং সমাজত পৰম্পৰাগত ভাবে চলি অহা দুটিমান জন্তকেন্দ্ৰীক সাধুকথাৰ কথাংগবোৰ তলত দিয়া হ'ল :

(ক) বাঘ আৰু কুকুৰ

বনৰ ৰজা বাঘৰ কুকুৰ আছিল চাকৰ। বাঘে মৰা জন্তৰ মঙহ খাবলৈ পাই কুকুৰে বাঘৰ লগ নেৰা হ'ল। এদিন সেইখন হাবিলৈ চিকাৰী কেইজনমান আহিছিল চিকাৰ বিচাৰি। মানুহৰ গোল্কা পাই কুকুৰে ভুকিবলৈ ধৰিলে। বাঘে তাক ভুকিবলৈ মানা কৰিলে, কাৰণ ভুকিলে চিকাৰীয়ে সিহঁতক বিচাৰি আহিব। বাঘৰ কথাত আচৰিত হৈ কুকুৰে সুধিলে : আপুনি বন ৰজা। আপুনিও আনক ভয় কৰনে? বাঘে কলে : 'এৰা মই মানুহক ভয় কৰোঁ। বাঘৰ কথা শুনি কুকুৰে বাঘৰ সংগ এৰি মানুহৰ সংগ ললে।'^{৪০}

(খ) বান্দৰ আৰু বাঘ :

বান্দৰে গছৰ ওপৰত উঠি ফল খাই অকল বাকলিটো তাৰ বন্ধু বাঘক খাবলৈ দিলে। এনে কৰাত বাঘৰ বৰকৈ খং উঠিল। বান্দৰৰ ওপৰত প্ৰতিশোধ লবলৈ বাঘে ছল চাই থাকিল। এদিন বুদ্ধি কৰি বাঘে ওখ গছৰ ওপৰত থকা মৌ বাই এখন দেখুৱাই খাবৰ বাবে বান্দৰক পাৰি আনিবলৈ কলে। নভবা নিচিন্তাকৈ বান্দৰে ততালিকে গছৰ ওপৰত উঠি মৌ বাইখন পাৰিবলৈ গ'ল। মৌ বাইহত হাত দিয়াৰ লগে লগেই মৌ মাথিবোৰে বান্দৰক চকুৰে মুখে কামুৰিবলৈ ধৰিলে। মৌৰ কামোৰত তত নেপাই সি বোকাৰ জপিয়াই পৰিল। বান্দৰে বাঘক কাবৌ কৰিবলৈ ধৰিলে : 'তুমি মোক খাব কোনো কথা নাই, কিন্তু মোক বোকাৰ পৰা তোলা'। সেই মতে বাঘে বান্দৰক তুলি আনিলে।

বাঘৰ হাতৰ পৰা মুক্ত হৈ বান্দৰে ক'লে : 'মোক পোনতে গাত লাগি থকা বোকাবোৰ ধুই আহিবলৈ দিয়া'। বাঘে তাক যাবলৈ দিলে। বান্দৰে পানীত

বোকাবোৰ ধুই আকৌ ক'লে : 'মোৰ গাটো ৰ'দত শুকাবলৈ দিয়া'।

কিছু সময়ৰ মূৰত বান্দৰে বাঘক ক'লে : 'গাঁৱৰ পৰা জুই আনি মোক পুৰি খোৱা'।

বাঘে শুকান গছৰ পাত গোটাৰলৈ ধৰোতেই বান্দৰে বপুৰাই সাউতকৰে গছত উঠিল।^{৪১}

এই সাধুটোৰ কথাংগৰ লগত মিল থকা কাহিনী অসমৰ আন আন জনগোষ্ঠীৰ মাজতো প্ৰচলিত। অজনজাতীয় অসমীয়া সমাজত প্ৰচলিত 'শিয়াল আৰু বান্দৰ' বৰো-কছাৰীৰ 'বাঘ আৰু বান্দৰ' নামৰ সাধুকথা দুটি এই প্ৰসংগতে উল্লেখযোগ্য।

(ঘ) টেটকুটি (Jokcs and humorous Tales, J. 1200-J. 1999)

এইবিধ সাধুৰ আন্যতম লক্ষণ হ'ল খুছটীয়া বা কৌতুক ধৰ্মিতা। খুছটীয়া সাধুবোৰে যদিও মানুহক মনোৰঞ্জন দিয়ে তথাপিও সেইবোৰ মনস্তাত্ত্বিক প্ৰয়োজন সাধন নকৰাকৈ নাথাকে। এইবিধ সাধুৰ চৰিত্ৰবোৰ দেখাত সাধাৰণ কিন্তু সিহঁতৰ কাৰ্য্যৱলী অন্তৰ্ভুক্ত ধৰণৰ। অনেক ক্ষেত্ৰত এইবোৰ বুদ্ধি দীপ্তও। এই চৰিত্ৰবোৰে আনক কেতিয়াবা বিবুদ্ধিতো পেলায় আৰু নিজে অঁকৰাৰ দৰে মুৰ্খামিৰ পৰিচয় দিয়ে। কেতিয়াবা কেতিয়াবা আকৌ এই মুৰ্খামিখিনি অশীল বা বিদূষাভাৱে হৈ পৰা দেখা যায়।^{৪২} অসমীয়া ভাষাত তেনে সাধুৰ সংখ্যা যথেষ্ট বেছি। এইবিলাকৰ সৰহ ভাগেই জীৱ-জন্তু সম্পৰ্কীয় কিন্তু ইহঁতৰ কাৰ্য্যপ্ৰণালী সাইলাখ মানুহৰ দৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে আমি 'শিয়াল পণ্ডিত' নামৰ সাধুটোলৈ আঙুলিয়াব পাৰো। আকৌ মানুহৰ চৰিত্ৰ বিশিষ্ট টেটকুটি টাইপৰ সাধু কথাৰ ভিতৰত 'বামুণৰ চাকৰ', 'শহুৰ আৰু জোৱাই', 'সৰ্বজান' আদি উল্লেখ কৰিব পাৰি। এনে ধৰণৰ সাধুৰ চৰিত্ৰই কেতিয়াবা টেটোনৰো ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। নিজৰ নিজৰ বুদ্ধিমাতাৰ যোগেদি ইটোৱে সিটোক ঠগাবলৈ যত্ন কৰে। ঠগামি বা প্ৰবঞ্চনাৰ প্ৰতিশোধ লোৱাৰ প্ৰণতাও এনেবিধ সাধুত সন্ধ্য কৰিব পাৰি। আনহাতে টেটকুটিয়ে মানুহৰ আকস্মিক অভিজ্ঞতা, বিপৰ্য্যয়, বুদ্ধি-বৃদ্ধি আৰু কোনো অপ্ৰিয় ক্ৰটিৰ আঙুলিয়াই আমোদ আৰু শিক্ষা দুয়োটা যোগায়।^{৪৩}

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত টেটকুটিবোৰৰ ভিতৰত তলত এটিৰ কথাংগবোৰ

৩৯. প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামী : জাপানৰ জন-কৃষ্টি আৰু অন্যান্য বচনা, পৃ. ৭১

৪০. (.....) 'টেটকুটি', পৃ. ১০

৩৬. Quoted from Lenda Degh's Op-cit., p. 68

দিয়া হ'ল :

(ক) কণা আৰু কুঁজা :

এখন গাঁৱত দুজন এলেহুৱা আৰু খাই পাতফলা বিধৰ দুজন লোক আছিল। সিহঁতৰ চাল-চলনৰ লগত খাপ খুৱাই গাঁৱৰ মানুহে এজনক কণা আৰু আন জনক কুঁজা বুলি মাতিছিল। পিছলৈও এই নামেৰেই সিহঁত জনাজাত হ'ল। গাঁৱৰ মানুহে খেতি-পথাৰলৈ যোৱাৰ সুযোগতে সিহঁতে আনৰ ঘৰত সুমাই যি পায় তাকে খায়।

এদিনাখন সিহঁত দুটাই যিমান পাৰে সিমানে চুব কৰি আনি ভগাই লৈ খাই আছিল। তাৰে মাজতে কণাই কলে : “বন্ধু, আমি দুয়ো নলে-গলে লগা বান্ধৱ। আমাৰ অটিনাকী ঠাইলৈ গুচি যাওঁ ব'লা। তাত আমাক কোনোৱে একো কব নোৱাৰে।

কুঁজাই উত্তৰ দিলে : “এবা কথাবাৰ একপ্ৰকাৰে সঁচা। ময়ো তাকে ভাবি আছিলোঁ। আমি এইখন গাঁৱত থাকিলে বিয়া-বাৰু কৰাই ল'ৰা-ছোৱালীৰে সৈতে সুখে সন্তোষে থকাৰ আশা নাই। আনৰ বাটৰ বগৰী জেং হৈ ময়ো ইয়াত থাকিব খোজা নাই। মানুহে আমাক সিহঁতৰ দাঁতৰ শাল, চকুৰ কুটা বুলিয়েই ভাবে। আনৰ দৰে দিনটো কাম কৰা হ'লে দুবেলা দুসাজ খাবলৈ পালোহেঁতেন। পিছে আমি সিমানেখিনি হ'ব নোৱাৰিলো। ব'লা- আন গাঁৱলৈ”।

সিহঁতে আন এখন গাঁৱলৈ গ'ল। তাত প্ৰায় এবছৰমান বনৰীয়া কল আৰু তৰা পুলিকে খাই সিহঁত জীয়াই থাকিল। এদিন কুঁজাই কণাক ক'লে : বন্ধু, এইখন অটিন গাঁৱত আমি দেখোন খোজনীয়া হৈ সুখেৰে খাই বৈ থাকিবও পাৰোঁ।

কণাই উত্তৰ দিলে : “বন্ধু, তুমি মোৰ মনৰ কথাকেই কৈছা। তোমাৰ কথাত মই হকা বধা নকৰোঁ। আনৰ পৰা মাগি যি পাওঁ তাক হ'লে একে লগে থব লাগিব। কোনোবাই কমকৈ বা বেছিকৈ লব নোৱাৰিব”।

বন্ধুদুজন আচলতে কণাও নাছিল, খুজি মাগি খাবৰ সময়ত সিহঁত দুয়ো কণা-কুঁজাৰ ভেশচন কৰোতে কৰোতে সঁচাকৈ সিহঁতৰ এজন কণা আৰু আনজন কুঁজা যেন হৈ পৰিছিল।

সেইখন গাঁৱতো ধনী হোৱাৰ আশা নেদেখি সিহঁত দুয়ো আন এখন গাঁৱলৈ যোৱাৰ কথা তুলিলে কণাই। সেইমতে সিহঁত গ'ল আৰু নগৰৰ ওচৰতে থকা এখন গাঁৱত চাৰি-পাঁচ বছৰ বেহা-বেপাৰ কৰি আৰু ভিক্ষা কৰি কিছু টকা

পইছা গোটালে। লাহে লাহে সিহঁতৰ আমনি লাগিল। এদিন কুঁজাই ক'লে : “বন্ধু আমাৰ টকা-পইছা কিছু হৈছে। এইখিনি সমানে ভগাই লওঁ দিয়া। তোমাৰখিনি তোমাৰ শোৱা পাটীৰ তলতে থৈ দিবা আৰু মোৰ ভাগৰখিনিও শোৱা পাটীৰ তলত থৈ দিওঁ। তুমি যিহেতু দেখা নোপোৱা গতিকে ময়ে সমানে ভগাই দিওঁ।

কণাৰ অলপ ভাবি চাই কওঁ নকওঁকৈ কলে : “তুমি সেইবুলি ভাবিছা যেতিয়া ভাগোৱা। সেইমতে দুয়ো মুখা-মুখিকৈ বহি টকাবোৰ ভাগোৱাত লাগিল। টকা পইছাবোৰ গোটী আধলি আৰু সিকি আছিল। কুঁজাই ভগাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। কুঁজাই বন্ধুৰ অন্ধতাৰ সুযোগ লৈ নিজৰ ফালে বেছিকৈ ললে। কণাক কমাই দিলে। টকা-পইছাবোৰ ভগাই অটোৱাৰ পিছত কণাই খেপিয়াই খেপিয়াই উমান লৈ কলে : “হেৰা বন্ধু! আমাৰচোন টকা-পইছা এক মোনা আছিল। পিছে মোৰ ভাগত কম পৰিছে। তুমি বেছিকৈ লৈছা যেন পাওঁ”।

কুঁজাই ক'লে : “তুমি মোক মিছাকৈয়ে সন্দেহ কৰিছা। তোমাৰ দৰে কণা এটাই কি কৰিবা। মোৰ জহতে ইমানবোৰ টকা পাইছা। তোমাক যদি মই মাৰি পেলাও ইয়াত চাওতা কোনোৱে নহ'ব”।

কণাই অলপ হাঁহি ক'লে : “বন্ধু তুমি খং কৰিলেও মোৰ সন্দেহ আঁতৰা নাই। তুমি নিশ্চয় বেছিকৈ লৈছা”। এই বুলি কৈ সি নিজৰ ভাগৰ টোপোলোটো হাতেৰে ঢাকি ধৰি থিক্ থিক্ হাঁহিবলৈ ধৰিলে। কুঁজাই কণাৰ মুখলৈ চাই থকাৰ সুযোগতে কুঁজাৰ টকাখিনি লৈছা যদি লৈছোঁ বুলি স্বীকাৰ কৰা। মই তাৰ কাৰণে নমৰোঁ। এইখিনি টকানো কি? সমাজত আমাৰ দৰে কণা-কোজাঁ আৰু আছে। ধনী হওঁ বুলিলেও যাৰ ভাগ্যত নাই সি কেতিয়াও ধনী হ'ব নোৱাৰে”।

কণাৰ কথা শুনি কুঁজাৰ বৰ খং উঠিল। খঙতে ৰব নোৱাৰি কণাৰ গালত পূৰ্ণহতীয়া চৰ সোঁধালে। চৰৰ কোবত কণাই চকুৰে সৰিয়হ ফুল দেখিলে। চকু দুটা মোহাৰি দিয়াত দেখিলে যে সি চকুৰে দেখা হ'ল। তাৰ পিছত কণাই খুঁজালৈ চাই তাৰ পিঠিত থকা কুঁজটোতে দুই হাত মুঠি মাৰি ঠুকিল দিলে। কিলৰ কোবত চট্-ফটাই উঠি দেখিলে যে কুঁজাৰ কুঁজ নাইকীয়া হ'ল। সেই দিনাৰ পৰা সিহঁত দুয়ো ভিক্ষা কৰি নাখাও আৰু প্ৰবিশ্ৰম কৰি খাম বুলি প্ৰতিজ্ঞা কৰি নিজ গাঁৱলৈ উভতি গ'ল।^{১১}

(ঙ) টেটোন বা টেটোৰ সাধু কথা (Trickster Tales, J. 1100 - J. 1699)

‘টেটোন’ অসমীয়া সাধু ভাষাৰ শব্দ। দৰং, কামৰূপ আদি অঞ্চলত আৰু বড়ো-কছাৰী, কাৰ্বি আদি জনজাতীয় লোকৰ মাজত টেটোনৰ সলনি ‘টেন্টন’ বুলি প্ৰচলন দেখা যায়।

চতুৰ্দশ শতিকাৰ মাধৱ কন্দলীৰ ‘ৰামায়ণ’ আৰু ষোড়শ শতিকাৰ অনন্ত কন্দলীৰ ‘কুমাৰ হৰণ কাব্য’ আদিতো টেন্টন শব্দটিৰ প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰিব পাৰি। প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ মতে “টেেন্টন আৰ্য ভাষাৰ শব্দ নহয় যেনে লাগে। সংস্কৃত সাহিত্যত টেেন্টনৰ নিচিনা সিয়ান ‘ধূত’ নামৰ এক শ্ৰেণীৰ চৰিত্ৰ পোৱা যায়। মানুহে টেঙৰ লোকৰ কাৰ্য্য-কলাপ লক্ষ্য কৰি যথেষ্ট আমোদ উপভোগ কৰে। সেই কাৰণে প্ৰায় সকলো দেশৰ সাধুতে টেটোনৰ নিচিনা চৰাতানী বুদ্ধি থকা চৰিত্ৰ পাবলৈ আছে। আতি টেঙৰ মানুহ অৱশ্যে সমাজৰ হিতকাৰী হ’ব নোখোজে, কিয়নো বুদ্ধি বেছি হ’লে মানুহ প্ৰবৃত্তিৰ বশত অলপ প্ৰৱঞ্চক হয় আৰু প্ৰৱঞ্চক মানুহে আনক ঠগিব নোৱাৰিলে তৃপ্তিয়েই নলভে।”^{৪২}

মিচিং ভাষাত টেটোন বা টেন্টন শব্দৰ প্ৰচলন দেখা নাযায়। অৱশ্যে টেটোন বা টেন্টন জাতীয় সাধুকথাৰ মটিফ, বিষয়-বস্তু আৰু প্ৰকাৰ্য্যৰ (function) লগত মিল থকা দুই-চাৰিটা সাধুকথাৰ প্ৰচলতি আছে। এনে সাধুকথাত এটা চৰিত্ৰই আন এটা চৰিত্ৰক ঠগোৱা বা প্ৰভাড়া কৰাৰ প্ৰণতা স্পষ্ট। সেই বাবে এনে সাধুকথাক টেটোন বা টেন্টন জাতীয় সাধুকথা ৰূপে আখ্যা দিয়া হৈছে।

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত এনেধৰণৰ সাধুকথাবোৰৰ ভিতৰত দুটাৰ কথাংশ তলত দিয়া হ’ল :

(ক) বান্দৰ আৰু দুৰা কাছ :

এটা বান্দৰ আৰু এটা দুৰা-কাছ একে লগে বাস কৰিছিল। এদিন দুয়ো আলু খাবলৈ হাবিলৈ গ’ল। বান্দৰে এটাও আলু নাপালে। ইফালে কাছই এবোজা আলু পালে। আলুখিনি সমানে ভগাই খাবলৈ বান্দৰে প্ৰস্তাৱ কৰিলে। দুৰা-কাছই তাত সন্মতি দিলে। আলুখিনি লৈ দুয়ো কাছৰ ঘৰলৈ গ’ল।

বান্দৰে কাছক পানী আনিবলৈ পঠিয়াই আলুবোৰ পুৰি খাই পেলালে। ঘূৰি আহি কাছই আলুবোৰৰ কথা বান্দৰক সুধিলে। বান্দৰে কলে যে আলুবোৰ জুইয়ে খাই পেলালে।

আন এদিন এজোপা লেটেকু গছত বহি বান্দৰে পকা লেটেকু খাই আছিল।

তেনেতে কাছ গৈ লেটেকু গছ জোপাৰ তলত উপস্থিত হ’ল। কাছৰ কথামতে বান্দৰে তাক গছৰ ওপৰলৈ তুলি নি গছৰ ফেৰেঙনি এটাৰ মাজত থৈ গুচি গ’ল। ফেৰেঙনিৰ মাজৰ পৰা ওলাব নোৱাৰি কাছই ইচাত-বিচাত কৰিবলৈ ধৰিলে। এনেতে গাহৰি এটা কৰবাৰ পৰা আহি লেটেকু জোপাৰ তলত উপস্থিত হ’ল আৰু সৰা লেটেকুবোৰ খাবলৈ ধৰিলে। কাছই তাৰ হাতত থকা মিটখন গাহৰিটোলৈ টোৱাই মাৰি পঠিয়ালে। মিটখনৰ আগটোৰ আঘাতত গাহৰিটো মৰি থাকিল। ফেৰেঙনিৰ মাজৰ পৰা কাছটো ধুপুচকৈ পৰিল। ভাগ্যে সি নমৰিল।

কাছই গাহৰিৰ ছালখন বখলিয়াই পাতলকৈ চুচি তাৰে এটা ঢোল প্ৰস্তুত কৰিলে। ঢোলটোৰ ভিতৰত এবাহ বৰল সুমুৱাই দিলে। সেই ঢোলটো লাহে লাহেকৈ বজাই সি এখন ধাননি পথৰত ৰৈ থাকিল ঢোলৰ মাত শুনি কৰবাৰ পৰা বান্দৰটো আহি সেই ঠাইত ওলালহি।

ঢোলটো এবাহ বজাই চাবলৈ দিবৰ বাবে বান্দৰটোৱে কাছটোক জয়দেউ কাকুতি কৰিবলৈ ধৰিলে। অৱশেষত ঢোলটো গছৰ ওপৰলৈ তুলি নি লাহে লাহেকৈ বজাবলৈ কাছই বান্দৰক নিৰ্দেশ দিলে। কথামতে কাম হ’ল। বান্দৰে গাৰ জোৰেৰে ঢোলটো বজাবলৈ ধৰোতেই ছালখন ফাটি গ’ল আৰু বৰলবোৰ ওলাই আহি তাক চকুৰে মুখে এনেদৰে কামুৰিবলৈ ধৰিলে যে তত্ নাপাই মাটিত পৰি মৰি থাকিল।^{৪৩}

এই সাধুতোত পোনতে বান্দৰে কাছক ঠগিলে। এই প্ৰসংগত বান্দৰে টেটোনৰ আৰু দুৰা-কাছই মুৰ্খৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। বান্দৰৰ টেটোনালিত ঠগ খোৱা দুৰা-কাছই শেষলৈ টেটোনৰ ভূমিকা লৈছে আৰু বান্দৰে প্ৰায় মুৰ্খৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছে।

(খ) বাঘ আৰু শিয়াল :

এদিন এটা গড়ালত ভয়াংকৰ বাঘ বন্দী হ’ল। গড়ালপতা মানুহজনক দেখি বাঘে কলে : ‘মানুহ ককাই মোক গড়ালটোৰ পৰা মুকলি কৰি দিয়া, তোমাৰ ধৰ্ম হ’ব’।

মানুহজনে কলে : ‘হেৰ বাঘ, মুকলি কৰি দিলে তই জানো মোক খাই নেপেলাবি?’

বাঘে ক'লে : নাই, নাই, মই নাখাওঁ। তিনি শপত খাইছোঁ। শেষত মানুহজনে গড়ালৰ দুৰাৰখন মেলি দিলে। বাঘ ওলাই আহিল আৰু মানুহজনক খাবলৈ উদ্যত হ'ল।

মানুহজনৰ বৰ ভয় লাগিছিল তথাপি ভয় খোৱা যেন নেদেখুৱাই ক'লে : 'বাৰু খোৱা যদি খাবা, তথাপি তিনিজনক সুধিহে তুমি মোক খাব পাৰিবা।

মানুহজনৰ কথাত বাঘ সন্মতি দিলে। প্ৰথমতে লগ পালে এটা ভঙা লাউ। লাউটোৱে ক'লে যে বাঘে মানুহজনক খাব পাৰে। ইয়াৰ পিছত লগ পালে গৰুৰ লাউখোলা এটা। গৰুৰ লাউখোলাটোৱেও বাঘক সমৰ্থন কৰিলে। শেষত লগ পালে শিয়াল এটাক। মানুহজনে শিয়ালটোক সকলো কথা বিবৰি কৈ তাৰ মতামত বিচাৰিলে। শিয়ালে ক'লে যে, আচল কথাতো নজনা কৈ সি একো ক'ব নোৱাৰে।

আচল কথাটো কি চাবলৈ তিনিও গড়ালটোৰ কাষলৈ আহিল। গড়ালটো চাই শিয়ালে ক'লে : 'মই কথাতো বিশ্বাস কৰিবই টান পাইছো। বাঘ ককাই বৰ ভয়ানক জন্তু, গড়ালৰ দুৰাৰখন তেনেই সৰু। বাঘ ককাইহে মোৰ নিচিনা লেৰেলা এটাও সেইখন দুৰাৰেদি গড়ালটোৰ ভিতৰত সোমাব নোৱাৰে। গতিকে কথাতো তেনেই মিছা'।

কথাটো যে প্ৰমাণ দেখুৱাবলৈ বাঘে কলে : বাৰু মই সোমাব পাৰোনে নোৱাৰো তোক প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাওঁ'। এই বুলি কৈ গড়ালটোৰ ভিতৰত বাঘাটো সোমাল। লগে লগে শিয়ালে গড়ালৰ দুৰাৰখন বন্ধ কৰি দিলে।^{৪৪}

এই সাধুটোত শিয়ালটোৱে বাঘক ঠগিছে। এই প্ৰসঙ্গতে শিয়ালে টেটোন আৰু বাঘে অজলাৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। অন্যহাতে এই সাধুটো সমস্যামূলক সাধুৰ পৰিসৰতো সামৰিব পাৰি।

(চ) ক্ৰমপুঞ্জিত সাধুকথা (Cumulative Tales, K. 2000-K. 2099)

এই বিধ সাধুৰ লক্ষণ হল- 'যত এটাই আনটোক ঠেলি দিয়ে সিটোৱে এটাক ঠেলি দিয়ে আৰু এটা বিশেষ ক্ৰমত এইদৰে সাধুটো দীঘল হৈ গৈ থাকে'।^{৪৫} এনে সাধুকথা জাৰ্মানীত Kettemiarchcn আৰু ইংৰাজীত

dhain tale বা Formula নামেৰেও পৰিচিত।^{৪৬}

ক্ৰমপুঞ্জিত সাধুকথা মিটিং, কাৰ্বি কুকিসকলৰ মাজত থকাৰ উপৰিও অজনজাতীয় অসমীয়া সমাজতো চলিত আছে? মিটিং সমাজত প্ৰচলিত 'ভেকুলীৰ পিঠত খহ হ'ল কিয়' নামৰ সাধুটো প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীদেৱে নৈদানিক সাধুকথা আৰ্থাৎ Ctiological tale- ৰ পৰ্যায়ভূত কৰিছে।^{৪৭} এই সাধুটোত সৃষ্টিমূলক বা নৈদানিক সাধুকথাৰ বৈশিষ্ট্য থাকিলেও ইয়াৰ সাংযুক্ত গঠনলৈ লক্ষ্য কৰি ক্ৰমপুঞ্জিত সাধুৰ শ্ৰেণীত ধৰিব পাৰি। তলত এই সাধুটো দিয়া হ'ল :

(ক) ভেকুলীৰ পিঠত খহ হ'ল কিয় :

এদিনাখন দুপৰীয়া এটা বাদুলিয়ে এজোপা গছত ফল খাই আছিল। এনেতে ভেকুলী এটাই গছজোপাৰ তলত টোৰ টোৰাবলৈ ধৰিলে। বাদুলিটোৱে ভয় খাই উৰা মাৰিলে। তাৰ পাখিৰ শব্দ শুনি টকৌ এটা খাই থকা কেৰ্কেটুৱা এটাই ওচপ খাই দৌৰ মাৰিলে। সি দৌৰ মাৰোতে টকৌ এটা সৰি তলত ঘাহ খাই থকা হৰিণা পহু এটাৰ পিঠত পৰিল। ভয় খাই হৰিণা পহুটোৱে দৌৰ মাৰিলে। কাৰ খুন্দাত বাঁহ এডাল ভাঙি এটা কেকোৰাৰ ঠেঙত পৰিল। বিষত বৰ নোৱাৰি কেকুৰাটোৱে সাপ এটাৰ নেজত কামুৰি দিলে। সাপটোৱে তাৰ নেজৰ এছোৱা হেৰুৱালে। বিষত সি বৰ নোৱাৰি এটা পাতসীয়া চৰাই কণীবোৰ খাই পেলালে।

পাতসীয়া চৰাইটোৱে কান্দি কান্দি বিচাৰৰ বাবে আবেদন জনালে। চৰাই আৰু জীৱ জন্তুবোৰৰ এখন সভাত সমাবেত হ'ল বিচাৰৰ বাবে। বিচাৰপতি ৰ দ্বাৰা প্ৰথমতে সাপটোক সোধা হ'ল :

: তই পাতসীয়াৰ কণীবোৰ কিয় খালি?

সাপ : কেকোঁৰাটোৱে মোৰ নেজত কীমুৰি দিয়া বাবে।

বিচাৰপতি : কেকোঁৰা, তই কিয় কামুৰিলি?

কেকোৰা : বাঁহডাল মোৰ ঠেঙত ভাঙি পৰাৰ বাবে।

বিচাৰপতি : বাঁহ তই কিয় ঠেঙত পৰিলি?

বাঁহ : পহুটোৱে মোক খোন্দা মৰাৰ বাবে?

৪৪. তৰুণ চন্দ্ৰ পামেগাম : প্ৰাণত্ব গ্ৰন্থ, পৃ. ২৮

৪৫. প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামীৰ অসমীয়া জনসাহিত্য, পৃ. ১৪৭

৪৭. F. Goswami : Tales of Aaam, p. 33

৪৬. Linda Degh Op.cit., p. 72

বিচাৰপতি : পছ তই কিয় খুন্দা মাৰিলি?

পছ : টকৌ ফলটো মোৰ পিঠিৰ ওপৰত পৰাৰ বাবে।

বিচাৰপতি : টকৌ তই কিয় পৰিলি?

টকৌ : কেৰ্কেটুৱাটোৱে মোৰ গছ জোপা জোকাৰি দিয়া বাবে।

বিচাৰপতি : কেৰ্কেটুৱা, তই কিয় এনে কৰিলি?

কেৰ্কেটুৱা : বাদুলিটোৱে মোক ভয় খুওৱাৰ কাৰণে।

বিচাৰপতি : বাদুলি, তই কিয় ভয় খুৱালি?

বাদুলি : ভেকুলীটোৱে টোৰ টোৰোৱা বাবে।

কেৰ্কেটুৱা : বাদুলিটোৱে মোক ভয় খুওৱাৰ কাৰণে।

তেতিয়া বিচাৰপতিয়ে ভেকুলীটোকেই জগৰীয়া কৰিলে আৰু ভেকুলীটোক জৰীৰে বান্ধি টানি আনিলে। বিচাৰপতিয়ে সভাৰ অনুমোদন ক্ৰমে ভেকুলীৰ পিঠিত তপত ছাই ঢালি দি শান্তি দিবলৈ ঠিক কৰিলে। সেইমতেই ভেকুলীৰ পিঠিত তপত ছাইবোৰ ঢালি দিয়া হ'ল। সি যাম্পাত ৰব নোৱাৰি জাপ মাৰি পানীত পৰিলগৈ। তেতিয়াৰ পৰাই ভেকুলীৰ পিঠিত খৰু হ'ল।

(খ) লোক ইতিহাস বিশিষ্ট সাধুকথা (folk history) কোনো কোনো সাধুকথাত লোক ইতিহাসৰ (folk history) সাধাৰণ বৰ্ণনা পোৱা যায়। এনেধৰণৰ পৰম্পৰাগত মৌখিক কাহিনীক লোক-ইতিহাস বিশিষ্ট সাধুকথা আখ্যা দিব পাৰি।

মিচিং সমাজৰ ইতিহাস বহন কৰা দুই এটা সাধুকথা পোৱা যায়। এইবোৰ কাহিনীক ইংৰাজীত Local legend অৰ্থাৎ স্থানীয় জনশ্ৰুতি বোলে। মিচিং সমাজত প্ৰচলিত লোক বুৰঞ্জীৰ উপাদান বিশিষ্ট সাধুকথা মিচিংসকল প্ৰাচীন গাঁও-ভূই, খেতি-বাতি-পৰম্পৰা আদি সামাজিক আৰু ধৰ্মীয় জীৱনৰ ছবি প্ৰতিফলিত হোৱা দেখা যায়। এইবিধ সাধুকথাৰ ভিতৰত 'মিতিৰ লগা সাধু', 'শৰণ লোৱা সাধু', 'চুংকুৰাং ফৈদৰ সাধু', 'ভৈয়ামলৈ মানুহ আহিল কেনেকৈ' আৰু 'মিৰি মানুহ ভৈয়ামলৈ আহিল কেনেকৈ' আদি উল্লেখযোগ্য। তলত এই শ্ৰেণীৰ সাধুকথাৰ কথাংগবোৰ দিয়া হ'ল।

(ক) মিতিৰ লগা সাধু

পুৰণি কালত চংব নামৰ এজন ভেকাই লগ-সংগ নোহোৱাকৈ বহুত দিন হাবিয়ে বননিয়ৈ ঘূৰি ফুৰিছিল। দিহিঙৰ (ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ) পাৰে পাৰে উজাই গৈ থাকোতে এদিন সি নৈ খনৰ দক্ষিণ পাৰে দূৰণিত এখন গাঁও দেখা পালে।

তেনেতে এজনী ধুনীয়া ছোৱালীয়ে নৈৰ পানীত নিজৰ মুখ খন চাই থকা দেখা পালে। ছোৱালীজনীলৈ সি তথা লাগি চাই থাকোতে তাই মুখ তুলি চাই সি পাৰত চংবক দেখা পালে। তাই হঠাতে গাবলৈ ধৰিলে : "দিহিঙেদি উজাই অহা ডেকা মূৰ তুলি মোৰ ফালে চোৱা"।

গীতটো শুনাৰ লাগে লগে চংবই সাতুৰি নৈখন পাৰ হৈ ছোৱালীজনীক লগ ধৰিলেগৈ। এনেতে ছোৱালীজনীয়ে সুধিলে — 'তুমি ক'ৰ মানুহ'? চংবই ক'লে : 'মই নদীৰ সন্তান'। তুমি একা?

ছোৱালীজনীয়ে উত্তৰ দিলে : 'ও পাদং আনাকী অনামী কন্দাৰ্কা আন্মী' (মই বৰষুণৰ সন্ততি কন্দাৰৰ জী)। তাৰ পাছত বৰ নৈৰ পাৰতে দুয়োৰে গন্ধৰ্ব প্ৰথামতে বিবাহ হৈ গ'ল। তেতিয়াৰ পৰাই চংব কন্দাৰ (দলে আৰু পেণ্ড গোত্ৰৰ) মাজত মিতিৰ সম্বন্ধ ঘটিল। চংব আৰু কন্দাৰৰ সতি-সন্ততিসকলে নৈৰ পাৰতে বসবাস কৰি থাকিল।^{৪৮}

(খ) শৰণ লোৱাৰ সাধু :

মিচিং গাঁৱত নৰা-জিগা উৎসৱৰ বাবে গাঁৱৰ ডেকাহঁতে পাত পাতকৈ বিচাৰিও দতাল গাহৰি এটা উলিয়াব নোৱাৰিলে। শেষত দঁতাল গাহৰিৰ সলনি বাজী গাহৰি এজনীকে মাৰিবলৈ ঠিক কৰিলে। এনেতে এজন গোঁসায় গাঁৱত সোমালহি। গাহৰিজনী মাৰিব খোজা দেখি গোঁসাকে ক'লে : 'তোমালোকে মাইকী গাহৰিজনী কিয় মাৰিব খুজিছা'? ডেকাহঁতে উত্তৰ দিলে — 'তাইক ৰাখি একো লাভ নাই, তাই পোৱালী নিদিয়ৈ - বাজী। গতিকে সকামত লগাব খুজিছোঁ'। তেতিয়া গোঁসাকে ক'লে : 'গাহৰিজনী নামাৰিবা, তাই ছমাহৰ ভিতৰত পোৱালী দিব'।

সেইমতে ডেকাহঁতে গাহৰিজনী নামাৰি গোঁসাইৰ কথাৰ প্ৰমাণ চাবলৈ তাইক এৰি দিলে। সঁচাকৈ ছমাহৰ মূৰত গাহৰিজনীয়ে এহাল পোৱালী জন্ম দিলে। তাকে দেখি গাঁৱৰ মানুহবিলাকে ভাবিবলৈ বাধ্য হ'ল যে, গোঁসাইজনে দেওধাইতকৈও বেছি কথা জানে। সেইদিন ধৰি গাঁৱৰ মানুহবিলাকে গোঁসাই আহিলেই নানা ভেটি-ভাৰ দি সন্মান কৰিবলৈ ধৰিলে। গোঁসাইয়েও ছল পাই মিচিং মানুহক শৰণ দিবলৈ ধৰিলে। তেতিয়াৰ পৰাই মিচিং মানুহ শৰণীয়া

৪৮. তৰুণ চন্দ্ৰ পামেগাম : প্ৰাণ্ডু গ্ৰন্থ, পৃ. ১৩

৪৯. তৰুণ চন্দ্ৰ পামেগাম : প্ৰাণ্ডু গ্ৰন্থ, পৃ. ১৫

হ'ল।^{১০}

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে, মিচিং সাধুৰ পৰিসৰ আন জনজাতীয় সমাজৰ সাধুকথাৰ দৰেই বিস্তৃত। সাধুবোৰৰ নিৰ্দিষ্ট অনুসংগ অৰ্থাৎ Context নথকা নহয়। কোনোটো সাধু দিনত, কোনোটো সন্ধিয়া, কোনোটো ৰাতি আৰু কোনোটো খেতি-বাতিৰ সময়তহে কোৱা হয়। এই প্ৰসংগত কিছুমান নিষিদ্ধ আচৰণো (Tabu) দেখা যায়। সাধাৰণতে বন্য প্ৰাণীৰ সাধু অথবা ভূত-প্ৰেতৰ সাধুকথা ৰাতি কোৱা নহয়।

মিচিং সমাজত সাধুকথা কোৱাটো পেশা বা জীৱিকা (Profession) ৰূপে পৰিগণিত নহয়।

ষষ্ঠ অধ্যায়

১০.০০ প্ৰবচন : সংযোজনা : পটন্তৰ : ফকৰা : সাঁথৰ (চল্ক)

ক. প্ৰবচন :

প্ৰবচনবোৰ সংক্ষিপ্ত, উপদেশমূলক আৰু ৰূপক ধৰ্মী বৰ্ণনা, এইবোৰ জীৱনৰ বিভিন্ন দিশৰ অভিজ্ঞতাৰ সমষ্টি।^১ সমাজৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতাৰ বাস্তৱ ৰূপ। কোনো এখন সমাজৰ জনগণে শতিকা ধৰি সঞ্চয় কৰা ভাৱ-চিন্তা আৰু দৰ্শনৰ নিৰ্যাস প্ৰতিফলিত হয় প্ৰবচনবোৰৰ জৰিয়তে।^২ প্ৰবচন এনে এবিধ মাধ্যম যাৰ সহায়ত শতিকা জোৰা অভিজ্ঞতাৰাজিক তেনেই চুটি বাক্য এটিত প্ৰকাশ কৰা হয়। এইবোৰ দহৰ জ্ঞান একৰ বা এজনৰ বাণী ৰূপেও অভিহিত কৰিব পাৰি। প্ৰবচন, যোজনা বা পটন্তৰ আদি নিৰক্ষৰ চহাৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতা আৰু জ্ঞানৰ ভঁড়াল।^৩ আফ্ৰিকাৰ অঞ্চল বিশেষে প্ৰবচনবোৰে আইনৰ প্ৰকাৰ্য সাধন কৰি আহিছে। মানুহে বিভিন্ন প্ৰসংগত, স্ত্ৰী-পুৰুষ নিৰ্বিশেষে প্ৰবচনাদি প্ৰয়োগ কৰে। প্ৰবচনবোৰ স্থিৰীকৃত বাগ্‌বৈশিষ্ট্য (Fixed Phrase)। প্ৰসংগ বা অনুসংগ (Context) অথবা সামাজিক পৰিবেশ অবিহনে প্ৰবচনৰ অৰ্থ আৰু তাৎপৰ্য ভালদৰে বুজিব নোৱাৰি। 'প্ৰবচনৰ অৰ্থ ব্যাখ্যাৰ বাবে প্ৰসংগ অপৰিহাৰ্য', যিহেতু প্ৰসংগবিহীন প্ৰবচন স্বৰূপাৰ্থত স্পন্দনহীন দেহ সদৃশ।^৪

প্ৰবচনবোৰ কৌশলপূৰ্ণ সামাজিক ৰূপক মাথোন। এইবোৰৰ জৰিয়তে পৰম্পৰাগত, কলাত্মক আৰু তুলনামূলকভাৱে চুটি ৰূপাত্মক যুক্তি বিশিষ্ট ৰূপ

১. "Proverbs are the terse didactic and metaphorical statements containing concise homely truth on various aspects of life"
A. H. Crappe : The Science of Folklore, London, 1930, p. 143
২. G. B. Milner : What is a proverb? New Society, 1969
৩. প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামী : অসমীয়া জনসাহিত্য, পৃঃ ৮৫
৪. নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা : অসমীয়া লোক সংস্কৃতিৰ আভাস, পৃঃ ৩২

একোটি (Form) প্রকাশ পায় আৰু বিশেষ প্রকায় সাধনৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰসংগত এইবোৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।^১

প্ৰবচনৰ অতিকৈ প্ৰয়োজনীয় দিশ হ'ল ইয়াৰ অৰ্থ। অৰ্থৰ কথা কওতে মনত ৰাখিব লাগিব যে ইয়াৰ লক্ষণাৰ্থই পৰ্যাপ্ত নহয়, ব্যঞ্জনা অৰ্থহে পৰ্যাপ্ত। সামাজিক অনুৰংগ অবিহনে ইয়াৰ অৰ্থ অস্পষ্ট হৈ থাকে। প্ৰয়োগিক দিশৰ প্ৰতি লক্ষ্য কৰি ক'ব পাৰি যে, বিশেষ ক্ৰিয়া সম্পাদনৰ অৰ্থে আৰু কথা-বতৰা তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কৰিবৰ বাবে এইবোৰৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়।

মিচিং মৌখিক সাহিত্যত প্ৰবাদ, প্ৰবচন, পটন্তৰ আদিৰ বিশেষ স্থান দেখা যায়। মিচিং সমাজৰ শতিকাজোৰা অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এইবোৰ পৰম্পৰাগতভাৱে ৰচিত হৈছে। প্ৰবাদ-প্ৰবচনবোৰে মিচিং সমাজৰ জ্ঞান-চৰ্চা, নীতি-চৰ্চা, জীৱন-চৰ্চাৰ আভাস দিয়াৰ বাহিৰেও আচাৰ-ব্যৱহাৰ আদিৰ সমালোচনাৰ ইংগিতো দিব পাৰে। আন আন সমাজৰ দৰে মিচিং সমাজত প্ৰচলিত প্ৰবাদ-প্ৰবচনবোৰৰ বাক্যবোৰো চুটি চুটি আৰু প্ৰায়ে ৰূপাঙ্কক। ফকৰাবোৰ সাধাৰণতে গুটীক আৰু যোজনাবিলাকৰ এফাঁকি কথা বুজাবলৈ আন এফাঁকি কথা যোগ কৰি দিয়া হয়। এই ফকৰাবোৰক মিচিং ভাষাত আগমু লোতুগ বোলা হয়। মিচিং প্ৰবাদ-প্ৰবচন-পটন্তৰৰ উদাহৰণ স্বৰূপে তলত কেইটিমান দিয়া হ'ল :

(ক) “দুম্ব বীলামীম্ চুক্কাঃ মাং

অ'পান্ আগম্ তাত্কাঃ মাং”।^১

অৰ্থ : সুগৰী পহৰ খোজ অনুসৰণ কৰোতা নাই, দুখীয়া লোকৰ কথা শুনোতা নাই।

ইয়াত দুখীয়া লোকৰ দুখ-যাত্ৰাৰ কথা শুনিবলৈ কোনেও ইচ্ছা নকৰাৰ কথাটোৰ ৰূপক স্বৰূপে সুগৰী পহৰ ৰূপকটো উপস্থাপন কৰা হৈছে। সুগৰী পহৰ খোজ অনুসৰণ কৰা টান কাম। সেইবাবে কোনেও এই কামটো কৰিবলৈ তৎপৰ নহয়, অৰ্থাৎ এই কামটো কৰা মানুহ নাই বুলিয়েই ক'ব পাৰি। তেনেদৰে দুখীয়াৰ দুখ উপলব্ধি কৰিবলৈ কোনেও চেষ্টা নকৰে। এই প্ৰবচনটোৰ জৰিয়তে মিচিং সমাজৰ সামাজিক আচৰণৰ (Behaviours) আভাস পোৱা যায়।

মিচিংসকল চিকাৰী, পহ চিকাৰ তেওঁলোকৰ বাবে আমোদ-প্ৰমোদ স্বৰূপ। সুগৰী পহ সতকাই বধ কৰা টান। তাৰ খোজ অনুসৰণ কৰিহে বধ কৰিব পাৰি। দ্বিতীয়তে, মিচিংসকলৰ সৰহ ভাগ মানুহেই দ্ৰবিত্ৰতাৰ সীমা ৰেখাৰ তলত বাস কৰে। দুখীয়াৰ দুখৰ প্ৰতি সহানুভূতি দেখুৱা মানুহৰ সংখ্যা তেনেই তাকৰ।

মুঠতে সামাজিক বাস্তৱ সত্য এটিক (দুখীয়াৰ দুখ) বুজাবলৈ অভিজ্ঞতালব্ধ ৰূপকৰ (সুগৰী পহৰ খোজ অনুসৰণ) সহায় লোৱা হৈছে।

(খ) “ঙৰ্ চুম্‌কল ঙগিয়া চুম্‌মুনা

চুম্‌কে চুলা ছিদ”।^১

অৰ্থ : কুটি মাছৰ জাপ দেখি পুঠি মাছে জাপ দিওঁতে বিপদত পৰে। এই যোজনাটোৰ লগত অসমীয়াত প্ৰচলিত ‘আদাক দেখি কেতুৰীৰ গা উঠা’ যোজনাটি বিজ্ঞাব পাৰি।

(গ) “চিয়াং আঃ নীম্ জজজী তপুঃমাং

মিচিং আচি না-ঙীম্ পীঞয় যুপুঃমাং”।^১

অৰ্থ : চিয়াং নৈৰ থাউনি পালেও মিচিং লোকৰ মনৰ থাউনি পোৱা টান।

এই যোজনাটোৰ জৰিয়তে মিচিং লোকৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্যৰ সংকেত পোৱা যায়।

(ঘ) “লুংতু দঃপ্ৰিঃ কাঃ দুক্ কাংকৰী

তুম্ব চেনামী চেদুক্ চেকৰী”।^১

অৰ্থ : আবেলিৰ ৰ'দ জাক বৰ চোকা, আদ বয়সত বাৰী-বৰলী হোৱা সকলে ধুন-পেচ মাৰি হয় ধুনীয়া।

(ঙ) “দুম্ চুং আঃ মীম্ দদ

চিদুম্ য়েকং গাদ্ দ”।^১

অৰ্থ : হৰিণাই ধান খায়, সুগৰী পহৰ কাণ কাটে

এই প্ৰবচনটোৰ লগত দিয়া অসমীয়া প্ৰবচনটো তুলনীয়া :

“কেৰ্কেটুৱাই তামোল খায়

নেউলক বান্ধি কোৱায়”।

৫. Peter selte : 'Proverbs : A Social Use of Metaphor in folklore Genres, ed. Dan Ben-Amos, American folklore Society, 1981, P. 125
৬. সংবাদদাতা হ প্ৰতাপ পাৰ (৪৮), গাঁও- জোনাই, তাৰিখ ৩/৮/৯০

৭. সংবাদদাতা : প্ৰতাপ পাৰ (৪৮)

৮-৯-১০. সংবাদদাতা : মাধৱ পেণ্ড (৫৫), মেচাকি টঙানি

অৰ্থাৎ এজনে কৰা কামৰ কুফল আন এজনে ভোগ কৰিব লগা হয়।

(চ) “চিন্তা তায়ে এদুং আঁম্‌না

চিলৌঙী এম্‌ননা তাপং বেত্‌কেদ”।^{১৩}

অৰ্থঃ হাতীৰ লাদ দেখি শহা পছৰে লাদ এৰিবলৈ গৈ শৌচদ্বাৰ ফাটি মৰে।

এই প্ৰবচনটো মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ বিখ্যাত উক্তি এটিৰ মিচিংকৰণ যেন লাগে। উক্তিটো তলত দিয়া হ’ল

“হস্তীৰ দেখিয়া লাদ শশা যেন ফাৰে মাৰ্গ”।^{১৪}

মিচিং সমাজত উপদেশমূলক উক্তিৰো ব্যৱহাৰ দেখা যায়। এই উক্তিবোৰক মেক্সিম (Maxim) বা নীতিমূলক সূত্ৰ বুলিব পাৰি।

(ছ) “এঃ মে এঃ পং লাঃ যকা

এঙে ঙেঃ দুম্ বাক্‌য়কা”।^{১৫}

অৰ্থ : সতিনী মাইকী নানিবা, কচুৰ মুঢ়া কামুৰি নাখাবা।

এই প্ৰবচনটোত এটা উপদেশমূলক নীতি বচন সোমাই আছে। কচুৰে ডিঙি খজুৱায়। তাতে যদি কচুৰ মুঢ়াটো হয় তেন্তেতো আৰু কথাই নাই। তেনেদৰে দুজনী তিৰোতা বিয়া কৰাই আনি সতিনীৰ লেঠাত পৰিব লগা স্বামীয়ে নানা দুখ-যাত্ৰণা সহ্য কৰিব লগা হয়।

এই মেক্সিমটোৰ জৰিয়তে সহজে অনুমান কৰিব পাৰি যে, বহু বিবাহৰ প্ৰতি মিচিং সমাজেও উদাৰ সৃষ্টি পোষণ কৰা নাছিল।

দ্বিতীয়তে, এজনী তিৰোতা থাকোতে আন এজনীক বিয়া কৰাবলৈ যোৱা সকলেও এই মেক্সিমটোৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত হৈ যে জিভা নোকোচাব তাত সন্দেহ নাই।

প্ৰবচন, লোকোক্তি আদিয়ে যে জ্ঞান বা উপদেশ অভিজ্ঞাপন কৰে তাৰ আভাস ইয়াৰ পৰা পাব পাৰি।

(জ) ৰক্‌পান্ পৰগ্ অংয়কা

মাউৰাং অম্‌মাং উয়কা।^{১৬}

অৰ্থ : মাক নোহোৱা কুকুৰা পোৱালী নুপুহিবা আৰু মাউৰা ল’ৰা-ছোৱালীও তোলনীয়া কৰি নল’ৰা।

এই মেক্সিমটোৰ পৰাও মিচিং সমাজৰ সামাজিক আচৰণৰ আভাস পোৱা যায়।

কোনো কোনো প্ৰবচনৰ আঁৰত একোটি সাধুকথা লুকাই থাকে। যেনে (ঝ) চিৰ্‌ৰী নুৰমুক্‌দ

ই কি আ বাদ্‌তিদ।^{১৭}

অৰ্থ : বৰাই মাটি চহায়, কুকুৰে হাল বোৱা হয়।

কুকুৰ আৰু বৰা দুয়ো নাতিয়ে ককাকৰ পথাৰত হাল বাবলৈ গ’ল। কুকুৰ আহিল সোৰোপা, হাল বালে বৰাই। পিচে বৰা ঘৰলৈ গ’ল কুকুৰে পথাৰৰ ওপৰত ইফালে-সিফালে ঘূৰি মাটিত তাৰ ভৰি সাঁচ পেলাই বুঢ়াক ক’লেগৈ বোলে সিহে হাল বাইছে। সাঁচাকৈ তাৰ খোজ দেখিবলৈ পাই বুঢ়াই তাক আদৰ-সাদৰ কৰি বাহ দিলে। বৰাক দিলে খেদি। কিন্তু যিহেতু কুকুৰে ফাঁকি দিলে সেই কাৰণেই তাক খাবলৈ দিলে মাটিত আনহাতে বৰাক খাবলৈ দিলে খালত বা চৰিয়াত।^{১৮}

আও নগাসকলৰ সমাজতো সাধুকথা একোটি লুকাই থকা প্ৰবচন পোৱা যায়। যেন—

কুকুৰৰ আগত মূল্যবান বস্তু নদলিয়াবা

জোঙা মাৰি হাতীৰ গাত দলিয়ালে তাৰ

একো নহয়।

যেনে কুকুৰ আৰু বৰাই ককাকৰ পথাৰত হাল বাবলৈ গৈছে, ইত্যাদি।^{১৯}

খ. চলক্ (সাঁথৰ) : ইংৰাজীত ব্যৱহৃত ‘Riddle’ পদটোক সূচিত কৰিবৰ বাবে মিচিং ভাষাত ‘চলক্’ পদটো ব্যৱহাৰ কৰা হয়। অসমীয়া ভাষাত ইংৰাজী Riddleৰ প্ৰতিশব্দৰূপে ব্যৱহৃত সাঁথৰ বা দিষ্টান পদৰ ব্যৱহাৰ মিচিং সংস্কৃতিত নাই।

সাঁথৰ বা দিষ্টানবোৰ প্ৰবচনৰ দৰে স্থিৰ বৈদ্যুত (fixed Phrase)। Riddle বোৰক ৰূপকৰ শৈলীত গঠিত হোৱা স্থানীয় প্ৰশ্ন বুলিব পাৰি। ৰূপকত

১৩. প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামী, প্ৰাগুপ্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ৯৬

১৪. সংবাদদাতা : দেবেন দলে (৫০), জোনাই

১৫. সংবাদদাতা : ডিৰাম কুস্মা (৫০), জোনাই

১৬. সংবাদদাতা : মাধৱ পেণ্ড, (৫৫), মেচাকি টঙানী

১৭. প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামী : প্ৰাগুপ্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ১২৮

১৮. উক্ত গ্ৰন্থ, পৃঃ ১২৯

আলংকাৰিক অৰ্থ থাকে কিন্তু সাঁথৰত (Riddle) প্ৰায়ে আলংকাৰিক অৰ্থ নাথাকে।^{১৯} সংক্ষেপভাৱে গঠিত আৰু ৰূপাত্মক প্ৰশ্ন বিশিষ্ট মৌখিক সাহিত্যৰ এইবিধ উপাদানত স্থান পোৱা শব্দবোৰে প্ৰত্যক্ষ অৰ্থ প্ৰকাশ নকৰি সম্পূৰ্ণ বেলেগ অৰ্থ প্ৰকাশ কৰে। সাধাৰণতে সাঁথৰবোৰ বৈদগ্ধপূৰ্ণ সৃষ্টি।

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত সাঁথৰবোৰ বিশেষ কোনো অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত নহয়। ইয়াৰ বক্তা কোনো বিশেষ ব্যক্তি নহয়। যিজনে সাঁথৰ জানে তেঁৱেই সময় আৰু সুবিধা বুজি সমনীয়া লোক বা ল'ৰা-ছোৱালীক সোধে। মিচিং সাঁথৰবোৰ প্ৰায়ে প্ৰশ্নবোধক। সাধাৰণতে অনাথৰী গাঁৱলীয়া বুঢ়া-মেথাসকলে ঘৰুৱা কাম-বনৰ পৰা আজৰি পালে কেতিয়াবা আলিবাটত, কেতিয়াবা কাৰোবাৰ চোতালত বহি কাঠি-কামি কৰাৰ সময়ত কমবয়সীয়া ডেকা-ল'ৰাক চলকেৰে প্ৰশ্ন সোধা হয়। আকৌ গৰখীয়া ল'ৰা বিলাকেও সমনীয়াৰ সৈতে গৰু চৰাই থাকোতে ইজনে সিজনক প্ৰশ্ন কৰে আনজনে উত্তৰ দিয়ে। আকৌ সিজনে ইজনক প্ৰশ্ন কৰে। এইদৰে চলকৰ সৃষ্টি হয়। চলকবোৰ সাধাৰণতে ছন্দোৱদ্ধ আৰু প্ৰহেলিকা ভাৱাপন্ন। যেনে—

(ক) য়ুমবাংলক্ দুমুদ্ তাঃ পৰ চুলা

দুঃ নী মূম্বৰদী চাঃ কন?^{২০}

উত্তৰ : তীপাং (গোমধান।

(খ) চঃন নকিঃমাং মানী চঃৰী

মাঃ নী চঃ ৰী লীপূৰ কামা

পাঃ চুম্ পাঃ ৰুম্লা আম্ময় : আম্ বৃজ়াম্দাগ্।^{২১}

উত্তৰ : চঃ ৰি ৰিকি (আকাশী লতা)।

(গ) আচুগ্ কানীদা দপাঙা

কাৰপু নাম্দা দনামা।^{২২}

উত্তৰ : জেয়িংতাং (বেত গাজ)

(ঘ) আনীদাম্ কাঃতে কাঃ ৰেদাগ্

আৰদী যকম দুকপী দৃগদাগ্।^{২৩}

উত্তৰ : মূৰ্চ (জলকীয়া)।

(ঙ) আৰ্গলক্ আম্ বমজেদক্

দুম্বিঃ নীদা আম্ম গীদাগ্।^{২৪}

উত্তৰ : চুঃ পাগ্ (কপাহ)।

(চ) যাকা কাঃ তক্

যাৰা বাঃ চাং

য়াঃ য় যাকব্ কাপত্ৰা দুং

য়াবাংকী মিক্টা অঃ বৃং অঃ বৃলা গুদুং।^{২৫}

উত্তৰ : পঃৰ আপং (ছাই মদ)।

পশু-পক্ষী, কীট-পতংগ আৰু পোক-পৰুৱাৰ লগত খাপ খোৱাকৈ কিছুমান চলকৰ সৃষ্টি হৈছে। যেনে—

(ক) য়ুমবা য়ুম্বাং লক্ আমং

কুনী মন্দল্দী চাঃকন?^{২৬}

উত্তৰ : তাপাদ্ (জোক)।

(খ) তানিঃয়েম্ কাঃ বেগ্ য়েম্ল আচিল্

আজুংকুনীদ অক্কন?^{২৭}

উত্তৰ : ৰাংকপ (বাম্ কাছ)।

(গ) চেলেগল্ দুৰগন দুমচুংক

তালী দাঃ দান্ চংকীংক

নায়িন পায়িনীম্ দমা

ইঃ তুঃমামুল তুৰমাং।^{২৮}

উত্তৰ : তায়িগ (ওকণি)।

ঘৰুৱা জীৱনত ব্যৱহাৰ কৰা সামগ্ৰীৰ ওপৰতো কিছুমান সাঁথৰ সৃষ্টি হৈছে। যেনে—

১৯. Y. M. Sokolov : Russian folklore, The Macmillan co., New York, 1950, P. 2822

২০. সংবাদদাতা, ডিৰাম কুয়াং (৫০), জোনাই

২১-২২. সংবাদদাতা, ডিৰাম কুয়াং (৫০), জোনাই

২৩-২৫. সংবাদদাতা : ডিৰাম কুয়াং (৫০), জোনাই

২৬-২৮. সংবাদদাতা : মাধৱ পেগু, (৫৫) মেচাকি টঙানী

(ক) কুঃদুঃ কামান্ অল্লুংঙী
 কুংকং কামান্ অল্লুংঙী
 আচি লঃ চিন্ দুগঃমাং
 দুগঃমূল পুঃচাঃ মাং
 বঃ দ্ বঃ দ্ পী বান্নাম্দী
 তুং তুং আম্না বাঃ নীদী।^{১১}

উত্তৰ : কিঃ পাৰ (খোবলি)।

(খ) লীঃ লমাং আলঙী

চুম্পামাং চুম্নানী।^{১০}

উত্তৰ : বেংলং (জীম কাপোৰ ববলৈ তৈয়াৰ কৰা এবিধ হাতীদাঁতৰ জোঙা যন্ত্ৰ)।

(গ) আকিঃ দী কিঃ পৰদাগ্ কিঃ এঃ কামা
 কিঃ পৰ্নাদী কামাঃমূল্ আপিনাচিন্ কামা।^{১১}

উত্তৰ : কিঃ লঃ (মাটি কলহ)

(ঘ) অগ্ঃচিন্মা য়ক্তুঃ চিন্মা
 মঃ তা মঃ তানী অচুঙীম্
 বত্কে ব্দ্য়ে বম্দাগ্।^{১২}

উত্তৰ : কৰত।

(ঙ) য়ুম্বাং আৰাঃ দ কৰতাগ্ তাগ্দাগ্
 তানিঃদীম্ কাঃ বেগমাং।^{১৩}

উত্তৰ : অগ্ঃ (কুঠাৰ)।

(চ) ব্ঃ চত চুৰ্ক্ চাৰাক্
 কক্তক্ৰ ওৰি কাকি।^{১৪}

উত্তৰ : চাম্পীগ্ (বাঢ়ণী)।

(ছ) দগ্ঃনী গীনী ম্ৰম্বৰদক
 আমিন্ অক্কন।^{১৫}

উত্তৰ : লঃ পু (Goiter., গলমেৰুণ, গলগণ্ডঃ)।

মিক্জীম্ য়েমূল্ কাঃ বেগ্দাগ্
 দাৰ্য়েমূল্ কামাং।^{১৬}
 উত্তৰ : মাঃঞিঃ (সপোন)।

সপ্তম অধ্যায়

উপসংহাৰ

প্ৰথম অধ্যায়ত লোক-সাহিত্য আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী বিভাজন, নিঃতম আৰু ইয়াৰ বিভিন্ন শাখা-প্ৰশাখা, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত নিঃতম অৰ্থাৎ আঃ বাং নিঃতম, ধৰ্ম নিৰপেক্ষ গীত : মিৰাং নিঃতম, বৃংবৃগ্ নিঃতম বিৰুদুগ্ নিঃতম, য়াপাপিলা নিঃতম বা বইলা নিঃতম, লুপ নিঃতম, কাবান, য়াবান নিঃতম, য়াম নী কাবনাম, লততা চঃ মান্ আদিৰ তন্ত্ৰীয় আৰু বিশ্লেষণাত্মক আলোচনাই স্থান পাইছে দ্বিতীয় অধ্যায়ত মিচিংসকলৰ সুৰদী, জনপ্ৰিয় মনোৰম নিঃতম 'অই নিঃতম'ৰ আলোচনাই স্থান পাইছে। তৃতীয় অধ্যায়ত কেঁচুৰা আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত সম্পৰ্কযুক্ত নিঃতম আৰু ধৰ্মীয় গীত, প্ৰাৰ্থনা মন্ত্ৰ আদিৰ বিৱৰণাত্মক বৰ্ণনা পৰিবেশন কৰা হৈছে। দঃয়িং কাবানৰ তন্ত্ৰীয় আলোচনাই স্থান পাইছে তৃতীয় অধ্যায়ত। লেকে দঃয়িং, বাঙাম দঃয়িঙৰ আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে পঞ্চম অধ্যায়ত। মৌখিত সাহিত্যৰ আন এটা উল্লেখযোগ্য আলোচনা কৰা হৈছে। প্ৰবাদ, প্ৰবচন, যোজনা বা যোজনা, লোকোক্তি, সাঁথৰ বা দিষ্টানৰ বিৱৰণাত্মক আলোচনাই স্থান পাইছে ষষ্ঠ অধ্যায়ত।

মিচিং সমাজত পৰম্পৰাগতভাৱে চলি অহা মৌখিক সাহিত্য অথবা বাচিক কলাৰ বিভিন্ন দিশৰ ওপৰত আলোকসম্পাত কৰি উপস্থাপন কৰা চিন্তা-চৰ্চা আৰু বিচাৰ-বিশ্লেষণৰ জৰিয়তে সহজে অনুমান কৰিব পাৰি যে, অসমৰ ভৌগোলিক পৰিসীমাৰ মাজত বসবাস কৰি অহা মংগোলীয় শাখাৰ অন্তৰ্গত জনজাতিসকলৰ (যেনে— বড়ো, কছাৰী, ৰাভা, ডিমাছা, তিৱা, কাৰবি আদি) মৌখিক সাহিত্যৰ ভিতৰত মিচিং মৌখিক সাহিত্যৰ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ স্থান বৰ্তমান। দ্বিতীয়তে, মিচিংসকল অসমীয়া সমাজৰ এটি অপৰিহাৰ্য অংগ। অজনজাতীয় অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ লগত মিচিং লোক সংস্কৃতিৰ (অথবা জনজাতীয় সংস্কৃতিৰ, Tribal Culture) আৰু সম্বন্ধৰ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ দৃষ্টান্ত পোৱা যায় মিচিং

আৰু অমিচিং অসমীয়া সংস্কৃতি জমিনত (Texture) উপাদানৰ জৰিয়তে অসমীয়া ভাষাত মিচিং ভাষাৰ সমল নোহোৱা নহয়। তেনেদৰে মিচিং মৌখিক সাহিত্যতো অমিচিং অসমীয়া লোক-সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ সুদূৰপ্ৰসাৰী। অসমীয়া বিহুগীতৰ প্ৰভাৱৰ ফলত সৃষ্টি হৈছে অইনিঃতমবোৰৰ। তেনেদৰে ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান, পূজা-পাতল, লোকবিশ্বাস, আচাৰ, ৰীতি-নীতি, সাধুকথা, লোককথা, জনশ্ৰুতি, খেলা-ধুলা, গীত-মাত আদিত অসমীয়া সংস্কৃতি তথা হিন্দু সংস্কৃতি আৰু হিন্দু ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি।

মিচিংসকলৰ সংস্কৃতি মূলতঃ মংগোলীয়। অসম আৰু ইয়াৰ ওচৰ-চুবুৰীয়া প্ৰদেশ অৰুণাচল, মিজোৰাম, মেঘালয়, মণিপুৰ, নগালেণ্ড আদিত বসবাস কৰি থকা মংগোলীয় গোষ্ঠীৰ মাজত উমৈহতীয়া সংস্কৃতি পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে পিতৃপ্ৰধান আৰু গণতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থা, ঘৰ সজা সঁজুলিত কাঠ-বাঁহ-বেতৰ ব্যৱহাৰ, চাংঘৰ, ডেকা চাং, গাভৰু চাং আদি পৰম্পৰাৰ প্ৰচলন, শুকতি মাছ-মাংস, আপং (লাউপানী), তামোল-পাণ আদিৰ প্ৰচলন, হাঁহ-কুকুৰা, গাহৰি পালন, মাছ ধৰা, চিকাৰ কৰা আদিৰ জনপ্ৰিয়তা, বোৱা-কটাৰ ওপৰত গুৰুত্ব প্ৰদান আদি উমৈহতীয়া সাংস্কৃতিক উপাদানবোৰলৈ আঙুলিয়াব পাৰি।

মিচিং ধৰ্ম আৰু সংস্কৃতি হিন্দু ধৰ্মৰ সুদূৰপ্ৰসাৰী মিচিংসকলৰ ভৈয়ামলৈ নামি অহাৰ পৰৱৰ্তীকালত তেওঁলোকে হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি বিশেষকৈ বৃহত্তৰ অসমীয়া সমাজৰ আচাৰ-ৰীতি-নীতি, ভাষা ধৰ্ম আদি গ্ৰহণ কৰিছে। ইয়াৰ পৰিণতি স্বৰূপে তেওঁলোকৰ ধৰ্মীয় ধাৰণাত ঈশ্বৰবাদী আদৰ্শই বিশেষভাৱে স্থান লাভ কৰিছে। বিদেশী শাসক আৰু ধৰ্মযাজকে থাৱৰ কৰা মতে মিচিংসকল জড়বাদী বা জড়োপাসক নহয়। শংকৰদেৱৰ দ্বাৰা প্ৰৱৰ্তিত নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ গভীৰ প্ৰভাৱো মিচিং সমাজত পৰিছে। অৱশ্যে অঞ্চল বিশেষে খৃষ্টান ধৰ্মৰ প্ৰভাৱো যে পৰা নাই তেনেও নহয়।

মিচিংসকলৰ ধৰ্মীয় ধাৰণাত জোন পিতা বা পুৰুষ আৰু বেলি আই বা নাৰী। তেওঁলোকৰ ধাৰণাৰ লগত খাচিসকলৰ চন্দ্ৰ-সূৰ্য সম্পৰ্কীয় জাগতিক দৃষ্টিভঙ্গীৰ (World-view) সাদৃশ্য চকুত লগা। দ্বিতীয়তে মিচিঙৰ এই জাগতিক দৃষ্টিভঙ্গীৰ (World-view) শুধাংগু-শশধৰ আৰু সূৰ্য-সাৰিত্ৰী ধাৰণাবোৰো সাদৃশ্য দেখা যায়। মিচিঙৰ দেওধাই বা মিৰু তথা মিৰুৰ লগত বড়ো, কছাৰীৰ দেউধনী বা দেওধাই বা হিন্দু দেবধনি বা দেওধা আৰু দেওধনী,

আহোমৰ দেওধাই বাইলুং, মণিপুৰী বা মেইতেইসকলৰ মাইবা-মাইবিৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি।

ইয়াৰ উপৰিও হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰাৰ পিচৰে পৰা মিচিং সমাজত সাধু, সদাচাৰ, ভকত, সাতোলা আদি বিষয়বোৰৰ সৃষ্টি হ'ল। সাধু সন্ত-মহন্ত-গোসাঁই আদি সত্ৰাধিকাৰসকলৰ ওচৰত মিচিংসকলে শৰণ লৈছে 'ৰাতি সেৱা' নামৰ এবিধ গোপন কৃত্যৰ প্ৰচলনো মিচিং সমাজত প্ৰচলিত হোৱা দেখা যায়। নামচাই আৰু তিনিচুকীয়াৰ ওচৰৰ কেইখনমান গাঁৱত মিচিং লোকে 'সনাতন ধৰ্ম'ও গ্ৰহণ কৰিছে।

মিচিং সমাজত পালনীয় পূজা-পাৰ্বনৰ ভিতৰত 'দবুৰ' পূজা বিশেষকৈ উল্লেখযোগ্য। ইয়াৰ বাদেও তেওঁলোকে 'তালাং উই' বুলি ওপৰ-দেৱতা, দুমুগু, দুংকাং, মুগলুং, তাকাৰ, দংগ্ৰি পংল (মেঘ, বিজুলী, তৰা, চন্দ্ৰ-সূৰ্য) আদিক পূজা কৰে। আদী মিচিংসকল যদিও বৰ সংৰক্ষণশীল তথাপি তেওঁলোক অতিকৈ অনুকৰণপ্ৰিয়। এনে পৰম্পৰাবিৰোধী প্ৰবৃত্তিৰ ফলত আদী আৰু ভৈয়ামৰ মিচিংসকলৰ বিশ্বাসৰ মাজত বৈষম্যৰ সৃষ্টি হোৱা স্বাভাৱিক। ইয়াৰ পৰিণতি স্বৰূপে সাদৃশ্যকৰণ প্ৰক্ৰিয়াৰে উভয়ৰ মাজত সামঞ্জস্য আৰু সমন্বয় সাধনৰ বাবে প্ৰচেষ্টা চলাবলগীয়া হৈছে। মিচিঙৰ গুংমুন্ চংয়িঙৰ লগত কালক্ৰমে 'ঘৰ ডাঙৰীয়া' আৰু 'গুৰু য়ুম্বাং উইৰ' বা পীজাব্ উইৰ লগত 'জল-খায়' আদি বিশ্বাস জড়িত নোহোৱাকৈ থকা নাই। লগতে কালসংহতি সত্ৰাধিকাৰৰ প্ৰভাৱৰ পৰিণতিত প্ৰায়শ্চিত্ত ব্যৱস্থা, মৰা-শুচি, জীয়া-শুচি আৰু অন্যান্য নিত্যনৈমিত্তিক আচৰণৰ ব্যৱস্থাও মিচিং সমাজত প্ৰচলিত হ'বলৈ ধৰিলে। মহাভাৰত, ৰামায়ণ আৰু অন্যান্য পৌৰাণিক কথাবৃত্ত আৰু আদৰ্শৰাজিও মিচিং বিশ্বাসৰ লগত সংমিশ্ৰিত হ'ল। লাহে লাহে হিন্দুৰ বিশ্বাস পৰম্পৰাত স্থান পোৱা দেৱ-দেৱীসকলেও তেওঁলোকৰ ধৰ্মীয় বিশ্বাসত স্থান পাবলৈ ধৰিলে। মহামাৰী, সৰু আই, বৰ আই, জৰা-ফুকা আদি পৰম্পৰাৰ জৰিয়তে শাক্ত-শৈৱ-তান্ত্ৰিক বিষয়েও তেওঁলোকৰ জীৱন আৰু সমাজত শিপাইছে। এনে সংমিশ্ৰিত সংস্কৃতিৰ গভীৰ প্ৰভাৱৰ পৰিণতিত তেওঁলোকে আদীৰ অনমনীয় আদৰ্শ আৰু ভাৱধাৰা পৰিত্যাগ কৰি সহঅৱস্থানত বিশ্বাসী হৈ পৰিল। তেওঁলোকৰ দংগ্ৰি পংল, কাৰ্চিং কাৰ্তাং চেংদি মেংল আদিৰ লগতে সমান্তৰালভাৱে ব্ৰহ্মা-বিষ্ণু আৰু শিৱৰ ধাৰণায়ো প্ৰৱেশ লাভ কৰিলে। এইদৰে মিচিং সংস্কৃতিত আদিম বিশ্বাসৰাজিৰ পৰিৱৰ্তে হিন্দুৰ ধৰ্মীয় বিশ্বাসৰ প্ৰাধান্য

পৰিলক্ষিত হ'বলৈ ধৰিলে। সেইদৰে পৰলৌকিক ধ্যান-ধাৰণাতো 'উয়ু আমঙ'ৰ লগত যম ৰজাৰ ধাৰণা আৰু কংজে পাং তাঙৰ লগত বৈতৰণী নৈৰ ধাৰণাৰ সহ-অৱস্থান প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হ'ল। আনকি মিচিঙৰ 'পেতম্ পেকি'ৰ পৰিৱৰ্তে বৈষ্ণৱ নিয়মে হৰিধ্বনি কৰি আশীৰ্বাদ দিয়াৰ পদ্ধতি প্ৰৱৰ্তন কৰা হ'ল।

আলি আই-লুগাং আৰু পং ৰাগ উৎসৱেই মিচিংসকলৰ প্ৰাচীন উৎসৱ আছিল যদিও ভৈয়ামত বাস কৰাৰ লগে লগে অমিচিং অসমীয়াসকলে পালন কৰা বহাগ বিহুক, মাঘ বিহু আৰু কাতি বিহুৰ পৰম্পৰাই মিচিং সমাজত জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিবলৈ ধৰিলে।

বাদ্য-যন্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰতো অমিচিং অসমীয়া সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱ পৰিদৃষ্ট হয়। আদিতো তেওঁলোকে দেনন্দু, আজুগ্ তাপুং, দৌৰকি তাপুং, তক্তক্, দুম্পাক কেকুং, লং লং গুংগাং আদি বাদ্য-যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও বৰ্তমান তেওঁলোকে ঢোল, পেপা, তাল, বাঁহৰ টকা আদিহে ব্যৱহাৰ কৰে।

মিচিংসকলৰ গৃহনিৰ্মাণ পদ্ধতিতো অমিচিং অসমীয়া লোকৰ গৃহনিৰ্মাণ পদ্ধতিৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হোৱা দেখা যায়। পূৰ্বে মিচিংসকলে ওখকৈ চাংঘৰ সাজি লুইত-সোৱণশিৰিৰ পাৰে পাৰে বসবাস কৰিছিল। বৰ্তমানে আধুনিক শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ, ঘটৰ লগে লগে কিছুসংখ্যক মিচিংলোকে নৈৰ পাৰত অস্থায়ী ঘৰবাৰী পতা এৰি ওখ ভিতৰুৱা ঠাইত স্থায়ীকৈ ঘৰ সাজি বাস কৰিবলৈ লৈছে। মিচিংসকলে তাহানিৰ দৰে কাঠ-বাঁহ, খেৰ আদিৰে ঘৰ বন্ধাৰ পৰিৱৰ্তে বৰ্তমান ইটা-বালি, চিমেন্টেৰে নিৰ্মাণ কৰা পকী ঘৰত থাকিবলৈ লৈছে।

অতীততে মিচিং সমাজত গাৰুৰ প্ৰথাৰে বিবাহ কাৰ্য সম্পন্ন হৈছিল। বৰ্তমানে তেওঁলোকৰ বিবাহ পদ্ধতিত অমিচিং অসমীয়া বিবাহ পদ্ধতিৰ সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হৈছে। পূৰ্বতে মিচিংসকলৰ সমাজতজোৱাই খটা প্ৰথা প্ৰচলিত আছিল। কিন্তু আধুনিকশিক্ষাৰে শিক্ষিত ল'ৰা-ছোৱালীয়ে এই প্ৰথা পৰিত্যাগ কৰিছে। আনকি বৰ্তমান মিচিংসকলে বিবাহৰ দিনবাৰ নিৰ্দ্ধাৰিত কৰোঁতে অন্যান্য অমিচিং অসমীয়া সমাজৰ দৰে পুথি-পাঁজি চাইহে বিবাহৰ দিনবাৰ ঠিক কৰে। অৱশ্যে পুৰোহিত আৰু হোম-যজ্ঞৰ প্ৰচলন বৰ্তমানো মিচিং সমাজত হোৱা নাই। অন্যহাতে দৰা-কন্যাক বা ধুওৱা আদি বিভিন্ন ৰীতি-নীতিৰ লগত অসমীয়া হিন্দু বিবাহ পদ্ধতিৰ সাদৃশ্য দেখা যায়।

মিচিংসকলৰ ভৌতিক সংস্কৃতিতো আধুনিকতাৰ প্ৰভাৱ নপৰাকৈ থকা নাই।

পূৰ্বতে মিচিংসকলে পৰিধান কৰা গনুৰ উগনু, মিবু গালোগ, গাপা গাৰে, বিঃ বি গাচেং আদিৰ সলনি আজি-কালি হাফপেণ্ট, লংপেণ্ট, টাই চুট, ধূতি আদি পৰিধান কৰিবলৈ লৈছে। মহিলাসকলেও মেচিনত সীয়া আৰু সহজলভ্য শাৰী, মেস্ৰি, ব্লাউজ আৰু বিবিধ ৰংচঙীয়া পোচাক-পৰিচ্ছদ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ লৈছে।

আ-অলংকাৰৰ ক্ষেত্ৰতো মিচিং সমাজত আমূল পৰিবৰ্তন দেখা গৈছে। অতীতত মিচিংসকলে ৰূপৰ দ্বাৰা নিৰ্মিত আনচনমৰা, গামখাৰু, আঙঠি, কেন্দু, তাক্পৰ, তাগাদ্ আদি অলংকাৰ পৰিধান কৰিছিল। আজি-কালি এইবোৰৰ সলনি সোণৰ নেক্লেচ, গলপতা, থুৰিয়া, দুকদুকী, কাণফুলি আদি অলংকাৰ পিন্ধিবলৈ লৈছে।

মিচিংসকলৰ সামাজিক অনুষ্ঠানৰ ক্ষেত্ৰতো কিছু পৰিমাণে পৰিবৰ্তনে দেখা দিছে। স্বাধীনতাৰ পিচত নতুন প্ৰশাসনীয় নীতিয়ে এই অনুষ্ঠানবোৰক স্বীকৃতি নিদিয়াৰ ফলত কীবাং অনুষ্ঠানবোৰ প্ৰায় নোহোৱাই হ'ল। এতিয়া কীবাঙৰ সলনি সাধাৰণ হাই-কাজিয়া, মেল-মোকৰ্দমা, সামাজিক বাচ-বিচাৰ ক'ৰ্ট-কাছাৰীৰ যোগেদিয়েই নিষ্পত্তি কৰা দেখা যায়। বৰ্তমান গামৰ ঠাই লৈছে গাওঁবুঢ়াই।

অসমৰ বিভিন্ন ঠাইৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ লগত বসবাস কৰিবলৈ লোৱাৰে পৰা তেওঁলোকৰ ভাষাত প্ৰচুৰভাৱে অমিচিং অসমীয়া ভাষাৰ শব্দ সোমাইছে।

বিশং শতিকাৰ আৰম্ভণিৰে পৰা অসমত হোৱা নানা ঘটনা, যুদ্ধ-বিগ্ৰহ, বহিৰ্বিশ্বৰ প্ৰভাৱ, শিক্ষাৰ প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰ, বৈজ্ঞানিক বিচাৰ-বিশ্লেষণ আদিয়ে দ্ৰুত গতিত মিচিং সমাজৰ পৰিবৰ্তন সাধন কৰিছে।

সামাজিক পৰিবৰ্তনে যে, মিচিং মৌখিক সাহিত্যৰো পৰিবৰ্তন সাধন কৰিছে তাত সন্দেহ নাই। ধৰ্মীয় প্ৰসংগত গোৱা মিবু আৰু মিৰি আঃবাংবোৰ বৰ্তমান বাণীবদ্ধ কৰি বিভিন্ন জন-মাধ্যমৰ জৰিয়তে প্ৰচাৰ কৰিবলৈ লোৱা হৈছে। আনকি ধৰ্মীয় প্ৰসংগৰ লগত বিশেষভাৱে জড়িত মিবু-মিৰি নৃত্যবোৰ দূৰদৰ্শন, মঞ্চ আদিৰ জৰিয়তে প্ৰদৰ্শন কৰাৰ প্ৰৱণতা পৰিলক্ষিত হৈছে। মুঠতে মিচিং সমাজত পৰম্পৰাৰ লগতে উত্তৰণে দেখা দিয়াৰ নিচিনাকৈ মিচিং লোক-গীত, লোক-নৃত্য, আদিতো উত্তৰণে দেখা দিয়াৰ নিচিনাকৈ মিচিং লোক-গীত, লোক-নৃত্য আদিতো উত্তৰণে দেখা দিছে। অনেক ক্ষেত্ৰতে এইবোৰে দ্বিতীয় অস্তিত্ব (Second Existence) লাভ কৰিছে। পৰম্পৰাত পৰিবৰ্তনে দেখা দিয়া স্বাভাৱিক, কিন্তু ঐতিহাসিক সচেতনতা সহকাৰে সেইবোৰৰ যথোপযোগী

পৰিবৰ্তন হ'লে তাত বিশেষ ক্ষতি নহয়।

মৌখিক সাহিত্যৰ বিভিন্ন বিভাগবোৰে মিচিং সমাজত ধৰ্মীয় আৰু সামাজিক প্ৰক্ৰিয়া সাধন কৰি আহিছে। এইবোৰৰ ভিতৰত অৱসৰ বিনোদন, নৈতিক শিক্ষা প্ৰদান, সামাজীকৰণ (Socialization), সামাজিক নিয়ন্ত্ৰণ, সামাজিক প্ৰতিবাদ, প্ৰচাৰ মাধ্যম, জ্ঞানৰ অভিজ্ঞাপন (Communication of knowledge), সংস্কৃতিৰ প্ৰমাণীকৰণ বা সংস্কৃতিৰ মান্যকৰণ (Validation of culture), সামাজিক সংহতি (Social cohesion) আদি উল্লেখযোগ্য।

সময়ৰ অগ্ৰগতিৰ লগে লগে সমাজ পৰিবৰ্তন হয় আৰু সমাজৰ পৰিবৰ্তনৰ লগে লগে জনসংস্কৃতি বা লোক-সংস্কৃতি বা জনজাতীয় বা ট্ৰাইবেল সংস্কৃতিতো পৰিবৰ্তন, পৰিবৰ্তন আৰু উত্তৰণে দেখা দিয়া স্বাভাৱিক। এনেধৰণৰ পৰিবৰ্তনে উৎসৱ-অনুষ্ঠান আৰু তাৰ লগত জড়িত গীত-পদ, নৃত্য-নাচ আদিৰ প্ৰতীকী অৰ্থ, উদ্দেশ্য আৰু সামাজিক তাৎপৰ্যত আঘাত কৰাটো অনুচিত। মিচিং সমাজ আৰু ইয়াৰ লগত ওচৰ-চুবুৰীয়া আন আন অমিচিং সমাজৰ মাজত ঐক্যৰ বীজ ৰোপণ কৰাৰ প্ৰসংগত, ব্যক্তিক সংস্কৃতিকৰণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আৰু ধৰ্মীয় ভাৱৰ উন্মেষ সাধনত মিচিংসকলৰ মৌখিক সাহিত্যই তাৎপৰ্যপূৰ্ণ অৱদান আগবঢ়াই আহিছে।

সমাজ আৰু সাহিত্যৰ সম্পৰ্ক অতিকৈ গভীৰ। সাহিত্য মৌখিক বা লিখিত হোৱাত কোনো বাধা নাই। লিখিত সাহিত্যৰ সৃষ্টি নোহোৱালৈকে মৌখিক সাহিত্যই সমাজৰ অভিজ্ঞতাক অভিজ্ঞাপন কৰে। লিখিত সাহিত্যৰ ওপৰত মৌখিক সাহিত্য বা বাচিক কলাৰ প্ৰভাৱ সুদূৰ প্ৰসাৰী। দ্বিতীয়তে, লিখিত সাহিত্যতকৈ মৌখিক সাহিত্যৰ পৰিসৰ তুলনামূলকভাৱে বেছি। জনসাধাৰণৰ জীৱন আৰু সমাজৰ লগত লিখিত সাহিত্যতকৈ মৌখিক সাহিত্যৰ অন্যান্য ক্ৰিয়া (interaction) নিঃসন্দেহে গভীৰ আৰু ব্যাপক। সেইবাবে মৌখিক সাহিত্যক জনসাধাৰণৰ হৃদয় স্পন্দন ('The Pulse of the people') আখ্যা দিয়া হয়।^১ মিচিং মৌখিক সাহিত্যয়ো মিচিং জনসাধাৰণৰ হৃদয় স্পন্দন ৰূপে প্ৰকাৰ্য সাধন কৰি আহিছে।

মিচিং সমাজৰ লগত ইয়াৰ মৌখিক সাহিত্যৰ ওতপ্ৰোত সম্পৰ্ক ৰক্ষিত হৈ আহিছে। সমাজ অবিহনে সংস্কৃতি সৃষ্টি হ'ব নোৱাৰে। সাহিত্য আকৌ সংস্কৃতিৰ অপৰিহাৰ্য অংগ। ভাষা হ'ল সংস্কৃতিৰ প্ৰত্যক্ষ বাহক। ভাষাৰ সহায়ত

সাহিত্যই লাভ কৰে বাস্তৱ ৰূপ আৰু সাহিত্য হৈ পৰে সামাজিক প্ৰতিফলনৰ বিশিষ্ট মাধ্যম। এই ফালৰ পৰা মৌখিক সাহিত্য স্থানীয় নৃবৃত্ত (native ethnography) ৰূপে অভিহিত হয়। স্থানীয় অধিবাসীয়ে তেওঁলোকৰ আদৰ্শাত্মক আচৰণ অভিব্যক্ত কৰে তেওঁলোকৰ মৌখিক সাহিত্যৰ জৰিয়তে।^১ মিচিং মৌখিক সাহিত্যয়ো মিচিংসকলৰ স্থানীয় নৃবৃত্ত (native ethnography) ৰূপে কাৰ্য্য সম্পাদন কৰি আহিছে, যিহেতু এইবিধ সাহিত্যৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ আদৰ্শাত্মক আচৰণ প্ৰকাশ পাইছে।

১. নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মাৰ 'অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ আভাস'ৰ পৰা উদ্ধৃত পৃঃ (১৫)

- ENGLISH :
- Allen, B. C. : Assam and Balipara Frontier, Part I & II, Chapt. IV, 1906
- Bascom, William, R. : Contributions to Folkloristics, Meerut, 1981
- Bordoloi, B.N. (ed) : Alienation of Tribal Land and Indentedness, Tribal Research Institute, Assam, Guwahati, 1986
- Census Report of India, Assam, Vol. III, Section 150, 1881
- Census Report of India, Part III, Chapt. V. A., Reprint, 1981
- Census Report of India, Vol. No. III, Assam, Chapt. II(I), 1971
- Chatterji, S. K. : Kirata-Jana-Kriti, Calcutta, 1951
- Crappe, A. H. : The Science of Folklore, London, 1930
- Delton, E. T. : Descriptive Ethnology of Bengal, Calcutta, 1872
- Devi, L. : The Ahom-Tribal Relations, Gauhati, 1968
- Dorson, R. M. (ed.) : Folklore and Folklife, Chicago, 1972
- Endle, R. S. : The Kacharis, London, 1911
- Elwin, V. : A Philosophy for NEFA, Shillong, 1964
- : Myths of the North-East Frontier of India, Shillong, 1968
- Furer-Raimendorf, C. Von. : The Apatanis and their Neighbours, London, 1962
- Gait, E.A. : A History of Assam, Calcutta, 1967
- Goswami, P. : Folk-Literature of Assam, Gauhati, 1954
- : Ballads and Tales of Assam, University of Gauhati, 1970
- : Tales of Assam, Gauhati, 1980
- Grison, G. A. : The Linguistic Survey of India, Vol. II, Part- III, Calcutta, 1909

সাহিত্যই লাভ কৰে বাস্তৱ ৰূপ আৰু সাহিত্য হৈ পৰে সামাজিক প্ৰতিফলনৰ বিশিষ্ট মাধ্যম। এই ফালৰ পৰা মৌখিক সাহিত্য স্থানীয় নৃবৃত্ত (native ethnography) ৰূপে অভিহিত হয়। স্থানীয় অধিবাসীয়ে তেওঁলোকৰ আদৰ্শাত্মক আচৰণ অভিব্যক্ত কৰে তেওঁলোকৰ মৌখিক সাহিত্যৰ জৰিয়তে।^১ মিচিং মৌখিক সাহিত্যয়ো মিচিংসকলৰ স্থানীয় নৃবৃত্ত (native ethnography) ৰূপে কাৰ্য্য সম্পাদন কৰি আহিছে, যিহেতু এইবিধ সাহিত্যৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ আদৰ্শাত্মক আচৰণ প্ৰকাশ পাইছে।

গ্ৰন্থপঞ্জী

ENGLISH :
Allen, B. C.

: Assam District Gazetteer, Sadiya and Balipara Frontier Tract Gazetteer, Part I & II, Chapt. IV, 1906

Bascom, William, R. : Contributions to Folkloristics, Meerut, 1981

Bordoloi, B.N. (ed) : Alienation of Tribal Land and Indeoteness, Tribal Research Institute, Assam, Guwahati, 1986

Census Report of India, Assam, Vol. III, Section 150, 1881

Census Report of India, Part III, Chapt. V. A., Reprint, 1981

Census Report of India, Vol. No. III, Assam, Chapt. II(I), 1971

Chatt erji, S. K. : Kirata-Jana-Kriti, Calcutta, 1951

Crappe, A. H. : The Science of Folklore, London, 1930

Delton, E. T. : Descriptive Ethnology of Bengal, Calcutta, 1872

Devi, L. : The Ahom-Tribal Relations, Gauhati, 1968

Dorson, R. M. (ed.) : Folklore and Folklife, Chicago, 1972

Endle, R. S. : The Kacharis, London, 1911

Elwin, V. : A Philosophy for NEFA, Shillong, 1964

----- : Myths of the North-East Frontier of India, Shillong, 1968

Furer-Raimendorf, C. Von. : The Apatanis and their Neighbours, London, 1962

Gait, E.A. : A History of Assam, Calcutta, 1967

Goswami, P. : Folk-Literature of Assam, Gauhati, 1954

----- : Ballads and Tales of Assam, University of Gauhati, 1970

----- : Tales of Assam, Gauhati, 1980

Grirson, G. A. : The Linguistic Survey of India, Vol. II, Part- III, Calcutta, 1909

- Hunters. W. W. : Statistical Account of Assam, Vol No. I, Reprint, Delhi, 1976
- Mackenzie, A. : History of North-East Frontier of Bengal, Calcutta, 1884
- Milner G. B. : What is a Proverb ? New Society, 1969
- Pegu. N. C. : The Miris or the Mishings of the Brahmaputra Valley, Dhemaji, 1956
- Roy S. : Aspects of Pandam-Minyong Culture, Shillong, 1966
- Sinha, R. P. : The Akas, Shillong, 1962
- Stith, Thompson : The Folk Tale. New York, 1950
- Sokolov, Y. M. : Russian Folklore, The Macmillan Co., New York, 1950
- Vasu, N. N. : The Social History of Kamarupa, Vol. I, Calcutta, 1922
- Wapdell, L. A. : The Tribes of the Brahmaputra Valley, London, Reprint, 1975

Articles/Papers

- Colby, B. N. : 'The analysis of culture content and the patterning of narrative concerns in texts' in American anthropologist, 1966
- Degh, Linda. : 'Folk Narrative' in Folklore and Folk live, ed. R. M. Dorson.
- Doley, D. : 'Patterns and causes of land alienations of the Mishing Tribe of Assam' in Alienation of Tribal Land and Indebtedness, ed. B. N. Bordoloi.
- Seitel Peter. : Proverbs : A Social use of Metaphor' in Folklore Genres, ed. Dan Beh-Amos American Folklore Society, 1981
- Saikia, P. : 'A Note on the Dafla Spirit World' in Bulletin of the Department of Tribal Culture & Folklore Research, Gauhati University, 1962

- Rukbo, Talam. : The Derivative Meaning of Miri (Mishing), in NEFA Information, Vol.III, No. 8, Shillong, 1969

Journals

- American Anthropologist, ed. B. N. Colby, 1966
- Bulletine of the Department of Tribal Culture & Folklore Research, Gauhati University, 1969
- NEFA Information, Vol. III, No. 8, Shillong, 1969

অসমীয়া :

কটকী, পাণ্ডেং সোণাৰাম
কাগুয়ুং, ভৃগুমুণি (সম্পা)

: মিৰি জাতিৰ পুৰঞ্জী, ধেমাজি, ১৯৩৫
: মিচিং সংস্কৃতিৰ আলেখ্য, গুৱাহাটী,
১৯৮৯

গোস্বামী, প্ৰফুল্ল দত্ত

: অসমীয়া জন-সাহিত্য, গুৱাহাটী, ১৯৮৬
: জাপানৰ জনকৃষ্টি আৰু অন্যান্য ৰচনা,
গুৱাহাটী, ১৯৮৪

.....

: টেটকুটী, গুৱাহাটী, ১৯৮৭

তালুকদাৰ, নন্দ

: কবি আৰু কবিতা, গুৱাহাটী, ১৯৮৮

দত্তবৰুৱা, হৰিনাৰায়ণ (সম্পা)

: অসমীয়া ভাগৱত, গুৱাহাটী, ১৯৬২

..... (সম্পা)

: অসমীয়া ৰামায়ণ, গুৱাহাটী

দত্ত, বীৰেন্দ্ৰ নাথ (সম্পা)

: চিফুং গুংগাং, গুৱাহাটী ১৯৮৬

নাৰ্জী, ভৱেন

: বৰো-কছাৰীৰ জন-সাহিত্য, গুৱাহাটী,
১৯৫৭

নেওগ, মহেশ্বৰ

: অসমীয়া গীতি-সাহিত্য, ডিব্ৰুগড়, ১৯৮৫

পাদুন, নাহেন্দ্ৰ

: অসমীয়া সংস্কৃতিতৈ জনজাতীয় বৰঙণি,
শিৱসাগৰ, ১৯৮৮

.....

: মিচিং সাধু, গুৱাহাটী, ১৯৮৮

পামে গাম, তৰুণ চন্দ্ৰ

: মিচিং সাধু, যোৰহাট, ১৯৭৭

বৰদলৈ, ৰজনীকান্ত

: মিৰি জীয়ৰী, গুৱাহাটী, ১৯৮৮

বৰুৱা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ

: অসমৰ লোক-সংস্কৃতি, গুৱাহাটী, ১৯৬৭

বিশ্বুৰাভা সোঁৱৰণী গৱেষণা

: বিশ্বুৰাভা ৰচনাৱলী, গুৱাহাটী, ১৯৮৪

সমিতি (সম্পা)

ভট্টাচাৰ্য্য, প্ৰমোদ চন্দ্ৰ (সম্পা)

: অসমৰ জনজাতি, যোৰহাট, ১৯৬২

লেখাৰু, উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ (সম্পা)

: কথাগুৰু চৰিত, গুৱাহাটী, ১৯৫২

শৰ্মা, নবীন চন্দ্ৰ

: অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ আভাস,
গুৱাহাটী, ১৯৬৬

মিচিং :

দলে, সুৰেণ

: নিঃ তম্ তুলি, জোনাই, ১৯৮৪